

For enden af Regnbuen

• arbejdsgrupper og studiekredse om psykologi og social praksis •

efterårs-semesteret 1995 i Solidaritetshuset

Frå september måned fortsættes der med studiekredse i "marxisme" og i "terapeutisk praksis" ud fra en kritisk psykologisk indfaldsvinkel. Grupperne vil være en videreførelse af forårets arbejde i studiekredsen om "Marxisme og kritisk psykologi".

Desuden fortsætter arbejdet i Rådgivningsgruppen Regnbuen centreret om psykologisk rådgivning, og i Socialt ArbejdsKollektiv omhandlende tværfaglig praksisudvikling. Nedenfor præsenteres de enkelte studiekredse og arbejdsgrupper.

Studiekreds v/ Kalle: Tirsdage i ulige uger kl.16.15-18.00:

Marxismens historiske udvikling.

Det vil være en studiekreds i centrale tekster af Marx, specielt hans "Ungdomsskrifter", Feuerbach-teserne, Den Tyske Ideologi, samt i tekster fra "Kritikken af den politiske økonomi", der kan belyse Marx' sociologi, d.v.s. hans grundlæggende samfundsopfattelse.

Parallelt hermed - eller i den sidste ende - kan resultatet af dette arbejde bruges til at få bedre hånd på og til videre udvikling af aktuelle politiske strømninger indenfor den revolutionære venstrefløj og undergrund, f.x. af "Informations"-teorien, af "Tripple Oppression"-teorien mfl. Første gang i studiekredsen er tirsdag d.26.september.

Studiekreds v/ Kalle: Hver onsdag kl.16.01-17.30:

Terapeutisk praksis i videnskabeligt perspektiv.

Studiekredsen tager sit udgangspunkt i en Stencilsamling på 350 sider omhandlende, dels en konkret analyse af konkret terapeutisk arbejde med 78 personer i Rådgivningsgruppen Regnbuen i perioden 28.10.1986 - 31.12.1992, og dels en større samling enkelt-teoretiske artikler om teoretiske grundforhold i psykologisk rådgivning. Arbejdet vil blive tekstnært, men yderligere supplerende læsning til indkredsning af de konciperede og udviklede problemstillinger vil være velkommen.

Studiekredsens arbejde er primært tænkt som en indføring i psykologisk rådgivningspraksis, hvor man "ved at kigge ind i feltet" udvikler mulighed for at tage fat som personligt handlende subjekt, i samme grad som man stilles overfor rådgivningsmæssige opgaver, d.v.s. problemer og konflikter af terapeutisk, klinisk og/eller af socialpolitisk karakter. Studiekredsens arbejde er desuden rettet ind efter at skabe betingelser for deltagelse som rådgiver i Rådgivningsgruppen Regnbuen og/eller som medarbejder omkring det terapeutiske grundlag i Helhedshusgruppens arbejde med at skabe et brugerstyret alternativ til psykiatrien for unge i krise, konflikt og nød.

Ovenstående omtalte Stencilsamling - der med tiden skal blive til Forum Kritisk Psykologi nr.9, 1995 - kan erhverves fra august til kopiprisen. Studiekredsens første gang er onsdag d.13.september.

Arbejdsgruppe v/ Regnbuen: hver onsdag kl.18.00-19.15:

Supervision af brugerforløb og rådgivningsnære opgaver.

Tiden er intern rådgivningstid omhandlende supervision af de brugerforløb, der er tilknyttet Rådgivningsgruppen Regnbuen. Pt er der mellem 20-25 aktive forløb. Tiden er også stedet, hvor brugerhenvendelser tages op, og følges videre, enten gennem et rådgivningsforløb, eller ved visitation til anden side. Aktuelt er der alt-alt-alt for få rådgivningsressourcer til rådighed i forhold til anmodninger, ligesom det eksisterende antal forløb er i overkanten af, hvad der er ressourcer til. Det er muligt at det etablerede borgerlige statssamfund klarer sig fint ved at have nok i at sikre sig selv, men det er der utroligt mange mennesker, der ikke har mulighed for, og ingen steder at hente bare minimal hjælp for at komme ind i livet.

Solidaritets! Og et generelt opgør med ydbytnings og undertrykkelse, hvor en parasitær overklasse og et nationalt flertal lever på helhedens bekostning!

Der er delvist sommerlukket fra medio juni til august. Vi starter op igen onsdag d.16.august, og tænker man på senere at deltage i studiekredsen om "Terapeutisk praksis ..", for også at gå med i rådgivningens arbejde med brugere, er man velkommen fra dette tidspunkt.

Arbejdsgruppe v/ Socialt ArbejdsKollektiv: hver ons kl.19.30-22.15:

Demokrati og almen samfundsudvikling.

I Socialt ArbejdsKollektiv arbejdes der teoretisk og praktisk med anti-racisme, anti-fascisme, og for forbedringer af de arbejdsmarkedsmæssige og sociale betingelser og demokratiske rettigheder for unge og andre udsatte grupper.

Problemstillingerne og vores tillæg til løsning analyseres ud fra kritisk samfundsteoretiske positioner, perspektiver og utopier. Gruppen er tværfaglig. Og holder sommerferie indtil medio august.

Alle ovenstående studiekredse og arbejdsgrupper hører hjemme på 2.sal i Solidaritetshuset.

Desuden holder "Initiativgruppen til etablering af Helhedshuset" sine møder samme sted i Solidaritetshuset, hver tirsdag kl.19.15-22. Arbejdet her går ud på at opbygge et alternativ til den etablerede psykiatri for unge i krise, konflikt og nød, og aktuelt leder vi efter en større bygning og ca.20 millioner kr. Og! Gode drømme går altid i opfyldelse - men det tager bare lidt længere tid end med de dårlige, der allerede er tilstede! Sommerferiepause til medio august.

Solidaritetshusets adresse er: Griffenfeldsgade 41, 2200 Nørrebro. Og telefonnummeret er: 35-37.86.58
Kalle Birck-Madsen, Regnbuen.

INDLEB RAPPORT
1994-95 udkl. :
- Psykologi og antropologi
- Politisk studie med
- Psykologi / psykiatri
- Kritik psykiatri
- Rådgivning / studie-
bureau / arb. gruppe
- Om unge og skole
- Dr. J. Teelen, adfærdskontrol.

Mytedannelse

Psykiater Raben Rosenberg svarer
på indlæg fra sidste nummer

Jeg glædede mig til at læse stud. psyk. Jan Ole Jørgensens indlæg i sidste nummer af SIND. Indlægget var en reaktion på mit tidligere indlæg i bladet SIND, hvor jeg efterlyste en langt mere positiv og sandfærdig fremstilling af de store videnskabelige fremskridt, der er sket i forståelsen af psykiske sygdomme og behandlingen heraf.

Formålet med mit indlæg var at hindre fortsat mytedannelse om psykiske lidelser gennem seriøs oplysning om den videnskabelige forskning fremskridt.

Antipsykiatriske myter

Af Jan Ole Jørgensens lange indlæg fremgår, at han stort set er ganske uenig med hele den videnskabelige psykiatri, således som vi kan læse om den i lærebøger og i internationale videnskabelige artikler.

Uden at referere til andet end sin egen mening udnævner han 50 års forskning til en eklatant fiasko, fremfører påstande om hjerneskader efter psykiatrisk behandling m.v., som der ikke er videnskabeligt holdpunkt for. Med andre ord alle de kendte antipsykiatriske myter endnu en gang.

Selv beskyldes jeg for at være positivistisk reduktionist, hvad der i Jan Ole Jørgensen indlæg bestemt ikke er nogen dyd. Også dette angreb vidner om, at Jan Ole Jørgensen ikke har sat sig ind i mit videnskabssyn. Tillad mig at gøre læserne opmærksom på, at jeg er medforfatter til lærebogen i medicinsk videnskabetori. Den hedder »Medicinsk Filosofi«, og hovedsynspunktet i bogen er det vigtige, at vi i lægevidenskab har brug for at integrere såvel naturvidenskabelig som psykologisk og humanistisk videnskab.

Humanistisk menneskesyn

Jan Ole Jørgensen underskriver sig som aktivist i rådgivningsgruppen Regnbuen. Jeg må tilstå, at jeg ikke kender denne rådgivningsgruppe, men at jeg så sandelig håber, at den giver mere sandfærdig og videnskabelig begrundet information end

den, der fremgår at Jan Ole Jørgensens indlæg.

Må jeg henvise interesserede til at benytte andre kilder, naturligvis først og fremmest gængse lærebøger i faget, specielt Ralf Hemmingsen og medarbejdere: »Klinisk Psykiatri«, Munksgård 1994?

Det vil af denne bog klart fremgå, hvor nuanceret og humanistisk et menneskesyn man har i dag i moderne psykiatri, og hvor mege solid videnskabelig viden, der er om psykiske lidelser.

Misforståelser og fordomme

Det lange debatindlæg fra Jan Ole Jørgensen understreger endnu en gang vigtigheden af mit oprindelige budskab, nemlig at SINDs spalter i højere grad end tidligere bør skildre psykiske lidelser i overensstemmelse med

Tegning: Anne-Marie Høeg

den videnskabelige viden, vi har herom i dag.

Jeg finder det vigtigt, at psykiatere går mere aktivt frem i medierne og tager kampen op mod de mange misforståelser, fordomme og andre urimeligheder, der hersker omkring psykiske lidelser.

Det er naturligvis i orden at kritisere forhold i psykiatrien, men man må overholde de mest enkle spilleregler omkring dokumentation af sine påstande. Det gælder ikke mindst omkring så vigtige emner som bivirknin-

ger og uhensigtsmæssige følger af psykiatrisk behandling, det være sig psykofarmakologisk, psykoterapeutisk eller social behandling.

Jo, sandelig: Videnskabelig psykiatri udbedes i SINDs spalter.

Raben Rosenberg
Professor, dr. med.
Århus

Videnskabelig argumentation udbedes

Det er dels med sorg og dels undren, jeg læser indlægget skrevet af stud. psyk. Jan Ole Jørgensen med overskriften »Videnskabelig psykiatri udbedes«, da den bygger på en forældet og forvrænget opfattelse af, hvad psykiatri er.

I indlægget bliver Raben Rosenberg skældt ud for en reduktionistisk og positivistisk holdning, kun med indsigt i og brug af en behandlingsform som ikke virker, i modsætning til en »subjektvidenskabelig samtale-terapeutisk tilgang«.

Jeg skal ikke kunne udtale mig om ovenstående behandlingsform, da jeg aldrig har hørt om netop dette begreb, men jeg kan da nævne, at en lang række psykiatere, som i øvrigt er blandt de bedste udøvende inden for analytisk psykoterapi, bruger dette uden at disse bliver affejlet af psykiatrien, som det udtrykkes.

Intet ståsted i psykose

Det anføres, at der ikke er noget offentligt behandlingstilbud til psykoser, som gerne vil arbejde sig ud af psykosen ud fra deres eget ståsted – det skal nok være rigtigt, eftersom problemet med det psykotiske sammenbrud er, at patienten ikke har noget ståsted – det er en dynamisk tilstand, hvor realitetsbegreberne og identiteten er læderet.

I sit indlæg stiller Jan Ole Jørgensen en række spørgsmål og efterlyser en videnskabelig psykiatri, foruden han selv fremsætter en række udtalelser som fuldstændig savner videnskabelig underbygning.

Psykiatere kritiserer også

For at kommentere nogle af punkterne:

I det første spørges, om der findes andre end psykiaterne som har en positiv opfattelse af

psykiatrien. Dette er nyt for mig, at psykiaterne har en positiv opfattelse af psykiatrien, idet vi ofte klager over de dårlige forhold der er for psykiatriske patienter, både hvad angår de indlagte og de ambulante patienter.

Jeg ville gerne have givet Jan Ole Jørgensen ret i hans betragtning, hvis han havde skrevet, at der ikke var sket noget før de sidste 50 år, idet det netop er disse årtier, hvor man har set en udvikling i farmakologien og øget viden om nerveceptorerne. Vi har faktisk i denne periode udviklet stort set alle de præparater som bruges, men desværre har vi lang vej igen.

Arvelighed

At arvelige forhold er afvist som årsag til psykiske lidelser er direkte urigtigt, idet man bare kan se på forekomsten af skizofreni hos tvillinger, hvor der er 50 % risiko for at få lidelsen, såfremt ens tvilling har denne sygdom. Det er dog også umiddelbart klart, at arveanlæg ikke alene er udslagsgivende.

Der bliver refereret en undersøgelse fra 1993 på Skt. Hans Hospital, hvor det nævnes, at neuroleptika ikke har nogen effekt på transmitterstofferne hos skizofrene – det er nu receptorerne som man påvirker, men en række stoffer påvirker faktisk også transmitterstofferne f.eks. det nævnte Prozac.

Patienterne hævdes at tænke de samme tanker, uagtet at de får medicin. Det håber jeg da også, at de gør, da medicinen skal virke på tankeforstyrrelser og vrangforstillinger, men ikke ændre på deres normale tankeindhold.

Reklamepenge

Det nævnes, at medicinen får reklamepenge fra medicinalindustrien, hvilket er nyt for mig da jeg ikke har set en eneste re-

klame for psykofarmaka herhjemme, hverken i aviser eller radio/ tv. Det nævner sig ren filantropi eller måske nærmere idioti, hvis medicinalindustrien støttede medicinen med den dårlige omtale de tit får.

At man får hjerneskade efter elektrochok er direkte usandt. Der findes ikke én undersøgelse som viser dette – sammenhængen med Alzheimer er helt hen i vejret, da dette er en veldefineret demenssygdom som ikke kommer efter elektrochok eller efter medicinsk behandling.

Jeg ville ønske, at vi havde den magt som Jan Ole Jørgensen udråber psykiaterne til at have – det er desværre forkert. I mange tilfælde er vi bundet på hænder og fødder, på grund af for få ressourcer og tilfældige politiske tiltag uden tanke for patienten.

Med hensyn til det nævnte præparat Prozac, ville det undre mig meget, hvis det havde så mange bivirkninger, idet ca. 2 mill. amerikanere tager præparatet af den ene eller anden grund. Jeg vil bestemt ikke hævde, at dette er godt, men påstanden om at det så bivirkningsfyldt, er forkert.

Vildledning

Det er desværre almindeligt, at patienter som har brug for hjælp, vildledes af såkaldte rådgivere i privat regi som alternative behandlere, hvor patienterne betaler en høj pris og gennemgår store lidelser, fordi den rådgivning, der bliver givet, ikke bygger på kendskab til de faktiske forhold, men istedet på populære ideer – med lethed tror man på det der taltaler én.

Michael Andreassen

1. reservelæge

Psykiatrisk afdeling

Herning Centralsygehus

Slut

Redaktionen betragter hermed debatten om psykiatriens videnskabelighed afsluttet for denne gang. Altså slut for ping-pong mellem personer.

For en god ordens skyld skal det oplyses, at rådgivningsgruppen Regnbuen i København ikke tager sig betalt for sit arbejde, da en pas-sus i Michael Andreassens indlæg kunne misforstås i den retning. VL

Rettelse

På bagsiden af sidste nummer stod, at Morten Anker-Pedersen modtog Martha-prisen fra SIND. Det er rigtigt, at han modtog en pris, men det var en nyindstiftet SIND-pris, der gives til personer, der bl.a. gør et arbejde for at oplyse. Martha-prisen uddeles hvert andet år i forbindelse med det landsmøde, hvor der også er valg på dagsordenen – altså først efterår 1996. VL

Billeder til bladet

Alle medlemmer opfordres til at sende egne billeder til bladet, som kan bruges til illustrationer.

Vi har allerede fået nogle, tak for dem, men vi kan godt bruge flere. Vi returnerer naturligvis originalerne, og betaler for reproduktion – men vi giver ikke honorar.

Skriv venligst navn og adresse på bagsiden af dit billede – og angiv, om det skal returneres.

Mange hilsner
redaktionen

PROFILEN

Misbrug og afhængighed

III. Annette Ørngreen

Profilen af en sindslidende stofmisbruger er forvrænget: »Et dybt psykotisk menneske, muligvis farlig for omgivelserne - én som oven i købet er narkoman og stikker sig med en sprøjte.«

De mest alvorlige sinds sygdomme optager alt for meget plads i mediebilledet. Og begrebet 'misbrug' er for snævert. For hvad er brug, og hvad er misbrug? De narkotiske stoffer, som folk tager frivilligt - i hvert fald første gang - er kun toppen af isbjerget.

Forbruget af kaffe og smøger er umådelig stort blandt sindslidende. For dem, der har været på en hospitalsafdeling, var der ikke så meget andet at tage sig til end at drikke kaffe og ryge. Måske endda ryge 'stærk tobak', hash. Et stof der er udbredt også blandt såkaldt normale, der tror de kan tåle

det, i hvert fald i ny og næ. Nogle kan. Så almindelig er hashen, at den er et almindeligt accepteret rusmiddel.

Alkohol er også almindelig accepteret blandt mennesker uden en psykiatrisk diagnose. Men den pænt placerede leder med kontorflasken i skuffen til at dulme - snart uddød, efterhånden dulmes der uden for arbejdstid - kan holde facaden i længere end en ukontrolleret alkoholiker med lavere status. Sindslidende er ikke altid gode til at kontrollere og camouflere (undtagen når det drejer sig om virkelig vigtige ting, for eksempel at gemme stoffer på en gennemkontrolleret lukket afdeling).

Hvorfor er så mange, der er blevet behandlet for en sprukken sjæl, på antabus? De er farne kommer med en gnækklatter, hvis en naiv udenforstående foreslår, at det vel er fordi alkohol ikke går godt sammen med psykofarmaka. Nej, man får antabus for ikke at drikke ukontrollabelt. Spiritus dulmer og døver.

Der er også forbruget af piller. Nogle kalder det for det lægeordnede misbrug. For det er enorme mængder, der skrives på receptblokkene, og det er stærke sager. Dem handles der med, også blandt 'almindelige' narkomaner. Og det sker, at sindslidende kan sælge af deres overskud. Garvede stofmisbrugere taler om

'tørsprit', de lægeordnede stoffer som ketogan, rohypnol og hvad det altsammen hedder. Sindslidende får piller for dit, piller for dat, piller mod pillernes virkning, afføringsmidler... Det kan også udvikle sig til afhængighed.

De, der ukritisk æder alt muligt, og mere og mere af det, som lægerne ikke har ordineret, er måske ikke de fleste blandt sindslidende. Men de kommer til at præge nogle hospitalsafdelinger, der bliver kendt som stofcentraler. Der opstår en patientmafia - de få, hårde, som tager alt, hvad de kan få i kroppen, stoffer, piller, alkohol. Så kommer råbet om mere kontrol. Men det er næsten umuligt at stoppe indsmugling af stoffer. Ikke engang hash, som ellers kan lugtes langt væk, når det nydes.

Lader personalet stå til, fordi nogle patienter bliver rolige og sløve, når de får deres pibe af det illegale? Eller ved de slet ikke, hvad der går i svang? Eller lader de være med at fortælle ledelsen det? Eller kunne lægeordnede misbrug være en løsning? Vi har vist endnu ikke hørt forslag om lægeordnede hash, men LSD har da været prøvet, med uhyggelige resultater her i landet. Flere spørgsmål end svar.

Misbrug er så udbredt blandt såkaldt normale, at det for sindslidende nærmest må kal-

des en bivirkning. En bivirkning af, at forholdene blandt de skrøbelige af sind afspejler det samfund, vi lever i. Men for hospitalerne er det et stort problem at få andre stoffer ind end dem de selv bliver nødt til at ordinere.

Der findes bedrestillede sindslidende, de der kender deres sygdom og psyke så godt, at de mærker, når en tur ind i kaos er på vej. De kan også kontrollere deres brug af rusmidler selv. Andre kan ikke. Spørgsmålet er, om misbrug blandt sindslidende er større end blandt befolkningen som helhed. Det er svært at afgøre, for ingen i dette samfund er heldigvis registreret som misbruger eller sindslidende med mindre man har modtaget behandling.

Den eneste løsning på misbrug er at finde noget, der er bedre end stoffer. Men for et menneske, der ikke kan koncentrere sig om noget som helst når tankerne kværner, kan det se ud som en løsning at gøre sig selv endnu mere konfus. Den onde spiral. Skruen op ad et menneske værdigt liv for dem der er skæve, ikke af stoffer, men først og fremmest af sind. En bølge, et arbejde at være sammen med andre om en kærlig familie. Altså, som giver en afhængighed af livet, stærkere end stoffernes.

OM UNGE OG SELVMORD.

Det følgende oplæg er optaget til et radio-interview, der dog blev afbrudt af redaktionen. Det bringes her, og det bringes fordi, at stadig flere unge vælger selvmord som "løsningssstrategi" overfor vores usolidariske betingelser. Og formålet med at bringe oplægget er, at vi kan se frem til at være en ganske anden end den nuværende. Oplægget er særligt målrettet til unge, der "hænger på kanten". Og for ikke at udtrykke noget, der kunne virke mod min hensigt, bad jeg en 16 årig pige, jeg kender, læse det igennem og kritiserer det, så meget som muligt. De kommentarer, der kom, synes jeg taler for sig selv - de udtrykker noget, jeg selv har svært ved at udtrykke, med mine ord - og jeg har derfor renskrevet dem, og valgt at bringe dem uredigeret i forlængelse af oplægget, sammen med den samlede kommentar, der også blev givet.

Mængden af selvmord. Der finder 15-1600 selvmord sted om året i Danmark. Og dette er meget højere end lande, vi ellers sammenligner os med, og det er dobbelt så højt som fx i England. Cirka halvdelen - 7-800 - er selvmord blandt unge, og det er 2 om dagen, hver dag året rundt. Hvert fjerde dødsfald blandt unge skyldes således selvmord.

Selvmordsforsøg. Man regner desuden med, at op til 10 gange flere forsøger selvmord, dvs 15-16.000 selvmordsforsøg om året. Det er 40 forsøg om dagen! Og alt i alt regnes med, at 65.000 pårørende årligt berøres af selvmord eller selvmordsforsøg.

Grunde. Der er ikke kun én grund til selvmord. Der er mange og samvirkende grunde. Man kan have i en situation, hvor man bliver forladt, af en man holder af eller er afhængig af. Eller man kan blive udsat for mobning, hvor man tager andres forkerte mening om en ind, således at man selv tror, at man er forkert, har forkert udsende, forkert adfærd eller andet. Man kan også sætte sin lid til en sammenhæng - familien eller veninde - eller kammeratskabsgrupper - der bare er ligeglade med en eller har nok i sig selv, således at man begynder at føle sig betydningsløs. I selvmorder er man stillet alene med en uoversigelig følelse af håbløshed og fortvivelse, som flyder det hele, og som man forestiller sig vil fylde resten af livet. På den måde bliver selvmord en måde at slippe væk på, få fred. Man står simpelt hen af. Men når overvældende er sagt - og det er også sådan der generelt snakkes om selvmord - så skal man også gå den tand videre, hvor man tager stilling til, hvad der egentlig ligger i selvmord, eller i selvmordsforsøg, og denne tand videre glemmer det borgerlige samfund systematisk. Der er, at selvmord er et dobbelt forhold: - på den ene side er det mod, som systemet begår mod en, netop ved ikke at vise eller fremkaldte midler og muligheder for, at livet er en kamp værd; - på den anden side er selvmord den største og mest betydningsfulde handling et menneske kan begå i forhold til sig selv. I selvmordet har man suveræn kontrol over sit eget liv, måske for første og sidste gang i sit liv.

Slamm

2002/09/195

Dette dobbelte forhold opleves også tit af de, der skubbes ud i og placeres i selvmord, som at "der er noget, der er skruet forkert sammen". Men hvis man på dette, så søger grunden til den oplevelse i en selv, i ens fortvivelse, håbløshed og ligegyldighed for andre, så er det også, at man ikke længere kan beskytte sig mod systemets mord og overgreb på en, netop ved at det ikke giver en mulighed for at leve. Så ligeså mange umulige problemer, der stilles op for mennesker, og ligeså mange kollektive bedrag og svigt, som der er, ligeså mange selvmord forberedes der også. Den største smerte, der er, er da også at være isoleret og stillet alene indenfor "fællesskabet". Det gælder derfor om at vende sig ud mod en "større verden", når man, af andre, isoleres indenfor den verden, man har. Det gælder også om at gå ind i det i en selv - nager, bitterhed, hadet, ulikkeligheden eller trætheden - der spontant forlanger, at man isolerer sig selv yderligere. Og endelig må man gøre sig klart, at det "fællesskab", man lever i, gemmer sig ikke forfæner betegnelsen "fælles" - ellers ville man selv (og de andre) have det helt-helt anderledes og meget-megget bedre.

At gå videre selv.

Her skal man huske nogle vigtige ting. Det er nogle selvfolgeligheder. For det første at døden altid kommer i den sidste ende. Døden kommer med sikkerhed, så man behøver ikke arbejde for den. Det er muligt, der er flere liv, men livet efter døden er livet efter døden. Det andet vigtige at huske er, at sådan som man har det med livet, det er altid knyttet til en bestemt social sammenhæng og til den position og situation, man er i indenfor denne. Man kan være dybt ulikkelig over, at dem man er sammen med, fx forældre eller venner, at de ikke får øje på en, eller på den man er, eller at de er ligeglade med ens liv og mening. Men så er man også havnet det forkerte sted, i en forkert sammenhæng. Og i stedet for at appellere til nogen, der er ligeglade, så må man bevæge sig ud i verden, så sig sammen med andre "udstødte". Så kan det også være, at man kan vende tilbage en dag, og fortælle hvad de gjorde med en, eller endog hjælpe dem videre med "deres meningsløse liv".

Men samtidig må man også huske, at der ingen steder er så stor solidaritet som blandt unge og ungdomsgrupper. Her kunne det voksne samfund lære noget, hvis det ellers ville eller turde, men det er det ulysnede langede langt fra parat til, med dets dopedet blik på status, påkaldt selvværd og privat selvkontrol. Så måske er det nu, at der skal arbejdes igen på at ned sætte stemmeretten til i det mindste 15 år. Det viser sig også, at den gruppe, der er bedst til at forudsige, hvordan samfundet er 20 år fremme i tiden, det er børne- og ungdomsgruppen! Så hvis denne gruppe fik reel indflydelse på samfundets udvikling - og det er mere end stemmesedlen, selvfolgelig - så kunne et samfund, i et bilde, der er ønskeligt, lettere opbygges.

En vigtig ting.

Når man snakker om noget, så er det også tit sådan, at det, man snakker om, bliver virkeligt eller flyder verden ud. Det gælder meget for angst. Men det gælder også især for selvmord. Og der er en mængde undersøgelser, der fortæller, at har der været en TV-udsendelse om

Slamm

selvmord, eller hvis kendte personer, "stjerner", begår selvmord, så stiger selvmordsraten med helt op til 10-20% i perioden efter. Så selvmord synes at smitte.

Men det tror jeg til gengæld meget handler om, at når der fortælles om selvmord fra det borgerlige samfundside, og det vil jeg personligt kalde "gruppen af dumme og fejle voksne", så sker det altid ved at man bortlyver, at et selvmord også er et mord på personen fra systemets side. Det er også derfor, at man ikke i sammenhæng med selvmord, tør snakke om at livet er en god ting, og altid er en kamp værd. Det er det nemlig ej heller, hvis man lever gennem underkastelse, eller gennem ydre tings værdi, og som borgerlig blok præsenterer dette som livet selv: vækst, profit, status, nervepiller, sprut osv. Der er en udpræget tendens i det borgerlige samfund til at fordømme selvmord moralsk - men det ridses jo også lakken i søjlerne i de velbyttede højborg.

Så fremfor selvmord som et spørgsmål omhandlede, om man må gøre det eller ikke, så må man finde sin trods, sin harme, sin vrede - og ikke bare nøjes med at tænke positivt. For på hvad man finder den situation, hvor andre læser een i bigegyldighed. OK, så kan man komme til at svigte nogle af de voksne, som systemet selv har svigtet eller er i begynde med, men man kan ikke leve ved kun at fokusere på det dårlige. Og som ung kan man heller ikke leve de voksne liv.

En drøm - at arbejde for. Min personlige drøm på dette område, den er, at man som barn i fødselskasse får en ringeklokke til Børnemagt. Så kan man trykke på knappen, når man synes eller finder ud af, at tingene er ad helvede til eller at ens voksne er urimeligt dumme og fejle. Og når man har trykket, kommer der nogle, så læt på ens egen alder som muligt, fra Børnemagt, og disse repræsenterer kan så høje ens voksne med, hvis de er totalt urimeelige eller uvillige til at finde fælles løsninger. Forældrene kan komme på institution, hvis der ikke er andre muligheder, og man står som barn frit for - i samarbejde med Børnemagt - om man vil have dem tilbage, hvorlader osv, eller om man vil have nogle andre forældre, indtil de oprindelige har fundet ud af at løse deres problemer, eller indtil de har fundet ud af at finde ind i det almene solidariske samfund igen.

Godt drømme, kan man sige, går altid i opfyldelse, men det tager lidt længere tid - for de dårlige, de er her allerede.

Det table

Helt generelt er stigningen i selvmord udtryk for, at behovet for at udrette noget sammen, på tværs af sammenhæng, på tværs af aldersforskelle, på tværs af forskellige lærer- og arbejds-sammenhænge osv, at dette behov underkendes. Angst er da ej heller et grundvilkår i livet - som man skal tilpasse sig og som borgerskabets magt automatisk bider os ind - men en effekt af handlingslammelse overfor relevante konkrete livsforhold. I angsten spejles ens udleverethed til omskiftelighederne, ej livets væren med fæller.

At være nysgerrig og lære verden og sig selv at kende ved i sin væren at gribe ind i den og forandre verden i et menneskeligt billede, dette er for ethvert repressivt system en frygtelig farlig ting. Men for mennesket en livsnødvendighed. Vi fødes da også som virksomme væsener, og som menneske udvikler vi virkeligheden med andre. Men det voksne borgerlige samfund er nærmest ligeglade med denne så væsentlige og unikke kvalitet ved mennesket. Som ung er man da også overflødig som ung, men nødvendig som kommende lønarbejder - hvilket også kaldes barndommens modsigelse under kapitalismen.

Slamm

rigtigt at være sammen med. Det gælder om at huske, at sandt menneskelige relationer, de opstår, når mennesker slår sig sammen for at gøre verden mere beboelig.

Og en sidste ting: når man har oplevet eller er på vej ind i håbløse mørke og fortvivelse, så har man noget at gå til, ikke det nuværende samfund, men til et bedre fremtidigt. Men det forudsætter, at man forbliver i live, vælger livet. Vælger frigerelsen. Man skal ikke lade noget myrde sig, kan det undgås.

Regnbuen, Solidaritetshuset / Kalle

KOMMENTARER:

Først et par direkte kommentarer:

- Man kan stå af på livet gennem selvmord, men hvad med stofmisbrug og kriminalitet? - Kan livet være noget smukt i sig selv? Selvom dine omgivelser og medmennesker giver dig følelsen af ikke at være værd, så har du dog alligevel livet og det lys, du bærer i dit indre.

- Sandt menneskelige relationer opstår når man følger sin indre stemme og vælger at være menneske. Når man respekterer alt, hvad der er liv, og bekæmper alt det, der ikke er det - dermed også systemet, der i den grad er livsbekæmpende.

Og mere generelt:

Jeg synes du taler lidt for meget om systemets indflydelse. Selvfølgelig er det væsentligt, men jeg tror også, at det går dybere end det. Jeg tror at det hænger sammen med selve måden at se livet på. Vi har simpelthen ikke nok respekt for livet, ikke nok tro på, at hvis vi trods alle forhindringer, bevarer vores kærlighed til livet i sig selv, så vil vi følge jyske og bringe til andre og derved finde styrke og mod i os selv. Hvis man finder den styrke, det er, at turde virkeligt at leve, da kan man ikke undertrykkes!

Og det er dem styrke vi mangler i den vestlige verden. Når alt går galt har vi ikke noget at vende os til, ingen tro. Jeg mener ikke en religion, men en tro på, at det guddommelige findes, at der findes i os selv. Havde vi den utrokkelige tro, ville vi også altid have håb og dermed også et liv. Men hvis du ikke har tro kan du måske have, og uden håb kan livet liv jo bestå!

Det kan godt være, at du ikke kan bruge dette til noget, men jeg tror at du nogen gange i din kamp mod systemet, glæmmer at se tingene i et større perspektiv, f.eks. hvad er det, der gør at folk lader sig undertrykke af systemet? Hvordan kan et system som vores overhovedet få lov at eksistere? Det må da være fordi noget er gået tabt, men det er gået tabt. Jeg tror, at det er troen og håbet (og kærligheden haha), der er gået tabt.

Jeg ved godt, jeg er lidt af en drømmer, men måske kan du bruge disse tanker til noget alligevel.

Ditte, Christianshavn.

PS: Jeg håber ikke, at jeg har været for kritisk.

Slamm

Psykoterapi er Make-up for sjælen

- en kritisk psykolog i praktik hos adfærdsterapeut

Dette er tredje og sidste afsnit af Jochens fænomenologiske oplevelser og teoretiske overvejelser over de rædsler, han mødte under sin praktik. Og det er en appetitvækker til kritisk psykologisk seminar d. 7.-12. april i Berlin. Handlingen udspiller sig i Berlin, hvor der er andre regler for finansiering psykoterapi end herhjemme. Tilfældet er ekstremt, men omend i mildere grad findes lignende problemer i vores eget smørhul.

Teksten er lettere beskåret og anonymiseret under oversættelsen (med forbehold for oversætterens sprogegenskaber og fantasi!), og de, der ønsker originalen på tysk, kan henvende sig på Indput. Teksten vil blive diskuteret på seminaret, hvor alle selvfølgelig er mere end velkomne.

estrid

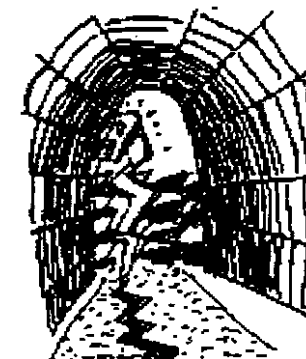
Af Jochen Kalpein.

At indtage magtpositionen er også tids-økonomisk funktionelt. "Klarlægningen" af den økonomiske tvang er terapirelevant, fordi denne tvang undergraver de mellemmenneskelige (terapeutiske) relationer, hvis de ikke bliver reflekteret. Samtidig er "klarlægningen" dog også terapiirrelevant, fordi den under "normale" bytteforhold vil stille spørgsmålstegn ved sig selv, da det jo er den økonomiske tvang, der overhovedet gør terapi mulig som en personbåren tjenesteydelse til individuel reproduktion. Sagt på en anden måde: En bestemt terapeutisk behandlingsenhed i et bestemt tidsrum (50 min) bliver byttet med penge. Foregår der i dette tidsrum ikke noget terapirelevant - og hvad det er bestemmer ikke terapeuten, men sygekassen - bliver arbejdet ikke lønnet. Handler det om noget terapirelevant bliver det lønnet, men så skabes også den nævnte afhængighedsrelation, som på denne måde ikke kan overvindes. Udforskningen af modsætningsforholdet mellem lønarbejde og kapital er således ansvarlig terapeutisk handling, men terapeuter bliver i Tyskland¹ ikke betalt for det af sygekassen.

Men disse "nødvendige" redegørelser skriver jo ikke sig selv, og tid, man bruger på dem er ulønnet arbejdstid. Tidsøkonomien kan altså bruges som kritik-afvæbnende magtmiddel overalt, hvor der bliver sat spørgsmål ved terapeuters samfundsmæssige funktion. I dette selvkontrollerings-middel

¹ Denne "klarlægning" forudsætter naturligt dels et bevidst forhold til egen handling under kapitalistiske betingelser, til erkendelse af disses lovmæssigheder, dels de her fremstillede mulige konsekvenser for denne handling.

² - og heller ikke i Danmark! (es.)

til afværgelse af kritik ligger faktisk kimet til subjektiv funktionel handlingsbegrundelse under anerkendelse af restriktive betingelser gemt. At undlade at anvende magten betyder at løbe risikoen for at sætte sit eget eksistensgrundlag på spil.

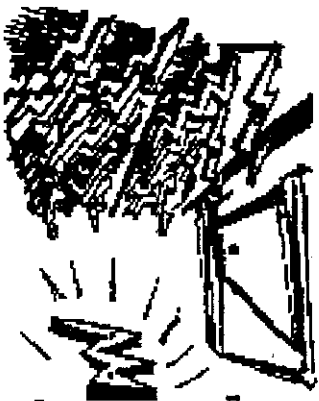
Magten besætter mig

"Så, dér kommer fru Hutzendybel. Så kan jeg udføre mit næste mirakel. Hvordan jeg gør det, ved jeg dog ikke endnu"

I løbet af min praktik førte jeg nogle indlednings-samtaler og opnåede en vis routine. Nogle gange diskuterede jeg et centralt problem med en klient i over en time og brugte kun ti minutter på at svare på spørgsmål - og udøvede på denne måde. Nogle gange forholdt jeg mig kun til spørge-kataloget og gav nogle halvhjertede tilbud om sammen at definere situationen. Altid var det mig, der bestemte

³ Udtalelse af fru Tredki.

samlens forløb. Det er ikke sket en eneste gang, at en klient selv har nævnt det "besynderlige" ved ikke kold. Den påvirker mig i den handling, jeg udfører, den besætter min person. Var det mig, der skulle svare på spørgsmålene, så var det omvendt, og en anden blev magtens instrument. Spørgeskema-loget kræver en bevidst anstrengelse af mig for at ikke at udnytte den tilsliggede magt. Ikke at ud-situationen. Den kan kun angribes gennem en ændring i samfundsmæssig størrelsesorden.

Dobbelt løn og tid til indkøb
"At arbejde med S-O-R-R-C modellen? Det er dog
del kedeligste, der findes. Nej, jeg vil gerne have
stov ud af mit arbejde."

Det er nu forslåeligt, hvorfor det er funktionelt for fru doktor at beskæftige praktikanter. De skriver redogørelser, lærer derved et og andet, som de kan bruge i deres senere terapituddannelse, og hvis de er snilde, så skriver de i løbet af deres praktiktid ti eller flere redogørelser, som hun kan kalde for sin "ejendom". Det er min formodning, at samtlige redogørelser er fremskillet af praktikanter. Såvel lokopiering, kontorarbejde og sådant arbejde overtage at løsnede arbejdskræft, hvilket er dobbelt funktionelt for fru doktor. Det allaster hendes fritid og hendes arbejdstid.

Det beriger hendes arbejdstid, for i den tid, hvor en praktikanter fører en indlednings-samtale, hvilket hun afregner på sin konto, alholder hun hendes arbejdstid.

Tall direkte ud af dr. Tredkis hjerte.

en ekstra time på sit kontor, som hun også afregner for. Dobbelt timeløn på bekostning af ulønnet arbejdskræft. En tilspisning af kapitalistisk virksomhedsøkonomi som jeg sjældent har set mage til. En udbytning af min person, som jeg for sent fattede, som dog tilspisede sig endnu mere: Jeg fører en samtale i dagligstuen, hun lægger en patient under "mindmaskinen" og går så tre kvarter på indkøb.

En eksklusiv skriver

Alt og til opstod uforsædte vanskeligheder, som jeg forsøgte at løse for fru doktor, for grunden til denne forskel kunne lydeligt, at der her måtte være tale om en anden forfatter. Det var et vanskeligt problem at løse for fru doktor, for skønsmændene og dennes stignings var gyske argumentationsform og dennes stignings var lavet. Såvel på formulingsmåde som på den logiske alternative fra det, som de andre praktikanter havde arbejdet adskille mine redogørelser sig efterhånden fessionel". Med mit fremadskridende redogørelsesniveau, men på et vist punkt også var "for pro-hang sammen med, at jeg ikke bare tog min opgave

Hvordan nu forholde sig til det?

Der var forskellige muligheder. Enen skrev jeg flere (alle) redogørelserne, så de andre praktikanter kunne "lære min stil", eller også skrev jeg ikke flere redogørelser. At hun selv skulle skrive alle kom-mende erklæringer, syntes ikke at komme på tale. Hendes forslag om, at jeg skulle undervise de andre i denne kunst, ville jeg ikke indlade mig på, da der blev stillet mig en horde psykologistudentende til rådighed, som tilsynsledende var for dumme til at tage den rigtige bog ud at reolen eller ikke gad til-egne sig dette stof i en brugbar form, så det kunne nedlæses på papir. Desuden frygtede jeg, at det på dette blot ville medføre en ændring af redogørel-sernes form, men ikke anfægte deres indhold eller funktion.

Endelig bed den overbevisning sig fast, at hvis jeg skulle stille min lærerfærdighed til rådighed for de andre praktikanter, så ville jeg også se det (be)kømt efter tæmten, hvilket dog i givet fald (institutionelt) ville sætte en stopper for en kritisk refleksion over redogørelses-funktionen. Min op-gave skulle da have været at formidle "hvordan-skriver-jeg-en-redogørelse", og ikke agitere marx-istisk tankefor til praktikanterne.

Først forsøgte fru doktor med at ville tage en ugentlig samtale for mig, hvilket jeg hurtigt afviste, fordi jeg aldrig skrev redogørelserne i praksisen, men hjemme på min computer i min "fritid". Denne

"fritid" fik jeg så afregnet fra praksistiden, men så forfalte redogørelser var jeg på ingen måde forhippet på at bruge mere af min fritid på at

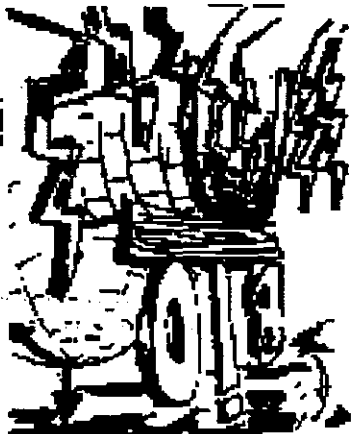
Det faktum, at der pludselig hver uge var en samtale at føre gjorde mig gensidrig, da dette modsagde den ellers forsvarede ide om korttids-terapi. Jeg fandt efter et prøvende blik i redogørel-ses-mappen ud af, at så godt som alle terapiforløb blev forlænget efter 20 timer, hvilket ikke var fal-det mig ind med det samme, fordi de jo begyndte på forskellige tidspunkter. Dette faldt mig først ind efter hendes forsøg på at høre mig som "eksklusiv-skriver". Indtil da havde jeg kun skulle føre en indlednings-samtale hver 14. dag eller hver tredje uge, hvilket udfra et samlet klientalt på 41 på et kvartal ikke er videre underligt. Det blev som det måtte blive - jeg skrev fra nu af kun én eneste redegørelse, som her skal trækkes særligt frem:

Udfaldende afektivitet ved depressiv angst
"Psykoanalytisk opfatter jeg som en videnskabelig forklaringsmodel af psykiske forstyrrelser. Nu om dage kan man ikke behandle moderne mennesker med midteldertlige melodier. Til at beskrive samfundsmæssige processer har den overhovedet ikke kun som udviklingssteori for børnepedagoger kan jeg bringe den?"

Den forstikredes første ansøgning om korttidsterapi indeholdt en midlertidig diagnose, der stemte overens med visitationslægens medicinske diagnose. Ved forandringer i langtidsterapi skal der tages hensyn til denne første diagnose. Problemet var nu, at man i langtidsterapiens diagnose ikke havde taget ordentlig hensyn til diagnosen fra korttidsterapien. I langtidsterapien havde man gået ud fra korttidsterapiens diagnose, men denne kendte vel være en depressiv diagnose, men dette kendte henviser til en ikke nærmere beskrevet angst-forstyrrelse. For det andet handlede det i korttids-terapien faktisk om en dysthym forstyrrelse med kendtallet ICD 300.40.

Nu forholdt det sig sådan, at klientens aftektivitet ved besvarelse af en i langtidsterapi-spørgsmålene var blevet beskrevet som "ikke påfaldende", hvilket tilfældigvis modsiger begge diagnoser, er aldeles "inkompatibel". Den imtererede skønsmænd forlangte for dette sjusk at få tilsendt et anonymiseret redogørelse fra en to år gammel hospitalshandling, og en "psykologisk udtalelse om klientens 'vangstshandling' med præciseret af sammen-

Dr. Tredki-citat.

hængen med diagnosen". Det var alt sammen skrevet som en kollegial anmærkning, hvilket var en stor imødekomme, da det helt enlydigt handlede om en lægelig eller terapeutisk kompetencefejlsom på det ubehageligste purrede den store Zimpanos vrede i dette spil, hvorfor han også krævede de nævnte bilag.

Dette krav havde kompliceret det hele voldsomt, da der nu skulle tilføjes en tredje psykologisk udtalelse, som skulle sættes i forhold til de to andre. Kontrol af terapeutens kompetence på sidelinjen. Det var nu min opgave at skrive en redogørelse samt den "psykologiske udtalelse", som kringledede alle disse modigelser og sørgede for, at klienten fik bevilget sin langtidsterapi og at der samtidig ikke blev stillet spørgsmålstegn ved (min) psykologiske kompetence (i at skrive sådan en redogørelse). En smut opgave, hvor jeg måtte anfægte mig en skrivestil, som ikke var min egen, men en eller anden senil psykologistuderendes, som havde skrevet og ødelagt denne langtidsterapi-redogørelse.

Men i variabelpsykologien er inter umuligt, da den har lært at leve med sine selvskabte modigel-ser, idet ingen rigtig ved, hvad der egentlig foregår i the black box. Denne forfald kunne jeg drage nytte af, og iøvrigt skide på alle de implicerede parter. Langtidsterapien blev bevilget, og de ophe-dede gemitter var igen faldet til ro. Alt på sin plads.

The black box er det der sker mellem stimulus og respons. S > □ > R

Fru Hutzendybel

Der opstod en situation, hvor fru doktor pludselig blev forhindret, så hun ikke kunne nå at aflyse en formiddags terapisesessionen i ordentlig tid. Hun bad mig at træde ind i stedet for hende og undskyldte de forklare klienten tingenes tilstand. Jeg skulle tilbyde hende en samtale, hvis både jeg og fru Hutzendybel var interesserede i det. Ellers stod det fru Hutzendybel frit for at gå hjem igen. Den "bortfaldne" time ville der naturligvis ikke blive afregnet for.

Fru Hutzendybel blev i hvert fald glad for mit tilbud, som blev til en dobbelttime, da hverken hun eller jeg havde andet at tage os til. Klientens problematik vil jeg ikke nærmere komme ind på, da dette eksempel mere skal tjene til at tydeliggøre konkurrencen mellem fru doktor og mig.

Klienten skrev breve og dagbog for at tackle sine konflikter. Hun forstærkede dog snarere konflikterne derved end hun løste dem. Således skrev hun f.eks. flere kærlighedsbreve til fru doktor, som selv aldrig kom ind på dem. Engang havde fru Hutzendybel ovovet direkte at nævne fru doktor, at hun var forelsket i hende, hvilket dog kun fralokkede hende "en terapeutisk stillingtagen".

Det var ikke første gang fru Hutzendybel efter terapitimen ikke rigtig vidste, hvilke følger denne terapitime i relation til hendes problemer skulle få. På den ene side forklarede hun det ved, at en time er ret lang, og at fru doktor hen imod slutningen altid snakkede (for) meget, så hun fik følelsen af, at hun ikke lagde mærke til de væsentligste ting. På den anden side lyttede hun opmærksomt til alle de "terapeutiske råd", men det lykkedes hende ikke at overføre dem på hendes aktuelle livssituation, så fru Hutzendybel fik også følelsen af, at terapiprocessen i noget tid havde været stagneret.

Jeg spurgte hende, om hun nogensinde havde foreslået fru doktor at optage timen på bånd, så man senere kunne undersøge brugsværdien af de fremsatte råd i forhold til løsningen af hendes problemer. Hun bekræftede, at hun ofte havde overvejet det, men af en eller anden grund blev det aldrig til noget. Som interventions-lærling fik jeg så den ide, at hun kunne føre en slags "problem-dagbog" sammen med mig, da hun selv sagde, at hendes foretrukne udtryksform netop var at skrive. Jeg foreslog hende f.eks. efter terapi-sessionerne at føre denne dagbog eller at tale om tilbagevendende eller forandrede eller ligefrem aktuelle problemer, for sammen at søge efter løsningsstrategier - selvfølgelig kun så længe hun selv ønskede det. Begej-

stret samtykke var svaret. Jeg påpegede, at det dog var nødvendigt, at fru doktors var indforstået.

En brillant idé

"Fru Hutzendybel var helt begejstret for dig. Hun talte sværmende om, hvilken indfølelse og attraktivitet du er. Hun følte sig helt opløst sammen med dig betonedes flere gange, hvordan hun var i stand til at åbne sig. - Ikke at jeg ser dig som min konkurrent!"

Kort efter ringede jeg til hende og fortalte hende om mit forslag og om "erstatningstimen". Fru doktor sagde, at hun lige havde talt med fru Hutzendybel, som jo havde været helt begejstret, og hun ønskede mig tillykke med denne brillante idé. For på forhånd at afdratisere det, bedyrede jeg, at det ikke handlede om at referere eller diskutere indholdet af terapitimen, men om at grave klientens synsvinkel på de skildrede problemer frem for at finde ud af, om hendes syn på problemerne måske selv kunne være en del af problemet. De således fremkomne begrundelsesmønstre kunne så i fællesskab med klienten begribes i relation til hendes "oprindelige problem", for derefter at formulere et løsnings-begrundelsesmønster med henblik på at overvinde problematikken.

Desuden kunne hun bruge dette datamateriale i terapi-sessionerne som ekstra materiale, som hun kunne bearbejde og tematisere, overfor hvilket jeg dog havde temmelig bange anelser. Anelser i den retning, at de problematiske sagsforhold, som klienten beskrev højest sandsynligt ville være psykologiserede fremstillinger, da hun havde en snart ti-

år lang terapi-karriere bag sig, hvorfor de beskrevne problemsammenhænge måtte analyseres ud af et helt repertoire af personaliseringer og tolkende, umiddelbarhedsfikseret tænkning, og så snart vi ville nå til et resultat, ville doktoren ved hjælp af sine egen psykologiseringer igen ødelægge det hele i de terapi-sessioner, som jeg ikke havde adgang til. Men trods alt var dette en dør til subjektvidenskabelig forskning i terapi - en chance. Ved godt mod og med lykønskninger i rykkes, fik praktikken nu en ny mening for mig. Jeg tænkte ikke længere på at stoppe.

Når enden er god...

Den følgende mandag faldt alt dog helt anderledes ud. På "aftale-listen" kunne jeg ikke finde fru Hutzendybel's navn, hvilket jeg dog ikke tog så tungt, da der ofte var omlægninger pga telefoniske ændringer, og fru doktor opførte sig også som var alt

paletti. Fru Hutzendybel dukkede dog ikke op til den vanlige tid, og da jeg spurgte hvorfor, fik jeg det svar, at "jeg har af terapeutiske grunde flyttet hendes tid til om lørdagen. Måske har hun så - med weekenden foran sig - mere tid til at beskæftige sig med terapirelevante ting, for ellers kommer vi jo aldrig videre". På mit spørgsmål, hvad der så blev af ideen om "problem-dagbogen", lykønskede hun mig endnu engang og forsikrede mig, at hun ville tage ideen op. Men tilsyneladende uden mig. Tabula rasa og basta!

Det var ret præcist det punkt, hvor jeg gav op overfor at finde på nogen som helst måde at indarbejde eller tilbyde min viden på nogen konstruktiv måde, og kort tid derefter afsluttede jeg min praktik.

*Når enden er god er alting godt.
Men det var den bare ikke.
Godnat - og sov godt.*

Psykotering er Make-up for sjælen

- en kritisk psykolog i praktik hos adfærdsterapeut

Dette er anden del af ialt tre afsnit, som er dels fænomenologiske oplevelser dels teoretiske overvejelser over de rædsler, der kan møde én under en praktik. Og det er en appetitvækker til kritisk psykologisk seminar d. 7.-12. april i Berlin. Handlingen udspiller sig i Berlin, hvor der er andre regler for finansiering psykotering end herhjemme. Tilfældet er ekstremt, men omend i mildere grad findes lignende problemer i vores eget smørhul.

Teksten er lettere beskåret og anonymiseret under oversættelsen (med forbehold for oversætterens sprog-egenskaber og fantasi!), og de, der ønsker originalen på tysk, kan henvende sig på Indput. Teksten vil blive diskuteret på seminaret, hvor alle selvfølgelig er mere end velkomne.

estrid

Af Jochen Kalpein.

Ceremonien: Præsentation, small talk, servere drikkevarer, fremvisning af praksis-rummet, yderligere sladder efter behov, være charmerende og give et klædeligt indtryk. Jeg er jo praktikant - ikke studerende, men en spirende cand. psych'er. Drinks serveres i langstilkede krystalglas, friskbrygget kaffe skal jeg selv sørge for. Fru doktor kommer altid for sent til sine sessions. Om dette er en terapeutisk strategi eller hvad ved jeg, kan jeg kun gisne om. Virkningen var i hvert fald, at samtlige sessions begyndte for sent, hvorfor jeg altid måtte byde en ny klient indenfor mens der stadig var en session igang. Det betød gentagelse af denne ceremoni syv gange om dagen. Jeg fik mere og mere den følelse af en lægepraksis-atmosfære, da der altid sad én i venteværelset, der blev modtaget af en birolle, en "lærling" indtil den store Zampanò komplimenterende fulgte klienten ud af praksis-rummet - for det meste overstrømmende smilende - for så inde fra praksis-rummet lige så overstrømmende at "hente" den nye klient ind.

Mærkeligt nok havde jeg ingen opgaver i forbindelse med afskeden med klienterne. Jeg skulle ikke tage personligt afsked med dem, og de tog aldrig personlig afsked med mig, med udtagelse af de "tilfælde" hvor de kunne se, at jeg sad i arbejdsværelset, så de kunne hilse idet de passerede. Det var mest de klienter, som jeg havde kendt i længere tid, og med hvem jeg også allerede havde ført en indledende samtale. Med disse opstod der til tider også samtaler i forbindelse med hilsenerne, der gik ud over det ellers sædvanlige snik-snak.

Yderligere opgaver i praksissen var: Fotokopiering, telefonering, tekst-eksekution af pseudo-videnskabelige tekster om de nyeste behandlinger af depression, stofmisbrug og seksuelt misbrug, NLP, new age osv. Og gennemførelse af mit "handlingskoncept" om selv at sætte mig ind i hvilke adfærdsterapeutiske teknikker, der findes, hvilket på den ene side var nødvendigt for at kunne udarbejde redegørelserne, og hvilket jeg på den anden side syntes var interessant.

Mappen

"Kreativitet er påkrævet. Jeg har brug for kreative folk, som har ideer, og som kan arbejde. Praktikanten, som bare bruger luften, kan jeg ikke bruge".¹

Den relevante viden for udarbejdelse af redegørelserne og gennemførelse af indlednings-samtalerne fandtes i et utal af fagbøger og smålapper og udklip af gamle redegørelser, indsat og ordnet i en mappe. Denne mappe er et kuriosum: Det er et ringbind, som er inddelt efter hver enkelt erklærings-spørgsmål. Til ethvert spørgsmål i enhver erklæring var der en klasse. I hver klasse var tidligere anvendte formuleringer, som tidligere praktikanter havde fundet gode og brugbare, og derfor havde klippet ud af gamle fotokopierede redegørelser og sat ind i mappen. Ud fra de formuleringer, der således var til rådighed skulle man kunne udarbejde en raskitse til en erklæring ved at tilsætte klientens personlige data. Fru doktor påpegede, at dette nogen gange godt kunne lyde lidt klodset, men - det virkede.

¹ Overskriften er et citat af fru Tredki.

² Talt ud af fru Tredkis mnd.

Desuden måtte jeg endelig indføre bedre formuleringer, hvis jeg kunne.

For ikke at følge dette vanvid kopierede jeg hele S.K.D. SULZ³, gennemarbejdede den og skaffede mig således mit eget grundlag for at forfatte disse redegørelser. De eksempler, der anføres i den bog, og dens foreslåede fremgangsmåder er faktisk den direkte reference til at skrive redegørelser til erklæringerne, da hr. Schultz er den oversagkyndige over alle skønsmændene, og har derfor det sidste ord. Ved at følge hans anvisninger (indtil der gennemføres en grundlæggende ændring af udformningen af redegørelserne), kunne jeg ved skrivningens bordet opfinde og skrive lige så mange "korrekte" redegørelser som jeg havde brug for (til) til godkendelse i sygekasselagernes forening. Der skulle ikke gennemføres nogen tests.

Et entydigt måske

"Når de [klienterne] begynder at hede mig, eller i løbet af en hel session forsøger at fortælle mig om deres sidste indblik, kan man billedligt sige, at jeg af kedomsbed ligger nedeunder skrivebordet". Vi førte en hel masse dødkedeligt snik-snak om forskellige tekster, som bl.a. krampagtigt forsøgte at få noget positivt ud af en depression for at bilde klienterne ind, at alt jo slet ikke er så slemt, at de bare må forstå deres depression positivt. NLP's påstand er, at alle sansoplevelser indbefatter en forandring af den "forstyrrede" adfærd og er derfor

³ En bog om adfærdsdiagnostik-systemet "Das Verhaltensdiagnostiksystem VDS: Von der Anamnese zum Therapieplan", 1993 - koster hele 200 DM (800 kr.).

god og virkningsfuld. Jeg vovede at anfægte det latterlige forsøg på at finde ens "magiske ord", at afdekke ens sande selv for således at leve i harmoni med dette og Verden.

Om det var muligt at sidde ind til en session? Ja - nej - jaeej. Et entydigt måske. På den ene side, på den anden side. For klienterne bliver usikre og terapeuten bliver mere sikker, hvorfor man altså må regne med, at hele sessionen kommer til at virke som en salgs-show, hvorfor den må betragtes som atypisk for hendes terapeutiske metode, hvorfor jeg altså ikke ville kunne lære noget af så-dan en session osv. Men: Jeg skulle gå igang med at lede efter en "simpel og præcis teknik", som jeg så kunne vise hende, og - hvis hun ikke havde nogle indvendinger mod den - selv anvende under hendes påsyn. Det fløj ud af munden på mig, at jeg faktisk kunne sådan en teknik, at den hed "præmisser-grunde-sammenhæng", og at det var en virkelig banebrydende metode, som sigter imod at åbne handlingsmuligheder for klienterne. Som sagt, så ikke, gjort.

For af en eller anden grund fik jeg ingen reaktion på mit forsøg bortset fra at hun fastslog, at det var da skønt, hvilket dog var krydret med en del mistro. Kort derefter foreslog hun mig - uanset mit forslag - "Silver Mind metoden", som jeg ikke kendte, og som jeg meget snart efter at have lært glemte igen for ikke pludselig at skulle komme i den ubehagelige situation også at skulle anvende den. Fra min side blev hun så forsynet med en tekst af Klaus⁴, "Hvad vil psykologi fra et subjektstandpunkt sige" fra Forum Kritischer

Psychologie 28, for at vove endnu et forsøg på at sætte denne banebrydende metode igennem. Denne ene gang, hvor hun viste en interesse, fik ingen følger, selv om det dog førte til min første indlednings-samtale.

Fru doktors instruerer mig

"Sorg for at have noget farverigt på. Klienterne kan lide det. Verden er jo grå nok, så klienterne kan godt tale noget opmuntrende i praksisen. Det tjener også din egen sikkerhed, for som man går

⁴ I København bedre kendt som "betydnings- og begrebsanalyse" [es].

⁵ Klaus Holzkamp [es].

⁶ Tittlen er egentlig "Was heißt Psychologie vom Subjektstandpunkt", da artiklen ikke findes på dansk.

klædt, sådan føler man sig. Vi repræsenterer jo en erhvervsstand, der ikke kun må tage vare på sin ydre fremtoning, men også driver forretning der-med".

Hun havde allerede truffet en aftale til næste uge. Fru Hutzendybel. Som informationsmateriale fik jeg dels det udførte og det "lille" biografi-spørgeskema, dels de håndskrevne optegninger fra sessionen. I en grundig forberedelsessamtale påpegede hun, at det handlede om en indlednings-samtale, ikke om en terapeutisk session, hvilket jeg skulle sige til fru Hutzendybel med det samme. Desuden skulle jeg være påpasselig med, at min skriftlige notering ikke afholdt mig fra at lytte koncentreret, hvilket var den særlige terapeutiske kvalifikation. Jeg skulle informere hende om samtals funktion, men ikke ytre noget om det psykologiske indhold.

Samtalen fandt sted indenfor telefonisten, udenfor praksis-rummet. Jeg skulle holde mig indenfor en forudsat tidsangivelse på omkring en time. Desuden ville hun anbefale, at jeg førte samtalen alene med fru Hutzendybel, hvis jeg ikke havde brug for hende som en "sikkerhed". Jeg forsikrede hende om, at det ikke var nødvendigt, at jeg fuldt ud følte mig opgaven voksen.

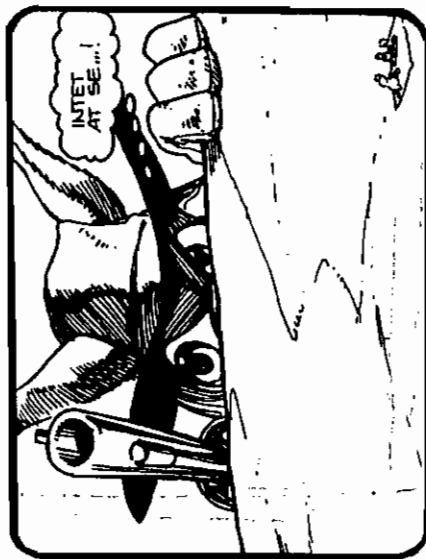
Et spørgsmål nagede mig dog: Er det ikke ubehageligt for fru Hutzendybel at fortælle om sine (intime) vanskeligheder til min person, som hun overhovedet ikke kender? Er det ikke i ordets sandeste betydning u-forholds-mæssigt? Jo, det var på den ene side rigtig nok, men på den anden side var der ikke noget at gøre ved det, hvis jeg altså ville lære at føre samtaler.

Fru Hutzendybel var desuden blevet informeret godt om meningen og formålet med det hele af fru doktor, og hun havde også til enhver tid kunne sige fra. Fru Hutzendybel var altså blevet informeret om, at det altså handlede om min person, om en semi-professionel medarbejder, som indenfor rammen af sin akademiske uddannelse skulle gennemgå en praktik hos hende og blandt andet også skulle gennemføre indlednings-samtaler. Desuden var jeg en absolut tillidsværdig (næsten) kollega, som hun synes var meget talentfuld osv.

Mandehader med panikanfald

Et lille problem var der dog alligevel, som hun yderligere ville sætte mig ind i: Fru Hutzendybel

⁷ Fru doktors udtalelse.

Samtalens magtstruktur

Den besynderlige måde, som situationen var kommet i stand på, betød at "isen var brudt", at de ængstende momenter var afslørede, og der var åbnet mulighed for at begrunde eventuelle vanskeligheder i løbet af samtalen med denne situation/ konstellation og vores manglende (terapeutiske) "relation". At jeg klarlagde situationen og tilkendegav min usikkerhed i stedet for at lade som ingenting (i sidste ende handler det jo ikke kun om besvarelsen af sygekassens ni spørgsmål, men om helt personlige ting, som hun slet ikke behøvede at fortælle mig), var hende tydeligvis en hjælp. Men også til dels en løgn.

For situationen var i højeste grad asynkron. Jeg stillede spørgsmål, som hun skulle svare på for at få forlænget terapien. Hun skulle ikke stille nogen spørgsmål. Lykkedes det hende ikke at svare entydigt på spørgsmålene, ville det grundlag, som redegørelsen skal opbygges på, blive utilstrækkeligt, og hun risikerede ikke at få forlænget sin sygekasse-terapi. Jeg skrev hendes udtalelser op, forvandlede dem til relevant psykologisk viden om sygdomskarakterer. Altså netop den psykologiske viden om karakteren af hendes sygdom, der "selvindlysende" ville medføre en forlængelse.

Det er under de givne forhold intet alternativ til dette kernepunkt ved den (strukturelle) magtforde-ling. Der gives kun alternativer i forhold til opbygningen af den (dynamiske) situation. Hendes afhængighed af mig er "påviselig" - men årsagerne til den undersøges kun, hvis der overhovedet består en mulighed for at tematisere dem. På grundlag af disse betingelser, som jeg nødvendigvis må definere, består for hende den præmis, at hun har mulighed for at forholde sig bevidst til denne afhængigheds-situation. Et forsøg fra hendes side på at bekæmpe disse betingelser er risikofyldt, fordi det er mig, der har magten til ikke at indrømme disse betingelser for hende, hvilket jeg ikke engang behøver at begrunde overfor hende.

Denne lille situation afspejler den udlæverethed til fremmede, kapitalistiske betingelser, som er så karakteristisk for enhver type terapeutisk setting, der står i skyggen af forvaltning af knappe ressourcer. Situationen dynamiske barrierer lader sig overvinde. Men strukturelt ligger begrænsningen i den uomgængelige nødvendighed overhovedet at skulle udarbejde en redegørelse for at få sikret en fortsættelse af terapien ved overførelse af udgifter til sygekassen.

Hvis jeg sagde, at denne "magt" lod mig kold, ville jeg lyve. Magtanvendelsen er i højeste grad funktionel. Dette gælder særligt for de samfundsgupper, der forankrer magten i institutioner for at varetage kapitalistiske partialinteresser. Dette indbefatter også terapeuter. Klienternes mulighed for at forholde sig bevidst til deres (sygekasse) terapi under restriktive samfundsmæssige (terapi-)betin-

gelser indrømmes for de fleste terapeuters vedkommende, og de risikerer derved at vække anstød blandt sygesikringen, sygesikringslægenes for-eining og psykologforeningen. Endelig støder klienterne på eksistensen af samfundsmæssige modsætninger så snart der stilles spørgsmål til afhængigheds-situationen.

Spørgsmålet om bevidstgørelsen - eller udligningen - af magtrelationen, bliver bl.a. behandlet i "Der neue Psychotherapieführer" fra 1994. Her får spørgsmålet, om klienten bør læse sagkyndiges redegørelse, følgende svar:

"For terapien er det dog snarere en afsporing end en ledetråd at beskæftige sig med sådanne spørgsmål". Videre forklarer han, at det forstærker de umyndiggjorte patienters hjælpeløshed, at de - efter min mening helt berettiget - uden videre misforstår fagjargon som "vigtig".

"Hvis det tilkommer en patient at læse den redegørelse, der er skrevet om ham, kan det ske, at han spilder flere timer af sin terapi med at opklare sådanne semantiske spørgsmål. Under alle omstændigheder vil han ikke opnå det han ønsker (nemlig at finde ud af, hvad terapeuten 'virkelig tænker om ham'), men bliver snarere afsporet fra dette mål".

Efter denne anvisning, der for mig at se er møntet på terapeuten, kommer nu en billedlig sammenligning, som er tiltænkt de ukyndige patienter:

"Hvis jeg ikke føler mig elsket af min kæreste, får jeg ikke meget ud af at få et indblik i hans selvagtelse. En redegørelse til en sagkyndig er sådan en selvagtelse: Terapeuten må formulere, hvilke af patientens karakteristika, som kan be-grunde en finansiering af terapien efter de givne retningslinier. Den udtrykker altså ingen dybere sandhed om patienten, forsøger ikke at forstå ham som menneske med alle sine særegenheder, men beskriver tværtimod hvordan han passer ind i et forudgivet mønster."

Lad altså hellere være med at læse redegørelserne, for der kunne opstå kritiske spørgsmål, som måske ikke er de rigtige spørgsmål.

....fortsættes....

Psykoterapi er

Make-up for sjælen.

- en kritisk psykologs beretning fra praktik hos en adfærdsterapeut

Første del

Dette er første del af i alt tre afsnit, som er dels fænomnologiske oplevelser og teoretiske overvejelser over de redskaber, der kan møde én under en praktik. Og det er en appetitvækker til kritisk psykologisk seminar d. 7.-12. april i Berlin. Handlingen udspringer sig i Berlin, hvor der er andre regler for gennemførelse af psykoterapi end herhjemme. Tilfældet er nok ekstremt, men omdrejningspunktet i en mildere grad findes lignende problemer i vores eget smørhul.

Teksten er lettere beskåret og revideret under oversættelsen, og navne er anonymiseret. De der ønsker originalen på tysk, kan henvende sig på Indpul. Teksten vil blive diskuteret på seminaret, hvor alle selvfølgelig er mere end velkomne.

es/rld

Af Jochen Kölpin.

Charlottenburg ved Stentorvet, Reinegade 12.

Ved indgangen et stort lægeskilt: Dr. J. Tredki -

Adfærdsterapeut - Alle sygesikringskasser. Mar-

moret trappesopgang, elevator til femte etage.

Står man ud, ses alt polstret i lyst velourteppe.

Ovenlyst kuster et behageligt, blidt lys på de store

fiskusplanter, der fra terracotta-krukkerne slynger

sig om indgangsdøren og indrammer indgangen til

tagetage-lejligheden, som er udbygget med en inte-

greret praksis. Efter det sukkersøde ding-dong bli-

ver døren åbnet af en kvinde i en turkis dragt, som

glædesstrålene byder mig indenfor. Den midald-

rende kvinde, som uophørligt smiler, ryster min

hånd kraftigt op og ned og betragter mig gennem

sine halvbroder, viser mig nu vejen gennem en lille

slugt formet korridor, hvor der står et lille glasbord

og to stole.

På glasbordet "Geo", "Psychology Today" og

"Vogue". På væggen et oliemaleri, som portrætte-

rer tropiske blomster i et noget surrealistisk fore-

kommande arrangement. Det belyses af næsten

uselige hallogenprojektorer, som er indbygget i lof-

tet, og derfra søger for en indirekte belysning, der

netop tillader så meget lys, at jeg kan ane titlerne

på tidsskrifterne. Alt hvidt i blødt lys.

En sød duft

"Når de [Klienterne] kommer er de schlingoer,

flamingoer bliver de til" 2

1 Overskriften er et citat af fru dr. Tredki.

2 Et citat af fru Tredki.

verse juicer, mineralvand og vin. Vinen trækkes til-
bage i en sødladen tone, for vi skal jo arbejde. Al-
tandøren i den anden ende af rummet står åben, og
man kan se udover tagene. I ro og mag går jeg til-
bage, op ad trappen igen, forbi tre længder af
hvidt, transparent stof, som forneden er forskønnet
med gule, blå og grønne penselstrøg. De hænger
ned fra loftet og skiller således køkkenet fra værel-
set.

En maskine

"Tja, jeg kan jo lægge fru Hutzendydel under ma-
skinen, så kan vi tale videre om æringen" 2

Jeg følger fru doktor videre ind i praksisrum-
met. Her vandrer mit blik fra højre mod venstre og
opdager først et staffeli, så en sort lædersofa, der
er forsynet med små puder, vandrer to trin op til
endnu en stor art deco lænestol med små aflast-
ningsborde ved siden, til vinduerne, forbi et stort
glasskrivebord med skriveunderlag og en moderne
lampe, ned ad trinene igen til en spejlbeklædt
skabsvæg, som står åben i midten og afslører nogle
bøger. På væggen ved indgangsdøren hænger
endnu et maleri af lignende skabning som dem
udenfor. Rummet er ret uspektakulært og lille, men
dog vel inddelt på grund af den podieagtige an-
ordning, der påpeger, hvad der her synes vigtigt:

Den egentlige terapistemning på podiet hvor alt
er indrettet til en samtale mellem en foran skrive-
bordet lænestolen siddende person og en bag skri-
vebordet på en stol siddende person. På væggen
bag skrivebordet hænger der diverse glasindram-
mede diplomer og eksamensbeviser, som giver
rygdækning til den, der sidder i lænestolen. Denne
side tilhører åbenbart den vigtige, kompetente per-
son, hvis troværdighed dokumenterne bevidner.

Nedenfor det tomme rum og ved den korte si-
devæg sofaen foran og ved siden af hvilken ingen
skal sidde, for der er intet, der indbyder til at sidde.
I hovedenden af sofaen et apparat. En maskine. Et
blik tilbage til den skrå væg bag skrivebordet. En
reol. I denne reol plastichylstre, som næsten er på
størrelse med videokassetter. Et par af dem ligge
åbne. Det er ikke videokassetter, det er lydband.
Telefonen ringer.

Imod min forventning tager doktorinden den ik-
ke i praksisrummet, men i køkkenet, som hun nu
begiver sig tilbage til sammen med mig. Jeg følger
hende. Amerikansk indrettet. Magnetiske spejlæg
på væggen o klienternes tegninger. "Til Ju, for at
gøre hende glad". En anden med: "Tak". På coc-

3 Endnu et fra Tapken-citat.

4 Synonym for den generaliserede klient, som doktorinden
anvender, og som jeg her har indføjet.

kvat sygdomskarakter. De fem første sessions kan afregnes som indlednings-samtaler på patientens sygesikringskort.

Efter lægens undersøgelse og diagnosticering, formulerer fru Tredki og klienten en "forsikretes ansøgning om korttids terapi", som indeholder en psykologisk diagnose, en kort behandlingsplan og en begrundelse derfor. "Korttids terapien gennemføres som behandling med forventet tilfredsstillende behandlingsresultat og altså i løbet af maksimalt 25 timer a 50 minutter eller som "akut foranstaltning af kriseintervention". Den tredje mulighed er at gennemføre en korttids terapi som overgang til langtids terapi, hvilket fru Tredki aldrig foretager, da hun har "specialiseret" sig i korttids terapi.

Redegørelsen

"Du skal ikke skrive en foreløbig udgave [af redegørelsen til skønsmanden til forlængelse af terapien]. De skal skrive den således af jeg bare skal godkende den og så sende den afsted."

Efter denne ansøgning sikres en korttids terapi almindeligvis. Rækker de 25 timer dog ikke til behandling af den "psykiske forstyrrelse", må der udarbejdes en mere udførlig "redegørelse til skønsmanden med henblik på ansøgning om fortsættelse": "Den af forfatteren [den adfærdsterapeut, der er henvist til, altså fru Tredki] underrettede redegørelse må ikke overskride et omfang af 4 DIN A4 sider og kan indeholde terapi- og afgørelsesrelevante angivelser. Skønsmanden er ved væsentlig overskridelse af dette omfang forpligtet til at give redegørelsen tilbage til forfatteren med henblik på faglig komprimering. Redegørelsen skal inddeles i afsnit. Ved udformning af de enkelte afsnit skal der tages hensyn til nedenstående anvisninger. Overskrifterne til redegørelsen afsnit bør ikke gentages, idet angivelse af de pågældende numre bør være fyldestgørende."

I forbindelse dermed stilles ni spørgsmål, der skal besvares som "redegørelse med henblik på første ansøgning". Grundlaget for udarbejdelsen af redegørelsen kan være terapeutens optegnelser, det udførlige spørgeskema om klientens biografi, eller - som i dette tilfælde - indlednings-samtalen. Længden af indlednings-samtalen er ikke forudbestemt, men indretter sig i reglen efter den almindelige varighed af en behandling (50 min), da den således kan afregnes.

Jeg har selv gennemført fem indlednings-samtaler, to samtaler med henblik på ansøgning.

3 Fru Tredkis vise sten.

ning om fortsættelse - de bygger på redegørelsen fra den første ansøgning og kræver svar på tre spørgsmål, og endelig to indlednings-samtaler med henblik på supplerings-redegørelser - disse bygger på de to forudgående redegørelser, og kræver svar på fire spørgsmål. Denne sidste slags redegørelser er mellem en og halvdan side lange. De samtaler, jeg har gennemført varede mellem 50 og 100 minutter, og blev naturligvis afregnet af fru Tredki som hver en behandlingsenhed. "Originalen skal indsendes sammen med redegørelsen i en lukket orange farvet kuvert fra sygesikringen til overlevering til sygekassens skønsmand. Gennemslaget er tiltænkt lægens journal".

Sygekassens skønsmand afgør henholdsvis på grundlag af de fremstillede sygdomsrelevante aspekter i redegørelsen, om hvorvidt en forlængelse af terapien på 20 timer kan bevilges; henholdsvis på grundlag af supplerings-redegørelsen om hvorvidt yderligere 15 timer - i sjældnere tilfælde (afhængig af skønsmandens opfattelse og "katastrofegraden" af klientens lidelse, som skal komme til udtryk i en kvalitativ god redegørelse) yderligere 20 timer - kan bevilges, selv om sygekassen egentlig kun budgetterer med en videreførelse af 15 timer.

Fru Tredki i Pariser Baren

Mandag var praktikdag. En dag fra ca. kl. 13 til kl. 21. Fru Tredkis telefonid la mellem kl. 10 og kl. 11, klokken 11 kom dagens første klient, klokken 12 den anden. Middagspause fra 13 til 14. Den tredje klient kom mellem 14.15 og 14.30. Jeg skulle så vidt muligt komme, så jeg kunne tage over når hun gik ned i "Pariser Baren" for at spise frokost. Jeg skulle tage i mod den første klient.

... fortsættelse følger ...

Helhedshuset

- et alternativ til psykiatrien -

Af Kalle Birck-Madsen, Rådgivningsgruppen Regnbuen

Sidste år blev der bragt en del oplæg om rådgivningsarbejdet i Regnbuen og om Regnbuens placering af det autonome miljø (Indput 94, nr. 13, 14 og 16). I centrum for indlæggene var opgaven at udvikle en videnskabelig subjektorienteret psykologi, samt at udvikle enkelt-teorier for relevante felter og arbejdsområder (praksisforskning), som kan fremme at hvert enkelt individ kan træde i

skranken for udviklingen af de sociale betingelser, der fremmer personlig livsfylde, på kort og lang sigt - og som samtidig skubber betingelser for fremmedbestemmelse ud af de sociale livsrum. Dette er selvsagt en kollektiv proces, for kun i fællesskab er det muligt at øve indflydelse på de givne samfundsmæssige forhold.

Siden oplæggene blev bragt i Indput er der sket en del nye ting, som i det følgende skal beskrives - med invitation til at deltage i det videre arbejde.

1. Studiekreds i marxisme og kritisk psykologi
I snart mange år har det været svært at komme i nærheden af gamle grundlagstekster om kritisk psykologi. Og megen teori- og praksisudvikling foregår i dag på basis af et implicit eller skjult fundament, som meget få har stiftet bekendtskab med, endog kritiseret ud fra sin viden og egne erfaringer. Og mange har prøvet at læse de gamle tekster op igen - for at konstatere dettes umulighed.

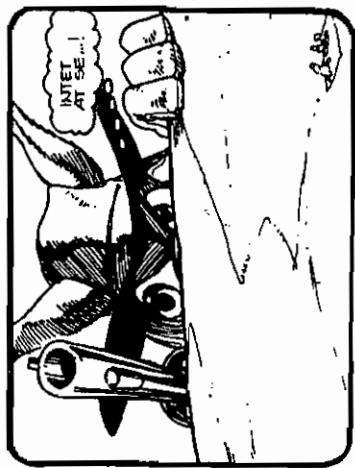
Det er samtidig en erfaring, at det heller ikke er muligt individuelt at beskæftige sig med kritisk psykologi - ikke så meget på grund af omfanget, men på grund af, at den kritisk psykologi er en kooperativ bestrebelse. Derfor vil der blive startet en studiekreds op i gamle grundlagstekster indenfor kritisk psykologi. Det vil blandt andet blive i nogle af teksterne fra den lille lysørde ("Den kritiske psykologi", Ole Dreier (red), Rhodos 1979), og i andre tekster oversat fra tysk og trykt i "Forum Critisk Psykologi" og i "Udkast". Desuden er dele af "Grundlægning der Psychologie" af Holzkamp også oversat til dansk husbehov, og dette senere i overværk kunne det også være relevant at nærne ig en grundlæggende diskussion af.

Studiekredsen vil foregå ud fra oplæg om den valgte tekst, og der er ingen krav om at komme ned oplæg, men gerne med forslag til tekster, der

skal holdes oplæg ud fra. Teksterne vil blive kopieret til lejligheden.

Studiekredsen vil foregå tirsdage kl. 16-18, og første gang vil være d. 18. april. Hvis tidspunktet er dårligt valgt, er onsdag eftermiddag en diskutabel mulighed ved første tirsdagsmøde.

Der vil komme en husker i Indput senere.

2. Rådgivningsgruppen Regnbuen

For det andet har Regnbuen fået en lille pose penge for 1995 til at forsætte rådgivningsarbejdet. Dette betyder, at man ikke længere skal betale af egen lomme til kopier, kaffe, husleje m.v. for at arbejde gratis og frivilligt.

Vores arbejdsprincipper er to ting: rådgivning på brugerens præmisser, og total åbenhed med det styrende i arbejdet fra rådgivningens side ift den person, det angår. Dvs. at vi som rådgivningsgruppe går imod at arbejde manipulativt, samt mod at bruge den strukturelle asymmetri som magt i rådgivningsprocessen.

Vi mødes i rådgivningsgruppen hver onsdag kl. 17-19 til supervision og fælles rådgivningsnære sager.

3. Helhedshuset - et alternativ til den etablerede psykiatri

For snart et år siden kom Galebevægelsen med en rapport om alternativer til psykiatrien. Den fik navnet "Helhedshuset - et alternativ til den etablerede psykiatri". Rapporten var empirisk baseret, og støttet af Socialministeriet, og den viste blandt andet,

at specielt gruppen af unge ikke fik noget udbytte af psykiatrien, hvis de var i krise, konflikt eller nød, samt at dette også var et problem for psykiatrien, for de unge ønskede ikke psykiatriens ydelser, og psykiatrien selv havde hamrende svært ved at stille det på benene, som de unge ønskede. Og alt dette pegede hen mod, at der måtte skabes et alternativ til psykiatrien, hvor brugerindflydelsen er relevant, og hvor der i behandlingsøjemed tages udgangspunkt i de problemer, unge selv formulerer, modsat i en diagnose som behandleren suverænt fastlægger.

Da rapporten udkom blev den derfor fulgt op med dannelsen af en 'Initiativgruppe til etablering af Helhedshuset'. P.t. er vi 8-10 i gruppen. Og som gruppe har vi nu arbejdet kontinuerligt det sidste halve år. Initiativgruppen består af personer fra Galebevægelsen og fra Regnbuen, samt af interesserede enkeltpersoner fra anden side. Aktuelt har gruppen lige færdiggjort en ny og revideret udgave af den oprindelige rapport, fået den trykt op, og det næste skridt er nu at finde stedet og få økonomi til at starte Helhedshuset op. Der opereres med et budget på 12,5 million kroner, omkring 18 fuldtidsstillinger og et par tusinde kvadratmeter til diverse kreative aktiviteter, til social og psykologisk udviklingsstøtte, samt til at unge kan bo i huset, har de brug for det.

Projektet er også derhjemme, hvor der er blevet anmodet om overtagelse af en nedlagt skole i København. Ole Suhrs Gade skole nær ved søerne.

Lige såvel som Borgerrepræsentationen, og relevante borgmestre er blevet kontaktet den seneste tid. Desuden foregår der også en planlægning af offentlige møder for at gøre opmærksom på initiativer, samt faglige møder på forskellige uddannelsesinstitutioner. Begge her i foråret.

Gruppen mødes hver tirsdag kl. 19-22.

4. En projekttstilling

Til projekt "Helhedshus - et alternativ til psykiatrien" har Regnbuen fået en større sum penge af Arbejdsmarkedssstyrelsen til ansættelse af en langtidsløst - det er underregnet - til udførelse af et fagligt grundlag for behandlingsdelen i Helhedshuset. Projektet forløber over 18 måneder, og er startet i januar 1995.

5. Nyt fællesforum: Socialt ArbejdsKollektiv

For det fjerde er Regnbuens fagpolitiske overbygning smeltet sammen med Studerende Mod Racisme i et fællesforum kaldet Social ArbejdsKollektiv

(SAK). Formålet med arbejdet heri er at arbejde mere generelt, ud fra en tværfaglighed, med udviklingen og demokratisering af vores samlede livsbetingelser, samt at støtte op om marginaliserede grupper og enkeltpersoner i at formulere og realisere deres behov og krav. Aktuelt er der arbejde igang overfor 'Arbejdsdiens' - tvangsarbejde - for bistandsklienter og arbejdsløse, idet dette for det første foregår uden nogen som helst kollektiv sikring af de enkelte, og for det andet bliver brugt til at lappe huller indenfor det sociale område i forhold til borgerne, huller der er opstået fordi der i årevis er blevet skåret ned på fagligt uddannet personale til varetagelse af nødvendige sociale opgaver. De sociale ydelser er idag både dårligere og færre! Og velfærdsstatens opløsning er en realitet, det er svært at komme udenom, og afløst af neoliberalismen, hvor enhver er sin egen lykkes smed - hvis man da ellers er rig og ser det som sin ret at udkonkurrere andre for egen vindings skyld.

Ud over dette er vi igang med et teoretisk og metodisk forarbejde for at kunne lave en interviewundersøgelse af politiske partiers menneskesyn og dets praktiske konsekvenser. Vi er specielt interesseret i brudflader i de forskellige og formulerede menneskesyn, således at der kan interverneres ved at styrke den progressive side. Hævdes det fx at mennesket er en vild abe, der bare handler ved at slå andre ned for at rage til sig, kan man spørge, om dette også gælder for den person eller det parti, der har dette menneskesyn!

Vi mødes i SAK hver onsdag kl. 19,15-22. Og mange af os fortsætter som regel møderne i Solidaritetshuset interne cafe, sammen med personer fra husets andre grupper, Rebel-København, By-økologisk Aktion osv.

Slut

Fælles for ovenstående mødesammenhænge er, at de er åbne for interesserede. Det kræver af dig, at du kobler dig på arbejdet, for at udvikle det, for at gøre det bedre - i et videnskabeligt menneskeverdigt sigte. Lad en eventuel usikkerhed, om du har tilstrækkelige kvalifikationer til at arbejde med emnerne og projekterne, komme dig selv til gode. Du er velkommen - eller ring hvis du har spørgsmål.

Alle møderne foregår i Solidaritetshuset Griffenfeldsgade 41, 2200 N. Tlf.: 35-37.86.58. Og er du interesseret i Helhedshusrapporten, kan den fås hér i Galebevægelsen, Blågårdsgade 39, 2200 N. Tlf.: 31-35.77.50. Enkelteksemplarer af rapporten er gratis.

Ond psykologi den onde psykologi er fremtiden, nutiden og fortiden

Forfatteren ønsker at være anonym, men er redaktionen bekendt

Jeg har gennem længere tid sammen med flere fora af medstuderende funderet over en ny og mere tidssvarende gruppering af psykologien. Da den slags nytænkning altid sætter tilhængere af de forældede grupperingers pis i kog, og da jeg tidligere har været udsat for personlige represalier, vil jeg gerne forblive anonym.

Min nyskabende konception af psykologien kommer til at indeholde fire kategorier:

Dum psykologi

Dum psykologi er kendetegnet ved, at der ikke er nogen sammenhæng er mellem teori og praksis. Man kan således høre dumme psykologer, der siger, at de er tilhængere af psykoanalysen uden at være rigtige racistar eller egentligt eksplisit kvindundertrykkende.

Kritisk psykologi

Kritisk psykologi syntes, at den dumme psykologi bare var for dum, så den skulle kritiseres. Kritisk psykologi er, også tidligere blevet kendt under navnet æv-bæv psykologi. I den kritiske psykologi er

der total sammenhæng mellem teori og praksis, for teorien er eneste udviklede praksis.

Sur psykologi

Sur psykologi er en anvendt psykologisk reining, som jeg tidligere har været tilhænger af. Sur psykologi tager det kritiske element ved den kritiske psykologi og rendyrker det. Pointen er, at man tager afstand fra at udvikle egentlige teorier (og anden praksis), fordi de alligevel ikke er gode nok og det er jo surt.

Ond psykologi

Ond psykologi er mit nuværende standpunkt, der afviser ideen om teorier på et sur-psykologisk grundlag for at hævde en psykologi, der tager udgangspunkt i menneskets natur. Med Asplund ved vi, at mennesket er ondt, jeg er et menneske og må ikke undertrykke min natur, derfor må fremtiden tilhøre den onde psykolog.

Udviklingen af psykologien går således fra den dumme psykologi over en kritik tilbage til en slags dum psykologi, der nu er kvalificeret, ved at vide, at den er dum og dermed også gives muligheden for at være mere gennemført ond.

wp 29/1994

delst/11

Kære Jørn

Af Niels Jørgensen

Når du vil forenkle virkeligheden så meget, at du kan forklare så forskellige historiske forløb som den franske revolution, den russiske revolution og den kinesiske revolution med "at en god vilje forvandles til vold", løber du nemt risikoen for at indordne realiteten under dit ideologiske billede.

Jeg tror selv, at du godt kan se, at denne udlægning har megen lille forklaringsværdi, og at det bliver utroligt svært at trække en lige linie fra Marx' kritiske og historiske analyse af kapitalismen til, hvordan begivenhederne i Sovjet formede sig.

Men samtidig kan jeg godt blive lidt i tvivl, når du omgås fakta så lemfældigt, som du gør i din argumentation for, at PFLP skulle adskille sig fra andre betydende palæstinensiske organisationer ved at være specielt chauvinistisk og terroristisk.

Det jeg i mit forrige indlæg (Indput nr. 23 s. 12-13) argumenterede for var ikke, at PFLP er "uskyldig" (hvad der så ligger i det), men at PFLP's handlinger og aktioner i begyndelsen 70'erne ikke adskilte sig fra andre betydende palæstinensiske organisationer. At aktioner som flykapring, attentater og Sorte Septembers angreb under OL i München (se i øvrigt Abu Iyad: "Palæstinensere uden fædreland" for dokumentation af Sorte September og Fatahs forbindelse) var midler, som den palæstinensiske modstandsbevægelse brugte på det tidspunkt, men også afstod fra i midten af 1970'erne. Disse aktioner blev ikke udført i et vakuum, modstanden, Israel brugte nøjagtig de samme midler. Det samme gør sig gældende med sprogbbruget, PFLP var ikke alene om at betegne Israel som en "zionistisk entitet". Det sprogbbrug har Arafat mfl. benyttet sig af helt op til slutningen af 80'erne, hvilket du kan forvisse dig om ved at blade nogle årgange af Journal of Palestine Studies igennem.

Det er selvfølgelig et svulstigt sprogbbrug, men heller ikke dette kan ses løst fra tiden, i den samme periode nægtede Golda Meir overhovedet eksistensen af et palæstinensisk folk, og Arafat er alle årene igennem indtil for ganske nyligt blevet betegnet som terrorist af de israelske ledere.

Meget af dette er nu historie, forholdet mellem PLO og Israel er et andet i dag, ikke kun præget af kamp men også forhandling.

De forandrede positioner kan selvfølgelig give problemer, når man som dig forenkler virkeligheden ud over al rimelighed. Når du ser nogle som de rene og pæne medens andre er smurt ind i blod, bliver du selvfølgelig nødt til at "radere" noget af den historiske virkelighed væk, såsom Arafats brug af terror, hvilket er helt i tråd med Stalin-tidens tradition for, at radere personer, som var faldet i unåde, væk fra alle officielle billeder.

Den samme tendens til forenkling mener jeg er årsagen til, at du kan få forståelse, indlevelsesevne og ærlighed til at forstå som noget der står i modsætning til en teoretisk forståelse af samfundet eller teori overhovedet.

Selvfølgelig er det ikke psykologers opgave at indoktrinere mennesker, som de skal hjælpe, men en psykolog er vel ikke til megen hjælp, hvis han/hun ikke peger på de forhold i samfundet som har en relevans for de problemer som et menneske i nød har.

Det drejer sig ikke kun om at bibringe selverkendelse, men nok så vigtigt om at bibringe erkendelse til et andet menneske, hvis denne skal kunne træffe sine egne valg.

Og her forsår absolutte fordringer om "forståelse, indlevelsesevne og ærlighed" ikke, vi må også tilegne os noget teori.

Den der ikke er for os er imod os

Af Jørn Ky Hansen.

Det må siges, at jeg fik noget af en overraskelse ved at åbne Indput nr. 28. På midtersiderne var der et indlæg af Jan Ole Jørgensen fyldt med yderst negative karakteristika. Jeg tænkte: "Nå, nu har

han igen fundet et reaktionært svin, der får, hvad han fortjener. Hvem mon det er? Lad os se, hmm... J-ø-r-n R-y H-a-n...GISP, det er jo MIG I, og oven i købet i et væk nævnt sammen med Karen Schultz!" Jeg troede ikke mine egne øjne.

Jan Ole Jørgensen skylder langt over målet. Hans idiosynkrasi har tydeligvis fået ham til at misforstå og omforholke mig til at være en kulturt klassefjende. Slap af, Jan, fald ned og læs mine indlæg ordentligt. Jeg er ikke nogen Karen Schultz.

Jeg har netop (Indput nr. 20) fremhævet en afstandtagen til hende og de reaktionære medier, fx mht. deres virkelighedsforvrængning. Men dette oplyses tydeligvis totalt for Jan Ole Jørgensen af, at jeg også tager afstand fra terrorisme og, nok endnu værre, tillader mig at være uenig med en enkelt lille gruppe på psykologiens iøvrigt udmærkede venstrefløj, nemlig den kritiske psykologi. Efter devisen "den, der ikke er for os, er imod os", bliver jeg pludseligt til en modstander helt uden positive træk. Mellempositioner kan slet ikke tænkes muligt.

At jeg som Karen Schultz skulle have som mål at udelukke Niels Jørgensen fra psykologi, er direkte usandt. Læs indlægget i Indput nr. 20. Med mine spørgsmål vil jeg problematisere det etiske i at kombinere en hjælpeprofession med anvendelsen af udskramende vold. Problematisere, netop, rejse en diskussion, ikke udtale mig, som var jeg en norm for moral og ikke forbyde nogle at læse.

Hvad angår den påståede modsælgelse mellem mit krav om menneskehed og min behandling af Niels Jørgensen, er der noget af en gradforskkel mellem det, jeg spørger til, nemlig drab, og det, Jan Ole Jørgensen kritiserer mig for, nemlig at spørge.

Jan skriver også, at jeg svarer mennesker til og kommer med "injurierende beskyldninger". Nuvel, dette kan vel ikke gå på Niels Jørgensen. I forhold til ham fremdrager jeg kun faktuelle sandheder, som retten har fundet, og stiller et spørgsmål. Hvis man da ikke opfatter hele det danske retssystem som injurierende.

Min sværtning og mine "injurier" må altså gå på den hellige kritiske psykologi.

Her er det et spørgsmål, hvem der egentlig er intolerant. De kritiske psykologistuderende har længe domineret Indput og mange aktiviteter, undskyld, det sidste år passivitet, her på studiet. Her har det været dem, der var magthaverne. De må kunne tåle for en gangs skyld at få en smule kritik uden straks at reagere som om, de var de forfulgte.

Min hensigt med kritikken er at stille spørgsmål ved noget, der af de højtråbende tilhængere fremstilles, som var det Sandheden. Ligesom mange på de 2 yngste år gange stiller spørgsmål ved aktionsledernes praksis, stiller jeg spørgsmål ved deres teoretiske grundlag.

Jeg mener nemlig ikke, at en psykologi, der er baseret på marxisme, uden videre kan accepteres som indlysende i vor postmoderne tid, hvor udviklingen har afkræftet Marx' historiske udviklingstester på en række punkter. Arbejderklassen er transformert til en ny middelstand, bl.a. takket være keynesianismens erkendelse af de gavnlige virkninger for produktionen af købekraft hos arbejderne. Interaktionerne i samfundet er vokset i kompleksitet i en grad, som gør ideen om klassekamp til i bedste fald en grov forenkling. De undertrykte masser er i dag isolerede randgrupper af begrænset omfang, selv om jeg i høj grad er enig i, at de behandles alt for usselt (og også vender mig stærkt mod fascistoid og racistiske tendenser hos dele af politikorpset). Overhovedet finder jeg en videnskab, der har en ideologi som grundlag, tvivlsom. Dette gælder dog i endnu højere grad for dele af den gamle, nu efterhånden uddøde "borgerlige psykologi", fordi de ikke selv erkender deres hildethed i den impli-

citte borgerlige ideologi, sådan som W.F. Haug og mange andre så rigtigt har påpeget. Man skulle måske lige fremsætte den kritiske psykologi for at erkende og åbent vedkende sig sin manglende værdifrihed? Nej, for så er der slet ingen undskyldning for fortsat at været hildet. Jan Ole Jørgensen beskylder mig for at have et "normativt bestemt verdensbillede". Er det ikke snarere ham selv, denne kritik burde rettes imod? Den kritiske psykologi afviser ganske vist borgerlige normer, men de har ikke opdaget at disse normer i nutiden er under fuld opløsning, også i de såkaldte borgerlige partier. Og hvad værre er, de normkritiske opstiller en ny norm i stedet for den gamle, en norm, der er endnu mere rigid og fastlåst og dertil overhøjet af udviklingen.

Men lad os høre. Måske har I nogle overbevisende argumenter.

Politisk studieegnethed?

Af Jesper Lund

I Indput nr. 18 (27. aug.) bragtes der en artikel sæt fra Berlingske d. 14. juli, med overskriften "Psykologi og Blegningegade", skrevet af psykologistuderende og CD-folketingskandidat Karen Schultz. Der er jo godt nok gået et stykke tid siden da, og der har været et par kommentarer i Indput. Men jeg har haft svært ved at få artiklen ud af hovedet; der er nogle spørgsmål, der er blevet hængende.

Derfor de følgende spørgsmål til dig, Karen. Men først lige et par citater fra artiklen:

"Efter min bedste overbevisning straffer vi i dette land for at yde rejselighed. Jeg tror ikke på at det at sidde i fængsel i sig selv afholder mennesket fra at begå forbrydelser igen. Derfor er det pladderhumorme at give en af de domte lov til at studere psykologi."

"Imens går nogle af Marc Rudins politiske sympatisører frit rundt på Københavns Universitet. De tilhører ikke den hjælpsomme læsegruppe."

Sympatisører kan nemlig kun agere ved at være helt usynlige."

Det er tydeligt, at du er bekymret. Men det er som om du ikke helt får forklaret, hvad det er du vil. Det er som om noget holder dig tilbage fra at tale rent ud af posen. Hvorfor dog det? Du er jo folkeingskandidat, og hvis du nu overvejer at stemme på dig, så skal man jo vide, hvad det er man stemmer på. Og som psykologistuderende er det jo altid interessant at blive klogere på, hvordan mennesker behandler hinanden, også i debatten om, hvilke menneskesyn, der muliggør et ordentligt virke som psykolog.

Hvis det, du antyder i artiklen skal tages alvorligt (og det synes jeg, at det skal), så er det, du mener vel at Niels J. skal forhindres i at læse psykologi på Københavns Universitet. Og at Marc Rudins politiske sympatisører ikke skal have lov til at gå frit rundt på Københavns Universitet. Og det kan man jo mene.

Hvis det er det, du mener, så har du måske også tænkt på, hvordan det praktisk kan gennemføres? Skal et sådant forbud gælde alle, der er dømt som forbrydere? Og hvor skal grænsen sættes: f.eks. ved straffe af en vis størrelsesorden - eller skal det også gælde økonomiske forbrydelser og andre forbrydelser, der ikke straffes så hårdt? Eller gælder det kun domte, der kan betegnes som "politiske afvigere"? Eller kun politiske afvigere af socialistisk observans? Gælder

forbudet kun adgang til psykologistudiet, til højere uddannelser eller til skolegang i al almindelighed? (Hvis politiske afvigere skal frasorteres allerede ved folkeskolestart, må der selvfølgelig være tale om en temmelig lav diskriminationsstærkel.)

Og så er der det med de "usynlige sympatisører": For det første: når det er forkert, at de går frit omkring, betyder det så, at de slet ikke skal have lov til at gå på Universitetet, eller betyder det blot, at de ikke skal have lov at gå frit omkring? Skal de i så fald forbydes at komme bestemte områder på Um? Eller skal de mærkes, f.eks. med en rød trekant båret synligt på tøj, sådan at alle ved, hvad de har med at gøre?

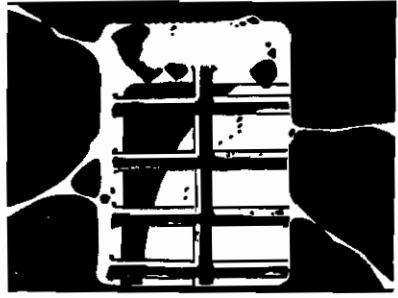
Og så er der det med, hvordan man får identificeret de usynlige sympatisører. Man kunne forestille sig en øget brug af registrering i samfundet generelt, således at politiske afvigere fra centralt hold (f.eks. PET) kunne overvåges, og en politisk blåstempling fra PET fremover skulle være en betingelse for at blive optaget på psykologistudiet. Eller skal der for at blive optaget føres en "politisk egnetheds-test"?

Hvad mener du egentlig, Karen Schultz?

Og hvorfor fremhæver du i artiklen at dine øjne er "knasende tørre"? Det lyder da ikke rart.

PS: Du skriver: "Endnu færre kender til hans læsegruppe, som kom til at bestå af 3-4 pøne piger, som meget vel kan være fra Hellerup, hvor studenterkva. færmads direktørstilling i et såkaldt profitfirma."

Hvis du har kendskab til svinde i Hellerup, så synes jeg, at du skal stå frem med den viden.

"Tyv tror hver mand stjæler" og "For den rene er alting rent"

Af Jan Ole Jørgensen

Endnu engang er der kommet et tyndbetet indlæg, der minder ud i at kritisk psykologi er en vranglære. Og endnu engang viser indlæggets forfatter, at han ikke begriber emnet, han skriver om. Jørn Ry Hansens to indlæg er ligeså fuld af selvmodsigelser, som hans holdninger til emnet terrorisme.

Lad os se på hans første indlæg fra d. 10. sep. (indput nr. 20). Citat: "Jeg mener ... psykologistuderende ... må holde en klar linje, der ... undgår usaglige og uhæderlige angreb." Citat fra det næste afsnit: "Vi kan vist alle blive enige om, at Karen Schultz lider af en kommuniforskrækkelse, der grænser til det paranoide." Jeg er ikke enig i, at hun har en forskrækkelse grænsende til det paranoide.

Men det kunne da være hensigtsmæssigt bare at stemple hende som sådan. Så ville man være fri for at forstå modsetningen, og man behøvede ikke at tale om den. Det ville ifølge min kritiske psykologiske holdning være forkert og ufagligt at have et sådant "ideologisk korrekt analyseret samfundstotalitets" syn på mennesker, som jeg ikke er enig med.

Jørn Ry Hansens argumentation er hans egen; han bruger den mod Karen Schultz. Men han bebrejder kritiske psykologistuderende (indput nr. 27) for at have den, og at de af den grund ikke opfylder

"visse mindstekrav til en psykologs menneskelige egenskaber". Når Jørn Ry Hansen beskriver den kritiske psykologi/Regnbuen som "ikke-indlevende", "uærlig", "en hob overordnede teoretiske postulater, som gør vold på og forenkler virkeligheden, ... der i den ene ende har de onde stærke og i den anden ende de gode svage ...", gør han sig skyldig i lige præcis det samme: Blot med den forskel, at det er i hans egen interesse. Og så er han jo lige vidt. Som jeg også har skrevet i et indlæg til Karen Schultz, i lidt andre vendinger, er det ingen kunst at lægge andre for had alene på grund af deres "anderledeshed". Det behøver man ikke at læse til psykolog for at gøre. Kunsten består i at finde frem til problemets kerne og at kunne komme videre derfra.

Siden jøderne kom tilbage til det land, de blev fordrevet fra, har de brugt metoder, de selv har været udsat for at babylonere, romer og nazister i deres kamp mod andre araber. Palæstinenserne har

selvfølgelig selv brugt terror som modtryk. Ingen af parterne har fået mere ret af brugen af terror. De har "kun" fået magt til at udøve uret.

De fleste indlæg mod kritisk psykologi har ofte været præget af anklager og har ikke på noget punkt kritiseret faglige/teoretiske standpunkter. Man har startet med at "konstatere" at fordi kritiske psykologistuderende er "terrorister", er der ingen grund til at tillade den i første omgang. Udgangspunktet er: Væk med den, så kan det tilbageblivne indenfor psykologiens genstandsområde altid diskuteres. Mao: "Det rigtige" kan ikke være i det, man ikke er enig i. Og det er faktisk lidt paradoksalt: Den kritiske psykologi er den eneste samfunds/psykologvidenskab, der også teoretisk arbejder med at udvikle anvendelige løsninger på interessemodsetninger og konflikter.

Det er faktisk det, jøder og palæstinenser er igang med efter lang tids gensidig terror: Nemlig forhandlinger.

Vi kender det i vores egen kultur fra arbejdsmarkedets parter, hvor aktionerende arbejder i 1800 tallet ofte blev fængslede eller anbragt på dådsens psykiatriske hospitaler, fordi man som udgangspunkt antog at arbejdere ikke havde nogen legitime rettigheder. Ofte blev usaglige argumenter brugt mod dem: At de ingen kultur havde, de var jo beskide og gik dårligt klædt.

For at arbejde med rimelige midler - strejker og blokader, kunne sætte deres krav igennem, lykkedes det dem at blive ligeværdige partnere.

Den kritiske psykologi kan kun praktiseres gennem frivillighed modsat andre psykologiske retninger, der på nærmest religiøs vis forudsætter klienten tror på teorien, for at "den virker".

Spørgsmålet er måske i virkeligheden, om ikke uretten i grunden starter med at det lykkes en stor/magtfuld gruppe at udelukke andre fra indflydelse. De oversete grupper har pludseligt ingen andre alternativer end magtudøvelse. Og denne mindre gruppe vil så blive bedømt ud fra magtudøvelsen, der startede med afmagt. I USA og England er det i høj grad magten, der sætter normerne. Det er bl.a. derfor store samfundsgrupper er udelukket fra velfærd. Og det er derfor, at kriminaliteten procentvis er højere pr. indbygger end i skandinaviske

lande. Så hvad er fordelene ved at hytte sit eget, hvis man vanryster demokratiet, så det ender med at vanrygte sig selv?

Hvor er lævrigt debatten mellem adfærdspsykologien og psykoanalysen på et indholdsmæssigt plan? (Eller to forskellige retninger af hvilken som helst observans.) Et fag som psykologi burde indeholde andet end fordomme, mudderkastning og nærmest selvudleverende utilstrækkelighed. For hvor er Jørn Ry Hansens egne definerede "mindstekrav til en psykologs menneskelige egenskaber" til sig selv? Han skriver (indput nr. 20), at "en vis portion næstekærlighed og grundlæggende respekt for andre må forventes". Jørn Ry Hansen kunne måske med fordel prøve at vende *den anden kind til* overfor Niels Jørgensen, for nu at blive i det religiøse. Jørn Ry Hansen og Karen Schultz kunne måske endda danne en læsegruppe med Niels Jørgensen. (Men det kunne måske blive et problem i forhold til Karens fordomme, hvis en af jer skulle bo i Hellerup - ligesom mig.) For dybest set handler det jo om, at de to moralvognere dømmer Niels Jørgensen ude og ikke fremover vil levne ham rum til at være den psykolog, han ønsker at være. Den reduktionistiske psykologi, Jørn Ry Hansen og Karen Schultz er fortalere for, er vel ikke værre end den, der i værste fald kun kan have modsat fortægt? (Selvom jeg ikke tror, at Niels Jørgensen skulle blive en dårligere psykolog end nogen af jer.) Eller skulle vi acceptere, at kun (små-)borgerlig reduktionisme er tilladt? Kunne man forestille sig noget helt tredje: Demokratiet i praksis.

Jeg har været vidne til en politibil der kørte ind i et fodgængerfelt og ramte en Kurder. De tre beljente sprang ud og "anholdte" manden uden at optage rapport. Jeg ringede ind til stationen og hørte, hvad der foregik. Der var end ikke skrevet noget i døgnrapporten. Kun fordi jeg ringede til en avis, der straks ringede til stationen, blev der optaget rapport. Og Kurderne slap for at blive "anklaget proforma" for at dække over færdsløsheden og dermed tilbageholdelsen. Han skal derudover have erstatning for påkørslen og den uberettigede tilbageholdelse. (At en af beljentene iøvrigt truede mig til at tie på gerningsstedet om det, jeg havde set, er der ikke noget at gøre ved. Sådan er politiet også.)

Pointen er: Kurders interesser blev kun varetaget, fordi der var en modmagt (uheldig presseomtale og INDvandrenes SAMmenslutning, som jeg også kontaktede). Her svigtede demokratiet i en lille dagligdags situation. Politiet vurderede, at den svage parts ret alligevel ikke havde betydning i den store sammenhæng, hvilket viste sig ikke at holde stik.

Som jeg har anskueliggjort, er retligheder ikke noget der automatisk er givet.

Hvis man skulle følge Jørn Ry Hansens og Karen Schultz tankegang, skulle der altså være visse retligheder, man helt automatisk ikke må have. Det, der burde have kendetegnet et retssamfund, var at beljentene af sig selv havde genkendt Kurders retligheder. Det burde ikke være en modmagt, der gav ham hans retlighed, som det også var tilfældet med arbejderens ret til sikkerhed og rimelig løn. Den kritiske psykologi er den eneste retning, der opererer med at en anden parts retlighed er en selvfølge.

Det, som er det svære at gøre opmærksom på med disse indlæg, er at de er fortalere for at beskrive det videnskabelige spekter som kun værende psykologien minus den kritiske psykologi. Indlæggene vidner om, at den kritiske psykologi ikke er indrømmet en berettigelse. Og fordi deres hårde angreb er gentagelser af usandheder, er det i sig selv svært at tilbagevise på en reel og saglig måde.

Harde det været Jørn Ry Hansen eller Karen Schultz, der havde ligget foran den politibil, ville min kritiske psykologiske faglighed have budt mig at gøre det samme, vel vidende, at havde jeg ligget der med de to som vidner, havde de sikkert skidt i buksene og skredet da beljenten truede dem. Det er forskellen på kritisk og reduktionistisk psykologi i praksis: Den kritiske er loyal overfor indholdet, den reduktionistiske fortrænger det, den ikke vil se i øjnene.

Det, som går igen i både Karen Schultz og Jørn Ry Hansens indlæg er at de har det helt fint med at sværte mennesker til, som de tydeligt demonstrerer, de ikke ved ret meget om. Som i Karen Schultz' indlæg, er også Jørn Ry Hansens fyldt med injurerende beskyldninger, der fortæller mere om hans eget begrænsede og normativt bestemte verdensbillede, end den verden han prøver at beskrive.

Psykologi, terrorisme og ideologi

Af Jørn Ry Hansen.

Klare Niels.

Jeg må allerførst komme med en tilståelse: Jeg har også været tilhænger af PFLP ..... da jeg var 14.

Selv om Indput nok ikke er det rette forum for en større debat om mellemstlig politik, må jeg dog kommentere dine bemærkninger herom; de udgør jo størstedelen af dit indlæg (Indput 23, s. 12).

Når jeg kalder PFLP chauvinistisk, er det fordi de som resten af afvinsningsfronten altid har haft som mål at udslette staten Israel, selv om de fleste af landets nuværende indbyggere er sagesløse efterkommere af de oprindelige indvandrere. Et helt folk (med undtagelse af et forsvindende lille "ikke-zionistisk proletariat") afvises som en "zionistisk entitet", et imperialistisk fremmedlegeme, der skal fjernes fra Mellemøsten. Faktisk var der selv inden for VS (mit gamle parti), som ellers længe var sympatisk indstillet over for PFLP, i slutningen af 80-erne folk, der kaldte organisationen chauvinistisk. Man kan vel næppe beskyide VS-ere for at være ofre for imperialistiske fjendebilleder eller...

Det er korrekt, at PFLP i 1972 gav afkald på at benytte sig af flykapringer, men jeg mener, at de kapringer o. lign., som blev udført frem til dette tidspunkt, stempler gruppen. For at tage et eksempel: I maj 1972 angreb PFLP-terrorister en menneskemængde i lufthavnen i Lod med maskingeværer og granater. 25 blev dræbt og 78 såret. Mennesker, der kunne stå bag sådanne handlinger uden at angre, har hænderne indsmurte i blod.

Afkaldet på flykapringer har da heller ikke forhindre PFLP i fortsat at angribe civile i Israel, fx med terroraktioner over grænsen. At ukontrollable dele af Arafats Fatah-organisation har gjort noget

lignende, gør det ikke bedre. Hvad angår

aktionen under OL i München (det var i 1972), blev den udført af folk, der ganske vist formelt var med i Fatah, men var uden for ledelsens kontrol.

PFLP har også haft et udmærket samarbejde med notoriske terrorister såsom Ahmed Jibrils PFLP-General Command og Abu Nidals Fatah Revolutionary Council. Desuden har organisationen i 70-erne og 80-erne uddannet og trænet vesteuropæiske terrorister som fortræk for en verdensrevolution, fx folk fra Rote Arme Fraktion (men det er måske i virkeligheden også frihedskæmpere?).

Folkefronten til Palestinas Befrielse er altså ikke så uskyldig, som du vil have os til at tro. Alene det at den modtager penge fra en gruppe som din, gør den mistænkelig. Er det I gjorde, nemlig anvendelse af vold mod uskyldige med politisk motivering, ikke netop pr. definition terrorisme?

I dit indlæg glider du overhovedet elegant uden om din egen rolle. Det er jo et faktum, at din gruppe i praksis udsatte uskyldiges liv for fare og endda dræbte et menneske. I mente det åbenbart i orden at gøre noget sådant dengang. Altså er mit spørgsmål ikke så manipulerende, som du påstår med sammenligningen med spørgsmålet "slår du stadig din gamle mor?". Du slog faktisk din gamle mor.

Og så til spørgsmålet om psykologens opgaver. Jeg mener stadig, at en mangel på respekt for menneskeliv som den, I har udvist, er vanskeligt foreneligt med rollen som psykolog. Du skriver ganske vist, at du vil "stå på de fattige, udstøede og svages side", og jeg tvivler ikke på, at du mener dette ærligt, men det skal åbenbart forstås sådan, at det er af mindre betydning, om uskyldige enkeltpersoner går til under kampen. Som Marc Rudin sagde: Det er ligesom almindelig færdsel i trafikken, her er der også fare for, at folk dør.

Sagen er den, at man mister respekten for det enkelte menneske, hvis man trækker en ideologi ned over virkeligheden og for enhver pris vil indordne virkeligheden under teorien. Det man vil befri, er ikke mennesket, men et abstrakt begreb: De undertrykte masser. Når realiteten så nægter at lade sig indordne i det ideologiske billede, bliver man forbløndet og fanatisk. Det er det samme, vi har set utallige gange i historien fra Robespierre over Stalin til Pol Pot: En oprindeligt god vilje forvandles til vold. Om den ideologiske bibel så er Rousseaus "Du Contrat Social", Marx' "Das Kapital" eller Maos værker, er underordnet. Ideologier er trods eventuelle påstande om egen videnskabelighed altid produkter af den rene tanke, der har revet sig løs fra virkelighedens verden og dog vil kontrollere denne.

Modsat dig er jeg af den opfattelse, at der må kunne stilles visse mindstekrav til en psykologs menneskelige egenskaber. Ansvar er stort. Et menneske, der kommer til os og lægger sit liv i vores hænder, skal kunne regne med vores ubetingede

sympati og respekt for ham eller hende som et unikt individ.

En ideologisk korrekt analyse af samfundstotaliteten, som også advokeres af visse kredse her på studiet, fx. den kritiske psykologi, Regnbuen osv. (se utallige Indput), er ikke meget bevendt over for et menneske i nød. Her er det forståelse, indlevelse, selskab og ærlighed, der er brug for. Ikke en hob overordnede teoretiske postuler, som gør vold på og forenkler virkeligheden, så alt bliver indplaceret et sted på dimensionen, der i den ene ende har de onde stærke og i den anden ende de gode svage, og man ser undertrykkelse overalt.

Vores opgave som psykologer består ikke i at indoktrinere klienten med skematisk politisk betingede opfattelser ("du er undertrykt af samfundet/kapitalen/dine forældre") og påtvinge ham eller hende vores løsning ("du skal lave modstand/oprør").

VI skal hjælpe ham/hende ved at øge hans/hendes selvkendelse og dernæst lade ham/hende træffe sine egne valg.

Slår du stadig din gamle mor, Niels?? NR 23/94

Kære Jørn.

Jeg har det med dit spørgsmål (Indput nr. 20 s. 9), som de fleste har det med spørgsmålet: "Slår du stadig din gamle mor?" Når du spørger om jeg finder det i orden: "at sætte uskyldige danskeres liv på spil for at skaffe penge til en obskur chauvinistisk palæstinensisk gruppe, (vi taler jo ikke om PLO og hyggelige onkel Arafat) som så kunne bruge disse penge til at myrde ikke blot zionister, men også uskyldige flypassagerer og 3-generations israelske civile", vil det næsten uanset, hvad jeg svarer, komme til at fremstå dubiøst.

Mit svar på dit spørgsmål er selvfølgelig nej, det mener jeg ikke og har aldrig ment. Men for at dette nej kan fremstå troværdigt, bliver jeg nød til at rydde nogle misforståelser af vejen.

Jeg tror, du er blevet offer for nogle fjendebilleder, som vil noget. I øvrigt fjendebilleder der konstant bliver underbygget/udbygget af film, TV etc. Det handler i disse film altid om 5 ubarberede araber, der har stjålet en A-bombe, som de vil sprænge i New York.

Det tror jeg, er årsagen til, at du karakteriserer Folkefronten til Palæstinas Befrielse (PFLP) som en obskur chauvinistisk gruppe.

I de år jeg har beskæftiget mig med den palæstinensiske politiske scene, har jeg aldrig hørt, PFLP betegnet som obskur i betydningen ubetydelig.

PFLP er den næststørste medlemsorganisation af PLO, en ventreeorienteret bevægelse med et større antal medlemmer end nogen dansk venstreorienteret organisation. Meget tyder på, at den Israelske regering deler min opfattelse af PFLP som en betydende faktor i området, da den i disse uger udsender folere til PFLP om forhandling. Man kan sige meget dårligt om den Israelske regering, men de er ikke som andre styret af sentimentalitet mod tidligere tiders retorik.

Jeg har også svært ved at forlige mig med din beskrivelse af PFLP som en chauvinistisk gruppe, dels er PFLP's mål en verdenslig demokratisk stat og medlemmerne kommer fra alle religiøse og etniske grupper bla. er George Habbash grundlæggeren af PFLP ud af kristen baggrund, dels har jeg altid mødt et meget internationalt udsyn hos medlemmerne af PFLP. I parentes kan jeg ikke lade være med at nævne, at et overvældende flertal af FN's medlemsstater anser PLO/PFLP's ønske om et hjemland for palæstinenserne, som et helt berettiget krav, helt i tråd med mange andre lande/befolkningers kamp for uafhængighed.

At PFLP har forestået flykapringer i slutningen af 60'erne og begyndelsen af 70'erne er et faktum, et faktum er også, at PFLP ikke siden 1972 har udført den slags aktioner. Jeg kan ikke lade være med at nævne, at "hyggelige onkel Arafats" organisation, Sorte September, året efter i 1973 udførte den spektakulære aktion under olympiaden i München.

At de fleste betydende palæstinensiske organisation har udført den slags aktioner, har selvfølgelig en baggrund, en baggrund som var total ignorence på trods af helt klare løfter om et hjemland til palæstinenserne fra vores del af verden. Man ville ingen gang anerkende palæstinenserne som et folk, palæstinenserne var "jordens æstler", som en gammel palæstinenser udtrykte det over for mig.

Men summa summarum, de betydende palæstinensiske organisationer holdt alle op med såkaldte terror-aktioner i midten af 70'erne, hvilket for mig demonstrerer en politisk besindighed, da disse aktionsformer bestemt ikke var upopulære i den palæstinensiske befolkning, og mange inferiorer grupper blandt palæstinenserne valgte også af denne grund at fortsætte med disse aktioner for at score billige point.

Jeg håber, ovenstående har ryddet de værste misforståelser af vejen, så vi kan få seriøs diskussion af de interessante spørgsmål, du også rejser i din kommentar, dels spørgsmålet om mediernes virkelighedsforvrængning, dels hvad vores kommende profession lægger op til.

Lad mig tage det sidste først.

Jeg mener ikke om vores profession enlydigt lægger op til noget bestemt, men for mig selv har studiet en klar sammenhæng med mit øvrige politiske arrangement. Psykologi professionen er ikke et

præsteskab, særlig "gode" og "rene" mennesker hævet over samfundets konflikter. Både internationalt og lokalt finder jeg det som noget væsentlig at stå på de fattige, udstødte og svageste side, at, med Viggo Hørups ord: "den højeste grad af lumpenhed er at støtte de stærke mod de svage."

Mht. mediernes virkelighedsforvrængning, finder jeg det lige så vigtig at se bag mediestabte fjendebilleder, at møde mennesker hvor de er, som at tage utvetydigt afstand fra noget eller nogen.

Men lad tusinde blomster blomstre og kom ud af busken med di/feres bud, det syntes jeg egentlig er mere interessant, end en diskussion af mine forhold.

Med venlig hilsen

Niels Jørgensen

Hvordan bliver du en god psykolog?

Kritisk psykologisk seminar 30/9-2/10

Det 21. KP-seminar bliver præget af, at vi har Morus Markard og 16 studerende fra Freie Universität i Berlin på besøg på Psykologisk Laboratorium, og at seminarret er afslutningen på deres besøg. Derfor vil seminarret foregå på engelsk (ikke tysk).

På FU har man bl.a. beskæftiget sig med kompetenceudvikling gennem praksisforskning. Det har resulteret i et banebrydende samarbejde mellem praktikere, studerende og forskere, som har eksisteret i flere år. Gennem dette samarbejde forenes teori og praksis og indvirker gensidigt på hinanden.

Vores uddannelse er et virvar af envejsskabelig kommunikation og somme tider kan det være svært at se kompetenceudviklingen for bare røg. Det synes planlægningsgruppen, der skal laves om på! Denne gang forsøger vi at tage den kritiske psykologiske ideer om selvbestemmelse og brugerstyring alvorligt med en anderledes måde at lave seminar på. Slagordet er **Bottom Up** og ideen er et mere deltagerstyret forløb med rødder i praksisforskning, hvor vi kan udvikle vores faglige kompetence gennem oplæg, gruppearbejde og diskussion. Initiativet bliver i høj grad lagt ud til deltagere, som på tværs af landegrænserne kan udveksle erfaringer og være hinandens medforskere omkring. Der er rig mulighed for at udvikle vores studie og dermed vores kompetence. Meningen med det hele er, at det faglige og det sociale skal gå op i en højere, forfremmet enhed, hvor vi kan dele vores erfaringer som studerende og praktikere.

Dette KP-seminar er altså en enestående chance for at udvide dit netværk til at omfatte ikke blot andre danske studerende med interesse for kritisk psykologi men også folk fra Freie Universität i Berlin. Vi håber, at der vil komme mange danske studerende, så vi kan udvide samarbejdet mellem de to institutter. Derfor sæt dit kryds ved KP-seminar - Det lønner sig!

Program

Fredag:				
16.00-17.00	Indkvartering	14.00-15.00	Frokost	
17.30-18.30	Der indtages et let, hurtigt og elegant måltid	15.30-17.30	Diskussion i interessegrupperne	
19.00-21.30	Oplæg fra planlægningsgruppen, samt gruppediskussion	18.00-19.00	Opsamling i plenum	
Senere	De traditionsrige boller og den ikke mindre traditionsrige cacao	ca. 20.00	Den nok så traditionelle festmiddag efterfulgt af løssluppet pool-party	
Lørdag:				
10.00-10.00	Morgenmad	10.00-11.00	Morgenmad	
0.30-13.30	Oplæg ved Morus Markard fra F.U. om kompetence og den kompetenceforskning, som foregår i Berlin	11.00-14.00	Evaluering	
	Opsamling på gårdagens diskussion	14.00-15.00	Frokost	
	Dannelse af interessegrupper	15.00-17.00	Den desværre uundgåelige oprydning og rengøring	

risen for hele denne herlighed er kr. 300,- som kan indbetales på giro: 606 9231 senest fredag den 23/9. Du må også meget gerne tilmelde dig hos:

ine: 31 57 99 31, Line: 35 82 32 84, Mette: 32 88 61 61 eller Tine: 31 28 56 60

eminarret foregår på Hillerød Pædagogseminarium. Husk sovepose, tandbørste og badebryl!

Med venlig hilsen planlægningsgruppen

Hvorfor?

Fordomme om kritisk psykologi, der virkelig pisser mig af!

Af Tine Jensen

- Som led i KP-planlægningsgruppens præsentation af sig selv

Kritisk psykologi er en gang uforståelig og uigenkendelig misbragt med unødigt lange sætninger, der siger det samme som almindelige mennesker kan sige med to ord:

Jeg skal være den første til at indrømme, at kritisk psykologi skal have mindst én chance og mere end det, hvis man vil lære det at kende. Kritisk psykologi er nemlig ikke nemt at forstå. Rent ud sagt er det volapyk for de fleste, når de første gang stifter bekendskab med det. Derfor er der også mange, som giver op overfor det allerede inden det har fået en fair chance. Mange står af overfor de tyske tekster, der fylder uforholdsmæssigt meget i folks bevidsthed, eftersom der faktisk er skrevet meget på engelsk og dansk.

Selv var jeg indædt modstander af KP i den første tid jeg beskæftigede mig med det - og det ikke mindst fordi ordene lignede almindelige ord, men det var de ikke! Sætningerne var alenlange og skulle læses igen og igen, før der begyndte at trænge mening igennem. Jeg var meget fortørnet over, at man kunne byde mig en så elendig for- midling.

Et andet problem var, at KP repræsenterede en helt anderledes tankegang, end den jeg tidligere havde stiftet bekendtskab med i mine studier.

Men efterhånden som jeg sammen med min læsegruppe begyndte at trænge igennem de hårde forståelsesmæssige barrierer, var det som om der åbnede sig nye horisonter bagstoffet. Ikke alene opdagede jeg, at kritisk psykologi har et grundlæggende positivt menneskesyn, hvor der tages udgangspunkt i hvert enkelt menneskes til- værelse med baggrund i samfundsmæssigheden. Jeg opdagede også, at den har en yderst anven- delig måde at forklare og forstå de psykosociale problemer på, som opstår i vores ende af verden.

Man skal have læst Marx's samlede værker for at kunne beskæftige sig med Kritisk psykologi:

Da jeg kom til mit første KP seminar tro- ede jeg også det. I dag må jeg erkende, at selvom jeg måske burde gøre det, er det ikke sikkert, at

ber, Klaus Holzkamp. Uve Osterkamp og alle de andre store kanoner. I den forbindelse var jeg med på en studietur til Berlin i januar, der virkelig overraskede. Ikke alene var disse meget store ka- noner nogle vældigt flinke mennesker, som havde gjort sig en masse ulejlighed for vores skyld, de nærrede tilmed ingen illusioner om, at den tidligere østblok havde været et slaraffenland. Trods alt er KP udviklet i det tidligere Vestberlin, omkranset af DDR. Til gengæld nærer de heller ingen illu- sioner om "den bedste af alle verdener". Mange af

dem har været udsat for Berufsverbote - og deres institut bliver i stigende grad udsultet og nu også med argumenter i stil med "Se hvor socialismen har spillet falit ovre østpå"

Kritisk psykologi har ingen fremtid:

Jo gu' har den det! Så længe der er nogen, der gider kæmpe sig igennem de første 100 sider. Så længe der er studerende, der spekulerer over, hvordan man kan udvikle teori og praksis. Så længe har Kritisk psykologi en fremtid.

||

Kritiske psykologer er en bande forbenede hard core-marxister, der vil have verdensrevolution - og hellere i går end i dag.

Sandt nok bygger kritisk psykologi på et marxistisk grundlag. Det er en psykologi med helt klare holdninger. Her er alt ikke lige godt og skidt og der er ikke plads til pladder-relativisme. Det er også svært ikke at ønske at lave verden om, når man begynder at anvende KP principper i sin tan- kegang. Men det er ikke ensbetydende med at alle kritiske psykologer kan skæres over én kam! Der er faktisk lige så store uenigheder blandt kritiske psykologer som blandt alle andre psykologer. Jeg selv er nok mere anarkistisk inspireret end mange kritiske psykologer og jeg ved godt, at mine ideer er mere ottopi end noget andet, men det forhindrer mig ikke i at arbejde i den retning, jeg synes er den mest fornuftige.

Kritisk psykologi er forældet. Det kan måske væ- re et nogenlunde acceptabelt analyseapparat, men det dur ikke til noget i virkeligheden. Det er for besværligt og ikke praktisk anvendeligt.

Kritisk psykologi er besværligt. Det er ik- ke noget man bare tager på til lejligheden og derefter lægger i garderoben. Sandt nok er kritisk psykologi meget anvendeligt til at analysere strukturer med, og den stiller store krav til sine udøvere om at holde hovedet koldt og bevare overblikket over alle metodologiske problemer. Ikke desto mindre kan KP anvendes, den er et ak- tivt forsøg på at overskride teori/praksiskløften, og ved vores eget Psykologisk Laboratorium ar- bejder forskere og studerende udfra KP metoder og får endog særdeles gode resultater ud af det.

Kritisk psykologi er indoktrinerende og dogma- tisk. Den stiller sig til et forældet verdensbillede, som ikke holder - se bare, hvad der er sket i Øst- europaa.

Mit arbejde med KP gennem de opgaver, jeg har skrevet, har gjort mig så interesseret, at jeg har planlagt et semesters studier i Berlin hos Morus Markard, som kommer her sidst i septem-

Hvorfor?

nr 20, 1994

Blekingegade

Hvorfor kritisk psykologisk seminar? Hvorfor lige kritisk psykologi? Guru-dyrkelse? Entydige sandheder? Dogmatisme?

A/Line Lærche Mørck

- som led i KP-planlægningsgruppens introduktion af sig selv.

Her er mine erfaringer med og begundelser for mit engagement i kritisk psykologi.

Mit første møde med kritisk psykologi var S-pensum. Det var en blandet fornøjelse og jeg tænkte, at det var synd at sådan noget ellers spændende stof skulle være så uforståeligt og svært tilgængeligt. Her var klart et formidlingsproblem. Men efter at have knækket koden og skærpet interessen ved brug af KP til min almen-ogave, mødte jeg i efteråret 93 op til mit første KP-seminar. Det var, for mig som ny, både lidt skræmmende men gav mig også stof til eftertanke. Jeg følte pludselig trang til at tage stilling, til praktiske problemstillinger, til kritisk psykologiske analyser, til andre psykologiske tilgange og til politiske spørgsmål. Kritisk psykologi syntes et uhyre brugbart redskab hertil. Og samtidig havde KP et menneskesyn, karakteriseret ved respekt for det enkelte menneske, respekt for de svage, respekt og undersøgelse af alle parter perspektiver, og ikke kun ekspertens perspektiv på de andre parter. Et menneskesyn, og en tilgang jeg havde savnet indenfor andre psykologiske retninger.

I forbindelse med min praktik, så jeg muligheden for at omsætte teorien i praksis. Især den kritisk psykologiske praksisfor sknings-tilgang gav et bud på en enkel måde at undersøge perspektiver på problemer og tænke i handlemuligheder og udvikling. Jeg startede et udviklingsprojekt i en klasse for unge, som af forskellige grunde ikke kunne fungere i folkeskolens almindelige 8-10 klasser. Dette blev vel modtaget af både elever og lærere. Dels fordi klassen stod med problemer og gensidig utilfredshed op til begge årer, men også fordi det var en tilgang, hvor man tog dem, deres mening og erfaringer alvorligt. En tilgang hvor jeg ikke kom ind som ekspert og placerede problemerne, behandlere og gav dem løsninger, men istedet indlagde rum og tid til diskussion og refleksion over problemerne, og hvor de selv, både lærere og elever sås som havende kompetence til, indflydelse og

A/ Jørn Ry Hansen, årgang 1993.

Efter at være kommet hjem fra sommerferie har jeg fået tid til at læse de sidste Indput. Debatten om det psykologistuderende medlem af Blekingegade-gruppen, Niels Jørgensen, giver mig anledning til et par kommentarer.

Jeg mener, at man (dvs. os psykologistuderende) må holde en klar linje, der på den ene side undgår usaglige og uheldige angreb og på den anden side også holder utvetydig afstand til terrorisme og terrorisme-lignende aktioner.

Vi kan vist alle blive enige om, at Karen Schultz leder af en kommunistforskrækkelse, der grænser til det paranoid. Jeg er også af den opfattelse, at fængselsindsatte principielt skal have ret til at uddanne sig og til at have læsegruppe og tutorer!

Men efter sagen med Studentehuset, hvor offentligheden pga. mediernes virkelighedsforvrængende behandling, har fået det indtryk, at psykologistuderende har forbindelse til eller er voldelige militante eller endda terrorister, må vi være forsigtige med, hvordan vi præsenterer os selv. En overdrevent sympatisk indstilling til en deltager i Blekingegade-røveri kan nemt forstærke offentlighedens fordomme.

Jeg vil naturligvis ikke beskyjde indlægget til indledning af "Pressen og os" (Indput nr. 18, s. 5) for at være sympatisk over for terrorisme, men blot påpege, at det med lidt ond vilje kan fortolkes på denne måde. Således hedder det: 'Karen har det nemlig ikke så godt med venstreorienterede, og det er netop (!), hvad Niels er. Han sidder (nemlig ?) i fængsel for sin deltagelse i røveri på Nørregade Postkontor. (mine indskud i parentes) Som om det var et særligt kendetegn ved venstreorienterede at overfalde postkontorer.

Genlyd

"I derespekten for den andens synspunkt skyer man ikke magten og overgrebet for at nå sit mål", skriver Jan Ole Jørgensen i sit indlæg i sidste uge. Hans indlæg forsøger at beskrive den måde, jeg har hængt mennesker ud på.

Mine såkaldte overgreb består af ord. Min magt består af ordenes genlyd. Og mit mål er at fokusere på ekstreme venstreorienterede.

Må jeg stilsfærdigt spørge: Hvilke overgreb har Blekingegade-medlemmerne anvendt? Hvilken magt har våben? Og hvilket mål har

Karen Schultz

KAREN SCHULTZ

af: Jan Ole Jørgensen

Gennem det sidste ½ år har Karen Schultz flere gange gjort sig bemærket i pressen med forskellige indlæg, som alle har advaret mod hemmelige venstreorienterede interesser på psykologistudiet. Jeg synes indlæggene har været mudrede, postulerende og har haft som funktion at skabe fjendebilleder af marxisterne eller

"anderledetænkende" på psykologistudiet. En tråd i hendes indlæg er at dele de psykologistuderende op i to grupper: nemlig de "revolutionære marxister", som udelukkende har til forenål at misbruge den resterende "stærkt frustrerede" gruppes tillid. Disse "stærkt frustrerede" er angiveligt så dumme, at de ikke er klar over den manipulation, de er udsat for, hvilket Karen Schultz, CD's folketingskandidat, ser som sin pligt at råde vagt i gevær overfor.

"Marxisterne" er i negativt ladet vending indhyldet i tillæggelse af kriminaliserende intentioner, som var det et hemmeligt vedtaget formål at narre den store masse af "stærkt frustrerede studerende". Uden at begrunde *et eneste* postulat fremstår hele psykologistudiet som et sted i diskurs, hvor Karen Schultz som den eneste kan se løsningen: **Politisk, socialt og uddannelsesmæssigt berufsverbot**. Problemet er ikke kun om formuflige mennesker kan gennemskue det bagvedliggende i disse groteske "adværslar". Problemet er også at en usandhed der gentages på et tidspunkt vinder et vist gehør: "Der må jo være noget om snakken" synes folk at tænke.

Skal man endelig se på den bagvedliggende konsekvens af at kriminalisere og diskvalificere bestemte grupper, som Karen Schultz ihærdigt gør, går tankerne i retning af fascismens logikker. Disse bygger ligeledes på irrationelle postulat om "anderledetænkende" som ikke-egnede til at være respekterede elementer i samfundet. Fascistiske argumenter er såkaldt *cirkulære*. Antifascister vil jo ikke underlægge sig fascismen, så hvorfor indrømme dem retten til at agere frit. At anderledetænkende i forhold til Karen Schultz, ikke af egen vilje holder sig i ro, -afholder sig fra fri udfoldelse, -agitation eller f.eks. tale frit om Marc Rudin, er så provokerende farligt, at hun ironisk nok selv kommer til at udfylde rollen som det, hun tager afstand fra. Er Karen Schultz ikke i virkeligheden en "hemmelig" sympatisør med fasci-

des egen uafklarethed overfor noget ukendt og angspirovokerende, som så danner grundlag for fjendebilleder, da de er lettere at håndtere end hendes reelle problem. Karen Schultz indlæg viser også med tydelighed, at man sagtens kan håndtere teorier men ikke nødvendigvis behøve at forstå dens betydning. Skal psykologien have nogen mening for mennesket, må den indrømme mennesket plads til at forandre sig. Og hvis Karen Schultz kender sin verdenshistorie vil hun vide, at alle de stormagter der har opereret med fjendebilleder, har skabt større splid og uorden i forsoget på at "redde" nogen fra noget. Iran var netop blevet demokratisk, da USA iværksatte et kup: Folket har ikke haft indflydelse lige siden. Afganistan har været ustabil siden det daværende Sovjets besættelse. Opremsningen er uendelig. I fjendebilledeets hellige navn har tusinde af mennesker været udsat for overgreb såsom radioaktiv bestråling af det militær, der skulle "beskytte" (Det er altid godt at kende *målige* skader af fjendens våben.)

og nedskydning af passagerfly uanset, *netop* *net*-ser formålet med det. Det slående ved fjendebilledeets natur er, at der kun opnås det samme, som andre skal "reddes" fra. Og det sørgelige er, at det er manglende menneskelighed der ligger til grund for denne primitivitet, som ofte forveksles med "godgørenhed", "beskyttelse" og "De ved nok, hvad de gør". I derespekt for den andens synspunkt skyer man ikke magten og overgrebet for at nå sit mål. Det menneskelige i psykologien består i at sætte sig *ud* over magtkampens endeløse ugering og erstatte den med sin egen kamp for at blive *menneske* og gøre andre til *medmennesker*. Det opnår man ikke ved at dømmene andre fra indflydelse ved at kriminalisere dem ved tillæggelse af gerninger, der er legale nok for *en* selv. Magttrænkning findes på alle niveauer. For ti måneder siden kunne man læse den ene løgnhistorie efter den anden i Ekstra Bladet om en gruppe psykologistuderende, der angiveligt skulle have "mobbet" hele det resterende Studenterhus ude fra indflydelse. Denne konstruerede løgn havde den effekt, at de nævnte psykologistuderende blev mobbet ud. (Den "krænkede" part havde åbenbart sin indflydelse i behold) Mønsteret var det samme. Løgne om skydevåben i huset. Løgne om at de skulle bruges til terror. Den medieterror, som Ekstra Bladet stod for er legal, idet det konstruerede fjendebillede begrunder deres terror.

Reaktionen i Studenterhuset blev: "Vi accepterer Ekstra Bladets fjendebillede af os og finder nogle, vi kan gøre ansvarlige". (Bemærkning: Når I nu nyder de flotte omgivelser i Studenterhuset, bør I sende "terroristerne" en venlig tanke. Omgivelserne er skabt af mennesker, der nu er hængt ud og forrådt af dem, der nu brøster sig af arbejdet. Men det er et billigt sted at drikke øl, hvis man ikke tager det så tungt med måden huset er skabt på.)

Tilbage står så, om der findes alternativer til måden at møde lægne, mytedannelser og uvedrøftede påstande på. Skal psykologistuderende have hæftet på sig, at de er både "dumme" og "frustrerede", at studerende fra Hellerup generelt har opnået gode snit på illogitim måde, fordi de *meget vel* kunne være i en bestemt læsegruppe? Skal psykologistuderende finde sig i de bagvedliggende logikker, der fordrer og fremmer så primitive anskuelser? Det mener jeg ikke.

Det er min erfaring, at hvis man ikke reagerer på selv de mest groteske postulat, vil de blive hængende i folks bevidsthed. Jo mindre man egentlig ved omkring dagligdagen på psykologistudiet, desto mere vil man være tilbøjelig til at tvivle på selv de mest horrible beskrivelser af det. Og myter er meget svære at komme til livs.

Jeg har forsøgt at beskrive *måden* mennesker er hængt ud på. (Og i modsætning til Karen Schultz antager jeg at psykologistuderende godt kan tænke selv.) Det eneste jeg kan gøre når jeg møder en løgn i Ekstra Bladet er at kalde løgnet ved dens navn. Men jeg ved ikke rigtigt, hvad jeg skal kalde Karen Schultz mudrede indlæg. De er simpelthen for "syrede" til at man kan spore afklarede intentioner.

Hun af hvid Landkanin af samme høje Klasse som Hammen (se side 5)

Rekonstruktionsmøderne i

RÅDGIVNINGSGRUPPEN REGNBUE

starter op fra **onsdag d.7. september, kl.17-19**, og **fortsætter samme tidspunkt alle efterfølgende onsdage**. Skulle du være forhindret til det første møde, kan du koble dig på arbejdet senere.

Alle interesserede med interesse for udviklingen af en samfundsmæssig begribelse og overvindelse af psykiske problemer er velkommen til at møde op og deltage i udviklingen og fortsættelsen af en psykologisk rådgivningspraksis. Og denne invitation gælder også, hvis man bare har en nysgerrighed på, hvad det vil sige at arbejde i et samfundsmæssigt perspektiv med psykologiske problemstillinger (For tidligere indlæg og debat om Regnbuen, se Input nummer 13-16, forår 1994).

Det kan opfattes som en selvfølgelighed at sætte et samfundsmæssigt perspektiv - og standpunkt - på psykologisk arbejde. Men ikke desto mindre er såvel dette perspektiv som standpunkt nærmest fraværende i aktuelle og dominerende psykologiske strømninger. Det er mere udbredt at se mennesket som en biologisk abe med intelligens, eller som et privatindivid og som et selvforskyldt produkt af urtraumatiske hændelser. At mennesket er et samfundsmæssigt væsen - og subjekt - der lever og udvikler sit liv, ved sammen med andre i fællesskab, at skabe verden ud fra givne forhold, dét er idag en niche-erkendelse, der er ganske underkendt set i relation til udbredelsen og lovprisningen af de strukturer, hvor personligt magtstræb, status og rigdom dominerer. Og ligeså er der heller ikke megen psykologi, der fastholder, at det er udelukkelsen fra den fælles kontrol over relevante livsbetingelser, der er den dybeste grund til etableringen af psykiske problemer og forstyrrelser.

Det er muligt, at det er det værste i mennesket - den stærkes ret, og udbytningen af den svage - der træder frem når det presses af de nuværende nedrige betingelser under senkapitalismen, men det er ingen naturlov, at det skal fortsætte også fremover. Og det er heller ingen naturlov, at mennesker, der marginaliseres og udstødes pga umenneskelige krav fra sociale misforhold, fortsat skal lide under disse som deres eget private problem, blot fordi helheden, som man er født ind i, ikke synes at kunne påvirkes eller være anderledes. For det kan den - ligesåvel som det i solidariske fællesskaber er muligt at udvikle sig på sine egne præmisser, og også udvikle sig uden at det sker på bekostning af andre, men netop i kraft af andre, således at psykiske problemer og kulturelt ubehag er den utilsigtede undtagelse mere end reglen.

For indgåelse i rådgivningen kræves det ikke, at du på forhånd kan arbejde med direkte brugerarbejde. Ej heller at du er velbevandret i nogen særlig litteratur. For deltagelse i rådgivningsgruppen må skabes som en gensidig lære- og udviklingsproces. Men ud over den fælles mødetid - der er sat lavt til at starte med - så vil indgåelse i det direkte brugerarbejde kræve yderligere tid på andre tidspunkter og dage. Der vil her være forskellige måder at gå ind i dette på - den dag du må ønske dette. Men i alle tilfælde vil det foregå i følgeskab og i samarbejde med en gammel rådgiver.

Omkring rådgivningens brugergruppe, så er der at sige, at der er alt for få ressourcer i forhold til personer, der henvender sig med ønsket om psykologisk hjælp. Vi prøver så at finde andre steder at henvise til, men det er svært at finde noget, og det bliver stadig sværere i kvalitativ

forstand. Og det er svært at se dette problem gentage sig dag efter dag som andet end skammeligt.

Men nok så mange rådgivningsressourcer vil ikke kunne løse dette på sigt - hertil er der brug for en social revolution, således at det bliver de levende sociale strukturer mellem mennesker, der er indehaver af netop dén kompetence, der er brug for, når noget går galt i ens eget eller i andres liv.

*

Ud over rådgivningsgruppen er der stadig den gamle Regnbue-gruppe, der har fællesmødetid hver onsdag kl.19,30-22,00 omkring mere generelle emner: almenpsykologi, socialpsykologi og politisk praksis i og omkring venstrefløj og i form af anti-fascistisk arbejde. Meget af tiden bruges dog stadig på efterveer af Studenterhussagen. Man er velkommen i denne gruppe også, selvom den nok - pt - er lidt svær at komme ind i.

Rådgivningsgruppen Regnbuen

pgv Kalle

Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, 2200 København N,
35-37.86.58

(NB: Der er desværre fejl i Indputs alfabetiske guide (Indput nr.17, 1994); og det er ovenstående telefonnummer, der er det rigtige. Ligeså er telefonnummeret på Studerende Mod Racisme i guiden forkert. Studerende Mod Racisme kan også kontaktes i Solidaritetshuset på 35-37.86.58).

I sidste nummer af Indput havde redaktionen valgt at bringe en afskrift af de udsklip fra Berlingske Tidende, som et af vore medlemmer havde sendt os. Denne praksis er ikke ny for Indput, og vi opfatter den som sådan ikke som odiøs. Da redaktøren ikke følte, at disse indlæg kunne bringes ukommenteret, havde hun valgt kort at beskrive baggrunden for indlæggene i det med kursiv markerede. Estrid Sørensen har overfor denne uges redaktion beklaget, at hun ikke underskrev sig, men det ændrer ikke ved det interessante i at viderebringe vore medstuderendes modstridende synspunkter. Dette gælder navnlig, når striden står mellem en kolumnist ved højrepressens flagskib med en ikke uvæsentlig meningsdannende rolle og en af de fægslede i Blekingegadesagen. Samtidig ændrer Estrids fejl ikke ved redaktionens ret og vilje til at kommentere de indlæg der bringes i Indput. Når redaktører kommenterer, enten i Lederen eller andre steder i bladet, forsøger vi så vidt muligt at følge en bestemt linie, som tillader redaktørerne at udtale sig personligt, samtidig med at de ikke går over stregen for hvad Indput står for.

Vi har af og til fået breve og personlige henvendelser, der har mere end antydnet, at Indput bør være "neutral". Lad mig en gang for alle påpege overfor dem, der måske ikke har haft S-lab. endnu, at der ikke findes neutralitet. Det tætteste man kan komme på noget, der ligner neutralitet i et blad er tandsløshed. Hvis vore medlemmer mener, at vi bør være tandsløse (med hvad der ellers hører), er de velkomne til det. Indputredaktionen mener dog, at tandsløshed og kedsomhed går hånd i hånd.

Mødeindkaldelse

til krise- og katastrofepsykologisk gruppe
tirsdag d. 13. september, kl. 19.30

Mødet foregår i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, 2200 N; og er det fjerde møde indtil nu. Møderne henvender sig primært til psykologistuderede/psykologer, men andre interesserede er også velkomne. Indfaldsvinklen til emnet er anti-kapitalistisk og anti-imperialistisk, og i sit sigte socialistisk.

Formålet med møderne er at oparbejde og udvikle psykologisk viden og en konkret handleevne, der kan indsættes i situationer, hvor personer har været udsat for overgreb eller på anden måde er kommet til skade i forbindelse med politisk motiverede frigørelse-aktioner, fx blokader af Øresundsbro-byggeriet, demonstrationer mod systemrepression/-politivold, besættelse af tomme huse eller erklære bydele for

befriede områder, eller kamp for at forhindre nazi'er i et marchere på gaderne.

Den skade, der chok, den krise eller den katastrofe-befinden-sig, som det kan komme til, når man bevidst går ind i at stoppe udemokratiske, voldelige og overgribende handlinger fra reaktionær side, og der går noget galt, det er forhold, der stort set ikke er undersøgt - og hvor der stort set heller ikke er nogen steder, hvor man kan henvende sig i tilfældet af, at man er stillet med det på en dårlig måde bagefter, og/eller ramt af det fysisk eller psykisk. Dette sås tydeligt efter politiets nedskydning af demonstranter d. 18. maj 1993 på Nørrebro. Politiet fik psykologibistand - medens mangen en (skudt) demonstrant end ikke turde henvende sig på hospitalerne for at få hjælp.

Vel mødt Pgv. Kalle 35-37.86.58

Pressen og os

NR 18, 1994

Psykologistudiet debatteres andre steder end i Indput. Heldigvis. Ofte går megen af debatten vore næser forbi, fordi vi ikke kan holde os ajour med, hvad der skrives i samtlige landets aviser. De fleste af os har dog bemærket, at psykologistuderende Karen Schultz har en fast klumme i Berlingske Tidende, hvor hun af og til kommenterer psykologistudiet. Oftest uimodtaget. Den øjenynlige tavshed, der er omkring hendes udgivelser, henviser dog kun til det skrevne.

Der tales nemlig. Med harme tales der ofte om, hvordan Karen Schultz skriver den ene faktuelle usandhed efter den anden om vores studie. F.eks. kan nævnes dengang hun harcelerede over, at Studienevnet bestod af en samling marxistiske lærere. Man kan næppe forklare det som ønsketænkning fra Karens side, men flere studenterpolitiske aktive trak på smilebåndet og udbrød: "hvor det var så vel, da var alting meget lettere".

Men Karen viser sig efterhånden selv kun sjældent på studiet, hvorfor det ikke kan undre, at hun faktisk ikke ved, hvordan det står til herude, og derfor må ty til gisninger, når hun søger inspiration til sine klummer.

"Jeg ved ikke, om det kunne have jeres interesse at hringe disse indlæg i Indput?" Hvis I bringer det, ville det være en god lejlighed for mig til at gøre opmærksom på, at jeg i allerhøjeste grad mangler nogle medstuderende at diskutere med. Ikke så meget en læsegruppe, men mere nogle personer, som har lyst og energi til at diskutere mere "bredt" rundt om vores fag.

Interesserede kan skrive til mig på ovenstående adresse [Niels Jørgensen, Statsfængslet i Vridsløse, Postboks 31, 2620 Alhertslund], så vil jeg fløks sende en anmodningsblanket om besøgstilladelse til dem, hvorefter vi i løbet af ganske kort tid kan mødes i de hyggelige omgivelser her i spjældet.

I parentes kan nævnes, at jeg i det nye semester planlægger at tage S-teori, men diskussionerne bestemt ikke behøver at begrænses til dette felt"

Det har i høj grad vores interesse, at hringe de indlæg, Niels har sendt.

Berlingske Tidende d. 14/7-1994:

Psykologi og Blekingegade

Af Karen Schultz.

Marc Rudin er "den femte mand" fra Blekingegade-sagen. I den seneste tid har alle aviser leveret spalteplads til hans nødbrab. Han har ønsket at klage over sine forhold i fængslet. Så stor har hans vrede været, at han har ønsket sagen rejst for FN's Menneskerettighedskommission. Ikke et øje synes lørt.

Mine øjne, der til dagligt iagttager livets gang på Psykologisk Institut på Københavns Universitet, er knasende tørre. For på dette institut er en anden af Blekingegade-sagens dømtede nemlig studerende. Denne unge mand er dansker og har som sådan fået mulighed for at lade sig immatrikulere under faget psykologi. Han blev indskrevet i 1992 og efter de markværdigt hemmeliggjorte forlydender klarer

han sig fint. Man inlert er sikkert. Selv hans status som psykologistuderende er forbavsende upåagtet. Jeg mener, på et studium som vores, hvor andre berømtheder som f.eks. den tidligere topmodel Renée Toft Simonsen er stedets stolthed, er det da underligt, at alene hendes almindelige væremåde og jævne hestehale er muligt samtaleemne, hvorimod Blekingegade-manden kun omtales i tilsløret stand. Uden navn, uden sikkert tilhørssted.

Han burde ellers være berømt nok til lidt snik-snak... Sandheden - hvis den da findes - er, at han indledte sin studietid vha. sympatisører. På ruskurset i 1992 var et par af tultorene instrueret om at skaffe manden en læsegruppe. Denne instruktion blev fuldt til punkt og prikke, ved at nogle få studerende fik en venlig forespørgsel, som var de blandt de særligt udvalgte. Det var de måske også. I hvert fald blev resultatet, at kun ganske få kender til hans studier. Endnu færre kender til hans læsegruppe, som kom til at bestå af 3-4 pæne piger, som meget vel kan være fra Hellerup, hvor studentergennemsnittet er blevet de nødvendige 9,8 vha. farmands direktorstilling i et såkaldt profilfirma. For nu at anvende Blekingegade-medlemmernes eget sprog. Under alle omstændigheder er denne mandlige stu-

Berlingske Tidende d. 26/7-1994:

Psykologi-sladder

Af Niels Jørgensen.

Karen Schultz har følt sig foranlediget til at kommentere Mark Rudins afsoningsforhold og mine studier og det er da også helt fint, hvis bare Karen Schultz kendte til de virkelige forhold.

Jeg er på lige fod med andre blevet optaget på psykologistudiet, dog er det ikke muligt for mig at følge forelæsninger, laboratoriekurser etc., da jeg sidder i fængsel. Derfor tog min hustru ud på universitetet ved studiestart for at prøve at sikre, at jeg kom i en læsegruppe - det lykkedes. Om min hustru pludselig blev "sympatisør" og de tultorer, som var mig behjælpelige, "instruerede" nogen, vil jeg sætte et spørgsmålstegn ved.

Om de kvinder og mænd, jeg kom i læsegruppe med, er berettede til at komme i Karen Schultz' bås for "pæne piger" med 9,8 og baggrund i Hellerup, har jeg ingen anelse om, og det interesserer mig heller ikke, da jeg bestreber mig på at forholde mig til andre mennesker konkret. Dog formoder jeg, at medlemmerne af min læsegruppe

derende i stand til - fra sit ukendte fængsel - at følge psykologistudierne. Læsegruppen sørger belejligt for båndoptagelser af relevante forelæsningsmateriale, og båndene sendes med passende mellemrum til den stakkels student, der ikke ser sig selv i stand til at give møde.

Rinder øjnene ikke i vand? Nej! Som det er blevet fremhævet af justitsministeren, tilhører Mark Rudin ikke den type af forbrydere, der angrer. Der er bestemt heller ikke grund til at fornøde, at min medstuderende angrer noget som helst. Derimod er der grund til at mene, at Mark Rudin misvinder sin danske medskyldige de relativt favorable vilkår som psykologistuderende.

Efter min bedste overbevisning straffer vi i dette land for at yde retfærdighed. Jeg tror ikke på at det at sidde i fængsel i sig selv afholder mennesket fra at begå forbrydelser igen. Derfor er det pladderhumanisme at give én af de dømtede lov til at studere psykologi. Derfor er det en fare, at netop direktørerne agerer backing-group.

Imens går Marc Rudins politiske sympatisører frit rundt på Københavns Universitet. De tilhører ikke den hjælpsomme læsegruppe.

Sympatisører kan nemlig kun agere ved at være helt usynligt.

har nået en alder, hvor man ikke kan betegne dem som piger, måske pæne, men ikke piger.

At disse forhold skulle være "hemmeliggjort" (sic) er noget argt sludder, jeg har ved opslag m.m. forsøgt at få så megen kontakt til medstuderende som muligt, for derigennem at følge studiet så godt som muligt.

I virkeligheden tror jeg, at Karen Schultz' sko trykker et andet sted. Hun er overrasket over, at jeg ikke har mistet alle mine borgerlige rettigheder, fordi jeg er dømt for røveri, og kalder det pladderhumanisme, at jeg kan studere og få større viden.

En vis lighed for loven har Rudin vel også ret til, eller mener Karen Schultz, at Kriminalforsorgen skal kunne skaffe og valte med indsattes afsoningsforhold alt efter deres politiske tilhørsforhold? I stedet for at gå helt i baglås, skulle Karen Schultz hellere lytte efter, når Rudin fortæller, at han hellere ville sidde i et tyrkisk fængsel end i et dansk.

Men jeg tror desværre det er spildte ord på Balle Lars, for Karen Schultz mener tilsyneladende, at det er for galt, at mennesker, der har interesse-

rer sig for Rudins situation, kan gå frit omkring på universitetet. Skal de også udelukkes fra og spær-

res inde, Karen Schultz?

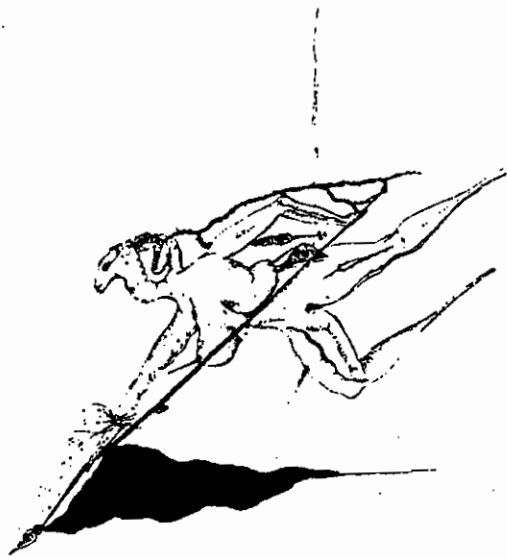
Berlingske Tidende, d. 1/8-1994:

Blekingegade

Af Poul Erik Jørgensen.

Mon det så meget er Marc Rudins afsoningsforhold, der støder almindelige mennesker, som det at resten af den landsforræderiske Blekingegadebande

ikke skal afsone under samme forhold. Måske kan N.J. som stud. psych. bedre sætte sig ind i, hvad hans bande har odelagt for de mennesker, der har været udsat for hans røverier, for ikke at tale om den myrdede bejents familie.

Rådgivningsgruppen Regnbuen

Af Kalle Birck-Madsen.

Rekonstruktionsmøderne starter op fra onsdag d. 7. september, kl. 17-19, og fortsætter samme tidspunkt alle efterfølgende onsdage. Skulle du være forhindret til det første møde, kan du koble dig på arbejdet senere.

Alle interesserede med interesse for udviklingen af en samfundsmæssig begribelse og overvindelse af psykiske problemer er velkommen til at møde op og deltage i udviklingen og fortsættelsen af en psykologisk rådgivningspraksis. Og denne invitation gælder også, hvis man bare har en nysgerrighed på, hvad det vil sige at arbejde i et samfundsmæssigt perspektiv med psykologiske problemstillinger (For tidligere indlæg og debat om Regnbuen, se Indput nummer 13-16, forår 1994).

Det kan opfattes som en selvfølgelighed at sætte et samfundsmæssigt perspektiv - og standpunkt - på psykologisk arbejde. Men ikke desto mindre er såvel dette perspektiv som standpunkt nærmest fraværende i aktuelle og dominerende psykologiske strømninger. Det er mere udbredt at se mennesket som en biologisk abe med intelligens, eller som et privatindivid og som et selvforskyldt produkt af intraumatiske hændelser. At mennesket er et samfundsmæssigt væsen - og subjekt - der lever og udvikler sit liv, ved sammen med andre i fællesskab, at skabe verden ud fra givne forhold, det er idag en niche-erkendelse, der er ganske underkendt set i relation til udbredelsen og lovprisningen af de strukturer, hvor personligt magtstræb, status og rigdom dominerer. Og ligeså er der heller ikke megen psykologi, der fastholder, at det er udelukket fra den fælles kontrol over relevante livsbetingelser, der er den dybeste grund til etableringen af psykiske problemer og forstyrrelser.

Det er muligt, at det er det værste i mennesket - den stærkes ret, og udbytningen af den svage - der træder frem når det presses af de nuværende nedrige betingelser under senkapitalismen, men det er ingen naturlov, at det skal fortsætte også fremover. Og det er heller ingen naturlov, at mennesker, der marginaliseres og udstødes pga umenneskelige krav fra sociale misforhold, fortsat skal lide under disse som deres eget private problem, blot fordi helheden, som man er født ind i, ikke synes at kunne påvirkes eller være anderledes. For det kan

den - ligesåvel som det i solidariske fællesskaber er muligt at udvikle sig på sine egne præmisser, og også udvikle sig uden at det sker på bekostning af andre, men netop i kraft af således at psykiske problemer og kulturelt ubehag er den utilsigtede undtagelse mere end reglen!

For indgåelse i rådgivningen kræves det ikke, at du på forhånd kan arbejde med direkte brugerarbejde. Ej heller at du er velbevandret i nogen særlig litteratur. For deltagelse i rådgivningsgruppen må skabes som en gensidig lære- og udviklingsproces. Men ud over den fælles mødetid - der er sat lavt til at starte med - så vil indgåelse i det direkte brugerarbejde kræve yderligere tid på andre tidspunkter og dage. Der vil her være forskellige måder at gå ind i dette på - den dag du må ønske dette. Men i alle tilfælde vil det foregå i fællesskab og i samarbejde med en gammel rådgiver.

Omkring rådgivningens brugergruppe, så er der at sige, at der er alt for få ressourcer i forhold til personer, der henvender sig med ønsket om psykologisk hjælp. Vi prøver så at finde andre steder at henvise til, men det er svært at finde noget, og det bliver stadigvæk svære i kvalitativ forstand. Og det er svært at se dette problem gentage sig dag efter dag som andet end skammeligt.

Men nok så mange rådgivningsressourcer vil ikke kunne løse dette på sigt - hertil er der brug for en social revolution, således at det bliver de levende sociale strukturer mellem mennesker, der er indehaver af netop den kompetence, der er brug for, når noget går galt i ens eget eller i andres liv.

Ud over rådgivningsgruppen er der stadig den gamle Regnbue-gruppe, der har fællesmødetid hver onsdag kl. 19.30-22.00 omkring mere generelle emner: almenpsykologi, socialpsykologi og politisk praksis i og omkring venstrefløjen og i form af antifascistisk arbejde. Meget af tiden bruges dog stadig på eftervær af Studenterhussagen. Man er velkommen i denne gruppe også, selvom den nok - pt - er lidt svært at komme ind i.

Vores adresse er:

Rådgivningsgruppen Regnbuen
Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41

2200 København N.

35-37.86.58

Indput's alfabetiske guide

N. 17, 1994

Studerende mod Racisme: En forening af studerende der søger at bekæmpe racismen med oplysning og debat. Foreningen har afholdt en høring og en serie af debatarrangementer. Studerende mod Racisme blev ligesom *Regnbuen* smidt ud af *Studentarhuset* i efteråret 1993, og har idag til huse i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41. Interesserede kan kontakte Birgitte Ernst ☎ 31 42 10 15.

Forum: Et blad udgivet af en gruppe af psykologistuderende på KU, som arbejder med Den Kritiske Psykologi. Bladet udkommer ikke for tiden, men gamle numre kan købes hos *Indput*.

Kritisk Psykologisk Seminar: En gruppe af studerende, som arbejder med Den Kritiske Psykologi afholder et par gange om året et seminar af et par dages varighed. Der bliver arbejdet med forskellige temaer fra gang til gang, og der er oplæg fra studerende og psykologer, som forsøger at arbejde praktisk med Den Kritiske Psykologi indenfor forskellige områder. Seminarer er en god mulighed for at få en introduktion til Den Kritiske Psykologi - annonceres nærmere i *Indput*.

Regnbuen: En psykologisk rådgivning, som drives af studerende og uddannede psykologer på et *Kritisk Psykologisk* grundlag. Rådgivningen er gratis og brugernes anonymitet er sikret. Efter en voldsom strid og kriminalisering af *Regnbuen* blev den i efteråret 1993 smidt ud af *Studentarhuset*, og holder nu til i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, ☎ 35 22 38 61, træffetid onsdag 16-18.

35-37.86.58

Studentarhuset: Et aktivitetshus, som står til rådighed for studerende ved Københavns Universitet. Indtil efteråret 1993 brugtes huset bl.a. af *Studerende mod Racisme* og den psykologiske rådgivning *Regnbuen*. Idag lægger husets bestyrelse mere vægt på 'det sociale' end det faglige. Men i princippet styres huset af brugerne og kan således anvendes til hvad som helst. I stueetagen findes en café, åben dagligt kl. 12-18, tors. til kl. 24 fredag til kl. 03 og om onsdagen er der International café kl. 20-24. Adressen er: Købmagergade 52, 1150 København K. ☎ 35 32 38 61.

R 16,1994

kommentar til Lennarts leder og svar til Line.

af Jan Ole Jørgensen.

Efter bl.a. at have læst en leder af Lennart P. føler jeg trang til at bemærke et par inkonsekvenser i hans postulat.

Citat af Lennart P.: "Regnbuen er kort og godt utroværdig som terapiform, fordi den ikke vil acceptere de sociale vilkår som brugeren nødvendigvis må." Kan Lennart pege på "nødvendigheden" udfra O. P eller S-teorien? Eller måske humanbiologien? Pointen i Lennarts indlæg er desværre, når først samfundet er "stivnet" i sin struktur/magtforhold og når "ret og uret" er "defineret" af "de rette" (?) er det psykologens rolle (egenetisk betinget, moralisk rigtigt?) lod at bakke op om noget "de rette" mener. Lennart skulde hellere tage at mene noget selv. Det er jo pudsigt nok samfundet skyld, der er så mange reproduktive rigtige holdninger og som går på at begrænse sig selv og andre som afværgfunktion mod at gøre noget så "forkædet", som at arbejde aktivt for at forbedre egne og andres vilkår i en virksomhedsform, der både er selvudviklende og har et alment socialt perspektiv. At Lennart mener sig fri for at være politisk, gør ham jo bare til en der accepterer et politisk standpunkt, en anden har formuleret. Lennart har overtaget "nødvendigheden" fra andre uden at stille spørgsmål om hvor den kommer fra. Jeg vil gerne give et bud. Eksempel: På samme måde som med børn i trodsalderen, der i deres "trodsige" virksomhed både lærer grænser og behov, der hvor "de rette" står og ser dem. Andre "anderledes" tanker og behov, der hvor "de rette" ikke reducerer parallellen, jeg vil trække, ligger i et kritisk psykologi ikke reducerer subjektet til at være "trodsig". For det er akkurat ikke individet egen opfattelse; men bestemt udefra. Og først når man mødes på fælles grundlag kan man tale om hvad f.eks. "trods" handler om. Det kan være forskellige ting i forskellige situationer. Måske er det at ville noget, man endnu ikke er i stand til. Det kan være vrede. Når man kalder det "trods" er det en måde at bestemme en konflikts indhold og løsning på en anden måde. På den måde er der en fejlagtig tolkning i ordet, hvis man tager en konsekvens af noget man ikke sætter sig ind i. Du er trodsig bare for at være trodsig. Det er desværre meget nemmere at undlade at forstå problemet natur og i stedet tilpasse dem, man har i sin magt at tilpasse, som det mest opportune alternativ. Og dem, der tilpasse, kommer selv til at gentage fortolkningsmønstret. Tilpasing er vores universalmiddel mod det, vi ikke forstår. Hvorfor kunne de sorte i Sydafrika ikke bare tilpasse sig? Nej vel. Den går ikke længere, efter vi har forladt deres situation.

Essensen i det er, at på samme måde som "trodsen" udløses som fortolkning uden at forstå problemet, på nøjagtigt samme måde udløses brugeres "nødvendighed" af at "acceptere de sociale vilkår", fordi han/hun ufrivilligt må affinde sig med dårlig bolig, arbejdsløshed eller symptombehandling pga. pengemangel. Mit bud er: Lennart ved ikke hvad der ligger i kritisk psykologisk fagforståelse og forstår end ikke hvor han er uenig i den.

Citat af Lennart P.: "Men det fremgår ikke hvorledes en terapiform (der jo Notabene er terapeutens arbejds-vilkår, og som) der ikke vil tilpasse sig samfundets almindelige betingelser, skulle kunne formidle en erfaring med netop en sådan tilpasing." Bortset fra man ikke placerer to henførende steder ved siden af hinanden, er det jo netop en inkonsekvens, at skyde Regnbuens praksis i skoene, at pioneren er at tvinge brugerne til at være utilpasset. Medmindre selvfølgelig, at Lennart finder det ubegriabeligt, at ikke alene har brugerne en subjektiv oplevelse af problemerne, men der er gudhjælpemig heller ingen der trækker en utilpasset tilpasethed ned over dem. (Gruømt!!)

Jeg har også læst svaret til Line.

Citat af Lennart P.: "Dermed: Så kan Line måske forklare hvorledes aftagere af ulønnet (og jeg mener altså ikke gratis!) terapeutarbejde, kan stille terapeuten (juridisk naturligvis!) til ansvar?" Den her var jeg lidt usikker på. "Hun skal være upåklædt, men ikke nøgen. Hun skal være fastende, men have spist"..... osv. osv. OK Lennart; hvad er det, der er ulønnet, men ikke gratis? M.h.t. det juridiske bliver Lennarts påstand om at Regnbuen har en kriminel fortid ikke mindre injurerende og dermed kriminel af, at der ikke er noget økonomisk mellemværende mellem ham og Regnbuen. Ret og uret afgøres (stadig) ikke udfra om der er aftale om pengeydelse (der kan selvfølgelig altid komme EU-direktiv). I retsfilosofi rangerer etik og moral stadig højt i skrive love. I Psykolog Foreningen har man valgt at hive vurderinger af klager ned på et forbrugerretligt grundlag, i og med at terapeuten er et produkt, man køber, har man opstillet en række forkrav hvor der ydelsen skal leveres. Der har for nyligt været meget blødt i psykolog foreningen omkring en klageang, hvor det når lidt uklart om klienter har en reel chance for at få medhold i sager, hvor den må afgøres på grundlag af to parter påstande.

I Regnbuens regi ligger klageadgangen både i at brugeren åbent får præciseret muligheden som en kvalitet ved rådgivningen. Men også i at solidariseringen og rådgiverens krav til sig selv om at rådgive udfra brugerens eget definerede behov, ikke skaber en modbønning som sætter etikken ude af funktion. Alt i alt er en Regnbuebruger juridisk set bedre beskyttet end en klient hos en autoriseret psykolog, idet brugeren kan gå direkte til domstolene med en klage, netop fordi der ikke er tale om lønnet og autoriseret rådgivning, og netop fordi det er retspraksis i sager hvor der er en fagklageinstans, at retten aldrig udtaler sig før disse muligheder er udtømte; og sjældent afviger fra disse fagklagenavns afgørelser. Derudover er Lennarts indlæg glimrende eksempler på at Regnbuen mod bedre viden er dømt på et forkert grundlag.

Politisk psykologfaglig lignet

Af Regnbuen.

I Indput nr. 13 opfordrede vi psykologistuderende til at blande sig i det generelle politiske liv, også ud fra et fagligt standpunkt. Vi gjorde dette ifm udgivelsen af "Bogen af og om de Autonome", og i forlængelse heraf bragte vi i Indput Regnbuens indlæg til samme bog.

Siden har Indput (nr. 14) fulgt vores opfordring op med en leder af Lennart P. Og i Indput nr. 15 er der så en kritik af lederen for dens mantra om psykologi/psykoterapi som alene en tilpasningsbestræbelse. Det var i hvert fald ikke dette, som Line L.M. så som psykologers for-nemste opgave, tværtimod. Line fik hertil den kommentar fra Lennart, at han ser det som "psykologiens fornemste opgave, at overlade det til sin klient, at træffe sine egne eksistentielle (tilpasnings-) valg ved at formidle en afklaring af klientens egne forudsætninger".

Så er det vi spørger: hvordan kan Lennart både hævde et mål på den andens, klientens, vegne, at det omhandler tilpasning, og samtidig lade det være op til samme klient selv at træffe sine 'eksistentielle (tilpasnings-) valg'. For os er dette en modsigelse, på den måde, at det ikke er muligt at gøre begge dele: enten har man som terapeut forudgivet mål med den anden, og det står man selvfølgelig ved, men så er det ikke et menneske man arbejder med, men en statist i ens eget kom-mende drama, eller også er man indifferent på den andens mål og klienten må selv om det, træffe sine eksistentielle (tilpasnings-) valg selv, men hvordan er dette muligt, når reningen for valget allerede er givet ud fra psykologens/terapeutens egen tilgang til livet: tilpasning. I begge tilfælde finder vi det både uetisk og ufagligt - hvilket dog minimeres lidt, hvis ovenstående modsigelse i psykologens handleevevne gøres åbent overfor klienten. Som psykologisk rådgivning finder vi denne tilgang til overvindelse af problemer dybt kritisabel: vil klienten danse efter psykologens pibe, så er det fedt, eller også tager klienten selv ansvaret for det valg, som psykologen - bare i kraft af sin eksistens - er medformidler af, men som psykologen ikke grundlæggende vil vide af at være. Det er de "rene hænders politik", selv om man som psykolog selv er involveret i at finde en løsning.

foruden eller længes efter at udforske nærmere. Om man vil det eller ej stødes der på samfunds-politiske problemstillinger i ethvert enkelt tilfælde - hvis almene løsninger afhænger af en faglighed på genstandens premisser: udviklingen af den men-skelige subjektivitet som en samfundsmæssig handleevevne.

liv, tillade sig at pådutte ande deres egen private løsningsforslag. Men de kan heller ikke tillade sig ikke at åbne og tage ansvar for, hvad der er deres in- eller eksplícitte målforestillinger med den an-den. Opgaven består derfor i at initiere den samarbejdsrelation, der skridt for skridt kan trænge af-magt ud af klientens handlerum - hvad det så end er for problemer, som psykologen helst ville være

Vores standpunkt overfor dette er, at gives der op over for denne modsigelse, så kan den kun vise sig i stadig mere forskubte og komplekse former, der ikke bringer afklaring af klientens egne modsetningsfyldte livsbetingelser nærmere. Såvel psykolog som klient bindes op i en skruet-sik, hvor udgangen enten er, at klienten opfattes som mere "syg" end man oprindeligt troede, eller også skridter klienten, med henvisning til at denne "sygelige psykologverden" må psykologen behol-de for sig selv. Men netop fordi klient og psyko-log ikke er stillet lige i udgangspunktet - der er en asymmetri - så vil der altid blive en rest tilbage hos klienten: gad vide om psykologen havde ret, han eller hun var jo trods alt uddannet til at hjælpe mig!

Den modsigelse, som Lennart bærer i sin tilgang til psykologisk rådgivning, må derfor overvindes, og det allerede i selve tilgangen til psykologisk rådgivning. Og som løsning har vi fundet at gøre vores egen tilgang for enhver psy-kologisk intervention åben, sammen med de premisser, som denne intervention er begrundet i. Og de modsigelser, der måtte være i denne til-gang, er det op til psykologen at udarbejde løsning-ger på, fremfor at lade klienten være stik-i-rend-dreng for først den ene side, så den anden side i psykologens modsetningsfyldte handleevevne. Psy-kologen hæfter altid for de interventioner, der gøres, og i den grad de ikke har noget med over-vindelsen af den konkrete og særlige problemstil-ling at gøre, så er det også psykologens ansvar, at det tages op, overvinde det gennem begrundet nyt.

Problemet er også politisk: kan psykologer kun støtte klienter i tilpasning, hvad så med de kli-enter - eller andre, mennesker som sådan - der af sine gode grunde ønsker at revolttere mod de idag oplagte urimeligheder - nære og fjerne - som de påbydes. Skal den tilpasningsorienterede psykolog så bruge sin magt til at sige: enten tilpasser du dig mit mantra om tilpasning, eller også må du selv tage ansvaret, for oprør kan jeg ikke stå inde for. Eller skal den kritiske psykolog på manglende oprørsånd hos klienten sige: der er kun een vej, det er den kritiske, og vælger du en anden, så må jeg beklage, det må stå for din egen regning. Nej, selvfølgelig kan ingen, heller ikke psykologer af lige meget hvilken indstilling til eget

Indput 16/94

Kære Indput.

I anledning af lederen i Indput nr.14 vil det glæde mig, hvis I også offentliggør nedenstående tekst. Teksten er oprindeligt et internt arbejdsrapport til "rekonstruktion af rådgivningsdelen i Regnbuen" - skrevet før jeg så lederen - og den må derfor indeholde det, som Indputs leder advarer så kraftigt imod.

Desuden vil jeg godt henvise til Forum Kritisk Psykologi, nr.8, 1993, hvor Regnbuens arbejde nærmere er beskrevet. Og endelig også henlede opmærksomheden på de to næste "rekonstruktionstionsmøder". Det første finder sted onsdag d.15.juni, og det andet onsdag d.24.august. Begge kl.19,30-22 i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, Nørrebro. Tlf: 35-37.86.58.

* * *

REKONSTRUKTION AF RÅDGIVNINGSDELEN I REGNBUE.

Noter til mundtligt oplæg i Solidaritetshuset. tirsdag d.24.maj 1994.

AKTUEL FAGPOLITISK SITUATION.

Den aktuelle situation i Regnbuen (Rgb) er den, at for at rådgivningsdelen kan fortsætte, så skal der indenfor en tidsramme af et år til to komme nye rådgivere til, som kan fortsætte og udvikle den hidtidige rådgivningspraksis. Der skal et generationsskifte til, ellers vil rådgivningen ende i en art "fritidsbeskæftigelse" for gamle regnbue-rødder, der kun tager brugere ind ved personlig og privat henvendelse. Dette vil være rådgivnings død som et fagpolitisk, kritisk og nytænkende projekt. Og området for varetagelse af psykiske problemer og -forstyrrelser vil da alene være psykiatrien, distiktskykiatrien, psykologers privatpraksis og lidt rådgivning/terapi med udgangspunkt i Socialforvaltningens skiftende prioritering af målgrupper og de her ansatte psykologers personlige og private prioriteringer. Hertil kommer også de forskellige rådgivningsinstitutioner som Familierådgivninger, Rådgivninger for Børn og Unge mm, men disse retter sig kun mod i forvejen distinkte brugergrupper.

Hvis det så var sådan, at de udviklingsfremmende koncepter fra en videnskabeligt funderet psykologisk praksis almengører sig ind i ovenstående praksisområder, så ville det være til at bære, at alternative psykologiske rådgivninger med rådgivningsdelens død i Regnbuen har udspillet sin rolle. Men det er ikke sådan. Nutidig terapeutisk praksis er generelt karakteriseret ved at have udgangspunkt i en specifik psykologisk skoledannelse - her væsentligst: kognitiv psykologi, adfærdspsykologi, interpersonel psykologi og psykologi om det emotionelle - og grundlag i en eklektisk funderet praksis. Og det er også sådan, at den kommende Videreuddannelse i psykoterapi bygger herpå, med den tilføjelse, at den psykodynamiske indfaldsvinkel er dens grundlag.

MANGEL!

Der mangler, imidlertid og på grundlagsniveau, oparbejdningen af en videnskabelig teori om terapi, som det ikke er til at se, hvor subjektet skal komme fra, om det ikke er fra fagpolitisk og kritisk arbejde udenfor de nuværende institutionelle rammer. Dette arbejde kan selvfølgelig gøres af enkeltpersoner, men rækkevidden af et terapikoncept vil være bestemt af, at det er enkeltpersoners eget virke - og dermed vil konceptet i sin essens ikke grundlæggende kunne overskride den nuværende privatorganiserede terapiramme. De problemstillinger af yderste relevans, der går på tværs af - og grundlæggende bestemmer - isolerede menneskers individuelle problemer vil falde udenfor blikfeltet, både teoretisk og praktisk, og vil kun kunne samles op i blikket fra en sygdomsteori om den enkelte, i den grad de overhovedet indfanges, og ikke

gennem den konkrete utopi om overvindelse af fælles begrænsninger. For et arbejde, der kan samle menneskelige problemer op, før de bliver til psykiatriske sygdomme, her kræves ikke bare overskridende teorikoncepter, men også overskridende praktiske og organisatoriske rammer, ellers vil de mere generelle problemstillinger fortsat være udenfor praktisk rækkevidde. Dette standpunkt bygger på den præmis, at magten i de nuværende institutioner ikke kan revolutionere sig selv, men at kraften hertil må komme udefra, fra den og de samfundsmæssige grupper, der konkret er berørt af det undertrykkende og udbytende. Målet med denne bestræbelse er selvfølgelig at sikre, at psykiske problemer overvindes, i samme takt som de er under etablering, og at overgang til psykiatrisk sygdom - med skizofrenien som Endform - ikke i noget menneskeligt tilfælde kan finde sted. Og ift de aktuelle udviklingstendenser indenfor det psykiske sygdomsbillede, så er det næppe for meget at sige, at den skizofrene værensform er under uhyggelig udbredelse, hvor det indtil nu kun er toppen af isbjerget vi har set, men hvor resten vil vise sig, når de sidste to tabte generationer for alvor begynder at stå af, dels fordi de ikke kan mere af udbrændthed, dels fordi der arbejdsmæssigt og socialt vil blive stadig mindre frirum for handleformer, der ikke er stringent profit- og statusmaksimerende.

MULIGT FAGLIGT UDVIKLINGSKONCEPT.

Mhp en videreførelse af rådgivningsarbejdet så eksisterer der idag et meget stort baggrundsmateriale, hvor det også er sådan, at rådgivnings historie som arbejdskollektiv indad- og udadtil er analyseret (jvf Forum Kritisk Psykologi nr. 8, 1993), ligesom der er foretaget analyser og dokumentation af det terapeutiske arbejde i sig selv. Sidstnævnte viser, at dér hvor den udviklede terapeutiske handleevne ikke er tilstrækkeligt udviklet, dét er i relation til brugeres tidligere behandlingserfaringer (specielt psykiatrien), kombineret med manglende sociale aktivitetsmuligheder, i perspektivet at udvikle sin egen samfundsmæssige orientering og arbejdssevne. Udgangspunktet for denne brugerkategori er typisk familiær psykisk misrøgt og/eller total vanrøgt af psykisk smerte gennem tidligere (psykiatrisk) behandling, og grundlaget er at finde i reproduktionen af livsfornødenheder som et privat-individuelt anliggende, hvor de diskriminerede personer ender i kategorien "udstødt proletar", som et andet begreb for det skizofrene. Det er også denne, stadigt voksende, gruppe, der idag indrettes væresteder til - hvor de, som opgivet af enhver behandlergruppe og af arbejdsmarkedet generelt, hver især kan pleje "sin indre stofmisbruger" og/eller "ydre neurose".

En videreførelse af rådgivningsarbejdet må, ligemeget under hvilken form, tage denne mekanik af "almen udstødning" med som et alvorligt problem at løse, og som en væsentlig faglig udfordring - fremfor hvad der er vane i det borgerlige samfund: at delegere problemstillingen ned i arvebiologiske koncepter. Men der ligger ikke bare en behandlingsopgave at overvinde, teoretisk og praktisk - der ligger også opgaven om at skubbe på den samfundsmæssige praksis, der reelt og vedvarende indstifter sociale muligheder for samfundsmæssig aktivitet, altså en social-politisk og arbejdsmarkedsmæssig opgave.

Hidtil i rådgivningens historie har ovenstående to niveauer været henlagt til distinkte praksisniveauer: den direkte rådgivning, og - som tiden gik og erfaringerne voksede - også i form af internt gruppemæssig og fagpolitisk handlen udadtil på basis af brugergruppens generelle sociale konfliktsituation. Men medtænkes erfaringerne fra dokumentationsarbejdet i rådgivningen, så kan det siges, at der har manglet et behandler- og socialpolitisk niveau for de brugere, der konkret og allerede fra starten af har været berørt af "den almene udstødningsmekanik". Et sådant niveau må indbygges i den fortsatte direkte rådgivningspraksis, evt i starten som en udvidet "terapigruppe"aktivitet, rettet mod social og interpersonel udforskelse og læring, samt personlig videre kvalificering indenfor et bestemt fagligt netværksområde. Og er der ikke netværk at orientere sig imod, må det skabes.

Ovenstående, hidtil manglende, streng kan kaldes projektet om "rehabilitering af landsbytos-sen". At varetage dette fremover vil kræve, at der konkret og foregribende i den daglige råd-givningspraksis er et øje på den "almen udstødningsmekanik", således at der i tide kan inviteres til et konkret arbejde hermed, ud over eller ved siden af den individuelle rådgivning.

EN NY RÅDGIVNINGSGRUPPE.

En måde at gå videre på er, at nye går med i rådgivningsarbejdet som hidtil. Dvs deltager i det fælles arbejde med at udvikle en almen rådgivningspraksis generelt, samt i det individuelle brugerarbejde, hvor der arbejdes to og to. Gamle rådgiveres arbejde er at medvirke til en kvalifi-cering af nye, men herudover har gamle en særlig opgave, der består i at initiere arbejde for at samle brugere videre op, i den grad at den "almene udstødning" er en konkret virksom dimen-sion. Disse to arbejdsniveauer - der kan kaldes det personlighedspsykologiske og det social-psykologiske rådgivningsniveau - vil da udgøre rådgivningens nye identitet.

EN NY STRUKTUR FOR RÅDGIVNINGSGRUPPEN.

Da det i skrivende stund er uklart, hvordan en rekonstruktion skal finde sted, så må det dreje sig om etableringen af en struktur, der er så fleksibel så mulig, og som indeholder så mange muligheder for rådgivningspraksis som muligt. En sådan struktur kan være:

Onsdag lige uger : Fællesmøde kl. 16-18; Supervision kl. 18-19.

Onsdag ulige uger: Supervision kl. 18-19.

Og hvad der er af brugerforløb placeres på andre dage eller før klokken 16 om onsdage.

Det vil sandsynligvis være sådan, at nogen kan have interesse i at indgå i rådgivningen for at oparbejde rådgivningskompetence, uden at der er tanke om at fortsætte et arbejde for en ud-viklingen af alternativ rådgivningsstreng, der på et tidspunkt kan tage over i forhold til det etablerede. Og dette begrænsede - i forhold til rådgivningens oprindelige - mål vil der ikke væ-re nogen problemer i. Sålænge den nedre grænse er overholdt - at man fagligt investerer i at bidrage til en løsning af brugeres problem ved at medvirke til udviklingen af dette liv, og ikke bruger brugere til at løse ens eget - så er man ubetinget velkommen. Af denne grund må råd-givningsgruppens sigte være at bidrage til udviklingen af en rådgivningsmæssig handleevne i form af en videnskabeligt funderet terapeutisk kompetence, således at når man - senere i sit virke som psykolog - stilles overfor et rådgivningsmæssigt problem, da også vil have en til-strækkelig og adækvat handleevne overfor det.

DEN NYE STRUKTUR I ET POLITISK LOKAL- OG NÆRMILJØ.

Det har været diskuteret i rådgivningen, hvordan det at flytte fra et "beskyttet" Studenterhus-miljø og ind i et stærkt politisk lokal- og nærmiljø, ændrer tidligere rådgivningsopgaver og stil-ler nye. Men diskussionen er svær og noget færdigt bud er ikke udviklet. Dels er det også no-get tidligt at sige noget generelt herom, dels sætter rådgivningen selv sit præg herpå ved at handle igennem det. Dét, der dog allerede kan siges, dét er, at der er oplagte muligheder for at lave et lokalpolitisk projekt, rettet mod en opsamling af de problemer af alskens art, som rører sig uden at finde almene løsningsformer, ligesom der er mulighed for at komme med specifikke tiltag overfor allerede givne opgaver. At arbejde videre med et mere særegent lokalpolitisk projekt forudsætter imidlertid, at der er en rådgivningsgruppe, der kan foretage det nødveni-dige generationsskifte, så vægten i rådgivningen må af tvingende grunde ligge her. Men det er heller ikke noget problem, for der kan samtidig holdes et åbent øje for, hvad der egentlig rører sig i lokalområdet, og hvad rådgivningens specifikke opgave på langt sigt kunne være.

I Studenterhuset var Regnbuen tæt på - inden "Stormen på studenterhuset" - at kunne formu-lere en lønformsstruktur, dels ud fra at arbejdet, for en alternativ rådgivning, var

professionaliseret til det yderste, dels var vores indbinding i det sociale- og sundhedsmæssige system meget klar, og dermed til at arbejde med. Det er det ikke idag, efter flytningen. Her står rådgivningen overfor at starte næsten fra bunden af, men det må man også tage med, mao gang på gang at 'begynde fra begyndelse' (Lenin), nu hvor det i dette samfund endnu ikke er menneskelige love for samarbejde, der hersker, men klassekampen.

De nuværende ombrydninger i og omkring rådgivningsdelen gør det også svært at arbejde mere indholdsmæssigt med en afklaring af vores placering indenfor det psykologfaglige univers: forholdet til psykologistudiet og til Dansk Psykolog Forening, og den heri påbegyndte Videreuddannelse i Psykoterapi. Tiden må vise, hvad der kan og skal ske her. Men dér, hvor det nok - af alle områder - vil være lettest at komme igennem, er på området af et eksemplarisk udformet lokalpolitisk funderet rådgivningsprojekt.

På den anden side: arbejdes der almengørende med de problemer og konflikter, som rådgivningen i sin daglige praksis møder, så vil dette i sig selv give konturerne til en sådan rådgivning.

SLUTTELIG.

Det hermed skitserede forslag til rekonstruktion af rådgivningsdelen kan ikke undgå også at stille den anden del af Regnbuen - den faglige praksis i og omkring politiske/socialistiske bevægelser og deres udvikling - overfor sin "rekonstruktionsopgave". Men da dette tidsmæssigt er ligger udenfor rådgivningsdelen, skal det bare nævnes, at der konkret arbejdes med ideen om opbygningen af et "Institut for Kritisk Psykologi".

Kalle

Rekonstruktion af rådgivningsdelen i Regnbuen

Noter til mundtligt oplæg i Solidaritetshuset, tirsdag d. 24. maj 1994.

Af Kalle Birk Madsen

Aktuel fagpolitisk situation

Den aktuelle situation i Regnbuen (RgB) er den, at for at rådgivningsdelen kan fortsætte, så skal der indenfor en tidsramme af et år til to komme nye rådgivere til, som kan fortsætte og udvikle den hidtidige rådgivningspraksis. Der skal et generationskifte til, ellers vil rådgivningen ende i en art "fritidsbeskæftigelse" for gamle regnbue-rødder, der kun tager brugere ind ved personlig og privat henvendelse. Dette vil være rådgivningsdød som et fagpolitisk, kritisk og nytænkende projekt. Og området for varetage af psykiske problemer og -forstyrrelser vil da alene være psykiatrien, di-stikpsykiatrien, psykologers privatpraksis og lidt rådgivning/terapi med udgangspunkt i Socialfor-valtnings skiftende prioritering af målgrupper og de her ansatte psykologers personlige og private prioriteringer. Hertil kommer også de forskellige rådgivningsinstitutioner som Familierådgivning, Rådgivninger for Børn og Unga mm, men disse retter sig kun mod i forvejen distinkte bruger-grupper.

Hvis det så var sådan, at de udviklings-fremmende koncepter fra en videnskabeligt funde-ret psykologisk praksis almenføres sig ind i oven-stående praksisområder, så ville det være til at bære, at alternative psykologiske rådgivninger med rådgivningsdelens død i Regnbuen har udspil-let sin rolle. Men det er ikke sådan. Nutidig tera-peutisk praksis er generelt karakteriseret ved at have udgangspunkt i en specifik psykologisk sko-ledannelse - her væsentligst: kognitiv psykologi, adfærdpsykologi, interpersonel psykologi og psykologi om det emotionelle - og grundlag i en eklektisk funderet praksis. Og det er også sådan, at den kommende Videreuddannelse i psykoterapi bygger herpå, med den tilføjeelse, at den psykody-namiske indfaldsvinkel er dens grundlag.

Mangel

Der mangler, imidlertid og på grundlægsniveau, oparbejdningen af en videnskabelig teori om te-rapi, som det ikke er til at se, hvor subjektivt skal komme fra, om det ikke er fra fagpolitisk og kri-

tisk arbejde udenfor de nuværende institutionelle rammer. Dette arbejde kan selvfølgelig gøres af enkeltpersoner, men rækkevidden af et terapikon-cept vil være bestemt af, at det er enkeltpersoners eget virke - og dermed vil konceptet i sin essens ikke grundlæggende kunne overskride den nuvæ-rende privatorganiserede terapiform. De pro-blemstillinger af yderste relevans, der går på tværs af - og grundlæggende bestemmer - isolerede menneskers individuelle problemer vil falde udenfor blikfeltet, både teoretisk og praktisk, og vil kun kunne samles op i blikket fra en sygdoms-teori om den enkelte, i den grad de overhovedet indfanges, og ikke gennem den konkrete utopi om overvindelse af fælles begrænsninger. For et ar-bejde, der kan samle menneskelige problemer op, for de bliver til psykiatriske sygdomme, kræves ikke bare overskridende teorikoncepter, men også overskridende praktiske og organisatoriske ram-mer, ellers vil de mere generelle problemstillinger fortsat være udenfor praktisk rækkevidde. Dette standpunkt bygger på den præmis, at magten i de nuværende institutioner ikke kan revolutionere sig selv, men at kraklen hertil må komme udefra, fra den og de samfundsmæssige grupper, der konkret er berørt af det undertrykkende og udbytende. Målet med denne beskrivelse er selvfølgelig at sikre, at psykiske problemer overvindes, i samme takt som de er under etablering, og at overgang til psykiatrisk sygdom - med skizofreni som Endform - ikke i noget menneskeligt tilfælde fin-der sted. Og i den aktuelle udviklingsstandsen-der indenfor det psykiske sygdomsbillede, så er det næppe for meget at sige, at den skizofrene væ-rensform er under ulbyggelig udbredelse, hvor det indtil nu kun er toppen af isbjergene vi har set, men hvor resten vil vise sig, når de sidste to tabte gene-rationer for alvor begynder at stå af, dels fordi de ikke kan mere af udbredtheden, dels fordi der ar-bejdsmæssigt og socialt vil blive stadig mindre fritrum for handleformer, der ikke er stringent profit- og statusmaksimerende

Muligt fagligt udviklingskoncept

Mhp en videreførelse af rådgivningsarbejdet så eksisterer der idag et meget stort baggrundsmate-

riale, hvor det også er suuan, at rådgivnings histo-rie som arbejdskollektiv indad- og udadtil er ana-lyseret (jvf Forum Kritisk Psykologi nr. 8, 1993), ligesom der er foretaget analyser og dokumenta-tion af det terapeutiske arbejde i sig selv. Sidst-nævnte viser, at der hvor den udviklede terapeu-tiske handleeve ikke er tilstrækkeligt udviklet, det er i relation til brugertis tidligere behand-lingserfaringer (specielt psykiatrien), kombineret med manglende sociale aktivitetstilbud, i perspektivet at udvikle sin egen samfundsmæssige orientering og arbejdsevne. Udgangspunktet for denne brugerkategori er typisk familier psykisk misrøgt og/eller total vanrøgt af psykisk smerte gennem tidligere (psykiatrisk) behandling, og grundlaget er at finde i reproduktionen af livsfor-nedigheder som et privat-individuelt anliggende, hvor de diskriminerede personer under i kategori-en "udstødt proletar", som et andet begreb for det skizofrene. Det er også denne, stadigt voksende, gruppe, der idag indrettes væresteder til - hvor de, som opgiver af enhver behandlingsgruppe og af ar-bejdsmarkedet generelt, hver især kan pleje "sin indre stofmisbruger" og/eller "ydre neurose".

En videreførelse af rådgivningsarbejdet må, ligemeget under hvilken form, tage denne me-kanik af "almen udstødning" med som et alvorligt problem at løse, og som en væsentlig faglig ud-fordring - fremfor hvad der er vane i det borgerli-ge samfund: at delegere problemstillingen ned i ar-beidsgangkoncepter. Men der ligger ikke bare en behandlingsopgave at overvinde, teoretisk og praktisk - der ligger også opgaven om at skub-be på den samfundsmæssige praksis, der reelt og vedvarende indstifter sociale muligheder for sam-fundsmæssig aktivitet, altså en socialpolitisk og arbejdsmarkedsmæssig opgave.

Hidtil i rådgivningens historie har ovenstå-ende to niveauer været henlagt til distinkte prak-tisniveauer: den direkte rådgivning, og - som tiden gik og erfaringerne voksede - også i form af in-tern gruppemæssig og fagpolitisk handlen udadtil på basis af brugergrupper's generelle sociale kon-sliktsituation. Men medlænktes erfaringerne fra dokumentationsarbejdet i rådgivningen, så kan det siges, at der har manglet et behandler- og social-politisk niveau for de brugere, der konkret og alle-rede fra starten af har været berørt af "den almene udstødningsmekanik". Et sådant niveau må ind-bygges i den fortsatte direkte rådgivningspraksis, evt i starten som en udvidet

"terapigruppe"aktivitet, rettet mod social og inter-personel udforskelse og læring, samt personlig vi-

dere kvalificering indenfor et bestemt socialfagligt netværksområde. Og er der ikke netværk at orien-tere sig imod, må det skabes.

Ovenstående, hidtil manglende, streng kan kaldes projektet om "rehabilitering af landsbyfor-sen". At varetage dette fremover vil kræve, at der konkret og foregribende i den daglige rådgiv-ningspraksis er et øje på den "almen udstødnings-mekanik", således at der i tide kan inviteres til et konkret arbejde hermed, ud over eller ved siden af den individuelle rådgivning.

En ny rådgivningsgruppe

En måde at gå videre på er, at nye går med i råd-givningsarbejdet som hidtil. Dvs deltager i det fælles arbejde med at udvikle en almen rådgiv-ningspraksis generelt, samt i det individuelle bru-gerarbejde, hvor der arbejdes to og to. Gamle rådgiveres arbejde er at medvirke til en kvalifice-ring af nye, men herudover har gamle en særlig opgave, der består i at initiere arbejde for at samle brugere videre op, i den grad at den "almene ud-stødning" er en konkret virksom dimension. Disse to arbejdsniveauer - der kan kaldes det personlig-hedpsykologiske og det socialpsykologiske råd-givningsniveau - vil da udgøre rådgivningens nye identitet.

En ny struktur for rådgivningsgruppen

Da det i skrivende stund er uklart, hvordan en re-konstruktion skal finde sted, så må det dreje sig om etableringen af en struktur, der er så fleksibel så mulig, og som indeholder så mange muligheder for rådgivningspraksis som muligt. En sådan struktur kan være:

Onsdag lige nger : Fællesmøde kl. 16-18;
Supervision kl. 18-19.

Onsdag ulige uger: Supervision kl. 18-19.

Og hvad der er af brugerforløb placeres på andre dage eller før klokken 16 om onsdage.

Det vil sandsynligvis være sådan, at nogen kan ha-ve interesse i at indgå i rådgivningen for at opar-bejde rådgivningskompetence, uden at der er tanke om at fortsætte et arbejde for en udviklingen af alternativ rådgivningsstrategi, der på et tidspunkt kan tage over i forhold til det etablerede. Og dette begrænsede - i forhold til rådgivningens oprindeli-ge - mål vil der ikke være nogen problemer i. Så-længe den nedre grænse er overholdt - at man fagligt investerer i at bidrage til en løsning af bru-geres problem ved at medvirke til udviklingen af dette liv, og ikke bruger brugere til at løse ens

egtet - så er man ubetinget velkommen. Af denne grund må rådgivningsgruppens sigte være at bidrage til udviklingen af en rådgivningsmæssig handleeve i form af en videnskabeligt funderet terapeutisk kompetence, således at når man - senere i sit virke som psykolog - stilles overfor et rådgivningsmæssigt problem, da også vil have en tilstrækkelig og adækvat handleeve overfor det.

Den nye struktur i et politisk lokal - og nærmiljø

Det har været diskuteret i rådgivningen, hvordan det at flytte fra et "beskyttet" Studentarhus-miljø og ind i et stærkt politisk lokal- og nærmiljø, ændrer tidligere rådgivningsopgaver og stiller nye. Men diskussionen er svar og noget færdigt bud er ikke udviklet. Dels er det også noget tidligt at sige noget generelt herom, dels sætter rådgivningen selv sit prag herpå ved at handle igennem det. Det, der dog allerede kan siges, det er, at der er øget mulighed for at lave et lokalpolitisk projekt, rettet mod en opsamling af de problemer af alskens art, som rører sig uden at finde almene løsningsformer, ligesom der er mulighed for at komme med specifikke tiltag overfor allerede givne opgaver. At arbejde videre med et mere særegent lokalpolitisk projekt forudsætter imidlertid, at der er en rådgivningsgruppe, der kan foretage det nødvendige generationsskifte, så vægten i rådgivningen må af tvingende grunde ligge her. Men det er heller ikke noget problem, for der kan samtidig holdes et åbent øje for, hvad der egentlig rører sig i lokalområdet, og hvad rådgivningens specifikke opgave på langt sigt kunne være.

I Studentarhuset var Regnbuen tæt på - inden "Stormen på studentarhuset" - at kunne

formulere en kunstruktionsopgave". Men da dette tidsmæssigt ligger udenfor rådgivningsdelen, skal det bare nævnes, at der konkret arbejdes med ideen om opbygningen af et "Institut for Kritisk Psykologi".

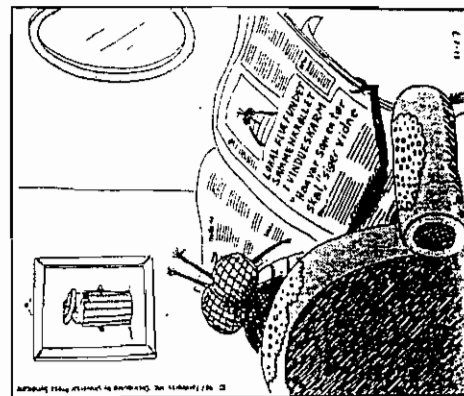
De nuværende ombygninger i og omkring rådgivningsdelen gør det også svært at arbejde mere indholdsmæssigt med en afklaring af vores placering indenfor det psykologfaglige univers: forholdet til psykologstudiet og til Dansk Psykolog Forening, og den heri påbegyndte Videreuddannelse i Psykoterapi. Tiden må vise, hvad der kan og skal ske her. Men der, hvor det nok - af alle områder - vil være lettest at komme igennem, er på området af et eksempelvis udformet lokalpolitisk funderet rådgivningsprojekt.

På den anden side: arbejdes der alment med de problemer og konflikter, som rådgivningen i sin daglige praksis møder, så vil dette i sig selv give konturerne til en sådan rådgivning.

Sluttelig

Det hermed skitserede forslag til rekonstruktion af rådgivningsdelen kan ikke undgå også at stille den anden del af Regnbuen - den faglige praksis i og omkring politiske/socialistiske bevægelser og deres udvikling - overfor sin

"rekonstruktionsopgave". Men da dette tidsmæssigt ligger udenfor rådgivningsdelen, skal det bare nævnes, at der konkret arbejdes med ideen om opbygningen af et "Institut for Kritisk Psykologi".

"Forskellige temaer blev drøftet", studienævnsreferatet s.13.

Et referat for referatets skyld? Ole Tyssen kalder det OVERKILL. En informationsstrøm, der ved sin blotte overflødighed mætter enhver, så dobbeltlæger, hængepatter, charterdeller, bodegamusklær, appelsinhud og det, der er værre, sidder i vejen for overhovedet at røkke med ørerne eller noget andet. I den tilstand må man kræve af nogen, at nogen tænker sig om. At nogen lægger næring i trugene som erstatning for de evindelige E171, E160a, E132. At informationen ikke bare er evigt umættet information for informationens skyld.

Hvis et blad som Indput skal handle om, hvad der står i Indput og hvis referater offentliggøres her alene for at offentliggøre referater, så bliver Indput blot et bud mere på, hvordan man kan blive ved med at konsumere information uden nogensinde at mættes. Hvis det, der skrives i Indput, kun sætter selvrefererende debatter igang, og ikke peger på noget væsentligt i verden udenfor, repræsenterer Indput ingen kvalitet for psykologistuderende.

Derfor skal Line have tak for at kræve kvalitet af Indput. Selv denne leder er et kvalitetsløst eksempel på selvrefererende indlæg. "Forskellige temaer blev drøftet". Det er OVERKILL.

e.s.

Kommentar til Lennarts leder

A/Line Lerche Morck.

Da jeg læste Lennarts leder kunne jeg næsten ikke tro mine egne øjne. Hvor langt ude, tænkte jeg, det gider jeg ikke respondere på. Men så kunne jeg alligevel ikke lade være.

Hvor er det godt, at Lennart kan fortælle os hvem, der er de gode og de onde i denne verden. Og hvor er vi heldige, at det er de gode: Dansk Psykolog Forening, der bestemmer vilkårene for os psykologer. Badt.

Nå, så Lennart mener, at det er psykologens fornemmeste opgave at tilpasse klienter til deres til tider fuldstændig umulige betingelser? Hvis jeg delte den overbevisning, ville jeg under ingen omstændigheder uddanne mig til psykolog. Jeg mener, at psykologens opgave i højere grad er at støtte klienten i at gøre noget ved sine betingelser, dvs. forbedre dem, ændre dem, - og ikke tilpasse sig!

Hvis vi skulle tilpasse os samfundet som det er i dag, så ville det jo forblive som det er. Og kan vi ikke alle blive enige om, at der er meget i vores samfund, der er noget lort?

Hvis man er på en arbejdsplads, hvor man bliver trådt og jøkket på, gælder det om at arbejde på at forbedre arbejdsvilkårene, eller finde sig et

andet job. Er man fra en familie, hvor forældrene er grænseoverskridende eller svigter, så gælder det ligeledes om bla. at blive bedre til at stille krav om bedre behandling, stå fast, eller sige fra. Og når vi har en Psykolog Forening, der først og fremmest varetager de autoriseredes interesser, dem der kræver over 500 timer i rigtig mange timer, for at vi som nyuddannede engang kan blive autoriserede, skal vi så ikke brokke os og stille krav? Skal vi bare tilpasse os den nuværende Psykolog forening, hvis formand helst så, og arbejder på, at de studerendes indflydelse bliver yderligere forringet? Her, som så mange andre steder, mener jeg det gælder om at sige stop, stille krav, - og ikke tilpasse sig!

Tænk at man kan have den holdning, at man som bruger kun kan stille krav til ting, man betaler for. Hvor var vi så herne i dag, hvis der ikke kunne stilles krav til al det frivillige arbejde, som der også ofte annonceres for her i Input. Og tænk hvis det kom så vidt, at vi som studerende ikke kunne stille krav til studerende (og til lærere?), der udfører ulønnet studie-politisk arbejde? Er Lennart af den mening, at man kun kan have ansvar for sit arbejde, hvis man bliver betalt for det? Jeg håber på lidt bedre Input-ledere fremover.

Svar til Line

Lennart mener at det er psykologens fornemmeste opgave, at overlade det til sin klient, at træffe sine egne eksistensielle (tilpasnings-) valg ved at formidle en afklaring af klientens egne forudsætninger. Dette kan ikke lade sig gøre hvis man som terapeut påtrykker klienten sine egne problemløsningsstrategier, som det er tilfældet hvis man som Regnbuen solidariserer sig med klienten. Man belaster kort sagt klienten med sine egne fejltagelser, uagtet ens idealistiske og samfundskritiske holdninger.

Demæst: Så kan Line måske forklare hvorledes aflagere af ulønnet (Og jeg mener altså ikke gratis!) terapeutarbejde, kan stille terapeuten (juridisk naturligvis!) til ansvar?

Det meste af det frivillige terapeutarbejde som psykologistuderende er involveret i, er mig bekendt superviseret af autoriserede og lønnede psykiatere eller socialrådgivere eller lignende.

Lennart

Leder

Regnbuen er gode til at rose sig selv i lange udviklede indlæg, mens enhver kritik afvises ved model Det Er Samfundets Skyld, subsidiært Det Er Inod Samfundets Interesse (Se diverse Indput). Men det fremgår ikke hvorledes en terapiform (der jo Notabene er terapeutens arbejdsvilkår, og som) der ikke vil tilpasse sig samfundets almindelige betingelser, skulle kunne formidle en erfaring med netop en sådan tilpasning. Regnbuen er kort og godt utroværdig som terapitilbud, fordi den ikke vil acceptere de sociale vilkår, som brugerne nødvendigvis må. Og da man samtidigt turde antage at brugerne i praksis ikke kan stille krav til terapeuternes arbejde, da det er ulønnet, så står foreningen kun til ansvar for sig selv, hvad nok også dens kriminelle historie må ses som en udmøntning af. Og hvad de kloge mennesker i Dansk Psykolog Forening da også må have indset.

Lennart P.

Indput nr 14, 1994

Møde om

Rekonstruktion

af rådgivningsdelen i Regnbuen

tirsdag d. 24. maj 1994, kl 19,30

I sidste nummer af Indput var der en præsentation af Rådgivningsgruppen Regnbuen. Og vi skal her følge op med en indbydelse til diskussion af, hvordan rådgivningsdelen i Regnbuen kan rekonstrueres. Mødet foregår i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, Nørrebro.

Der er flere grunde til at arbejde med en rekonstruktion. Dels hænger rådgivningsarbejdet på meget få personer, dels er vores betingelser radikalt ændret i og med, at vi er flyttet ud i et politisk lokal- og nærmiljø.

Mødet vil blive indledt med et lille oplæg om rådgivningsarbejdet fra dets start i 1985 og op til idag. Og der vil komme forskellige bud på, hvordan der kan gås videre.

Det er endvidere tanken at fortsætte med en møderække til efteråret, hvor det specifikt terapeutiske forløb i rådgivningen, i perioden 1987-92. Dokumentationsrapporten er oprindeligt udformet som en alternativ autorisationsansøgning, idet autorisation ønskes ud fra indholdsmæssige kriterier og ikke blot på grundlag af formelle lønarbejdsformalia. Og ikke uventet har Dansk Psykolog Forening besluttet "ikke at medføre inødekommende, som det må kunne kræves. Tværtimod har Psykologforeningen besluttet "ikke at medføre nr. 13/1993) - et standpunkt der nok er begrundelig ud fra en fagforeningsinteresse, men også et standpunkt der står i direkte modstrid med, at Psykologforeningen må være forpligtet til at vægte det indholdsmæssige i psykologstandens arbejde over alt andet. Det skal lige nævnes, at denne sag langt fra er slut, og at den først for alvor vil blive taget op til efteråret. Dokumentationsrapporten, der er på 100 sider, vil endvidere blive trykt op, så snart et forord er blevet skrevet færdigt.

Vel mødt

Rådgivningsdelen i Regnbuen
Kalle og Søren

NR 13, 1994

DE "AUTONOME"

Dette forår kommer de "Autonome" med en bog. Den er planlagt til at udkomme den 18. maj 1994, på årsdagen efter at politiet for første gang i fredstid skød vildt ind i en menneskemængde.

Bogen fortæller om politikutvikling fra et autonomt standpunkt, om historien bag, om militans og om presse, lige- som 12 grupper indenfor miljøet præsenterer deres arbejdsfelt og virkemåde.

I det følgende bringes Regnbuens indlæg. Og det bringes, fordi vi finder det vigtigt at få diskuteret, hvad det er for en psykologi, der idag er behov for, og under hvilke organisatoriske forhold en sådan psykologi bedst udvikles.

Endelig også en opfordring til at købe og læse bogen i sin helhed, når den udkommer. Og til at blande sig i det politi- ske liv, også fra et fagligt standpunkt.

Mange hilsener Regnbuen / Karsten, Anne, Kalle, Jesper, Birgitte, Jan, Søren

REGBUEN er en alternativ psykologisk rådgivning for mennesker i krise og nød. Vi er or- ganiseret som et arbejdskollektiv af psykologer og psykologistuderende. Det teoretiske funda- ment er den Kritiske Psykologi, foregrebet af Karl Marx i 1840-erne og i sine grundtræk ud- viklet på "Freie Universität" i Berlin i starten af 1970-erne. Den Kritiske Psykologi er udviklet ud fra intentionen om en videnskab om mennesket som subjekt-for sit eget liv gennem samar- bejdet med andre om produktionen af de fælles livsforhold.

KRITISKE PSYKOLOGER OG RÅDGIVNINGSGRUPPEN REGBUEN.

EN GAMMEL GYSER.

I begyndelsen af 1970-erne kom det i Heidelberg i Tyskland til en voldsom konfrontation mellem en patientforening af progressive psykiatere og psyki- atriske patienter på den ene side, og den borgerlige statsmagt på den anden side. Patientforeningen, der havde givet sig selv navnet "Socialistisk Patient Kollektiv" (SPK), og som lovformelt havde til huse på en Universitetsambulans, blev tidligt om mor- genen d. 21. juli 1971 stormet af 300 svært bevæb- nede betjente med hunde. SPK blev fordrevet fra deres lokaler, medens politiet beslaglagde behand- lingsprotokoller og alt inventar, samtidig med at man arresterede et stort antal patienter. Det beslag-

lagte materiale er aldrig siden blevet frigivet, og li- geså har den borgerlige statsmagt siden gjort alt, hvad den kunne for at forlindre, at information om SPK kom frem i lyset. I 1976 stormede politiet så- ledes også forlaget Trikont, og beslaglagde hvad der var af materiale omhandlende SPK. Til histori- en hører også, at SPK blev sat i forbindelse med skudepisoder mellem politi og ukendte bilister, hvor den eneste sammenhæng var, at skudepiso- derne havde fundet sted i nærheden af en SPK-pa- tients bopæl. Men dette var nok til, at SPK blev set som en integreret del af Rote Armee Fraktion, og derfor var at stemple som terroristisk. Nogle samti- dige avisoverskrifter lød således: "By-guerillagrups- pe omkring SPK-lægen dr. Huber", "Nervesyge studenter råber på omstyrtelse", "Med ord og vå- ben: aggression som terapi", og "Kriminal for- ening. Attentat planlagt".

I det efterfølgende "retsopgør" i 1971-72 blev flere patienter idømt fængselsstraffe på op til 3 år, me- dens en fremtrædende psykiater i SPK fik 4 1/2 års fængsel for "misbrug af lægelig autoritet". Hans fængselse var, at han som ansvarlig psykiater havde sagt fra over for, at al hans tid skulle gå med

interne kollegamøder, og at han havde involveret sig i det direkte arbejde med klienter, hvor han for- søgte at hjælpe til med en løsning af deres proble- mer ved at gå ind i en ligeværdig dialog. Derved havde han nemlig "via sin behandling politiseret, forført og kriminaliseret de af ham afhængige pa- tienter efter et by-guerillagrups-mønster".

REGBUEN var beliggende i Studen- terhuset i Indre By, København, fra sin start i 1984 og indtil politistormen d. 20. oktober 1993. Idag ligger Regnbu- en på Nørrebro.

NU TIDSHISTORIE.

Historien om Socialistisk Patient Kollektiv i Tysk- land er lærerig, også hvad angår danske forhold.

Her knap 25 år efter gentog den samme historie sig i København: D. 20. oktober 1993 stormede over 100 svært bevæbnede betjente med hunde Studen- terhuset, og alt materiale, herunder fortrolige kli- entpapirer, tilhørende de anti-racistiske og sociali- stiske grupper - Rådgivningsgruppen Regnbuen og Studerende Mod Racisme - blev ulovligt beslag- lagt. Beslaglæggelsen blev foretaget af Lars-Erik Allin, der var Universitetets jurist og Universitetets kontaktperson til Politiets Efterretningstjeneste (PET), og som senere også afslørede af have kon- takter i Forsvarets Efterretningstjeneste (FE). Grup- perne blev samtidig udlagt som terrorister, og som kriminelle "autonome" elementer, der illegalt havde taget magten i Studenterhuset med det formål med våben at omstyrte samfundet. En overskrift i "avi- sen" Ekstra Bladet lød således: "Vi skyder med automatvåben". Og der var ikke den forbyrdelse, som grupperne ikke havde begået: økonomisk svig, opgivelse af falske navne, produktion af våben, delagtighed i bankkupp og politimord, samt kontakt til kriminelle udenlandske befrielsesbevægelser. Den "store paranoia" greb om sig. Universitetet lukkede Studenterhuset på ubestemt tid, og Stu- denterhusets bestyrelse skred til udelukkelse af Regnbuen og Studerende Mod Racisme.

"Ulrik Schmidt (oberstløjtnant i For- svarets Efterretningstjeneste) har om FE's interesse for universitetsforhold forklaret, at organisationer, der viste sig at måtte betegnes som nedbryden- de, ofte startede på tilsyneladende idea- listisk grundlag. Det var en kendsger- ning, at en række nedbrydende organi- sationer fungerede på universiteterne i København og Århus i den forstand, at planlægning og mangfoldiggørelse af materiale m.v. foregik ved anvendelse af universitetets faciliteter. Det var der- for efter Schmidt's opfattelse påkrævet for FE at interessere sig for universiteterne". Beretning fra Kommissionsdomstolen 13. juli 1977 ("Hettlersagen").

Politiet trådte efterfølgende frem med sine beviser: fundet af nogle kabelstykker, der med eet blev dan- marksberømte som "slagvåben". Kabelstykkerne var blevet efterladt i Studenterhuset i foråret 1992 i forbindelse med afholdelse af et anti-racistisk mø- de, der blev afviklet kort tid efter at en anti-racist bombe, og et møde hvor en af oplægsholderne havde mordtrusler hængende over hovedet. Det at tænke i nødværge, selvforsvar eller modstandsret, når uret bliver til ret, er åbenbart systemundergra- vende. Det skal så også nævnes, at kablernes eksis- tens i Studenterhuset var kendt på forhånd. Der havde været skrevet om dem i Studenterhusets Husavis et halvt år før politiet fremviste dem som "et stort våbenlager".

Det mest ubehagelige ved hele Studenterhussagen var og blev dog den interne påbejftjuss, der blev sat i værk af centrale medlemmer fra bestyrelsen. På trods af direkte kendskab til kablernes - og brug af dem til nattevagt for at forlindre det tredje ind- brud på tre dage - valgte man at føje "magten" for selv at gå fri. Ved hjælp af løgn og misbrug af ved- tægter tørredes problemet af på Regnbuen og Stu- denterende Mod Racisme - med bred opbakning fra midten af det politiske spektrum og ud mod højre.

Hvad er det, der har fire ben, en snabel og kan se lige godt med begge ender?
- Det er en blind elefant.

DEN SA...ME SKÆBNE!

Regnbuen kendte godt til SPK's skæbne, da vi i begyndelsen af 1980-erne satte os for at udvikle en herredømmefri og solidarisk terapeutisk praksis. Men før vi så Ekstra Bladets forside - "Terroristrede på Universitetet" - havde vi ikke forestillet os, at noget lignende ville overgå os.

Vi var så naive, at vi troede, at der trods alt måtte være plads til argumentation og videnskabelige faglighed, og til vedholdende udviklingsbestrebelse efter menneskeværdige fælles forhold. Og at den stadige kritik og selvkritik ikke kunne føre til andet end en fremadskridende proces, hvor det var muligt at nå hinanden stadig mere globalt og på fælles frit land. Og vi drømte ikke om, at den borgerlige bekæmpelse af socialister var så fremskredet, som den viste sig at være.

I dag er vi ikke helt så naive. Vi har konkret erfaring, hvordan den aktuelle politiske virkelighed indeholder afsporede magtstrukturer, der bærer hjemme på den historiske mædding, som de også er opstået fra: fascismen som organiseret magt. Og i den grad fagligt indhold også fremover er en fornyelse i magtens øjne, vil vi med rette være stolte over at være "forbrydere". Det skider vi på.

AT OVERVEJE.

Som psykologisk rådgivningsgruppe har vi meget overvejet, hvad der ville være sket, hvis det ikke havde været muligt at fremstille kabelstyrkerne som et "opsigtsvækkende fund af slag- og stikvåben". Men hvordan vi end vender og drejer det, når vi frem til, at det ingen forskel havde gjort. Alt var nemlig kørt i stilling til "det endelige opgør med fremmedlegemer" som os. På den måde deler vi skæbne med Socialistisk Patient Kollektiv i Tyskland i starten af 70-erne: når der reageres mod systemer og menneskers magt over andre mennesker, så trædes over en grænse, hvilket fører til en konfrontation med det givne overherredømme over den samfundsmæssige produktionsproces. SPK blev udråberet, dets tanker kriminaliseret - og det samme søges idag gjort med Regnbuen og andre autonome socialister. Men eftersom borgerlige statsmagter - på tværs af landegrænser - har så travlt med denne art kriminalisering, må der også spørges til, hvad der gør sådanne "fremmedlegemer" som os farlige. Hvad er det for en hemmelighed, hvad er det for en viden, man er så bange for

Marx. Og arbejdet er blevet fulgt op rundt omkring i verden. Herunder også i København. Det menneskesyn, der fremkommer, er mennesket som et samfundsmæssigt væsen, der ved at skabe sine egne livsbetingelser, samtidig skaber sin egen menneskelige natur.

Det er endvidere muligt at vise, at menneskets psykiske processer - følelser, tanker, bevidsthed mv - spontant virker i retningen af delagtighed i den fælles produktion af de samfundsmæssige livsformer, der, og hvor det er udelukkelse fra medindflydelse på relevante livsbetingelser, der er den dybeste grund til angst og til udviklingen af psykiske forstyrrelser.

FREMFOR AT TÆNKE HISTORISK INDEFOR PSYKOLOGIEN er det stadig god tone at efterplapre vores "civilisations" filosofiske grundlægger - Aristoteles - der i Antikken stadfæstede slaven som "talende redskab", og derved indstiftede ulighed som grundforhold mellem mennesker.

RÅDGIVNINGSGRUPPEN REGNBUE.

Rådgivningsgruppen Regnbuen er udsprunget af den fagkritiske tradition på psykologistudiet i København i starten af 1980-erne, der aktivt beskæftigede sig med den Kritiske Psykologi. Man satte sig som mål at yde sit bidrag til en psykologi om det sænseligt virksomme menneske, som dette sammen med andre udvikler sine livsbetingelser, lever, og herigennem bidrager til skabelsen af de fælles livsformer. En sådan psykologi er kritisk i dobbelt forstand: Den er kritisk over for de betingelser, som kapitalismen tilbyder mennesket, idet disse ikke fremmer, men hæmmer livsmuligheder ved kun at stille menneske op overfor menneske i et konkurrenceforhold. Og den er kritisk overfor den traditionelle psykologi, der som et faktum sætter, at mennesket er udleveret til sit samfundsmæssige liv, med kapitalismen som menneskets højeste state.

"Privatejendommen har gjort os så dumme og ensidige, at en genstand først er vor, når vi ejer den, når den altså eksisterer som kapital for os eller umiddelbart besiddes, spises, drikkes, bæres på vor krop, beboes af os, kort sagt: når den *forbruges*. .. I stedet for alle fysiske og åndelige sanser er derfor trådt den sans, som betyder fremmedgørelse af *alle* disse sanser - nemlig sansen for at *have*". Karl Marx 1844.

I arbejdet med en psykologi om det sænseligt virksomme menneske - i stedet for kun at studere mennesket som objekt, som tingsliggjort - viste det sig også, at "psykologiens videnskabelige vilkårlighed" ikke var så vilkårlig endda. Al traditionel psykologi løb sammen på det punkt, at den omhandlede, hvordan mennesket kunne og skulle tilpasse sig til dets rammer, der endog blev opfattet som grundlæggende upåvirkelige. Og særligt tydeligt var det indenfor området af psykologisk og psykiatrisk behandling af mennesker, der er havnet i en nødsituation. Undersøgelser viste også, at den traditionelle psykologi bestræbte sig på at tilpasse mennesket yderligere til de betingelser, som de i forvejen led under at være udleveret til. Den traditionelle psykologi viste sig endvidere at være både arbejderklasse- og kvindedefjendt.

"Menneskets egen sanselighed eksisterer først for det som menneskelig sanselighed i kraft af *medmennesket*". Karl Marx 1844.

Man satte sig derfor for i praksis at udvikle et alternativ til den bestående orden. En gruppe studerende arbejdede i flere år på at etablere en psykologisk praksis, der reelt og solidarisk kunne støtte mennesker i krise og nød, og herigennem trænge angst og psykiske problemer tilbage. Dette projekt kom til at hedde Regnbuen. Men på trods af de velmenende intentioner, der lå heri, led der mange protester. Som studerende skulle man ikke tro, at man kunne noget; og man ville helt sikkert gøre mere skade end gavn - hvad vi havde svært ved at

Hvordan får man en elefant ud af teatret?
- Det kan man ikke. De har teater i blodet.

tro på, når vi så hvordan det etablerede system respekterede sine klienter. Desuden blev det sagt, at vi tog arbejde fra andre socialarbejdere og behandlerne - hvad det også var svært at tro på, idet utroligt mange gik forgæves alle steder, eller i måne- neder stod på venteliste, for så senere - efter i en visitationsamtale at have krænet alt personligt ud - ofte at blive afvist med, at problemerne enten ikke var store nok eller at de var for komplicerede!

REGNBUEENS standpunkt til psykologisk hjælp er, at den skal være gratis og et krav, således at den, der har behov herfor, også bliver det tilbudt. Dette er generelt ikke tilfældet idag, men dette standpunkt bryder også med kapitalismen, der kun investerer og beskæftiger sig med mennesket, når der er privat profit og nedkæmpelse af socialt oprør mod udbytning i syne. Samtidig må hjælpen ydes gennem udviklingen af faglige kollektiver og ikke via enkeltstående privatpraktiserende psykologer, der bare kan skatte og valse med deres psykologiske opfattelse efter forgodtbefindende.

Fra starten af rådgivningsarbejdet har vi arbejdet med udviklingen af en videnskabelig 'teori om terapi', dels for selv at kunne samle erfaringer op, dels for systematisk at kunne give vores erfaringer videre til andre i andre behandlingssammenhænge.

Og just inden stormen på Studenterskolen var vi nået så langt med vores teoretiske arbejde, at vi også kunne dokumentere, at vores arbejdsprincipper havde en værdi, der rakte ud over, hvad en borgerlig tilgang til overvindingen af psykiske problemer og forstyrrelser kunne fremvise.

Der ligger på dette område noget paradoksalt i, at vores dokumentation indeholdt den kritik af os selv, at der, hvor vi ikke havde været gode nok i det direkte rådgivningsarbejde, det var når vi var stødt på fascistiske logikker i brugernes eget livsrum, eventuelt mange år tilbage. Vi stod derfor overfor at gøre dette til genstand for fornyet

teoretisk praksis: hvor havde vi været og hvor var vi stadig blinde, og hvad kunne vi gøre til overvindelse af disse menneskefærdige logikker, når vi fremover måtte støde på dem? Men så var det, selv blev ramt heraf som gruppe - med den uover-skuelige overlevelseskamp, dette kræver.

Da vi ikke ser det politiske som et valg, men som en konsekvens af at tage sit arbejde på ordet som genstand for faglig virksomhed, og fremme dets samfundsmæssige udvikling, står vi nu med, at vi ikke frit kan vælge, om vi vil tage denne overlevelseskamp kollektivt eller ej. Der er valgt for os - og vi har valgt at tage udfordringen op som et social-psykologisk problem, omhandlende muligheder og betingelser for fagpolitisk anti-fascistisk arbejde. Vi vil søge at studere magten, som denne produceres i det små, hvor mennesker splittes og bliver menneskets fjender, for at forandre og fjerne magten i det globale.

TERAPEUTISKE ARBEJDSPRINCIPPER

De principper som selve rådgivningsarbejdet fra sin start af har fungeret igennem kan koges ned til to: for det første at arbejde på brugerens præmisser, og for det andet at have total åbenhed omkring, hvad der styrer vores tilgang til det materiale, der fra vores side bringes ind i rådgivningssituationen. Vi går her ud fra, at man som berørt af krise og nød fundamentalt må gives mulighed for selv at være subjekt i sin egen rådgivningsproces, ellers kan man ikke bruge rådgivningen til at udvikle sit eget liv - og uden denne medbestemmelse, og dermed forbundne kvalitative mod- og medspil, er rådgivning i bedste fald nyteløs, men uetisk, og i værste fald direkte undertrykkende.

Disse arbejdsprincipper fra vores side står i direkte modstrid med nok 99% af al anden autoriseret behandling indenfor det psykologiske område. For her er det sådan, at personer med psykiske problemer anskues som havende disse af mangel på sygdomsindsigt - og behandlingen går så ud på at bringe dem denne sygdomsindsigt, af hvis mangel de uerkendt lider, og som også er skyld i deres sociale problemer. Behandlingen ved her bedst - og på den andens vegne! Et sådant behandlingsideal fra det etablerede systems side - et ideal omhandlende behandleren som "urolig og autoritär" - kan da også kun bruges af personer i krise og nød i samme grad som de frivilligt og gennem tvang tilpasser sig

behandlingsformål - et formål behandleren suverænt selv fastsætter.

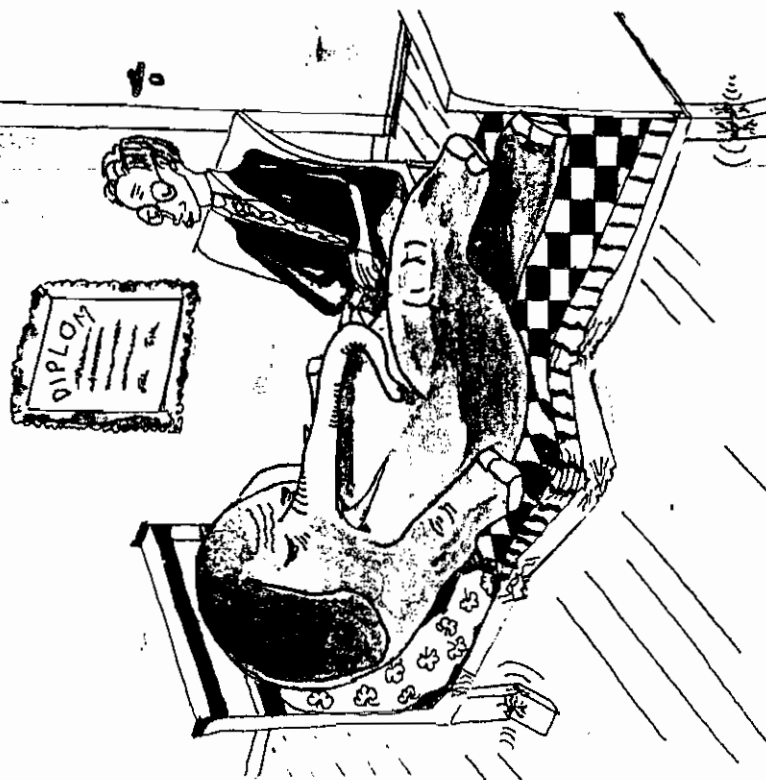
Det er da også vores klare opfattelse, at den udviklingsstøtte, som det trods alt er muligt at få indenfor det traditionelle behandlingssystem, den hviler på de behandlere, der aktivt bryder med behandlere som "urolig og autoritär". Men gør behandleren dette - og gøres det åbent og solidarisk som psykiaterne i Socialistisk Patient Kollektiv gjorde det - så er det også, at behandleren lægges for had indenfor for egen faggruppe, og systemets lange repressive og beskidte fingre begynder nu at rode efter noget at marginalisere og udstøde een med. En sådan solidarisk omgang med sine klienter er med andre ord en farlig systemundergravende ting.

SOM EN AFSLUTNING.

Som arbejdskollektiv har vi altid skrevet så meget vi kunne om vores arbejde. At oparbejde viden og dokumentere er en del af projektet. Små notiser om vigtige erfaringer og store teoretiske artikler - men kun sjældent er det også blevet optaget i aviser og fagblade. Og til dato er der ingen fagperson, der nogen sinde er gået ind i en kritisk granskning

af vores terapeutiske arbejde, hvad vi er kede af - for vi vil også kunne lære af kritik. Men sandheden er nok den, at etablerede sammenhænge har håbet, at vi ville afgå ved døden i det stille. Og det gør alternative projekter da også tit, og som regel senest når de når fem års alderen - med mindre de søger en tilpasning til dem, som de startede med kritisk at tage afstand fra.

Men vi har overlevet - nu på 9. ende år - og nok først og fremmest på grund af vores organisationsprincip og den historiske indfaldsvinkel til arbejdet. Fra starten af er der blevet sagt Nej til magthuerarkier og Ja til samarbejde på basis af indholdsmæssig afklaring og fælles berøringsflader. Og dette 'autonome' princip - selvstyre, og på egne kræfter berørende arbejde - er også nødvendig, hvis det skal blive muligt at komme derhen, hvor de væsentlige træk i det, man arbejder med, kan få lov at træde frem og udvikle sig ud fra sig selv. Det er ikke muligt at tvinge udvikling igennem, men det muligt, at de principper, der bærer menneskeligt samvær, er principper, der fremmer selvbestemmelse, det sandt menneskelige i dets kollektive egenart - for selvbestemmelse er kun mulig som en kollektiv proces.

Hvem er det, der har størst succes i verden?
- Den elefant, som el egnen er blevet forelsket i.

Til Regnbuen

Rebel har med et flertal på deres møde onsdag den 29. maj besluttet at bede Regnbuen fra den 1. oktober 1996 at finde et nyt lokale.

Denne beslutning sker ovenpå længere tids uenigheder i Solidaritetshusets bageste hus. Der er en grundlæggende modsætning mellem Rebel og Regnbuen. Rebel er en ungdomsorganisation med øget medlemsfremgang og behov for mere plads bl.a i kraft af driften af et landskontor. Dette indebærer en hyppig tiltrækning af nye unge revolutionære. Regnbuen er en gruppe af psykologer, der primært arbejder med at hjælpe mennesker, som lades i stikken af dette samfund. Vi anerkender vigtigheden og det nødvendige i dette arbejde. Faktum er ikke desto mindre, at denne praksis har en stor tiltrækningskraft på en lang række folk, som ikke har en politisk indgangsvinkel til at komme i huset.

Det er udfra en overbevisning om, at den fortsatte eksistens af både os og Regnbuen i baghuset på lang sigt vil hindre både Rebel og Regnbuen i optimalt at føre deres arbejde ud i livet.

Vi har på den baggrund taget det drastiske skridt at bede Regnbuen om fra den 1. oktober at finde et nyt sted at være. Vi anerkender og respekterer det store og konstruktive arbejde Regnbuen har gjort for Solidaritetshuset. Vi håber og tror på at denne løsning er til begge grupper bedst. Vi ønsker ligeledes, at Rebel og Regnbuen også fremover kan forliges og fortsætte et samarbejde. Vi er ligeledes klar over, at et baghus uden Regnbuen også stiller voldsomme nye krav til Rebel - både disciplinært og økonomisk.

Vedtaget på mødet onsdag den 29. maj. 15 stemte for ovenstående, 5 stemte imod og 1 stemte blankt.

REBEL - Revolutionære Unge Socialister
Københavns Afd.

Fight the power

Ta' på sommerlejr i uge 28

gen i år afholdet hele den unge vensterfløj sommerferie i nærheden af
n hvid stand med masser af forskællige politiske diskutioner mm.

DET HELE FOR KUN

TILMELD DIG

TIL ULRIK PÅ

35 37 18 88

Stenbroen

Rebel København

Maj

Forslag til dagsorden Rebel-møde onsdag d. 15. Maj

0. Formalia.
1. Meddelelser.
2. Off. møde onsdag d. 22. Politikken i musikken - musikken i politikken
3. Sverigestur.
4. Nyt/nye medlemmer af firebande.
5. Tilbagelevering af nøgle samt diskussion, om der kan/skal gives nøgler til personer af sociale årsager.
Nøgleorden er brudt ved udlevering samt ved ikke at kræve den tilbage
da bruddet blev konstateret.
6. Nøgleansvarlig: Den nøgleansvarlige skal fremover være Rebel.
7. Diskussion om husets fremtidige brug: Regnbuens behov for et værested til mennesker med voldsomme psykiske problemer; skal Rebel være Regnbuens "miljø" for deres klienter, -eller et politisk forum/landskontor?

8. Grupper.

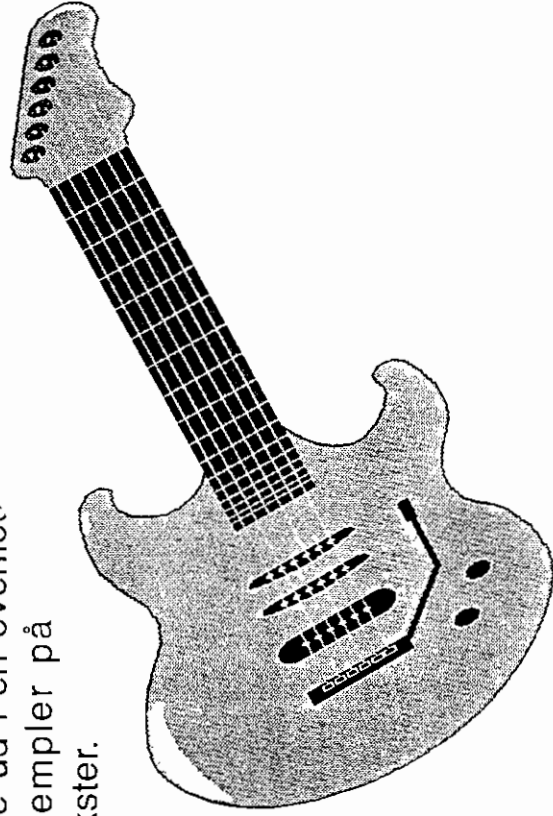
9. Evt.

**Husk cykeldemonstrationen
kl. 16.30 fra Blågårds Plads**

“Politikken i musikken -

-Musikken i politikken...”

Ulrik Wagner holder et vildt fedt dybdeborende sindssygt analyserende foredrag om punk og hardrock. Han slippes ud af buret onsdag d. 22. i Solidaritetshuset, hvor han vil frådende ud i en overflod og eksempler på sangtekster.

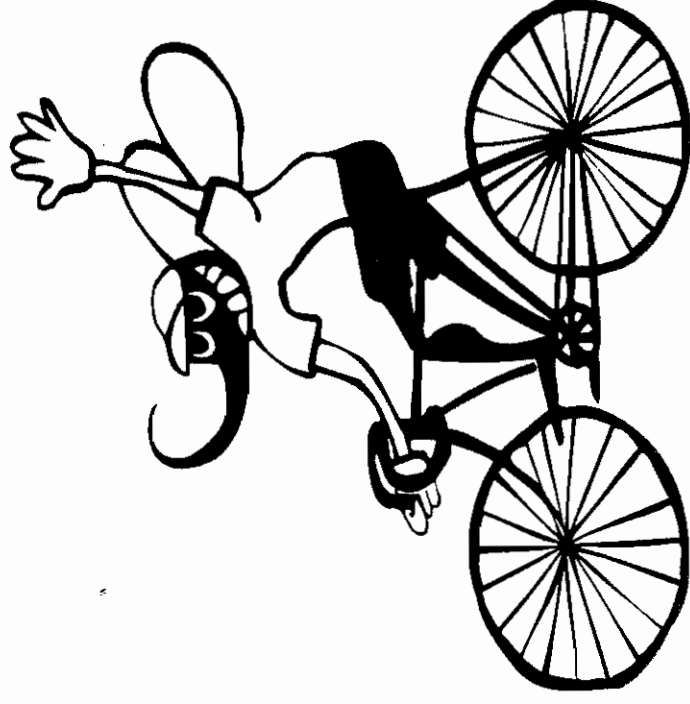

Du kan stadig nå at være med til

8. maj teateraktion

Jæste møde foregår på IF, Griffenfeldtegade 35
torsdag d. 14. 5. kl. 19.30.

Husk bilblokade 15. maj!

- I forbindelse med international klimaaktionsdag onsdag d. 15. har vi sat os på blokade ved Sydhavnen.

Derfor; mød glad og fro op på Sydhavnen Station onsdag morgen senest 07.40

Der er også blokader flere andre steder, så hør om der ikke skulle være én i dit nabolag

en lille
 Upsheels gave
 til Regnbuen

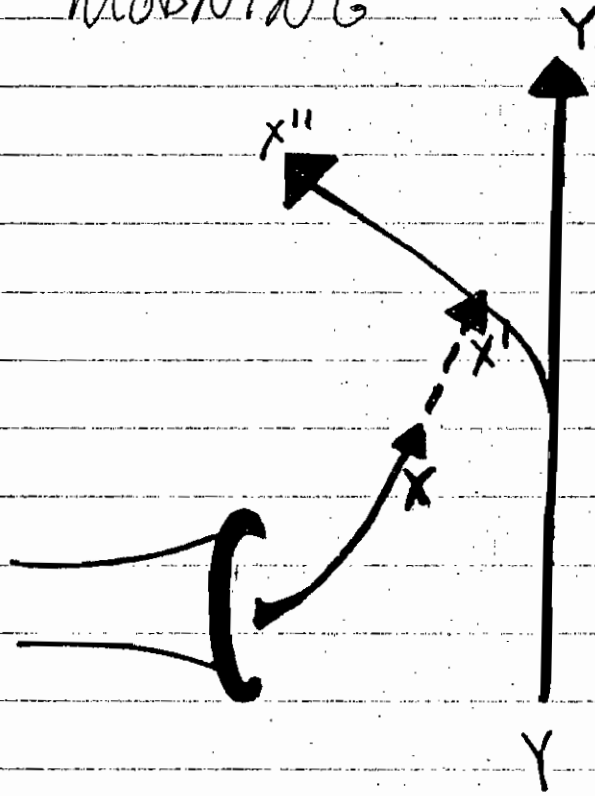
KUN DØDEFISK
 FLYDER MED STRØMMEN

-færrer 1517-96

P.S. TAK FOR EN HYGGELIG DAG OG AFTEN

MOBING

Rådgivningsgruppen Regnbuen
Solidaritetshuset
Griffenfeldsgade 41
2200 København N.

Tlf: 35-37.86.58

Ulla Britt Reynagard Hansen
Humblebækgade 51, 1.th.
2200 København N.

Vi takker for dit engagement og ønske om tilknytning som faglig sekretær i Rådgivningsgruppen Regnbuen.

Du er pligtig til at iagttage tavshed mht. de forhold, du i kraft af din tilknytning til Rådgivningsgruppen Regnbuen bliver bekendt med, som i følge deres natur, må betragtes som fortrolige.

Tavshedspligten ophører ikke ved tilknytningens afslutning.

Du bedes returnere denne tavshedserklæring påtegnet din underskrift.

Velkommen til.

Rådgivningsgruppen Regnbuen

v/ Cand.psych. Kalle Birck-Madsen

Påtegnet:
København, d.   , 19

Navn:
Ulla Britt Reynagard Hansen

Marx-studiekredsen.

Vi starter op igen **tirsdag d. 30. januar 1996, kl.16** på 2.sal i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41. Og vi vil fremover mødes hver anden tirsdag i ulige uger. Ud over at forårssemestret skal planlægges, denne første gang, så kommer Knud fra Rebel og holder oplæg om "Brudstykker til en autonom politikudvikling". Knuds skriftlige oplæg kan fås/afhentes i Solidaritetshuset.

Desuden er der allerede nu plan om, at bruge en af de følgende tirsdage til et oplæg om "Indlæring" ud fra Klaus Holzkamps kritiske psykologi. En studerende fra "Freie Universität" i Berlin har lovet et oplæg. Nærmere besked følger senere.

Har du spørgsmål vedr. studiekredsen, så ring Solidaritetshuset 35-37.86.58 eller kom forbi.

Kalle

1995

Ta' på Ø-lejr!

Hvad er en Ø-lejr?

En Ø-lejr er natur, mennesker, fællesskab, afslapning og tilbud om aktiviteter.

På en Ø-lejr er det os selv, der får lejren til at fungere. En lejr forandrer sig derfor fra uge til uge - hver gang et hold rejser og et nyt ankommer.

Hvordan er Ø-lejrene indrettet?

Rammen om Ø-lejrene er det danske landskab og store fællestelte.

Der er flaskegas, petroleumslamper, køkkengrej, borde og bænke, vaskepladser, tørklosetter, sovetelte, aktivitetstelte og mønttelefon.

Det er også muligt at ta' på Ø-lejr med fast tag over hovedet. På Græsrodsgården, der er en tidligere landsby-skole, er der køkken, fællesrum, gymnastiksal og 3 sovesale med madrasser.

Hvad med børn på Ø-lejr?

På de fleste Ø-lejre er der masser af børn. De har det altid skønt på en Ø-lejr. Der er mange at lege med - og altid en voksen i nærheden, hvis der skal hjælpes eller trøstes.

Hvad laver vi på Ø-lejr?

Det gennemgående på alle Ø-lejrene er hygge og samvær.

På uger med emner deltager vi efter lyst. Der er emner inden for håndværk - natur - musik - sang - bevægelse - gøgl - samt krop, sind og ånd.

En Ø-lejr er også:

- En **ferie** hvor du selv bestemmer
- En afslappet **ferie** - men også aktiv
- En **ferie** hvor daglige gøremål er fælles - og derfor ikke kedelige
- En **ferie** hvor mennesker mødes
- En **ferie** hvor du får ny inspiration

Ø-LEJR

Program
for
sommeren
1995

**Hold sommerferie
i Danmark med
fuld forplejning
i en uge
for kun 840 kr.
i højsæsonen!**

Vil du nyde den danske sommer
og den danske natur, og samtidig
lære en masse dejlige nye menne-
sker at kende så er her den helt
rette måde at holde ferie på for
uden at betale nogen penge og med store
oplevelser.

Ø-lejrferie er velegnet for unge
og gamle, børn og voksne, enlige
og hele familien.

Hver enkelt lejr har sit særpræg
og sine aktiviteter som du kan
deltage i eller lade være, hvis du
hellere vil passe dig selv, gå ture
eller ligge i solen.

Ø-lejr er en sjov, spændende,
afslappende, frisk og billig ferie-
form for alle.

Find den uge og det sted der
passer lige netop dig inde i avisen.

Ring til Ø-lejrkontoret eller brug
de andre telefonnumre rundt
omkring i avisen og få alle oplys-
ninger.

Tå' på Ø-lejr allerede i år!

Ø-lejrkontoret
Vendersgade 8 st tv
1363 København K

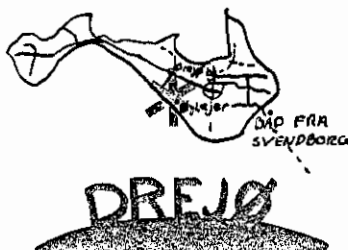
Tlf. 3311 5581

telefon tid: kl. 11-15
(marts: kun tirsdage
april: tirsdag-torsdag
maj, juni, juli: alle hverdage)

Giro 910 7576

For om de dejligste
steder i Danmark

1995

DREJØ

Drejø ligger i times sejlur fra Svendborg. Cirka 1 km fra havnen ligger Drejø by med kombineret køtmand, posthus og restaurant. Lidt længere ude går en markvej ned til lejren, som ligger i læ af træer og et dige. Lejrens midtpunkt er det store køkken og opholdsstue, hvor der altid er liv og aktivitet. I lejren er der også et aktivitetsstelt, en bålplads samt et badehus med dampbad, og der er kun 50 m til øens bedste badestrand.

Ø-lejren er kendt for sine spændende emner, men der foregår også mange andre aktiviteter, en dukkert i havet, sang og musik omkring lejrbålet, jammession til den lyse morgen... det er bare fedt.

Lejradresse:

Drejø Ø-lejr,
5700 Svendborg

Lejrtelefon: 6222 1510

Deltagerantal: Der er plads til 75 personer, men deltagerantallet er forskelligt fra uge til uge. NB! Uanmeldte der kommer til en fylkt lejr vil blive afvist, så kontakt regnskabsføreren inden du tager afsted.

Ankomst/afrejse: Lørdag. Vi henter din bagage ved færgen.

Transport: Bus 970 eller lokalbuss fra Odense (lyder), eller bus 910 fra Nyborg færgeshavn (Københavnere), til Svendborg. Fra Svendborg sejler en lille færge.

Skarø på Drejø

Hvad er nu det for noget? Skarø ligger da hvor den altid har ligget. Ja - Skarø gør, men ikke Skarø Ø-lejr. Den er i år elstraordinært flyttet til Drejø, hvor den deler jord og telte med Drejø Ø-lejr, men til næste år er den tilbage på Skarø igen.

Uge 27, 28 og 30 er Skarø-uger på Drejø.

Fødder i bevægelse

Uge 26, 24/6-1/7 (Vegetarisk uge)
Brasilianisk fodhealing, afspænding, energimassage og dans er nogle af hovedpunkterne i denne uge. Men kommer du med, og giver dit bidrag, bliver den måske til meget mere.

I hvert fald er dette en enestående chance for at få en hel uge, hvor vi kan koncentrere os om vores stakkels oversete fødder, og de bevægelser der udspringer fra dem.

NB. Du får mere ud af ugen, hvis du ikke tager børn med.

Vil du vide mere, kontakt:
Torben Tlf. 8659 1709

Børn-bold-bål

Uge 27, 1/7-8/7 (Familielejr)

Vil du være sammen med andre børn og voksne omkring sjove spil, så er denne uge noget for dig. Vi spiller bold nogle timer hver dag, blandt andet volleyball og rundbold.

Igen i år spiller vi det hollandske brætspil Sjoelschijven, der er et spil som både 5-årige og 70-årige kan deltage i. Herudover vil vi i det omfang der er interesse for det afholde turneringer i backgammon med videre.

Vores aktiviteter foregår på fire forskellige

ge niveauer, så der både er aktiviteter for små børn, store børn og voksne børn. Herudover har vi de sædvanlige aktiviteter med lejrball, god mad og snak til kl. 7. Vi glæder os til at se såvel nye som gamle Ø-lejrdeltagere.

Hvis du vil vide mere, er du velkommen til at kontakte:
Helle Tlf. 3167 9727 (Regnskabsfører)
Stritt Tlf. 6534 2024 (Igang sætter)

Bare bøsser og boldspil

Uge 28, 8/7-15/7

Se telst på midtersiderne.

Yoga, afspænding, meditation og folkemusik

Uge 29, 15/7-22/7 (Vegetarisk uge)

Har du tit gået og tænkt: hvad mon yoga er for noget? Eller - er afspænding noget som jeg kan lære?

Eller - hvordan kan jeg forbedre min koncentration? Eller - kan jeg øge min kreativitet gennem åndedrætsøvelser?

Eller - hvordan får jeg mere klarhed og energi gennem meditation? Eller - kan mit syn blive bedre gennem at lave yoga for øjnene?

Alt dette og mere til kan du få svar på i denne uge, hvor du får rig mulighed for at stifte bekendtskab med forskellige aspekter af yogaen.

I den musikalske del tilbyder vi folke-musik. Her kan du prøve traditionelle folkedance, vi spiller og synger sammen.

Eget instrument ingen hindring!

Igang sættere:

Joachim (S) Tlf. (0046) 832 12 18
(Yoga og meditation)
Charlotte (S) Tlf. (0046) 372 550 63
(Yoga og afspænding)
Louise Tlf. 8682 7718
(De musikalske indslag)

Børn og boldspil

Uge 30, 22/7-29/7

Aktiviteterne i denne uge vil være:

boldspil med de små holdspil, og de større holdspil, og de største holdspil. Desuden vil der - naturligvis afhængigt af vind og vejr, samt deltageres lyster - være mulighed for blandt andet vandreture, skat-jagt, legårdsture, snobrød, skak, backgammon med mere.

Alttså, vil vi spille bold og hygge dig med dine børn, - og os andre, så meld dig/jer til denne uge.

Kontaktpersoner:

Arne Tlf. 3162 3961
Lise Tlf. 4295 7136

Kroppens ukendte landskab

Uge 31, 29/7-5/8 (Vegetarisk uge)

Tag hovedet under armen og giv kroppen en chance!

I denne uge vil vi starte dagen med gymnastik, som giver energi. Vi vil arbejde med massage og body-work. Igennem vi vil arbejde en del med stemmerne - kroppens oprindelige instrument - gennem stemmeøvelser og "toning". Desuden bliver der plads til spontane aktiviteter, leg og sjov.

Glæd dig til en uge i Drejøs smukke natur med nærvær, lækre retter fra køkkenteltet, og sang, musik og dans omkring lejrbålet. Medbring gerne musikinstrumenter.

Husk at tage 2 massageagener med. Massageolie udleveres på lejren.

Yderligere oplysninger

Ken og Lene Tlf. 3325 1435
Tine Tlf. 3157 6217

Livsglæde 3

Uge 32, 5/8-12/8 (Vegetarisk uge)

I en Drejø-brise vil vi lade naturelementerne føre vores opmærksomhed mod himmelske holdere, glæde os over fundende stjernebesatte øjne, dans i jordmulden, kæle og massere i græsset, pynte os med hatte og lade skægget stå.

Gennem tilbud om meditation, massage, energiovelser og male/collage udvikling samt andet spontant indfald, støvner vi livets inderste kilde - LIVSKRAFTEN. Vi går med LIVSGLÆDE ind i kærligheden til LIVET. Vi afslutter med gallaopvisning. Børnene er vi fælles om.

Igang sættere:

Kirsten Tlf. 4217 5027 (Billedkunstner)
Frank Tlf. 3124 7740 (Meditation)
John Tlf. 3966 0304 (Energiarbejde)
Jesper Tlf. 3138 7628 (Massage)

GRÆSRODSGRØDEN

I udkanten af landsbyen Bregninge mellem Holbæk og Kalundborg ligger Græsrodsgrøden, der er en hyggelig, tidligere landsbyskole omkranset af en gammel ugenert have.

Bygningerne indeholder 3 sovesale med madrasser til alle, gymnastiksal, opholdsstue, spisekøkken med service med mere, toiletter og brusere med varmt vand.

Deltagere, som gerne vil have det lidt mere bekvemt eller som aldrig før har været på Ø-lejr, kan her opleve en Ø-lejrs sociale liv med fast tag over hovedet.

Alle emneuger på Græsrodsgrøden er hele forløb. Derfor kan man kun tilmelde sig hele uger - og ikke enkelt dage. Vore emner ligger megen vægt på det sociale samvær og nogle af ugerne bliver fulgt op i ferier og weekender i vinterens løb.

Hvis du vil vide mere om gården, Ring:
Jette Tlf. 5356 1728
Eina Tlf. 4468 2078

Lejradresse:

Græsrodsgrøden
Bregningevej 6, Bregninge
4593 Eskelbjerg

Lejrtelefon:

5929 1527

Deltagerantal:

Der er plads til 75 personer.
Ankomst/afrejse Lørdag. De fleste kommer i løbet af eftermiddagen.

Kroppen får øvelser, forstår du hvordan den sliger?

Uge 27, 1/7-8/7

Hvad betyder kroppens signaler? Med udgangspunkt i øvelser får du mulighed for at arbejde med:

- kropssansninger og følelser
- kontakt og samspil
- leg og bevægelse
- dine grænser

Alle deltagere skal komme lørdag for at få en god gruppestart.

En del af samværet foregår i faste basisgrupper fortløbsvis om eftermiddagen. De fleste formiddage laves fællesøvelser.

Medbring ilggeunderlag eller tæppe og farver.

Programmet egner sig ikke for børn.

Igang sættere:

Otto Tlf. 4798 8414
Karen Tlf. 3138 3697
(Vi er uddannede BODYdynamic terapeuter)

Kreativitetstræning

Uge 28, 8/7-15/7

- Fra indre liv til ydre udtryk - et tegne- og teatertræningsforløb.

Med udgangspunkt i det liv du mærker i din krop og igennem fantasirejser, får du trænet i at udtrykke dig i streg og farve - teater og leg. Tag dit personlige tegne/ malegrej med.

Der bliver fast fortløbende tilbud om kreativt samvær 4 timer om dagen.

Igang sættere:

Tine Tlf. 3195 3014 (Kommende afspændingspædagog, billedkunstner og kropsterapeut)
Marianne Tlf. 3645 4453 (Billedkunstner, skuespiller og instruktør)
Tilsammen har vi mange års undervisningserfaring. Vi glæder os til at se jer!

Du er ikke ene om at være alene

Uge 29, 15/7-22/7

Her er en mulighed for at møde andre, der er alene (med eller uden børn) og få

en ordentlig snak om de glæder og problemer, du har i din hverdag. Vi finder sammen i grupper på 7-8 personer.

Hovedemner:

- Mennesker, der elsker for meget!
- hvem lever du for? en kæreste / børn / MOR / dig selv?
- Mænd er fra Mars, kvinder er fra Venus
- Taler vi kvinder og mænd samme sprog? (læs eventuelt bogen)
- Ligestilling i parforhold, venskab og nærmiljø.
- Arbejder du for ligestilling - i dit liv - på alle planer? Ud fra bogen Skålen og sværdet. Eventuelt mål: Bofællesskab
- gruppen fortsætter (gerne) efter ugen. (George)
- Socialt samvær.
- Hyggegruppen, tant & fjas, snak og alvor, lidt seriøst.

NB! Da vi arbejder hen imod seriøse samtalegrupper, hvor vi kan komme tæt på hinanden, skal du være i god psykisk balance. Du skal være rimeligt afklaret i dit liv - uden sorte huller!

- Det er ikke et terapikursus!
- Og der er naturligvis tid til skæg og farver om aftenen!

Igang sættere:

Lars Tlf. 3138 1673
(Massagelærer)
George Tlf. 3187 0707
(Socialrådgiver)

PS: I øvrigt har ugen "Du er ikke ene" 10 års jubilium!!

Teater- Improvisation (teatersport)

Leg-liv-lyst

Uge 30, 22/7-29/7

Et dynamisk improvisations teater-træningsforløb med en collage af øvelser, der gør dig bedre til at:

- lege, improvisere, mærke og følge impuls og fantasi
- genkende kropssprog i forhold til høj og lav status
- kende din egen status
- lytte indad og udad
- udtrykke og turde stå frem med dig selv
- genfinde din legegæde, liv og lyst

Igang sættere:

Michala Tlf. 3297 2821
(Pædagog med 4 års teater-sporterfaring)
Marianne Tlf. 3645 4453
(Billedkunstner, skuespiller og instruktør)

Aktiv familieuge

Uge 31, 29/7-5/8

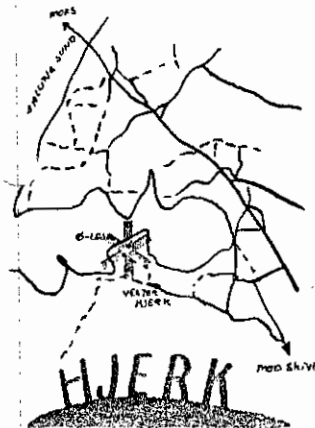
I denne uge skal vi bruge de gode rammer Græsrodsgrøden har, til at lave en masse sjove, dejlige og vilde ting sammen. Her er plads til alle både store og små.

For dig, der synes, det er lidt for overvældende at tage børnene med på telt-lejr, er her chancen for at komme på Ø-lejr med tag over hovedet. Vi skal på strandtur, gå tur i grusgraven, bygge drager, tegne, male, fiske, synge, danse, lege, bage snobrød og råhygge os. Vi tager på dagstur til Nelsølv hvis vi har lyst.

Tag musikinstrumenter, fiskestænger, legetøj og andet med.

Kontaktpersoner

Grethe Tlf. 8648 0162
Jane Tlf. 6541 3186

Hygge, humle, midtsommer-tur

Uge 27, 1/7-8/7

Sol, blæst, regn. Skiftende lys over fjorden og skrænterne. Blomstrende hyld. Spændende strand og landskab. Sommer-nattens blide lysskær fra nord, mens gøgen "hyler" og flskehejrene spiser nat-mad på det lave vand.

Alt dette kogt sammen i en helsekedel med mosekonens bryg giver den særlige midtsommerstemning på Hjerker, som Svigermor vil prøve at give videre til deltagerne, så man ganske glemmer, der er en verden uden for Hjerker.

For de der har lyst, laver vi en travetur med en lokalkendt fører. Og der kan også laves en tur til en molerskrænt, hvor man kan finde forsteninger.

Hygge, humle, håndværk

Primitiv smedning og læderarbejde

Uge 28, 8/7-15/7

Få sorte fingre og trætte arme i smedjen, hvor du laver en kniv, lysestager og lignende.

Er du mere til læder, kan du lave dine egne bæltter, sandaler, pung med mere. En rigtig Hjerker-uge, som lever op til sit navn.

Hygge, humle og håndværk

Uge 29, 15/7-22/7 (Igangsætterfri)

Ugen hvor alt kan ske. Denne uge er vejlederfri.

Nørketeltet er naturligvis åbent for alle, der har lyst til at lave håndværk, men det er helt op til dig selv, hvad der skal foregå, så kom og prøv dine ideer af - eller kom og slap af.

Hygge, humle og håndværk

Uge 30, 22/7-29/7

Den traditionelle Hjerker-uge, som nu i mange år har været populær. Der vil være en vejleder, som kan hjælpe dig i gang med håndværket, hvis det er det, du har lyst til - eller du kan sidde og hygge dig med at se på dem, der nørker, og måske få gode ideer.

Meld dig i god tid, hvis du vil være sikker på at få en plads.

Ung på Hjerker

Uge 31, 29/7-5/8

Hvis du er træt af din fjerner og lyden af elsterner så tag på Hjerker og se på stjerner.

Er du ung i sindet, og interesseret i en uge med fest - fart og halloj - så kom til Hjerker ungdomsØ-lejr i år. Der bliver mulighed for at arbejde med gips og ler, og du kan lave smykker af kobber/sølvtråd, fedtsten og strandfundne ting og sager.

Dette års tema er GØGL, så du kan også lære at jonglere eller puste med ild. Det er selvfølgelig op til dig selv, om du vil være aktiv eller bare holde en råhygge ferie, men alle er dog fælles om opvask og madlavning.

Om aftenen samles vi om bålet til sang, musik og hygge - så medbring dine musikinstrumenter og dit gode humør - så ses vi.

Vil du høre mere kontakt:

Sofie Tlf. 3929 6465

Forlejr

Uge 26, 24/6-1/7

Cirka 10 personer hjælpes ad med at rejse og klargøre lejren til sommeren. Og der bliver også tid til at hygge sig ind imellem.

Opholdet er gratis og vi yder rejsegodtgørelse efter billigste offentlige transportmiddel.

Er du interesseret, kontakt: Svigermor Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

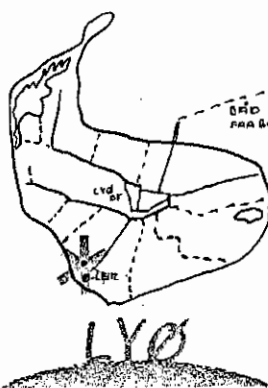
Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

Tlf. 8698 1078 (efter kl. 18)

Lyø er en 605 hektar stor, naturskøn ø i det sydøstlige Øhav. Øen har 137 indbyggere. Lejren ligger på den sydlige ende af øen helt ud til vandet.

På Lyø har der gennem en årrække været tradition for at folk i alle aldre, der kan lide at spille, danse, synge og hygge sig sammen, mødes. De enkelte uger har hver sit særpræg med musikken som den røde tråd. Til alle perioder er der igangsættere som hjælp og inspiration, til at få gang i aktiviteterne. Men de skal dog ikke opfattes som entertainerne. Det er dig, dine ideer og initiativer, der er lejrens ressource til gode oplevelser.

Lejradresse: Lyø Ø-lejr

5600 Fåborg.

Lejrtelefon: 6261 8017

Deltagerantal: Der er plads til 100 personer, men deltagerantallet varierer fra uge til uge.

Ankomst/afrejse: Lørdag, Uge 29 dog udsat.

Dansk spillemandsmusik/dans

- rytmisk kor

Uge 26, 24/6-1/7

Igen i år har vi Bent og Bjarne som igangsættere af spillemandsmusik og folkedans.

Vi spiller dansk spillemandsmusik - i små eller store grupper. Du er meget velkommen hvadenten du er øvet, "den bløde mellemvare", eller du er begynder/"spil meget langsomt". Vi spiller til dans i lejrens runde dansetelt. Har du ikke prøvet folkedans før, vil du få hjælp til polka, vals, hopsa, turdans o.s.v. Kom og prøv - alle kan være med og husk instrumenter og dansesko.

For børnene er der mulighed for sanglege, børnedans, boldspil, hulebygning med videre.

I denne uge er der også bud efter deltagerne i det rytmiske kor, som Asger vil være igangsætter af. Hertil er rytmisk musik naturligvis sagen. Medbring derfor din sangstemme, blæseinstrumenter, guitar, rytmeinstrumenter med videre.

Kom lad os få en rar ferie sammen.

Kontaktpersoner:

Bjarne Tlf. 5927 8257

(Spillemandsmusik og dans)

Bent Tlf. 8615 8047

(Spillemandsmusik og dans)

Bente Tlf. 3879 2132

Afro/Brasil

- musik, dans og sang

Uge 27, 1/7-8/7

I den afrikanske og brasilianske musik er trommen det basale instrument - og uden musik ingen dans. Tag en tromme eller noget andet, som du kan slå rytmen på, med til denne uge på Lyø. Mens du slår rytmen, kan du nyde synet af danserne.

Afrikansk dans med sang og karnevals-samba er for alle, som elsker at bruge

hele kroppen i dansen, og som har svært ved at sidde stille, når rytmerne brager. Har du ikke danset den slags før, eller danser du hver dag, så kom og bliv inspireret og oplev livsglæden boble. Medbring stort tørklæde og dansesko.

Der er desuden lagt op til korsang med rytmiske flerstemmige sang, for eksempel pop, jazz og afrikansk, så der er mange udfoldelsesmuligheder i denne periode.

Har du et instrument og/eller en sangbog, så tag det med. Musik, sang og lyse nætter hører en Ø-lejr til

Kontaktpersoner:

Jytte Tlf. 3131 9386

(Regnskabsfører)

Britta Tlf. 4235 3972

(Samba)

Bente Tlf. 8676 1101

(Afrikansk dans)

Sigrild Tlf. 8621 4098 (Kor)

Rytmiske musik og kor

Uge 28/29, 8/7-19/7 (11 døgn)

Rytmiske musik, det er jazz, rock, salsa, calypso og meget andet. Det er musik, hvor trommer og percussion har en naturlig plads sammen med saxofoner, trompeter, klarinetter, fløjter, violiner, guitarer og basser... Det er også musik, som kalder på, at mange spiller med, så der er plads til både øvede og begyndere. Skal vi også i år opleve Lyø Big Band, hvor en femten-mands blæsergruppe og en tyvemands percussion-gruppe giver en forrygende koncert for hele øen?

Til rytmiske musik hører også det rytmiske kor, hvor døgnets hits og tressernes klassikere udsættes for et flot, flerstemmet arrangement. Også mindre øvede sangere vil finde ud af, at det ikke er så svært, som man skulle tro.

Kontaktperson: Tommy Tlf. 9857 4855

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

udsat.

En Ø-lejr er:

- hygge omkring bålet
- en, der spiller guitar - fællessang
- dampbad
- en måneskinnsvømmetur
- en tur langs stranden
- morgengry
- børn
- boldspil
- udflygt
- musik
- romantik

.....og meget mere

Alle kan komme på Ø-lejr

Børn og unge under 15 år må dog kun komme på lejr (uden voksne), hvis der ved tilmeldingen vedlægges tilladelse fra en forælder eller værge.

Du bliver medlem af Ø-lejrbevægelse, hvis du deltager i en af sommerens lejre.

Ø-lejrens ydre rammer

Madlavning sker i fællesskab.

Der er flaskegas, køkkengrej, borde og bænke, vaskelåder, tørklosetter, sovetelte, aktivitetstelte og mønttelefon.

Dagligdag i lejren

Deltagerne står for lejrens praktiske gøremål: madlavning, indkøb, opvask, brændehuglug, rengøring med mere.

Der er afsat et fast beløb pr. deltager til kost. Kostpengene administreres af lejrdeltagerne selv.

På hver lejr er der en regnskabsfører, som betaler regninger og fører regnskab over kostpengene og andre fællesudgifter, som vedrører dagligdagen og aktiviteterne. Regnskabet er åbent for alle lejrdeltagerne, og regnskabsføreren skal dagligt fortælle deltagerne om den økonomiske situation, samt orientere om meddelelser fra kontoret eller Ø-gruppen.

Ved slutningen af hver lejr skal regnskabet gennemgås, uddrives og godkendes af 2 revisorer, der vælges af og blandt lejrdeltagerne. Det bør tilstræbes, at de valgte ikke er medlemmer af Ø-gruppen.

Materialeled

Ligesom de praktiske daglige gøremål er fælles ansvar, gælder dette også den løbende vedligeholdelse af lejrens materiel. Mange mennesker, vejr og vind slider på materiellet. Det er derfor vigtigt at holde det i forsvarlig stand sommeren igennem.

På et fællesmøde aftaler I en dag, hvor I gennemgår materiellet, og sørger for at reparere telte og andet udstyr.

Regnskabsføreren eller eventuelt en fra Ø-gruppen vil fortælle om, hvordan I praktisk gennemfører teltettersyn, hvor I finder lapper (grej) til teltreparation samt værktøj, hvilket andet materiel, der kan gennemgås, såsom lamper, borde/bænke, toilet- og vaskeskure med mere.

Ø-lejrdemokrati

Ø-lejrbevægelsen har en demokratisk struktur. Alle, der tager på Ø-lejr, har mulighed for indflydelse.

På lejrene er det deltagerne, der i fællesskab træffer alle beslutninger, - dog kan der ikke ændres på lejrens økonomiske forhold eller det indholdsmæssige udgangspunkt.

Ø-lejrdeltagerne på hver uge/periode vælger en til tre personer, der deltager i Ø-værlingen i september.

På Ø-værlingen evalueres sommerens lejre, den nye Ø-gruppe nedlægges, næste sæson tilrettelægges og der vælges 5 repræsentanter til repræsentantskabet i november.

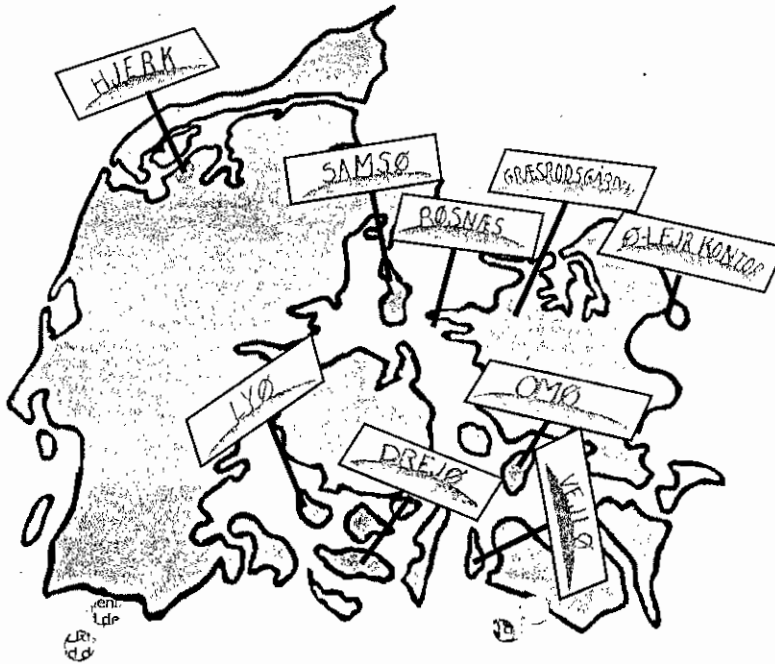
Tid og sted for Ø-værlingen meddeles lejrdeltagerne blandt andet via opslagstavlen.

Hvis du er interesseret i yderligere oplysninger om Ø-lejrbevægelsens organisatoriske opbygning, så spørg regnskabsføreren eller eventuelt Ø-gruppens kontaktperson.

...de dejligste st

FERIE

Lige dato 24/6 26

DrejØ (Skarø)	Fødder i bevægelse
Græsrods-gården	
Hjerk	
Lyø	Dansk spillemandsmusik/dans-rytmisk kor
Omo	Irsk Inspiration på Omo
Røsnæs	Natur, oplevelser og afspænding (Børn og voksne)
Samsø	Børn og voksne
Vellø	Volleyball på Vellø

Aktivitet

På de fleste lejre er der igangsættere, som kommer med ideer og oplæg. De fleste står nævnt her i brochuren under de enkelte emnebeskrivelser.

På nogle lejre er der materialer, som kan bruges til "nærkeaktiviteter". Materialer betales efter forbrug.

Praktiske oplysninger:

Tilmelding

Ø-lejrbevægelsens egne girokort anvendes ved alle tilmeldinger. Hvis det ikke er vedlagt, kan du få et nyt fra Ø-lejrkontoret.

Du kan tilmelde dig:

1. Pr. giro - det tager flere dage.
2. Med check - vedlæg navn og adresse og alder på deltagerne.

Vi flyder lejrene op i den rækkefølge, som vi modtager betalingerne.

Du kan reservere plads ved at betale et å conto beløb på kr. 400 pr. girokort. Restbeløbet skal indbetales senest d. 10/6, ellers returneres å conto beløbet minus kr. 100 i gebyr, og du må tilmelde dig på ny.

Du/I er først tilmeldt, når Du/I har fået et svarkort. Et kvitteret girokort er ikke bevis nok for at kunne komme på lejren!

Hvis lejren er overtegnet

Hvis dine ønsker ikke kan opfyldes, kontakter vi dig. Du kan få overflyttet din tilmeldning til en anden periode eller få pengene tilbage.

Uanmeldte

Uanmeldte, der kommer til en fyldt lejr, kan afvises. Derfor kontakt regnskabsføreren inden du tager afsted.

Vær I øvrigt opmærksom på, at der på nogle lejre er emneuger, hvor det er en forudsætning, at du deltager i et helt, samlet forløb, hvorfør enkelt dage her ikke er mulige. Se nærmere herom under de enkelte Ø- og emnebeskrivelser.

Afbud - Tilbagebetaling - Gebyr

(det med småt)

Afbud mindst 15 dage før: Du får det indbetalte beløb minus kr. 100 tilbage.

Afbud 0-14 dage før: Du får kun kostpengene tilbage.

Sygdom: Det indbetalte beløb minus kr. 100,00 tilbagebetales mod forevisning af lægeerklæring.

Tilbagebetaling: Sker kun til den, som har betalt beløbet (girokortets forside).

Medbring

Varmt tøj, regntøj, gummistøvler, lommelygte, sangbøger og musikinstrumenter. Sovepose eller dyne. Luftmadras eller isolerende underlag. Spisebestik, krus og tallerken skal kun medbringes, hvis

Ø-lejre i Danmark

27 1/7	28 8/7	29 15/7	30 22/7	31 29/7	32 5/8 12/8
Børn - Bold - BAI familielejr	Bare bøsser og boldspil	Yoga, afspænding, meditation og folkemusik	Børn og boldspil	Kroppens ukendte landskab	Livsglæde 3
Kroppen fortæller - forstår du hvad den siger?	Kreativitetstræning	Du er ikke ene om at være alene	Fester - improvisation (teatersport) Leg - liv - lyst	Aktiv familieleje	
Hygge, Humle, hånd- værk, primitiv smed- ning og læderarbejde	Hygge, Humle, hånd- værk og håndværk (lgangs-etterfri)	Hygge, Humle og håndværk (lgangs-etterfri)	Hygge, Humle og håndværk	Unge på Hjerf	
Afro/Brasil - musik dans og sang	Rytmisk musik og kor	19/7	Nordisk folkemusik	Dansk folkemusik dans - vise og gardsang	
Cirkusløj og musik	Sang, dans og musik med et stærk af romantik	Børn og voksne i gastronomiens tegn - en perle	Bare Omø for bøsser	Mænd og børn	
Natur, fantasi og krop (Børn og voksne)	Indianer- naturnærsket (Børn og voksne)	Natur og læder- håndværk (Børn og voksne)	Natur og dekoration (Børn og voksne)	Ungdomslejr på Røsnæs	Sjefeskedstuge (Børn og voksne) NB! kun 6 dage
Børn og voksne	Børn og voksne	Børn og voksne	Børn og voksne	Cykellejr for børn og voksne	Børn og voksne
Familieleje- Bronzealder og leg	Silkekaling	Eksotisk mad og boldspil	Mad, vin og musik	Krop og bevidsthed	

Priser 1995	Græs- rods- gården		Alle øvrige lejre		
	7 Dage	1 Dage	7 Dage	1 Dage	11 Dage
Under 1 år	0	0	0	0	0
1 - 3 år	210	30	210	300	330
4 - 14 år	420	60	420	600	660
15 - 24 år	595	80	560	800	880
Over 24 år	945	120	840	1200	1320
enlige forsørgere med egne børn (max)	1.610	220	1.540	2.200	2.420

det fremgår af det materiale, du får tilsendt efter tilmelding.
Husk sygesikringsbevis og det grønne svarkort.

Hvad du ikke må

Traktører: Du må kun køre traktor, hvis du har kørekort. Det er ifølge politivedtægterne forbudt at tage passagerer med, også på en iadvogn.
Private telte: Må ikke slås op. Dette gælder ikke Omø.

Biler: Må af miljø- og sikkerhedsmæssige grunde ikke være på selve lejrområdet. På Røsnæs, Samsø samt Græsrodsgården er der mulighed for at parkere biler i tilknytning til lejren. I alle andre tilfælde: ring til lejren og hør nærmere om praksis.

Hunde: Kun førerhunde må medbringes.
Bål: Må kun tændes på bålpladsen.
På grund af brandfare er rygning og brug af åben ild forbudt i soveteleterne.

Erhvervsvirksomhed: Der må ikke på nogen måde drives

erhvervsvirksomhed på Ø-lejrene. Ghettoablaster/transistorradioer: Lad være med at bruge dem på lejren - mange føler sig generet heraf. Brug i stedet walkman og/eller "hovedtelefoner".

Institutioner

Institutioner kan i begrænset omfang tage på lejre efter nærmere aftale med Ø-gruppen for den enkelte lejre.

Der kræves særlig ansvarlighed af dem,

der ledsager andre på Ø-lejr. Det er et endnu større ansvar at sende nogen alene på Ø-lejr.

I begge tilfælde er det vigtigt at understrege den enkeltes forpligtelse over for fællesskabet. Nogle af lejrene udlejes i enkelte af ugerne til institutioner. Kontakt Ø-gruppen for nærmere oplysninger om priser samt hvor og hvornår.

Bevægelseshæmmede

Du kan ved at kontakte gensidighedsforbundets kontaktpersoner få oplysninger om de enkelte lejres fysiske rammer, så du måske kan finde en lejre, hvor forholdene passer bedst til dig.

Forbehold

Ø-lejrbevægelsen har intet ansvar i forbindelse med trafikforsinkelser, strejker eller lockout. Ø-lejrbevægelsen tager forbehold for priser i tilfælde af ændret moms eller anden offentlig afgift.

Ø-lejrbevægelsen forbeholder sig ret til aflysning af en lejre, hvis der er for få deltagere. Du vil i så fald få tilbud om en anden lejre eller få pengene tilbage.

Personlige effekter er ikke dækket af Ø-lejrbevægelsens lejrforsikring.

Personligt ansvar

Der er lejrperioder med emner, som handler om personlig udvikling. Ø-lejrbevægelsen påtager sig intet ansvar i forbindelse med forløb, som har/kan få terapi-lignende karakter.

For/Efterlejr

Hvis du har mulighed for at holde ferie udenfor skole-sommerferien kan du tage på for- eller efterlejr. Det er billigere end almindelige Ø-lejruger, og på nogle

lejr helt gratis - men du skal til gengæld være med til at rejse eller nedlægge lejre.

De enkelte lejre organiserer selv for- og efterlejrerne, så du må selv kontakte en af nedenstående personer for nærmere oplysninger.

Drej: Forlejr: Lise Tlf. 4295 7136

Efterlejr: Henrik Tlf. 3929 3626

Mjøl: Svlgorm Tlf. 8698 1078 (efter 18)

Lyn: Forlejr: Klaus Tlf. 4295 8078

Efterlejr: Kaj Tlf. 6261 7380

Omø: Jørgen Tlf. 4498 7686

Røsnæs: Eja eller Elisabeth Tlf. 3677 2923

Samsø: Jørgen Tlf. 8622 7001

eller Kaj Tlf. 3181 3906

Vejl: Forlejr: Dagmar Tlf. 3195 2304

Efterlejr: Regnskabsføreren, uge 31, på Vejle Tlf. 5393 1299

Bøsse-Ø-lejr

Igen i 1995 bliver der bøsse-Ø-lejr - i år for 15. år i træk. I år afholder vi to ugers bøsse-Ø-lejr, en uge på Drej som ligger i det lækre Sydvestjyske øhav, og en uge på Omø, som ligger skønt i Storebælt med udsigt over Stigsbælt og Agersø.

Hvorfor tage på bøsse-Ø-lejr?

Bøsse-Ø-lejr er en enestående mulighed for at være sammen med bøsser en hel uge i træk, gøre nogle af hverdagens ting sammen med andre bøsser, lave mad, synge, vaske op, gå ture, ligge og dase i græsset eller på stranden. Bøsse-Ø-lejren giver en enestående mulighed for at slappe eller flippe ud sammen med 20-30 andre bøsser.

Generelt er bøsse-Ø-lejrene ret fine. Dagens faste punkt er aftenspisningen. En helt udfaldelig linie i alle bøsse-Ø-lejre er, at deltagerne selv udfylder de fysiske rammer og giver de enkelte uger et helt unikt indhold.

Emner i 1995:

Bare bøsser og boldspil

Drej uge 28, 8/7-15/7:

Vi spiller for eksempel volleyball, rundbold o.s.v. Derudover er der naturligvis rig mulighed for at nyde Drejs særegne Ø-stemning, både på Drejs bedste badestrand, som vi har helt for os selv, møde andre bøsser, bruge lejrens nye sauna eller dyrke en eller andens hobby.

Bare Omø for bøsser

Omø uge 30, 22/7-29/7:

Traditionen tro fortsætter vi med en uges Bøsse-Ø-lejr på Omø. Omø-lejren ligger direkte til stranden, som er helt vores egen. Medbring dit musikinstrument. Det bliver en blandet uge med både unge og ældre bøsser. Vi vil diskutere (bøsse) emner som netop interesserer deltagerne.

Egne telte:

På Omø må du gerne medbringe dit eget 2-4 persons telt (ikke villatelt). Der er selvfølgelig også sovetele på lejren som på alle Ø-lejre.

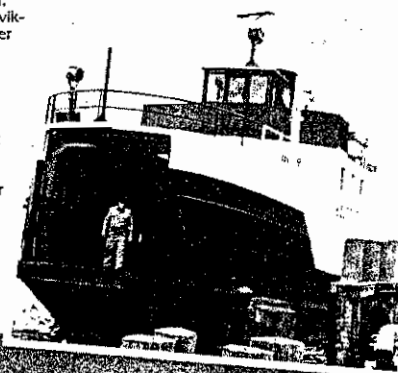
Vil du vide mere om bøsse-Ø-lejrene, så læs vores specialbrochure som fås på Ø-lejrkontoret, eller ring til en af kontaktpersonerne hvis du vil vide mere:

Knud (DK): Tlf. (+45) 8618 4956.

Kristen (DK): Tlf. (+45) 3296 5059.

Olav (Norge): Tlf. (+47) 5523 2112.

E-mail: km@tdr.dk

Ø-Lejrkontoret - Vendersgade 8 st tv - 1363 København K - Tlf. 33 11 55 81 - glo 910 7576
telefonid: kl. 11-15 (marts: kun tirsdage - april: tirsdag-torsdag - maj, juni, juli: alle hverdage)

OMØ

Solskinsøen Omø ligger i Storebælt, 40 minutters sejlads fra Stigsbælt, sydvest for Skalskør.

Øen er på 4,5 km og har 170 venligt-sindede indbyggere. Den har en pragtfuld natur. Store dele af øen fungerer faktisk som fuglereservat, og midt i al denne pragt ligger lejrløkken på kanten af Storebælt, direkte ved havet.

Lejrløkken er godt indrettet med blandt andet et 100 m² stort overdækket dansesgulv, der giver gode muligheder for leg og dans. Midt på øen ligger Omø by med den berømte socialbank, hvor det også er rart at slå et par timer ihjel.

Igen i år får du mulighed for at vælge, om du vil sove i de store sovetele, eller om du vil medbringe dit eget minitelt (max. 4 m²). Det er meget vigtigt, at du sammen med tilmeldingen ringer til konforet og meddeler, om du medbringer dit eget telt, da antallet af egne telte vil være begrænset. Hvis ikke du reserverer plads for dit eget telt, er det ikke sikkert, at du får lov til at slå det op, og du må sove sammen med de andre i de store telte. Villatelte og lignene vil altid blive afvist.

Kontaktpersoner: Birthe Tlf. 4839 8191
Jørgen Tlf. 4498 7686

Lejradresse: Ø-lejren
Ørevej
Omø, 4230 Skalskør
5359 9163

Lejrtelefon: Der er plads til 80 personer, men deltagertallet varierer fra uge til uge.

Ankomst/afrejse: Lørdag. Hvis du vil have din bagage kørt fra færgen til Ø-lejren, skal du tage færgen fra Stigsbælt kl. 13.00.

Irsk Inspiration på Omø

Uge 26, 24/6-1/7

Fest og glade dage. Dans, musik og sang. Denne uge er ideel for folk med hang til irsk folkemusik. Vi har et par musikere og en danselinje som igangsætter, og alle er velkomne med deres bidrag i form af sang, musik eller spendende madforslag.

Omø har masser af dejlig natur. Vi har stranden lige uden for telthøjen, et godt dansesgulv, og der er god plads til både børn og voksne.

Husk musikinstrumenter, badetøj og godt humør!

Kontaktpersoner: Charlotte Tlf. 3183 6331
John Tlf. 3163 7173

Cirkusløjfer og musik

Uge 27, 1/7-8/7

Traditionelt henvender cirkus sig til børn og voksne i alle aldre. Omø er ingen undtagelse. Der vil på denne lejr blive arbejdet koncentreret med cirkus, når det er påkrævet. Mindre, når sanserne trænger til et hvil, og slet ikke, når Omøs solbeskinnede kystlinje frister. De to instruktører fra det berømte Cirkus Pløvk vil hurtigt overbevise dig om, at du indeholder en super-jonglør - eller at dit barn er en fremtidens David Copperfield! - Pløvk'erne har kufferter fyldt med teknikker og tricks.

Nøglerord: Tillid, tålmodighed og plads til begejstring.

I lighed med foregående år opbygges en forestilling, der traditionen tro opføres for øens beboere. En sikker træffer, der samtidig afslutter lejren.

Husk musikinstrumenter.

NB! Ingen aktivitetstvang - Omø er ren ferie...

Kontaktperson: Brian Tlf. 5826 5377

Sang, dans og musik med et stænk af romantik

Uge 28, 8/7-15/7

Vi henvender os til romantiske sjæle i alle aldre, der også synes, det er sjovt at være aktive omkring sang, dans og musik som det centrale i samværet med andre søde og spendende mennesker på tværs af alle skej og ismer.

Har du ikke prøvet Ø-lejrerne tidligere, er denne lejr det helt rigtige sted. Vi vil gøre alt for, at du ikke skal føle dig udenfor. Har du et instrument og lyst til at spille, vil der være mulighed for samspil på alle niveauer, instruktion til dansene og masser af sangmateriale. Vi har som regel en masse børn løbende, der i hvert fald ikke keder sig. Vi har også et pragtfuldt hav og en skøn ø og en børnevenlig gårdmand som nabo.

Måltiderne er lejrens højdepunkt og giver som sådan næring til al anden kreativ udfoldelse. Du kan leve livet denne uge uden styr på tilværelsen, med åbne sanser og bare opleve, føle, lege og råhygge. Vi er ikke frelst folkedansere, men folk der danser. Kom og gør denne uge til noget særligt, også for os andre. At leve er at gøre hvad du ikke tør.... Ring og spørg!

Poul Tlf. 4444 1333
Steen Tlf. 3122 2740

Børn og voksne i gastronomiens tegn

- en perle

Uge 29, 15/7-22/7

Leger du for lidt med dine horn? Eller leger du for meget med dine børn? Har du lyst til at:

- lege og spille bold?
- gå på skattejagt eller lave sjov med papir?
- hygge om bålet, bage snobrød
- fælles opvask, der kan udvikle sig til en sjov vandkamp?

Eller er der noget mad, du ikke får til daglig, du drømmer om?

Ja - så kom vi det hele på Omø, hvis du bidrager, så kommer i uge 29 og lad os lave en dejlig ugrøning spise noget god mad og lære nye vækster at kende og få en god oplevelse.

Husk dine musikinstrumenter.

Kontaktpersoner: Gastronom Jørgen Tlf. 3672 7256
Birthe Tlf. 4839 8191
Marianne Tlf. 4226 6608
Michael Tlf. 5356 1728

Bare Omø for bøsser

Uge 30, 22/7-29/7

Se tekst på midtersiderne.

Mænd og børn

Uge 31, 29/7-5/8

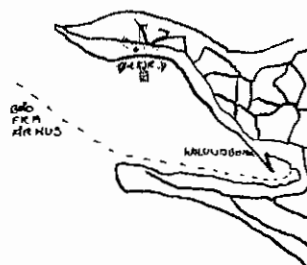
Kære mænd. Hop ud af hovedet. Genfind din aggression og spontanitet. Kom og leg med os. Alene eller sammen med dine børn.

Vi bygger kastemaskiner til at kaste plastposer fulde af vand. Store slangebøsser til vade karlude. Bålsange, trommer, eventyr og snak.

Børn og voksne leger sammen og er lige meget med.

Aftensnak om mande/kvinderoller med mere.

Kontaktperson: Tommy Tlf. 3158 3610

RØSNÆS

Ca. 10 km fra Kalundborg i utroligt natur-skønne omgivelser ligger lejren helt ugenært mellem marker og skovklædte bakker. Området er rigt på forhistoriske mindesmærker. Interessant geologi og et spendende plante- og dyreliv. For eksempel yngler spurvehøgen 50 m fra lejren. Et dejligt sted til små og store ture for børn og voksne og gode muligheder for fiskeri.

Stranden er en blandede sten- og sandstrand med badebro. Den ligger 500 m fra lejren. Brugsen ligger 500 m i modsat retning.

Lejrløkken er stor med masser af plads til boldspil, leg og en fin bakke til vandretschubane og drageopsætning. Der er toilet og badeforhold med naturskøn udsigt til kornklædte bakker og Storebælt. Desuden er der sauna for børn og voksne og varmt vand, når solen skinner. Køkkenet er flint udstyret til såvel store middage som hyggelig natmad.

Tirsdag er børnedag på Røsnæs: med skattejagt, vandlege, tur til bondegården, fantasiværktøjs, eventyrløse og børnemenu.

På Røsnæs er alle velkomne der vil hygge, slappe af og have det godt med hinanden. I ugerne 26 og 27 sætter vi fokus på krop og fantasi.

I ugerne 28, 29, 30, og 32 er der naturvejledere, som gerne fortæller om sten, dyr, planter, skyer og stjerner. De arrangerer dagligt ture. Hvis du har lyst til at deltage og har ideer til aktiviteter, aktiviteterne skal opfattes som et rent tilbud. Uge 31 er ungdomsuge.

Har du musikinstrumenter, vil det være dejligt, hvis du tager dem med. Vi har sangbøger!

Vil du vide mere om lejren og/eller de forskellige uger, så ring til:

Ela eller Elisabeth
Tlf. 3677 2923
Susanne eller Søren
Tlf. 7534 1664

Lejradresse:

Røsnæs Ø-lejr
Ulstrup, 4400 Kalundborg

Lejrtelefon: 5350 9352

Ankomst/Afrejse: En Ø-lejr begynder og slutter på lørdage. Vi anbefaler at man kommer inden aftensmaden lørdag for at møde de andre fra start af og fordi der her orienteres om lejren. Men du er også velkommen når som helst som daggæst - uden forudbestilling.

Transport: Fra Århus er der færge og fra København er der tog til Kalundborg. Bus nr. 201 kører hver time (lørdag hver anden) fra Kalundborg til Røsnæs. Stå af bussen i Ulstrup og følg vejen mod Sønderstrand. Efter 250 m viser skilte vej gennem en plantage til lejren.

Natur, oplevelse og afspænding (børn og voksne)

Uge 26, 24/6-1/7

Hygge- og slappe af uge. En uge, hvor der er plads til, at voksne er voksne og børn er børn, men hvor vi også kan bytte roller.

Tilbud om at lave masker, bodypaint, jakeldukker, og fantasifigurer til et udendørs eventyrlandskab.

Desuden tilbud om at arbejde med afspænding, hvor vi undersøger kropsholdning og spændingsmønstre i både siddende, stående og liggende øvelser.

NB: tirsdag er børnedag.

Igangsætter: Rikke
Afspændingspædagog: Pernille

Natur, fantasi og krop (børn og voksne)

Uge 27, 1/7-8/7

Vi gentager succesen fra sidste år. Hygge- og slappe af uge. Tilbud om at lave oplevelses- og sanserum: "Soldansens trommesal", "Hovedes forgård".

"Snedronningens tempel", også videre.

Desuden tilbud om at arbejde med massage både for børn og voksne. Lær at give eller modtage massage eller at udvikle det du kan i forvejen.

NB: tirsdag er børnedag.

Igangsætter: Rikke
Massør: Pernille

Indianer - naturmennesket (børn og voksne)

Uge 28, 8/7-15/7

Hygge- og slappe af uge. En populær uge, hvor mange kommer igen år efter år. Tilbud om at lære indianerens livssyn at kende - The Medicine Wheel!

Tag med på opdagelsesture i skov og ved vand, og vær med til at indsamle naturredskaber og at lave bål og bage snobrød med videre.

NB: tirsdag er børneindianerdag.

Vejleder og stilfæder: Richard

Natur - og læderhåndværk (børn og voksne)

Uge 29, 15/7-22/7

Hygge- og slappe af uge, hvor gode gamle traditioner mødes med nye friske ideer.

Tilbud om indsamling af planter og urter til madlavning og urtecremer. Lær navnene på skovens, strandens og engens planter og på stenene fra stranden. Og lær at sætte navn på nattehimmels stjernebilleder.

Desuden tilbud om hyggeligt og lærerigt læderarbejde - både for børn og voksne.

Der bliver tur i omegnen blandt andet til Røsnæs fyr for at se de smukke solnedgange.

NB: tirsdag er børnedag.

Naturvejleder: Anette
Læderfagmand: Verner

Natur og dekoration (børn og voksne)

Uge 30, 22/7-29/7

Hygge- og slappe af uge for hele familien. Med grene, blomster, sten, tang og fuglefler går vi i Erik Bering og Tage Andersen i bedene og laver dekorationer og blomsteropsaier.

Vi pynter og platter med naturens materialer, maler sten og nyder ellers den omgivende strand og natur.

NB: tirsdag er børnedag.

Igangsætter: Celia
Naturvejleder: Anette

Ungdomslejr på Røsnæs

Uge 31, 29/7-5/8

Til på en badeferie du aldrig glemmer. Emnet er sø og musik for dem der har lyst. Vi skal naturligvis også slappe, hygge, sole, gå i sauna, drikke øl, lave mad, - og skille falske opvaskersange sammen. Medbring gerne musikinstrumenter og gøglerting, samt et strålende solskinshumør.

Altersgrænse: 17-27 år

Kontaktpersoner: Louise Tlf. 3121 0773
Jon Tlf. 3138 6074

Stjerneskuksuge (børn og voksne)

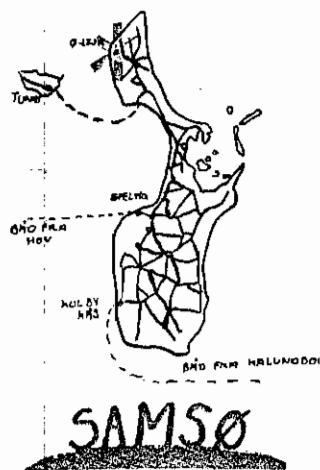
Uge 32, 5/8-11/8 (NB. Kun 6 døgn)

Hygge- og slappe af uge for hele familien. I denne uge er der særligt mange stjerne-skud. Vi nyder disse og kaus samtidig kigge stjernebilleder ud.

Om dagen bliver der tilbud om små og større udflyturer i den omgivende natur med indsamling af sten og planter. Tag eventuelt fisketænger med. Der er gode fiskemuligheder. Ugen slutter fredag.

NB: tirsdag er børnedag.

Naturvejleder: Anette

Samsø bliver ofte omtalt som et spejlbillede af Danmark i miniformat. Istidens gletschere skabte overdådige afvekslende landskaber. Vilde stejle bakker veksler med øde hede-strækninger, skov og engdrag og fine sand-strande. Samsø er blevet kendt for sin stor-slåede natur og er blevet lovprist som Kattegats perle her midt i Danmark. Samsø byder på et rigt dyrt og fugleliv.

Ø-lejren ligger små 2 km fra Nordby, der er den næststørste by på Samsø. Nordby er kåret som Danmarks bedst bevarede og største landsby. Her er idyl, hvor mange gamle bindingsværksgårde og huse omkranses gadekæret.

Ø-lejren ligger lunt i læ omgivet af træer og er tæt ved øens højeste punkt, Bal-lejrg.

Ved tilmelding modtager du et infoark med flere praktiske oplysninger.

Lejradresse: Ø-lejren, Nordby
8305 Samsø
8659 6299

Lejrtelefon:
Deltagerantal: Der er plads til 90 personer, men deltagerantallet varierer fra uge til uge.
Ankomst/afrejse: Lørdag.
OBS! Man kan ikke komme uanmeldt til en fyldt lejr.

Lejrens rammer

Siden 1973 har der været arrangeret Ø-lejre på Samsø. Lejren er løbende blevet vedligeholdt og moderniseret. Vi har de ideelle rammer til at holde ferie for familien og opleve det fællesskab, som det ofte kniber med i hverdagen.

Ikke helt uden grund bliver Samsø Ø-lejr kaldt for en luks-Ø-lejr. Det primitive med at sove i telte ude i naturen har sin charme - men samtidig ligger vi vægt på, at lejrens rammer skal fungere optimalt. Der skal være tid til at holde ferie i samvær med andre, og både voksne og børn skal kunne trives.

Vi har et badehus med bruser, håndvask og puslebord. Der er altid koldt og varmt vand, nanset om det er solskin eller regn-vejr. Vi har en lys og venlig toiletbygning. Toiletterne er fastmonterede oven på en tank - den eneste forskel til derhjemme er, at vi ikke har træk og slip.

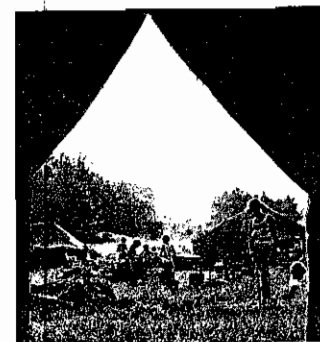
Vi har indrettet køkkenet i et hvidt telt, så det er lyst indenfor og nemt at lave mad. Hertil er alt, hvad der skal bruges til såvel stor som lille middag for 90 personer som hyggelig natmad for en mindre gruppe eller til at børnene kan bage kager.

Lejren har både store og lidt mindre sovetele.

Ankomst til lejren:

Der er ankomst til lejren efter kl. 12:00 på ankomstdagen, som er lørdag. Bagagen afhejtes i Nordby på et fast tidspunkt for personer, der har svært ved selv at bære den ud til lejren.

Vil modtage hinanden, flytter ind og pakker ud. Den første aften spises der omkring

kl. 18.00. Herefter afholdes det første fælles-møde, hvor regnskabsføreren giver en ori-entering om det praktiske, lejrindretning med mere.

Fællesmødet fastlægger den daglige struktur på lejren, d.v.s. spisetidspunkter, forde-ling af de praktiske opgaver og tidspunkt for afholdelse af de øvrige fællesmøder.

Vigtigt: Lejren har plads til 90 deltagere, inklusive småbørn under 2 år. Ingen kan komme til en fyldt lejr. Hvis du vil undgå at rejse forgæves, så kontakt Ø-lejrekontoret og regnskabsføreren for den pågældende uge.

Samsø er en dejlig ø at cykle på. Hvis du ikke har din egen cykel med, kan du leje en på øen.

Børn og voksne

Uge 26, 24/6-1/7 (Max. 50 personer)

Uge 27, 1/7-8/7

Uge 28, 8/7-15/7

Uge 29, 15/7-22/7

Uge 30, 22/7-29/7

Uge 32, 5/8-12/8

Her kan alle aldersgrupper trives, lige fra babyer med sut og barnevogn til bedsteforældre på ferie med børnebørn. Her mødes familier med børn, enlige som kernefamilier, eller store børn på ferie med deres forældre. Et møde under afslappede forhold.

Lejren foregår både på børn og voksnes præmisser: begge parter holder ferie. I sam-været med børn og voksne med hinanden opstår der naturligvis mange aktiviteter. Vi har ikke på forhånd lavet noget program for aktiviteter. Vores erfaring viser, at samvær og naturen af sig selv indbyder til aktiviteter.

Aktiviteterne kan foregå både i og uden for lejren. Mulighederne er mangfoldige:

- fælles strandture med smurt madkur
- pragtfulde opdagelser i naturen
- fælles aftener for at se solnedgangen over havet
- boldspil og forskellige lege
- skattejagt for børnene
- sandkasse med legetøj til de mindste
- børne- og voksenfest
- aftenhygge omkring bålet med sang og snobordsbagning
- godnathistorier for både børn og voksne

Ja, kun din fantasi sætter grænser for aktivitetene.

Hvis du har muskler og gter, så tag dem endelig med.

Hvis du vil vide mere, så ring til en af kontaktpersonerne:

Uge 26: Else, Dorthe Tlf. 7524 6234
Uge 28: Bodil og Gent Tlf. 8622 8454
Uge 29: Karin og Klaus Tlf. 6447 3039
Uge 30: Chris Tlf. 8692 3885
Uge 32: Dan Tlf. 8614 4970

Cykellejr for børn og voksne

Uge 31, 29/7-5/8

Kan du lide at cykle og møde rare menne-sker, så er Samsø i uge 31 bare sagen for DIG.

Du kan nyde livet i lejrens skønne omgi-velser, tage på cykelture, når du har lyst. Der er plads til alle - både dem på top-tunede turbocykler og dem på rustne skær-velnuser.

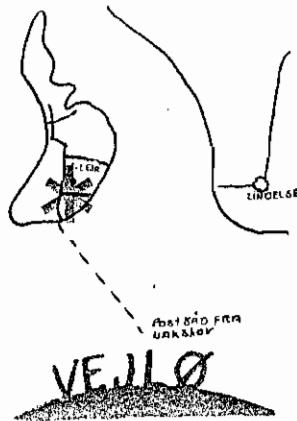
Der er en gruppe, som har ideer til fælles cykel- og travelture til nogle af øens intere-sante steder. Alle kan være med på turene - også børnene. Men der vil også være store og små grupper, som selv finder på ture.

Du kan med hjælp fra en entusiastisk cykeldoktor få din cykel i form. Ellers er det op til lejrens deltagere selv at skabe en god og velfungerende uge.

Kom som du er - alene eller med familien. Lejren er meget mere end cykler. Der er fæl-lesskab om madlavning, indkøb, opvask, leg, sang, badning, bål, fest, solnedgang og alt det andet der kan ske, når muntre men-nesker mødes.

Kontaktperson, hvis du vil vide mere:

Merete Tlf. 42 12 0477

Vejlø er verdens navle. Ø-lejren på den lille ø i Nakkov Fjord er den eneste, der har en ø helt for sig selv - sådan da. Der ligger nemlig et slot eller rettere sagt en gård, som bebos af øens dronning Vera. Hendes hof består af utallige høns, ænder, gæs, påfugle, heste, køer og karte. Fra gårdspladsen sælges my-lagte æg og nødvendige kioskvarer - her får vi også en sludder, en sang og en svlgom med de tilsvarende lollikker.

På øen er der ingen biler og cykler, så børnene kan færdes trygt og frit.

Kom og vær aktiv eller slap af i solen - aktivitetsniveauet bestemmer du selv!

Lejren ligger midt på øen og er på tre sider omgivet af træer, så den ligger dejligt i læ. Hvis vejret driller, samles vi i "Heste-skoen", som er en rummelig overdækket trækonstruktion til kortspil, backgammon, kaffedrikning o.s.v. Eller vi kender op i vores lækre sauna. Det er altid muligt at få et varmt bad og et glas koldt vand på Vejleø, så kom og oplev Vejleø's vilde charme.

Kontaktperson: Majbritt Tlf. 3646 6818

Lejradresse: Vejleø Ø-lejr,
4900 Nakkov

Lejrtelefon: 5393 1299

Deltagerantal: Der er plads til 100 perso-ner, men antallet varierer fra uge til uge.

Ankomst/afrejse: Det er bedst komme om lørdagen, så det er nemt at falde til. Men på Vejleø er du altid velkommen!

Uanmeldte betaler ved ankomsten.

Transport: Postbåd fra Nakkov Havn:
mandag - fredag ... 9.15 og 16.30
lørdag ..... 9.15 og 15.30
søndag 15.30

Cykler kan ikke medtages.

Forlejr - håndværkeruge

Uge 25, 17/6-24/6

(Kun 210,00 kr. = kostpris)

Her har du alle tiders chance for at holde aktiv ferie til lavpris. I denne uge skal vi rejsse teltene, som vi har hentet hos sejlma-geren, hvor de har været til reparation. Vi skal også have lagt presenninger over "Heste-skoen" og have sat køkkenet op. Vi skal have en dukkert i Nakkov Fjord og have afprøvet saunaen og bruseren, når vi har lavet ny solfanger og forenklet blandings-batteriet i brusebadet.

Vi skal synge og snakke i de lyse nætter ved bålet og måske udtænke ideer til for-bedringer på Vejleø, som vi kan føre ud i livet.

Sankt Hans aften skal fejres, og når ugen er omme, står lejren klar til at modtage vej-løntler hele sommeren.

Kontaktperson: Dagmar Tlf. 3195 2304

Volleyball på Vejleø

Uge 26, 24/6-1/7

Lejrpladsens store græsareal er som skabt til boldspil. Særlig populært er volleyball, og de omkransende træer giver godt med

læ til dette spil.

Ugen henvender sig både til volleyball-klubber og til dig, der aldrig har spillet det før. Du bliver ikke elitespiller i løbet af den-ne uge, men du får mulighed for at prøve nogle af teknikkerne inden for spillet og for at lære reglerne. Og hvem ved? Måske får du lyst til at dyrke volleyball efter denne sommer!

Kontaktperson: Anna Tlf. 53634675

Familieuge - bronzealder og leg

Uge 27, 1/7-8/7

Uge 27 er ugen for dig, der bare vil slappe af, nyde naturen, hygge og lege under kyn-dig vejledning. Eller måske vil du være med til at bygge en lerovn, bage brød og lave mad som i fortiden, lave smykker fra den tid eller måske forsøge at fange en fisk eller to.

Vejleø er et dejligt sted for børn, øen er grøn og lillebitte med masser af dyr. Ingen veje og derfor ingen biler. Dette betyder selvsagt at ungerne kan lege uforstyrret hele dagen sammen med de andre ninger.

Ta' på Vejleø med naboen's børn - før naboeh!!!

Kontaktperson: Anna Tlf. 5363 4675

Silkemaling

Uge 28, 8/7-15/7

Også denne uge er en børnevenlig uge.

Vi kan gå i gang med silkemaling til brug for hvadsomhelst. Akrylmaling - en vandba-sismaling - eller anden maling på vandba-sis. Lad os vende ideerne og give hinanden inspiration, så løs i penslerne - og få farver-ne til at danse - hvad med 2 store tørklæder syet sammen til en smart sag?

Det kunne være, at en flok ivrige og seriøse sjæle vil være med på forsøg med materialeblandingen: f.eks. silke i akryl-maling - collager med mere.

Hvis det regner, så lad os eksperimentere med syrerregner som vandbaser.

Igen i år vil der blive afholdt en gudstje-neste i det fri med den lokale præst. Det sker på Dronning Vera's fødselsdag, som naturligvis bliver fejret på behørig vis.

Kontaktperson: Ellis Tlf. 4396 0575

Ekstotisk mad og boldspil

Uge 29, 15/7-22/7

I denne uge vil vores tingsættelse føre os igennem fodboldspillet ABC. Der er nge muligheder: rundbold, langbold, stangien-nis, badminton, ølbald, og hvad du ellers kunne tænke dig.

Efter boldspillet vil vi udfolde vores krea-tivitet i køkkenet. Til dette formål har vi hyret en kok med speciale i eksotiske retter, som vil give råd og vejledning både til ind-køb og madlavning.

Kontaktpersoner: Miss Tlf. 3297 4498
Mikkel Tlf. 3181 2300

Mad, vin og musik

Uge 30, 22/7-29/7

Gastronomien er i højsædet i denne uge. Vi skal hygge i og omkring køkkenteltet, måske med frisk fanget fisk, måske med et helstegt lam.

Til slut skal vi forkæle hinanden med resultatet akkompagneret af poplernes visken og guitaristens serenader.

Kontaktperson: Jens Tlf. 3139 3149

Krop og bevidsthed

Uge 31, 29/7-4/8 (OBS Kun 6 døgn)

Det bliver en sjov og spændende uge med bevægelse på alle planer. Det vil sige vi skal bruge kroppen og lære, hvordan vi ved hjælp af øvelser til dejlig musik kan fungere bedre.

Hvis du har lyst, er der også mulighed for eventuelt at lære meditation, massage, fantasirejse eller bare komme videre med dig selv.

Vi ligger lejren ned i den sidste weekend (4/8-6/8), så du får gratis ophold fredag til søndag mod at levere noget arbejdskraft.

Kontaktperson: George Tlf. 3187 0707

DEN GRØNNE DAGHØJSKOLE
I KONGENS ENGHAVE

er startet på initiativ af Finn Jørgensen,
SV-netværket i Kongens Enghave.
Daglig leder: Lis Lund Pedersen.
Kontor: Borgmester Christiansens Gade 20,
1.tv., 2450 København SV.
Tlf. 31 46 03 42 kl. 9-16.
Personlig henvendelse efter aftale.

Vi tilbyder undervisning og kulturelle
arrangementer i København.

Undervisningen foregår inden for Folkeop-
lysningslovens rammer.

Vi henvender os til deltagere, der på grund
af psykiske problemer ikke får tilstrække-
lig udbytte af undervisningen på store hold.
Vor undervisning foregår på hold med 5-8 del-
tagere.

Du kan frit vælge fag, sammensætte dem
du har lyst til at deltage i og du kan
vælge få eller flere.

Indmeldelsesgebyr pr. hold 150 kr.
Kursusgebyr fra 135 kr. pr. hold.
Beløbet kan I søge om at få dækket fra
Jeres Pensionskontor. Vi hjælper Jer
gerne med at søge.

Vi håber at se dig til vor undervisning.
Vi har velkvalificerede lærerkræfter,
der ligesom vi, er indstillet på at sæt-
te et godt samvær i fokus og satse på
en spændende undervisningssæson.

Tilmelding: Her på kontoret. Med-
bring venligst sygesikringsbevis af
hensyn til CPR-nr.

Der er venteliste på en del fag, så
hurtig tilmelding tilrådes.

Til

Finn Ejnar Madsen
Spovevej 1, Hov
8300 Odder.

3/4-96.

Kære Finn Ejnar.

Tak for dit brev, som vi er glade for at have modtaget! Vi mener ligesom du, at den kliniske psykologi skal omkalfatres. Det er et projekt, vi har været i gang med siden Regnbuen's start 1983.

I øjeblikket mødes vi i Regnbuen i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41 (Baghuset), 2200 Kbh. N. (Tlf. 35378658), hver onsdag sen eftermiddag. Vi starter med Kritisk psykologisk studiekreds kl. 16.30 til 17.45, og fortsætter kl. 18.00 til 19.30 med Regnbuemøde.

I studiekredsen mødes vi om fælles planlagte emner indenfor det socialkliniske område. Endvidere snakkes og diskuteres der bredt om psykologiske grundforhold.

I Regnbuemødet superviseres det klinisk psykologiske arbejde.

Regnbuearbejdet er imidlertid meget bredere end den kliniske psykologi. Vi arbejder også for tiden med oversættelse af kritisk psykologiske tekster, og vi holder os løbende orienteret om den kritisk psykologiske udvikling i Danmark såvel som internationalt. For tiden bliver der udarbejdet kompendier om terapeutisk praksis på kritisk psykologisk grundlag. Et handler om terapeutiske logikker, ét andet omhandler "Problemer i den menneskelige psykologi".

Det ville være dejligt at få nogle fælles snakke, for vi har tydeligvis fælles interesser. Så lad os genoptage kontakten, når du kommer til København.

Venlig Hilsen Regnbuen.

På Gruppens Vegne.

Leif M. Christensen.

Finn Ejnar Madsen

Til 1.maj: Spovevej 1, Hov

8300 Odder

Reg 304013 68

Til

D.17.marts 1996

Rådgivningen Regnbuen,
Solidaritetshuset / Cikaden
Griffenfeldtsgade 41
2200 København N

Kære venner,

På orlov fra mit kliniske psykologjob/Inf.med.afd., Hvidovre Hospital (indtil 23.juni d.å.) ser jeg jeres lyst til samarbejde med etablerede eller trænede psykologer i bogen "De autonome - en bog om den autonome bevægelse", som imidlertid er så gammel som maj 1994. Og jeg har lyst til at svare, at jeg godt kunne tænke mig samtaler m.m., når jeg vender tilbage til byen.

Jeg har selv ideer om en total omkalfatring af den kliniske psykologi, og jeg mener at den skal gøres socialpsykologisk. I min praktiske omgang med patienterne er jeg at jeg står nær de fordringer om kammeratlig åbenhed, I taler for i artiklen i bogen. Som gammel revolutionær føler jeg mig uengageret i psykologernes verden, jeg af og til er en del af. Alligevel har jeg gennem årene set en nærmest anarkistisk holdning til patienternes problemer fra ikke-psykoanalytiske psykoterapeuteres side. Jeg kunne godt have lyst til at sætte et ordentligt angreb ind mod den måde, nogle kolleger behandler mennesker med psykiske problemer på. Men er indtil videre blevet offer for den borgerlige isolation, der rammer psykologiens praktikere.

Svar mig nu om I har modtaget dette brev, og om I kan bruge min henvendelse.

Hermed de bedste hilsener fra

Finn Ejnar Madsen

KÆRE KALLE

JEG HAR DESVÆRRE IKKE NOGLE
INSTALLATIONS DISKETTER LIGGENDE
TIL MASKINEN (MÅSKE LIGGER DER
NOGLE UDE I KARLSMINDE?), MEN
HVIS DET ER INSTALLATIONS DISKET-
TERNE TIL VIDEO-KORTET, SKULLE
DER VÆRE EN CHANCE FOR AT
DENNE HER DUTTER.

JEG KOM SOM BEKENDT ALDRIG SÅ
LANGT SOM TIL AT SÆTTE MASKINEN
OP, MEN ET KVALIFIKERET GÆT ER,
AT DET ER ET CIRRUS LOGIC GRA-
FIK KORT DER SIDDER I MASKINEN,
I SÅ FALD BORDE DE DRIVERE JEG

→
HAR LÆSSET OVER PÅ DISKE-
VÆRE OK. BRUG INSTALL. ETE
FOR AT SÆTTE DEM OP.

HÅBER ELLERS I HAR DET GODT
ALLESAMMEN, OG HILS ALLE.

K.H.

Yant

Aktiv!

Er du på bistand, og skal du aktiveres? Eller modtager du arbejdsløshedsunderstøttelse, og skal du have lavet en handlingsplan? Så vil det være muligt at arbejde med hos os, idet vi er en frivillig og almennyttig forening.

Vi kan ikke tilbyde dig nogen økonomisk forbedring af dit liv, men tilbyde et spændende hus - Solidaritetshuset - og arbejdsopgaver i Regnbuen, der er en kritisk psykologisk rådgivning. Det vil være opgaver omhandlende korrekturlæsning af psykologiske tekster, samt analysearbejde og kategorisering af psykologiske modeller. Og herudover, hvad du selv har interesse i, eller hvad der er vigtigt for dig at lære af nyt.

Det kræver, at du har kendskab til EDB. Er dit kendskab lille - eller meget lille - så kan vi lære dig resten. Har du spørgsmål, eller er du nysgerrig på, om det er noget for dig, så kontakt os.

Rådgivningsgruppen Regnbuen, Solidaritetshuset,
Griffenfeldsgade 41, 2200 København N.
Tlf: 35-37-86.58. Spørg efter Kalle.

Rådgivningsgruppen Regnbuen. Solidaritetshuset. Griffenfeldtsgade 41, 2200 København N tlf.: 35 37 86 58

Marcus Jensch
c/o Bruderreck
Stewardstr. 15/15
14169 Berlin

(030) 8132051

Copenhagen. 01.05.95

Dear Marcus, -and other students at FU.

It was a pleasure meeting you at the seminar this Easter. And I'm glad we took a kind of first step to develop contact between me/Regnbuen and you/students at Fu. We have discussed this at our weekly Regnbue-meeting, and we have some suggestions for further contact.

On a practical level, we can offer you accommodation during visits to Denmark; either at the Solidaritetshuset, where Regnbuen is located or by some of us.

As you might have noticed, there are several Danish versions of critical psychology, attached to different kinds of psychological practice.

We, in Regnbuen, are dealing with critical psychological voluntary counseling, and Regnbuen was initiated at a critical psychological seminar in Berlin ten years ago. (We are celebrating this event on the 20. of May, 16.30 in Solidaritetshuset. You are very welcome.) Our clients are primarily between 18 and 30 years of age, in exposed positions (ausgesetzt): Refugees, students, autistics, clients on social security, and people exposed to psychiatry. This is not a coincidence, but an expression of our political stand and practice. Regnbuen is a part of the autonome movement.

At the fachliche level, we can see several ways of developing our gemeinsame competence. We both have knowledge and materials, we could translate and exchange. But we suggest that we focus on problems, subjects etc. of current interest.

We are interested. What are you dealing with/working on? Please contact us! In our next letter we will present to you some of our projects.

Critical greetings   Regnbuen/Jan

Regnbuen. Griffenfeldtsgade 41, 2200 København N. Tlf.: 35 37 86 58
Jan Ole Jørgensen. Tranegårdsvej 54, 2900 Hellerup Tlf.: 31 62 17 70

Markus Jensch
Stewardstr. 15/15
D-14169 Berlin
Telefon (030) 8132051

June 25th, 1995

Jan Ole Jørgensen
c/o Rådgivningsgruppen Regnbuen. Solidaritetshuset
Griffenfeldtgade 41
2200 København N

Dear Jan and your friends of Regnbuen!

I thank you for your letter! Please excuse that I took so much time before answering. I am very interested, too, in continuing our psychological and political discussions we started during your visit in Berlin this april. And I'm looking forward to my stay in Denmark this august. I will be in Helsingør from 6th to 26th of August where I'm going to take part in a summer course in Danish language, culture and society at the Internationale Højskole. I think that I will enjoy very much to spend some days in København after I'll have finished the course in Helsingør. I am sure that it will be very interesting for me to hear about your experiences in running alternative projects of living and working. I'll write (or phone) you again in august from Helsingør so that you can tell me then whether you have time and possibility to meet in København in the end of august.

Critical greetings

Markus

Thylejren

Det ny samfund - 26 år i juli.

Gammel Aalborgvej 16, 7741 Frøstrup

Tlf. 97-99.13.14 (boks); Tlf. 30-95.56.72 (Samson); Tlf. 97-99.12.81 (Rosa Vinkel)

Så er det lejrtilid for gæster og venner - på 50 tønder land. Det er til stjernerne omkring bålene, og til livet i solen, i regnen og i vinden. Rent praktisk er der indkøbsmuligheder for dagligdagsvarer i lejren, ligesom der er cafeer i klitter og lunde. Aktivitetsmæssigt foregår der altid en vifte af mange forskellige ting, fra trommedans og gøjl til stjernetydning, kropsarbejde og aktioner - eller man kan passe sig selv i stilheden ude på heden, mellem regnormene og frøerne. Medbring telt, kærlighed og god energi, guitar, trommer osv.

Der kører bus næsten lige til døren. Søndergård Bus (Tlf.39-29.87.66) kører fra Hans Knudsens Plads til Frøstrup på følgende tidspunkter: 7.35; 11.40 og 13.35 med skift i Fjerritslev (Lørdag er der afgang 7.40; 9.35 og 11.40 - og søndag er det 9.40; 11.40 og 13.35). Rejsen tager ca. knap 8 timer. En enkelt-billet koster ca.200,-kr, og 50,-kr for at få en cykel med. Fra Frøstrup er der 2½ km at gå - men det er nemt at blaffe.

Vi er nogen stykker fra Nørrebro, der tager derop i dagene lige efter Sct.Hans d.25 eller 26 juni og bliver der en uge eller to. Vil du med, eller vil du høre nærmere. Ring Solidaritetshuset 35-37.86.58

Kalle

Konflikternes væsens- og fremtrædelsesform:

Udviklingsopgavernes væsens- og fremtrædelsesform:

Manglende rum:
Konkurrence, instrumentalisering, individuel afmagt.

Uforenlige interesser:
Gruppemæssig fjendskab infight, kamp, social marginalisering.

Utilstrækkelige ressourcer:
Nedsmeltning, udgrænsning, tabuering, isolation.

Studerende med
subjektive handlegrunde
Handlestrategier

Fælles erobring:

Kæmpe de rigtige kampe, subjektrelationer, kollektiv kontrol over relevante livsbetingelser, fælles varetagelse af hinandens udvikling, afdækning af de objektive forhindringer.

- Dialog med andre grupper -

Gruppemæssig afklaring:

Afklaring af fælles interesser, formulering af fælles mål, kvalificering af handlemuligheder og ressourcer, omsorg for hinandens liv og arbejdskraft.

- At handle på erkendelsen af nødvendigheden af interessefællesskab, som betingelse for erobring/frisættelse af egne tabte/bundne menneskelige ressourcer.

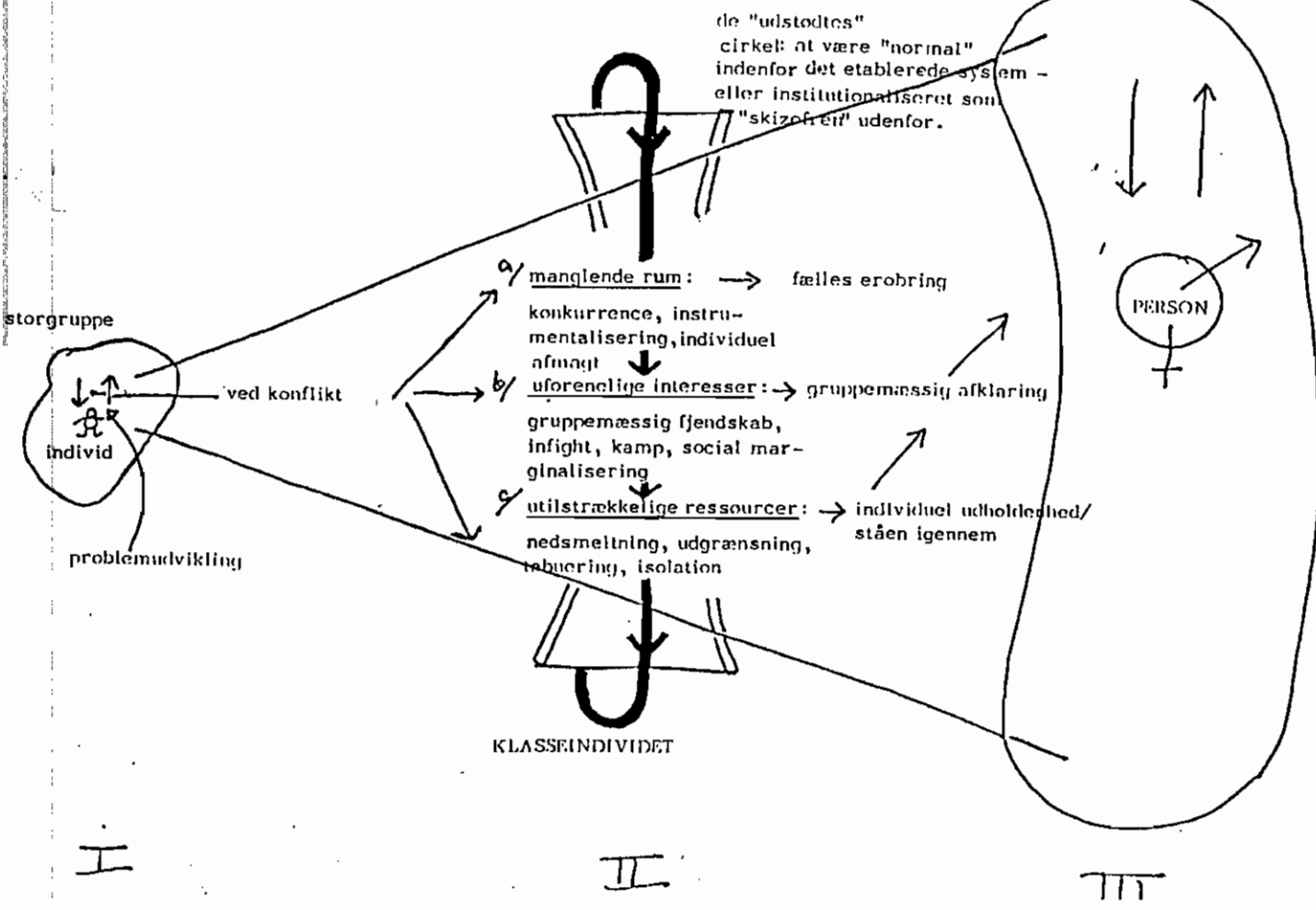
Individuel udholdenhed/ståen igennem:
At blive i frustrationen, at holde sig det langsigtede mål (fælles erobring, utopien) for øje, og i det perspektiv at drage omsorg for reproduktionen af egen arbejdskraft - bide tænderne sammen og holde fast.

forståelse

Konfliktmodel:

STATSSAMFUNDET

KOLLEKTIVGRUPPE

I

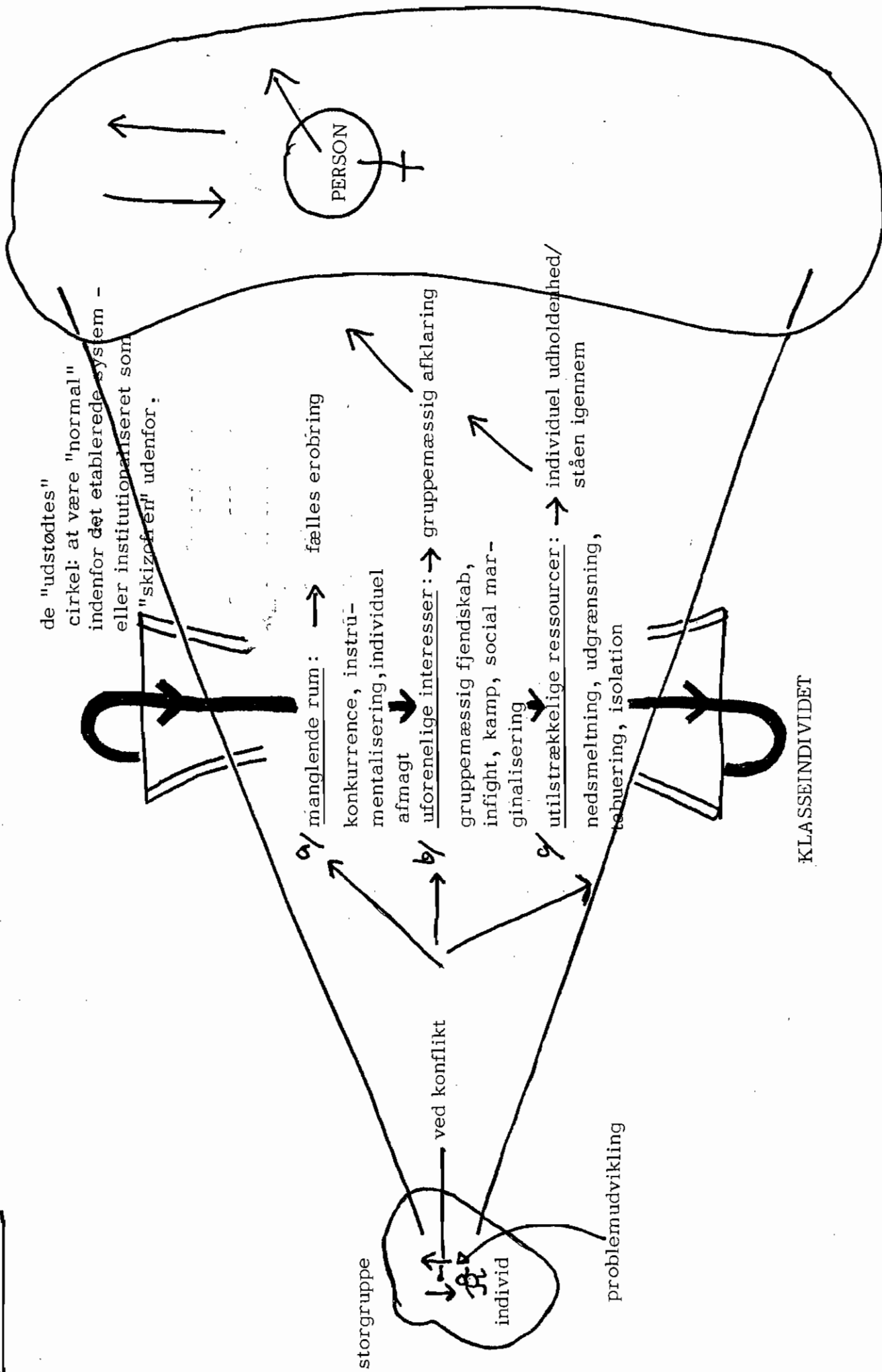
II

III

Konfliktmodel:

STATSAMFUNDET

KOLLEKTIVGRUPPE

ET REVOLUTIONÆRI SUBJEKT:

DET POLITISK KÆMPENDE

KOLLEKTIV

TID

INTENTIONALITET

personligt
standpunkt

personlighed

individuelle.

organismer

socialt perspektiv

Kontrol, overvågning, social
isolation

Sensorisk deprivation

Bevidsthed

Personlighed

RUM

Virksomhed

DANNELSEN AF MÆNNESKET
NATUR; SAMFUNDSMÆSSIG

FYLOGESEN

psykojylogesen:

Jyske & kemi

psyke:

sensibilitet ~ signaljournende
virksomhed.

kosmogesen

-biologien og individualiteten blive
hermed indlejret i det specifikt
samfundsmæssige.

ORGANISERING:

En række åbne grupper udgør en flydende kontinuitet; kollektiver og opgaver udvikles.

Grupper kan skabes eller udvikles på mange måder - måske bare realiseringen igennem (dele af) det forum, hvori opgaven er opstået som mulighed, måske snakkes den videre ud, og folk griber fat i hinanden, eller måske søges interesserede på møder, seminarer eller Slamm.

Disse grupper - samt det parallelle niveau af praktiske og ad-hoc-grupper laver inddragende arrangementer af mere eller mindre offentlig karakter. bruger hinanden undervejs i processerne.

De enkelte grupper er uforpligtede af titlen på deres opgave - udover, hvad sagen og samarbejdet indholdsmæssigt kræver. Ingen skal således kaldes til orden med at det formelle har primat fremfor sagens udvikling og engagementet heri.

Enhver gruppe kan opholde sig i "det fælles rum" efter egen prioritering - og indkalde efter egen prioritering.

Jævnlig for overblik og langsigtet analyse og planlægning. Stormøder, arbejdsdage og seminarer. Slamm som ugentlig meddelelse og kortfattet debat. Løbende og mere omfattende debatter bør have forum herudover, fx mappe og tavle centralt placeret. Selvom seminarer må indkaldes snævert, er der mulighed for midlertidigt at trække på personer, vi ikke til daglig er i kontakt med; Mennesker andre steder fra, som peger i samme retning som vi.

Afholdelse af fælles møder har indkalder og igangsætter.

Hvervning primært gennem gruppernes arbejde, hvilket giver overskuelig tilgang til miljøet. Historien viser ofte, at hvervning gennem offentlige arrangementer og rum sjældent giver meget.

Behov for gruppe, der kan tage kontakt til offentligheden - umaskeret - og som offentligheden kan kontakte. Fx aktuelt ift journalistforbundet. Ikke som talsmænd, men som kvalificerede mht politisk viden, mediefremtræden og "hvad der rør sig". Disse bør holde sig rimeligt legale, og samtidigt være generelt orienteret - efter "need to know"-princippet. Således også hermed et fora for kritik og udvikling af offentlighedsarbejdet. Og mulighed for bevidst politik ift presse mm.

Terapeutisk praksis i videnskabeligt perspektiv.

- Studiekreds onsdage 16.01-17.30 i Solidaritetshuset. Første gang er 13. september 1995.

I Regnbue-regi kører der for efteråret 1995 en studiekreds i "Terapeutisk praksis i videnskabeligt perspektiv". Studiekredsen tager sit udgangspunkt i et til lejligheden udarbejdet kompendium på 450 sider, omhandlende dels en dokumentation af terapeutisk arbejde med 78 personer, og dels en række enkelt-teoretiske artikler om teoretiske grundforhold i psykologisk rådgivning. Arbejdet bliver tekstnært ud fra kompendiet, men supplerende materiale kan inddrages ud fra de problemer og interesser, der udvikler sig. Ligeledes vil der blive inddraget tekster af traditionel psykologisk og psykiatrisk orientering, til belysning af området aktuelle stade.

Studiekredsen arbejde er rettet ind mod at udvikle hver enkelts handleevne til at bevæge problemer og konflikter af terapeutisk og klinisk art henimod en løsning af almen-menneskelig karakter.

Studiekredsen supplerer det konkrete rådgivningsmæssige arbejde, der nu på 10.ende år finder sted i Regnbuen. Og har du interesse i nærmere at stifte bekendtskab med dette kritisk psykologiske arbejde, så er du samtidig velkommen i den fælles Regnbue-tid onsdage kl.18.00-19.15, omhandlende supervision og rådgivningsnære opgaver. De enkelte forløb ligger uden for onsdag aften.

Kompendiet kan erhverves ved deltagelse i studiekredsen, eller det vil kunne købes i bogskabet. Se andet sted i dette nummer af Indput.

Rådgivningsgruppen Regnbuen / Kalle
Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, 2200 København N.
Tlf: 35-37.86.58

PROFILER

Psykologi uden bagtanker

Ill.: Annette Christensen

Regnbuen hedder en psykologisk rådgivning på Nørrebro i København. Den er bemanded af for tiden 5 uddannede psykologer der arbejder gratis. De ydmyge lokaler i Griftenfeldsgade får lidt håndarer fra Socialministeriet, 20.000 kr.

Udgangspunktet er 'kritisk psykologi'. Og hvad er så det? I Regnbuen betyder det at psykologen skal være ærlig i sin rådgivning af psykisk syge. Alt skal være åbent, siger en af rådgiverne, cand.psych. Kalle Birk Madsen.

Psykologen må ikke sidde og observere og skjule for den han taler med, hvad han selv tænker. Mener han at en tankegang er psykotisk, siger han det. Og den samtalerapport som skrives bliver også udleveret i kopi til den der møder op.

De der kommer er mest unge med meget lidt tillid til andre, og for tiden mest unge kvinder der lider af angst. Mennesker som har været i det

etablerede psykiatriske system og har forkastet det – eller mennesker der ikke ønsker at komme ind i det.

Det er rådgivning på brugerens præmisser, hævder Regnbuen. »At man godt selv, og måske i sidste instans, sidder med den eneste nøgle til at forstå hvad det handler om. At man i sit eget liv har kompetence til at sige ja eller nej,« siger Kalle Birk Madsen.

Det går på tværs af de almindeligt etablerede doktriner om at sandheden er skjult for patienten selv, og kun kan hentes frem gennem særlige teknikker. Teknikker, som psykologen kender.

Derfor bryder rådgivningen sig heller ikke om den teknik der bruges i gruppeterapi, hvor de der går i terapien ikke må tale med hinanden uden for behandlingen, for så virker 'overføringen' ikke.

Den klassiske psykoanalyse overførbegreb går – forenkelt sagt – ud på at psykologen skal finde og påtage sig den rolle som har været et problem i livet for den behandlede. Typisk faderens eller moderens. På den måde gentages det traumatiske forhold fra barndommen, forhåbentlig med en bedring til følge.

Rådgivningen forkaster også, at kun de første 7 år er afgørende for al senere udvikling – eller udvikling af psykisk sygdom. Også kriser senere i livet kan være udslagsgivende, mener Kalle Birk Madsen. Og dårlige sociale forhold.

Men hvad med arv og gener? Kan psykisk sygdom, endogen, ikke være arvelig? Også her sætter Regnbuen spørgsmålstegn. For den kan lige så godt skyldes en social arv, en dårlig måde at løse konflikter på der så at sige findes i familiemiljøet.

Kalle Birk Madsen kommer med et eksempel. En ung psykotisk mand, der altid havde følelsen af at familien skjulte et eller andet. Efter en tids terapi viste det sig at være rigtigt. For hans far var ikke hans biologiske far. Det vidste resten af familien og hans lillebror, kun ikke den psykotiske selv. Så det var altså ikke et udsagn af tvangstanker at han følte noget blev holdt skjult. Moderen indrømmede det under en samtale med psykologen, som familien blev indkaldt til, men mente ikke det havde betydning. Til gengæld blev den unge mand selv grebet af skam – skam over at han ikke selv havde kunnet indse, gennem så mange år, at noget var skævt. At han havde fundet sig i det. Siden har han, efter mange indlæggelser, klaret sig uden igen at komme ind i det psykiatriske system.

»Psykiatri er ikke udviklet som videnskab, det er et prøve sig frem. Som psykolog finder man de teknikker, den terapiform man bedst kan arbejde med. Men det betyder i princippet at den der er stillet med et problem skal passe til terapiformen,« siger den kritiske psykolog fra Regnbuen.

Rådgivningen er ikke ubetinget modstander af medicin.

Det kan være nødvendigt. Piller kan tage toppen af en dårlig situation – ligesom en godigendehjælp kan.

Men det er tidens tendens at psykiatrien er ved at glemme at piller og elektrochok, ja selv mange psykoterapeutiske teknikker, kun er symptombehandling. Den etablerede psykiatri arbejder også alt for lidt med at inddrage familierne, de ser patienten i et socialt tomrum, mener Regnbuen.

Først som sidst i behandling er det allervigtigste at se på patienten som en ligeværdig person, ellers kan det gå galt.

»Det er uværdigt at blive mødt af et andet menneske hvor personen kun siger noget udadtil, og så tænker sit eget private inde bagved,« siger Kalle Birk Madsen. Det er hverken farligt eller mystisk at gå ind og røre ved andre menneskers sjæleliv, bare man er ubetinget ærlig.

VL

TEMA

Valgmuligheder i behandlingen

»Vi skal væk fra, at der tilbydes et stk. standardbehandling,« skriver Peter Storm. Læs side 3

Om lys- og kunstterapi Læs side 5

»Efter opholdet fik jeg dokument på, at mine psykiske lidelser var ophørt,« skriver Peter Søndberg, om et behandlingskollektiv. »Desværre findes disse kollektiver ikke mere.« Læs side 6

»Naturvidenskab er ikke egnet til at tage hånd om sociale, ofte torturlignende livstraumer,« skriver Caia Garup. Læs side 7

Behandling & straf – høring om bistandsværger	side 9
Langtidsindlagte – 302 mennesker i 14 år à 302 mio. kr.	side 10
Pårørendeudvalget.	side 15
De lokale sider – fra kredse og lokalforeninger	side 24
Nyt fra hovedbestyrelse og forretningsudvalg	side 30

Behandlingskollektivet i Snekkersten

Vedtrængende ophold på behandlingskollektivet i Snekkersten 1985-87. Som supplement til den besiddende behandlingsform gik et ophold af 2-3 uger, varig, med mig rask igen. I det af 3 psykologer og anden socialpædagogisk personale kunne der kollektivt formidles til behandling store psykiske lidelser.

Stedet var et tidligere børnehjem placeret ved Stenløse, og det nordjyske. Med hver arogede psykologer på en ny

arbejde, som man skulle passe. Bl.a. var jeg tilknyttet en høj-skole som pædagoghjælper. Efter opholdet fik jeg dokument på, at mine psykiske lidelser var ophevet, og jeg var igen blevet et helt menneske. Desværre findes disse kollektiver ikke mere, men jeg nærer herved håbet om, at nybegynte psykologer og socialpædagoger kunne tage ideen op igen, da disse behandlingsformer absolut er gunstige, da man fjernes fra det van-

Peter Sandberg
Nyhavn

te miljø, der har gjort sjelen syg, placeres i et nyt miljø og samtidig har reel kontakt til det gamle.

Med håbet om, at dette bliver læst af folk, som beskæftiger sig med alternative behandlingsformer, dog med tilknytning til den bestående psykiatri, ønsker jeg alle held og lykke.

Nu kan flere få psykologhjælp

En permanent overenskomst mellem Sygesikrings Forsikringsudvalg og Dansk Psykolog Forening træder i kraft 1. juli 1995, fortæller en pressemeddelelse fra psykologforeningen.

Den nye permanente overenskomst giver tilskud til psykologhjælp til de grupper, der kunne få hjælp under forsøgsordningen, og samtidig er ordningen udsat, så flere kan få tilskud til gennemsygskningen end under forsøgsordningen.

De nye grupper er:

- * pårørende til voksne, alvorligt psykisk syge
- * personer, der har forsøgt selvmord
- * nyblinde
- * pårørende til dødfødte børn (efter 20. graviditetsuge)
- * Kvinder, der som følge af misgernelser eller lignende

GAVER til foreningen

HUSK at beholde bortset fra de første 500,- kr. - er skattefri op til 5.000 kr.

Beløbet kan trækkes fra på selvangivelsen.

Fradrag uden betænkning fås ved at oprette et gaver-konto, hvor man forpligter sig til at yde et fast beløb eller en bestemt del af sin skattepligtige indkomst.

Ord og billeder Illustrationer til bladet

Alle medlemmer opfordres til at sende egne billeder til bladet, som kan bruges i illustrationer.

Vi har allerede, bl.a. nogle, tak for dem, men vi kan godt bruge flere. Gode fotos, tegninger, malerier, collager, akvareller... Der findes sikkert mange rundt om i landet, som har talenter. Vi remonorer naturligvis originalerne, og betaler for reproduktion, men vi giver ikke honorar.

Hvis du ikke selv lige dit billede gengivet i bladet, så fortriv ikke, det kan være vi bruger det i et senere nummer. Vi vil gerne have oplyst om et billeddarv.

Så lad os høre, akse, kameraet, kære medlemmer! Skriv venligst navn og adresse på bagsiden af dit billede - og angiv, om det skal returneres.

Mange hilsener
redaktionen

Lad os vælge en ny psykiatri

Når vi først er kørt helt derud, hvor hverdagen går i smadder, hvor hele ens liv ligger i kaos, og vi er på vej til eller er glædet ud over virkelighedens grænse, så skal der en hård kamp til for at vende tilbage. En kamp der umuligt kan kæmpes alene, men hvor en massiv støtte er en absolut nødvendighed.

Hvor vender vi os så hen i håb om at få den støtte, de allerflæste af os ved jo alt for godt, at inden for den etablerede psykiatri anno 1995, der findes den anerkendte hjælp så godt som ikke.

Nye veje

Derfor må psykiatrien, hvor nødvendig den end vil det, begynde at gå helt nye veje. Der må i de naturvidenskabelige domener nu gives plads til helt andre kategorier af teknikmoder, normer og menneskesyn.

Spørgsmålene

Hvad skal der så til, hvad er det for en hjælp mangler af os, ja ved de fleste af os håber på, eller søger krav om, når vores liv går i kaos?

Hvad er det for en støtte vi behøver eller kunne ønske os, for at genvinde vores livskvalitet, eller i de aller sværeste tilfælde, der hvor livskvaliteten ikke findes, og hvor den først skal bygges op helt fra bunden?

Af hvem og hvordan skal hjælp gives, for at mennesker i kaos skal turde bryde angst og ensomhed, skal lære at tage medansvar for eget liv og hverdag, turde bryde den kendte adfærd og selv være med til at bygge en ny op, at turde forholde sig til egne og til andres følelser, at turde mærke sin egen krop og sin egen seksualitet?

Psykiatriens grundholdning

I dag består hovedparten af den psykiatriske behandling af bedøvende medicinering, el-ehok, tvang, restriktioner, fastspænding, indspærring.

Der er psykiatriens grundholdning, som for at der kan arbejdes ud fra den er nedfældet i særloven »Lov om Tvang i Psykiatrien».

Det er kun en brokdel af alle såkaldte sindslidende i dagens Danmark får tilbudt en social humanistisk behandling/-

Som jeg så ofte for har udfald omkring dette emne, så mener jeg absolut ikke at de naturvidenskabelige udfaldelser er egnet til at tage hånd om sociale, ofte torturierende livstraumatiseringer. Mennesket er en helhed, så derfor må man også se på det der er den enkelte helhed lige her og nu. Se på de basale, de kulturelle, de åndelige, de sjælelige, og de fysiske betingelser som er personens liv og hverdag.

Men jeg er ikke urealistisk, og jeg ved udmærket godt, at vi ikke her og nu, eller i meget nær fremtid, får psykiatrien ud af el-trek fra en medicinsk tankegang eller traditionelle tvangsmetoder.

Men det er så ikke der samme, som at vi ikke skal sammen og på et politisk plan kæmpe for en human psykiatri, hvor de socialvidenskabelige faggrupper får en betydning indflydelse.

Andre faggrupper må ind

Der må ansættes flere ergoterapeuter, pædagoger, socialarbejdere og psykologer på alle områder, ligesom der må tænkes ud over traditionelle grænser, man må have grupper som lærer, kunstnere, kunst- og samfundslærere, sociologer og kulturforskere komme ind på området.

Kontaktpersoner for den enkelte skal indgå som et vigtigt led i behandlingen. En kontaktperson skal kunne gå ind og støtte op om alle de ting der virker for uoverskuelige og vanskelige i hverdagen. Kontaktpersoner skal være et veludannet, lønnet team, med en brugbar supervision som baggrund.

Skrammende brug af psykologer

Selvfolgelig mener jeg at psykologer er en vigtig del af behandlingen, men måden de bruges på i dag, virker på mange måder skræmmende. De bruges i sundhedsvesenets mest på et test som vores diagnoser er »holdbare», og i den såkaldte socialpsykiatri bruges de ofte på linie med pædagogerne til det der kaldes »opsøgende arbejde».

Jeg mener nu at det vil være

sundt om Danmark begynde at se lidt på og lære lidt af andre landes udfaldelser inden for de forskellige områder, her mener jeg udfaldelser som socialarbejdere, nedsat terapiernes o.l. - udfaldelser der bruges i andre lande psykiatri, og som ikke engang findes på vore danske universiteter.

Sengepladser i små enheder

De store afdelinger må afvikles og nye små enheder med sengepladser må opbygges i nærmiljøet. Iner menneske er så uafhængende at vi ikke tiller det i vores nærmiljø og dermed i vores gadebillede.

Det er efter min mening ikke nok blot at kræve flere ansatte, flere boliger, andre ydre og indre rammer, mere beskæftigelse til folk med såkaldte sindslidelser. Vigtigheden består i at sætte en debat igang omkring kvaliteten af disse krav, ikke blot at vi vil have dem, men i højere grad hvordan vi vil have dem.

Det er bevisligt at ved et årligt ligevarigt møde, hvor der i første omgang sættes en massiv hjælp ind til løsning af de helt basale ting, så vil selv den mest kaotiske tilstand forbedres.

Derefter kan en reel psykiatri begynde, og det er vigtigt at bemærke at psykiatri ikke kun skal være en traditionel fast-hast rening, terapien må være en vilie af samfundsstrukturen tilpasses den der har behov for hjælpen.

Cata Garup
Medlem af brugersubkomiteen

Carl-Erik Birck-Madsen
Bragesgade 18, 1.th.
2200 København N

Dato: 9. juni 1995
J.nr.: 35141-2039
bar

Vedrørende Deres ansøgning om autorisation som psykolog.

Ved brev af 27. marts 1995 ansøgte De Psykolognævnet om autorisation som psykolog. Deres ansøgning blev behandlet på Psykolognævnets møde 31. maj 1995.

Nævnet kunne ikke på det foreliggende grundlag imødekomme Deres ansøgning. Nævnet finder ikke, at kravene til supervision eller til bredde i den praktiske uddannelse, som er angivet i Lov om psykologer m.v. og Psykolognævnets Retningslinier for praktisk uddannelse som grundlag for autorisation, er opfyldt. Både loven og retningslinierne vedlægges.

I sin beslutning har nævnet lagt vægt på, at De ikke har dokumenteret supervision af autoriserede psykologer, eller af andre, som opfylder betingelserne for autorisation, i et omfang svarende til 160 timer.

Ligeledes lægger nævnet vægt på, at langt hovedparten af Deres lønnede praktiske virke som psykolog har fundet sted i kun ét miljø og under én psykologteoretisk arbejdsmetode, og at De derfor ikke i tilstrækkeligt omfang opfylder det krav om bredde i den supplerende praktiske uddannelse, som fremgår af Psykolognævnets Retningslinier.

Større bredde i Deres praktiske uddannelse vil f.eks. kunne opnås gennem ansættelse et halvt år på et andet ansættelsessted, end det De hovedsageligt hidtil har befundet Dem på. Med hensyn til supervision skal denne finde sted på Deres egne sager både i hovedstillingen og ved eventuelt supplerende ansættelsesforhold.

Idet Psykolognævnets sekretariat har beholdt de bilag vedrørende supervision og ansættelsesforhold, og som specielt har været relevante i forhold til Deres ansøgning om autorisation, returneres hermed Deres øvrige bilag til ansøgningen med tak for lån.

Med venlig hilsen

Frode Svendsen
Sekretariatschef

John Barber
Fuldmægtig

24. Kritisk Psykologisk Seminar

Atter engang afholdes Kritisk Psykologisk seminar. Det sker i weekenden d. 22/3 til 24/3 1996. Og for 3. gang bliver det i form af et "joint venture" med studerende og en lærer fra Freie Universität Berlin. Derfor vil oplæg og diskussioner foregå på engelsk.

Temaet for seminaret bliver "forandringer og udviklingstendenser indenfor subjektivtvidenskab". Med dette tema ønsker vi at rette opmærksomheden mod situationen som den er idag for den Kritiske Psykologi bredt (dvs. både i praksisfeltet, forsknings- og uddannelsesområdet) og mod en diskussion af hvordan der arbejdes videre på og med den kritiske psykologi. Et af de spørgsmål, der melder sig i den forbindelse, er hvilken forbindelse der er mellem det kategoriale grundlag, teoriudvikling og brug af teori og metoder i praksis?

Dette fokus er valgt som en konsekvens af de (efterhånden mange) diskussioner omhandlede de Kritisk Psykologiske kategorier og teoris "status" i dag, samt diskussioner om, hvorledes den Kritiske Psykologi kan anvendes i forskellige former for praksisudøvelse. Det ser ud til, at der hersker bred enighed om, at de nye teorier, der udvikles, fremhæver andre aspekter ved kategorierne end tidligere. Kategorierne bruges som analytiske redskaber til at udforme teorier om enkelte områder (fx. praksis-

sonrårder). Teorier udvikles altså med eller på basis af kategorierne. I øjeblikket lægges der meget vægt på praksisforskning. Der er imidlertid begrænsede bud på, hvordan man som praksisudøver eller praktikant (og ikke praksisforsker) kan bruge den Kritiske Psykologi til at udfordre og udvikle sin praksis konkret. Kan den Kritiske Psykologi udelukkende bruges til praksisforskningsprojekter - og hvis den kan bruges i forhold til ikke-forskningspraksis, hvordan kan dette udvikles og præsenteres i psykologuddannelsen?

Morus Markard fra Freie Universität Berlin holder en offentlig forelæsning på KUA fredag formiddag fra 10.00-12.00, hvilket er tænkt som en del af seminaret. Titlen er: "The development of a Critical Psychology into a science of the subject".

Det egentlige seminar foregår i internatform, og begynder kl. 15.00 fredag eftermiddag og slutter ca. kl. 14.00 søndag. Det foreløbige program ser stikordsagtigt således ud: Erik Axel vil holde et oplæg med titlen "Regulering og livsførelse", med Morten Nissen som opponenter. Livsførelse blev brugt i den seneste teoriudvikling af Klaus Holzkamp og Ole Dreier skriver p.t. om livsførelse. Hvad sættes der fokus på med begrebet? Hvordan hænger det sammen med "udviklingshistorien"? Hvordan bruges begreber og hvilken

betydning har det for/i praksis? Lørdag, formiddag er det tænkt at et par studerende skal bidrage med et par meget korte oplæg om noget i retning af deres problemer i praksis/med praksisforskning/evaluering/den Kritiske Psykologi osv. Da der også vil deltage en del nyligt færdiguddannede, er det meningen at også problemer med overgangen fra studerende til praktiker, og de problemstillinger, man møder som arbejdende psykolog, kan finde plads i disse diskussioner. Om eftermiddagen har vi tænkt, at Ole Dreier i et oplæg vil samle op på forskellige diskussioner og bidrage med synspunkter på ovennævnte problemstillinger og på hvordan der kan arbejdes videre i fremtiden. Foreløbig titel: "Om at udvikle muligheder i/på grundlag af den Kritiske Psykologi som studerende, praktiker eller forsker". Søndag, formiddag bliver der kun tid til opsamling, evaluering og planlægning af næste "joint venture" seminar, herunder netsettelse af en kontaktrunde.

For "nye" seminardelegerede: Der er ingen krav om at være velbevandret ud i den Kritiske Psykologi for at deltage. Der vil på seminaret givetvis blive diskuteret videre ud fra diskussioner vi allerede har haft og disse kan være svære at følge med i. Vi opfordrer nye til at deltage med deres nysgerrighed og lade sig inspirere.

Praktiske informationer

Sted: Skovvangsalé 1, mellem Farum og Ganløse.

Transport: Der vil blive arrangeret en bus fra KUA (parkeringspladsen til venstre for bygningen) kl. ca. 13.00, hvor alle er velkomne. Befordres man af det offentlige, skal man tage linie H til Farum, stå af ved endestationen og derfra med bus 332 mod Ganløse.

Pris: Regn med at seminaret kommer til at koste omkring 200 - 250 kr.

Yderligere informationer og et mere detaljeret program vil blive offentliggjort snarest.

Psykrådsmøde d. 8. februar '96

referat

1) Nyt mødetidspunkt
Nyt mødetidspunkt bliver tirsdage 14 - 16 i ulige uger. Næste møde er tirsdag d. 27.02.96.

2) Stormøde
Pga. fredsvalget eller det manglende valg til studienævnet ønsker studienævnrepræsentanterne at afholde et uofficielt valg ved et stormøde. For at det med rimelighed kan siges at være mandatgivende, er der fastsat et minimum

fremmøde på 100. Hvis fremmødet er lavere end dette, må det ses som udtryk for at de studerende ikke mener, at der skal sidde studerende i de styrende organer, og de 4 studienævnrepræsentanter vil ikke indtage deres pladser i studienævnet.

3) Struktur for psykrådet
Strukturdiskussionen udsættes til næste møde pga. det lave fremmøde.

4) Kursusevaluering A
Kursusevaluering A er blevet forhandlet igennem i løbet af januar. Der er ikke længere nogen ensartet evalueringsform kaldet evaluering A, i stedet er der specifikke krav til hvert enkelt fag. Planen for det enkelte evalueringsform vil komme i indput senere.

5) K og I hjælpelærerehold
Der er efterhånden ved at være tjek på hjælpelærereholdlærere til K og I. Bedre sent end aldrig.

Når jeg er i en relation, hvor han er blevet præsenteret nok, oprigtigt. Hvad jeg har måttet gøre med dig! - eller du med mig?

Jeg har en historie her, hvor kæsther følger mig her ud fra en given anerkendelse med mig - sådan er alle mine kæstforhold end. Og jeg ved, at jeg er en god far - så allé han ikke være det.

Det kan også være, at jeg har en tilsvarende modstand, der ligner en faghistorie jeg har læst for 1/2 år siden. "En vand ham tid psykolog, Jørgen hans kæreste havde læst ham dagstilling tid, om han ville flytte sammen med hendes og så begynde. Problemet var opstået, Jørgen ligger, efter 2 år, ikke længere kunne velholde, at den ikke skulle være, og Jørgen dets forhold have

blev mere og mere ~~kom~~ oplyst ~~kom~~ oplyst.

I analysen hos psykologer har det fun, at det første bryd mellem ham og hendes vidtvidt, der har fremholdt og så alle de ligheder han havde taget af hendes, de dage de mødte hinanden. Hvor han i situationen havde begæret hendes far hendes perfekte bryd, så ~~ved~~ vidste filmene en kvinde, der havde "shaveren", og allé hendes slægt har så været ud, at han ikke engang anerkendte sig selv havde tvivlet sig problemet højt

Jeg husker psykologien, fordi jeg nogle måneder efter at vi havde mødtes havde nogle måneder, hvor jeg ikke kunne holde ud at se dig tippe tvivlet med hængende husker og vidtvidt tapper - to ting der markant fremkommer den næste

40
Når jeg er i en relation, hvor han
er blevet præget af, og originalt. Hvad
jeg har måttet gøre med dig! - eller
du med mig?

Jeg har en historie her, hvor han-
sten følger mig her ved for en gr-
siver overfor børn med mig - sådan,
er alle mine kæreste forhold endt.
Og jeg ved, at jeg er en god far -
så det kan ikke være det.

Det kan også være, at jeg har en
ubevindt modstand, der ligner en fygge-
historie jeg har læst for 1/2 år si-
den. "En vand ham tid psykolog, fordi
hans kæreste havde bedt ham tage
stilling til, om han ville flytte
sammen med hende og så børn.
Problemet var forstået, fordi hun,
efter 2 år, ikke længere kunne
tolde, at den ikke skulle
væge, og fordi deres forhold bare

41
blev mere og mere ~~kommer~~ ^{kommer} nært.
I analysen hos psykoanalytiker har
det fun, at det første bryd mellem
ham og hende var det, at han
fremholdt og så alle de billeder
han havde taget af hende, de
dage de mødte hinanden. Hvor han
i situationen havde begæret hende
for hendes perfekte krop, så ~~ville~~
viste filmene en kvinde, der
havde "shauvaner", og det havde
slået ham så meget ud, at han
ikke engang overfor sig selv
havde turdet sig på det mest højst.
Jeg kunne gyltningen, fordi jeg
vagle minde efter at vi havde
mødtes havde nogle minde, hun
jeg ikke kunne lide vel at
se dig fuppe mindet med hængende
hinder og utrokket tæfter - to ting
der var det fremover den mang-

Studiekreds i
Terapeutisk teori og metode.
- efterår 1995.

Studiekredsens sigte er at kvalificere og udvikle den enkeltes handleevne til at bevæge problemer og konflikter af terapeutisk og klinisk art, i perspektivet en løsning af almen-menneskelig karakter.

Arbejdet i studiekredsen vil tage sit udgangspunkt i kompendiet "Terapeutisk teori og metode", der indeholder såvel analyse af konkret terapeutisk arbejde, som teoretiske artikler om overvindelse af problemer og konflikter ifm. menneskelig nød, krise og psykiske forstyrrelser.

Supplerende litteratur inddrages efter behov og interesse.

Forslag til plan for de første gange.

1.gang- 13.september:

Introduktion til studiekredsen; interesser og behov.

2.gang:

Analyse af det socialt-kliniske område, og om den konkrete empiri's og teori's opkomst og genese. Kompendiet s.5-9, samt afsnit 29 og 30 i Klinisk Psykiatri.

3. gang:

Kollektiv supervision: faldgrupper og focuspunkter mht. understøttende og udviklende supervision. Kompendiet s.47-55.

4.gang:

Terapi. Om forskellen på en traditionel indgang og en kritisk psykologisk. Kompendiet s.178-183, og en artikel af Peter Elsass fra Social Kritik 1994.

5.gang:

Den konkrete analyse: opgørelse, resultater, tendensudsagn.

Indkaldelse til møde i

KRISE- OG KATASTROFEPSYKOLOGISK GRUPPE

tirsdag d.13.september, kl.19,30.

Mødet foregår i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, 2200 N; og er det fjerde møde indtil nu. Møderne henvender sig primært til psykologistuderende/psykologer, men andre interesserede er også velkomne. Indfaldsvinklen til emnet er anti-kapitalistisk og anti-imperialistisk, og i sit sigte socialistisk.

Formålet med møderne er at oparbejde og udvikle psykologisk viden og en konkret handleevne, der kan indsættes i situationer, hvor personer har været udsat for overgreb eller på anden måde er kommet til skade i forbindelse med politisk motiverede frigørelse-aktioner, fx blokader af Øresundsbro-byggeriet, demonstrationer mod systemrepression/-politivold, besættelse af tomme huse eller erklære bydele for befriede områder, eller kamp for at forhindre nazi'er i et marchere på gaderne.

Den skade, der chok, den krise eller den katastrofe-befinden-sig, som det kan komme til, når man bevidst går ind i at stoppe udemokratiske, voldelige og overgribende handlinger fra reaktionær side, og der går noget galt, dét er forhold, der stort set ikke er undersøgt - og hvor der stort set heller ikke er nogen steder, hvor man kan henvende sig i tilfældet af, at man er stillet med det på en dårlig måde bagefter, og/eller ramt af det fysisk eller psykisk. Dette sås tydeligt efter politiets nedskydning af demonstranter d.18.maj 1993 på Nørrebro. Politiet fik psykologbistand - medens mangan en (skudt) demonstrant end ikke turde henvende sig på hospitalerne for at få hjælp.

Vel mødt Pgv. Kalle 35-37.86.58

FOR ENDE AF REGNBUEEN!
OM PSYKOLOGI OG OM SOCIAL-POLITISK PRAKSIS
I SOLIDARITETSHUSET.

- om arbejdsgrupper og studiekredse i efterårs-semesteret 1995.

Af Kalle Bløck-Madsen, Regnbuen.

Fra september måned fortsættes der med studiekredse i "marxisme" og i "terapeutisk praksis" ud fra en kritisk psykologisk indfaldsvinkel. Grupperne vil være en videreførelse af forårets arbejde i studiekredsen om "Marxisme og kritisk psykologi".

Desuden fortsætter arbejdet i Rådgivningsgruppen Regnbuen centrert om psykologisk rådgivning, og i Socialt ArbejdsKollektiv omhandlede tværfaglig praksisudvikling.

Nedenfor præsenteres de enkelte studiekredse og arbejdsgrupper.

Studiekreds v/ Kalle: Tirsdage i ulige uger kl.16.15-18.00:

Marxismens historiske udvikling.

Det vil være en studiekreds i centrale tekster af Marx, specielt hans "Ungdomsskrifter", Feuerbach-teserne, Den Tyske Ideologi, samt i tekster fra "Kritikken af den politiske økonomi", der kan belyse Marx' sociologi, d.v.s. hans grundlæggende samfundsopfattelse.

Parallelt hermed - eller i den sidste ende - kan resultatet af dette arbejde bruges til at få hold på og til analyse af aktuelle politiske strømninger indenfor den revolutionære venstrefløj og undergrund, f.x. af Informations-"teorien og af "Triple Oppression"-teorien. Første gang i studiekredsen er tirsdag d.26.september.

Studiekreds v/ Kalle: Hver onsdag kl.16.01-17.30:

Terapeutisk praksis i videnskabeligt perspektiv.

Studiekredsen tager sit udgangspunkt i en Stencilsamling på 350 sider omhandlede, dels en konkret analyse af konkret terapeutisk arbejde med 78 personer i Rådgivningsgruppen Regnbuen i perioden 28.10.1986-31.12.1992, og dels en større samling enkelt-teoretiske artikler om teoretiske grundforhold i psykologisk rådgivning. Arbejdet vil blive tekstnært, men yderligere supplerende læsning til indkredsning af de konciperede og udviklede problemstillinger vil være velkommen.

Studiekredsens arbejde er primært tænkt som en indføring i psykologisk rådgivningspraksis, hvor man "ved at kigge ind i feltet" udvikler muligheden for at tage fat som personligt handlende subjekt, i samme grad som man stilles overfor rådgivningsmæssige opgaver, d.v.s. problemer og konflikter af terapeutisk, klinisk og/eller af socialpolitisk karakter. Studiekredsens arbejde er desuden rettet ind efter at skabe betingelser for deltagelse som rådgiver i Rådgivningsgruppen Regnbuen og/eller som medarbejder omkring det terapeutiske grundlag i Helhedshusgruppens arbejde med at skabe et brugerstyret alternativ til psykiatrien for unge i krise, konflikt og nød.

Ovenstående omtalte Stencilsamling - der med tiden skal blive til Forum Kritisk Psykologi nr.9, 1995 - kan erhverves fra august til kopiprisen. Studiekredsens første gang er onsdag

d.13.september.

Arbejdsgruppe v/ Regnbuen: hver onsdag kl.18.00-19.15:
supervision af brugerforløb og rådgivningsnære opgaver. Tiden er intern rådgivningstid omhandlede supervision af de brugerforløb, der er tilknyttet Rådgivningsgruppen Regnbuen. Pt er der mellem 20-25 aktive forløb. Tiden er også stillet, hvor brugerhenvendelser tages op, og følges videre, enten gennem et rådgivningsforløb, eller ved visitation til anden side.

Aktuelt er der alt-alt for få rådgivningsressourcer til rådighed i forhold til anmodninger, ligesom det eksisterende antal forløb er i overkanten af, hvad der er ressourcer til. Det er muligt at det etablerede borgerlige statsamfund klarer sig fint ved at have nok i at sikre sig selv, men det er der utroligt mange mennesker, der ikke har mulighed for, og ingen steder at hente bare minimal hjælp for at komme ind i livet. Solidaritet! Og et generelt opgør med ydbytning og undertrykkelse, hvor en parasitær overklasse og et nationalt flertal lever på helhedens bekostning!

Der er delvist sommerlukket fra medio juni til august. Vi starter op igen onsdag d.16.august, og tænker man på senere at deltage i studiekredsen om "Terapeutisk praksis ..", for også at gå med i rådgivningens arbejde med brugere, er man velkommen fra dette tidspunkt.

Arbejdsgruppe v/ Socialt ArbejdsKollektiv: hver onsdag kl.19.30-22.15:

Demokrati og almen samfundsudvikling.

I Socialt ArbejdsKollektiv arbejdes der teoretisk og praktisk med anti-racisme, anti-fascisme, og for forbedringer af de arbejdsmarkeds-mæssige og sociale betingelser og demokratiske rettigheder for unge og andre udsatte grupper.

Problemstillingerne og vores tiltag til løsning analyseres ud fra kritisk samfundsteoretiske positioner, perspektiver og utopier. Gruppen er tværfaglig. Og holder sommerferie indtil medio august.

Alle ovenstående studiekredse og arbejdsgrupper hører hjemme på 2.sal i Solidaritetshuset.

Desuden holder "Initiativgruppen til etablering af Helhedshuset" sine møder samme sted i Solidaritetshuset, hver tirsdag kl.19.15-22. Arbejdet her går ud på at opbygge et alternativ til den etablerede psykiatri for unge i krise, konflikt og nød, og aktuelt leder vi efter en større bygning og ca.20 millioner kr. Og! Gode drømme går altid i opfyldelse - men det tager bare lidt længere tid end med de dårlige, der allerede er tilstede! Sommerferiepause til medio august.

Solidaritetshusets adresse er: Griffenfeldsgade 41, 2200 Nørrebro. Og telefonnummeret er: 35-37.86.58

Invitation til 10.års fødselsdag.

Rådgivningsgruppen Regnbuen, d.20.maj 1994 fra kl.16.

I maj 1985 åbnede en gruppe psykologistuderende en alternativ psykologisk rådgivning, baseret på frivillig arbejdskraft og gratis rådgivning. Rådgivningen fik navnet "Regnbuen". Udgangspunktet for arbejdet var den almene marxistiske teori og metode og den Kritiske Psykologi's daværende grundlagsbestemmelser. Grundlaget var at arbejde i det videnskabelige sigte om udviklingen af alment arbejde. Og dette er stadig Regnbuens profil.

Rådgivningen startede i Studenterhuset i Indre By i København. Men blev fra slutningen af 1993, på politiets og den yderste højrefløjs initiativ, ekskluderet som 'autonom gruppe', hvorefter den flyttede til Solidaritetshuset på Nørrebro.

Igennem de 10.års levetid er Regnbuen blevet brugt af mange hundrede personer i krise og nød. Det er ikke alle, vi har kunnet hjælpe så godt vi gerne ville, men en opgørelse over en større del af arbejdet har vist en effekt og en gennemførelsesrate, der er i overkanten for generel standard for psykoterapeutisk arbejde. Dét at arbejdet har været af nytte har holdt liv i gruppen.

65 personer, psykologistuderende og psykologer, har i årene været medlemmer af Regnbuen. Gennemsnitligt har man været medlem i 2 år.

På ovenstående baggrund vil vi gerne invitere alle Dem, der har været en del af Regnbuens historie, hvad enten man har været medlem, brugt den som rådgivning eller stået på sidelinien og betragtet arbejdet, til vores 10.års fødselsdag, lørdag d. 20.maj fra kl.16.

Ud over andet vil der være mulighed for lidt til maven og til ganen, og der bliver levende Jazz.

Det foregår i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, 2200 Nørrebro, tlf. 35-37.86.58

Velkommen.

På Regnbuens vegne, Cand.psych. Kalle Birck-Madsen

Invitation til 10.års fødselsdag.

Rådgivningsgruppen Regnbuen, d.20.maj 1995 fra kl.16.

I maj 1985 åbnede en gruppe psykologistuderende en alternativ psykologisk rådgivning, baseret på frivillig arbejdskraft og gratis rådgivning. Rådgivningen fik navnet "Regnbuen". Udgangspunktet for arbejdet var den generelle marxistiske teori og metode og den Kritiske Psykologi's daværende grundlagsbestemmelser, og grundlaget var at arbejde i det videnskabelige sigte om udviklingen af alment arbejde. Og dette er stadig Regnbuens profil.

Regnbuen er gennem årene blevet brugt af flere hundrede personer i krise og nød. 65 personer, psykologistuderende og psykologer, har i årene været medlemmer af Regnbuen, og gennemsnitligt har man været medlem i 2 år.

Nu er det, at vi gerne vil invitere alle dem, der har været en del af eller forbundet med Regnbuens historie, hvad enten man har været medlem, brugt den som rådgivning eller stået på sidelinien og betragtet arbejdet, til vores 10.års fødselsdag, lørdag d. 20.maj fra kl.16.

Ud over andet vil der være mulighed for lidt til maven og til ganen, og der bliver levende Jazz. Samtidig vil der blive mulighed for at genopføre de Lehmann'ske eksperimenter.

Det foregår i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, 2200 Nørrebro, tlf. 35-37.86.58

Velkommen.

Regnbuen - Line, Jesper, Jan, Kalle, Søren.

Invitation til 10.års fødselsdag.

Rådgivningsgruppen Regnbuen, d.20.maj 1995 fra kl.16.

I maj 1985 åbnede en gruppe psykologistuderende en alternativ psykologisk rådgivning, baseret på frivillig arbejdskraft og gratis rådgivning. Rådgivningen fik navnet "Regnbuen". Udgangspunktet for arbejdet var den generelle marxistiske teori og metode og den Kritiske Psykologi's daværende grundlagsbestemmelser, og grundlaget var at arbejde i det videnskabelige sigte om udviklingen af alment arbejde. Og dette er stadig Regnbuens profil.

Regnbuen er gennem årene blevet brugt af flere hundrede personer i krise og nød. 65 personer, psykologistuderende og psykologer, har i årene været medlemmer af Regnbuen, og gennemsnitligt har man været medlem i 2 år.

Nu er det, at vi gerne vil invitere alle dem, der har været en del af eller forbundet med Regnbuens historie, hvad enten man har været medlem, brugt den som rådgivning eller stået på sidelinien og betragtet arbejdet, til vores 10.års fødselsdag, lørdag d. 20.maj fra kl.16.

Ud over andet vil der være mulighed for lidt til maven og til ganen, og der bliver levende Jazz. Samtidig vil der blive mulighed for at genopføre de Lehmann'ske eksperimenter.

Det foregår i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, 2200 Nørrebro, tlf. 35-37.86.58

Velkommen.

Regnbuen - Line, Jesper, Jan, Kalle, Søren.

Dette må ikke stå i Regnbuens føds`dags-invitation i PsykologNyt - end ikke selv om den blev bragt under meddelelser:

"Udgangspunktet for arbejdet var den generelle marxistiske teori og metode og den Kritiske Psykologi`s daværende grundlagsbestemmelser, og grundlaget var at arbejde i det videnskabelige sigte om udviklingen af alment arbejde. Og dette er stadig Regnbuens profil".

W

være mulighed for diskussion og spørgsmål i relation til emnet samt generelle spørgsmål vedr. Selskabet.

Spørgsmål rettes til arbejdsgruppens kontaktpersoner: Ulf Schou - 53 75 10 95, Per Quistgaard - 59 44 26 24, Maria Damsholt - 31 56 06 83, Keld Kunze - 43 99 46 08.

Med venlig hilsen
for arbejdsgruppen
Keld Kunze

REGIONEN KØBENHAVNS AMT

Temamøde

Regionsstyrelsen erindrer om temamødet fredag den 19. maj 1995 kl. 12-15 på Rødovregård, Kirkesvinget 1, 2610 Rødovre.

Tema: Forebyggelse og behandling i relation til selvmordstruede børn og unge.

Lars Nielsen
Regionsstyrelsen

VIBORG REGION

Medlemsmøde

Torsdag den 1. juni kl. 16.30-21.30 på Handelsskolen i Skive, Arvikavej 2.

"Psykologer på det private arbejdsmarked" v. Heidi Francke Olsen, BST Viborg Amt samt Mona Sørensen, (tidl.) B&O Struer.

Tilmelding og yderligere oplysninger: Ingrid Lund tlf. (arb.) 86 67 50 88 (priv.) 86 67 55 66 (senest den 23. maj).

Invitation til 10 års fødselsdag

Rådgivningsgruppen Regnbuen holder fødselsdag den 20. maj 1995 fra kl. 16 i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, 2200 Nørrebro, tlf. 3537 8658

I maj 1985 åbnede en gruppe psy-

kologistuderende en alternativ psykologisk rådgivning, baseret på frivillig arbejdskraft og gratis rådgivning. Rådgivningen fik navnet "Regnbuen". Igennem de 10 års levetid er Regnbuen blevet brugt af mange hundrede personer i krise og nød. Det er ikke alle, vi har kunnet hjælpe så godt, vi gerne ville, men en opgørelse over en større del af arbejdet har vist en effekt og en gennemførelsesrate, der er i overkant for generel standard for psykoterapeutisk arbejde. Det at arbejdet har været af nytte har holdt liv i gruppen. 65 personer, psykologistuderende og psykologer, har i årene været medlemmer af Regnbuen. På denne baggrund vil vi gerne invitere alle dem, der har været en del af Regnbuens historie, hvad enten man har været medlem, brugt den som rådgivning eller stået på sidelinien og betragtet arbejdet, til vores 10 års fødselsdag, lørdag den 20. maj fra kl. 16.

Ud over andet vil der været mulighed for lidt til maven og til ganen, og der bliver levende Jazz.

Velkommen

På Regnbuens vegne,
Cand.psych. Kalle Birck-Madsen

Offentligt forsvar for ph.d.-afhandlingen:

Når det ikke er lykken at blive mor

Psykosociale forstyrrelser under svangerskab, fødsel og spædbarnstid: Udbredelse, årsager og behandling. Af psykolog Svend Aage Madsen Den 19. maj 1995 kl. 14.00 På Københavns universitet Amager - Njalsgade 80 Lokale 6-1-66.

Har du overblikket?

-over dagbehandlingsinstitutioner for børn og deres familier??

Faggruppen af socialrådgivere ansat ved dagbehandlingsinstitutioner har indsamlet oplysninger fra alle landets kommuner om hvilke institutioner de har inden for dette område. Instituti-

onerne har herefter beskrevet målgruppe, rammer, teoretisk udgangspunkt, metoder m.v.

Ønsker du at få et eksemplar kan det rekvireres gratis mod fremsendelse af frankeret svarkuvert (porto 15 kr.) Rekvireres hos socialrådgiver Kirsten Thomsen, Grønskefte 27, 2650 Hvidovre.

DPAS

Psykoanalytisk Debat

(Ikke et selskab i DP-regi)

OBS! ændret dato og tid

Fredag den 19. maj 1995 kl. 15.30

Sted: Københavns Universitet, Hovedbygningen, aud. 1, Vor Frue Plads.

Selvet i psykoanalysen.

Gudrun Bodin,

Dansk Psykoanalytisk Selskab

Foredraget vil beskrive, hvordan moderne psykoanalyse er blevet en metode i selvudvikling, og hvordan udviklingen af teorier om selvets udvikling er sket samtidigt med forandringer i den psykoanalytiske teknik. Foredraget vil desuden gøre rede for både prospektive og retrospektive teorier om selvet og herunder sammenlignende dominerende teorier inden for området. (Winnicott, Kohut, Stern)

Dansk Psykoanalytisk

Selskab Psykoanalytisk Debat

Sekretariatet v/Karin Ewald

Annettevej 4, 2920 Charlottenlund.

Tlf. 31 64 02 33. Fax 31 64 02 76

Husk DEADLINE

Har du stof til

»Møder og Meddelelser«, så husk, at det skal være redaktionen i hænde samme dag som fagligt stof.

Stoffet bliver redigeret hvis det er for langt.

SKOLE- OG UNGDOMSVEJLEDNINGEN
Københavns Skolevæsen

ERhvervspRAKTIKKEN

Bellmansgade 5 C
2100 København Ø
Telefon: 31 20 75 00
Telefax: 31 20 12 46
Kontortid: 8.00-15.00
Fredag: 8.00-14.00

Rådgivningsgruppen
Regnbuen
Griffenfeldsgade 41
2200 København N
Att: Kalle Brick-Madsen

Til Praktikværten

Tlf. 35378658

Fag: Psykolog

Elev:

PEDERSEN, LINE
ANGELGADE 3 03 TV
1765 København V
CPR-nr.: 0304801948
Tlf.nr.:

Skoleår: 94/95
Praktikuge: fra 17 til 17
Klasse: 8 V

Skole:
Øster Farimagsgades Skole
Tlf. skole.....: 31 42 24 04

Mødetid: 11.00
Henvendelse: Kalle Birck-Madsen
Bemærkn.: Eleven har selv skaffet pladsen

I forbindelse med arrangementet vil vi gerne oplyse følgende:

1. Formålet med erhvervspraktikken er at give eleverne bedre muligheder for at bedømme deres egne forudsætninger og undersøge forholdene i erhvervslivet. Det er derfor vigtigt, at de under opholdet arbejder på lige fod med det øvrige personale.
2. Erhvervspraktikken er en del af undervisningen i uddannelses-, erhvervs og arbejdsmarkeds orientering.
3. Eleverne er gjort opmærksom på, at de ikke får løn under opholdet, og at arbejdstiden er den for virksomheden gældende.
4. Staten har i forbindelse med godkendelse af ordningen påtaget sig at dække den risiko (ansvar og ulykke), som måtte være forbundet med elevernes ophold på arbejdspladserne. Skader på elevens ejendele dækkes ikke. Henvendelse vedr. skader bør omgående ske til **Skole- og Ungdomsvejledningen Bellmansgade 5 C 2100 København Ø Tlf. 31 20 75 00**
5. Udebliver en elev fra arbejdspladsen uden at give besked, bedes praktikværten meddele dette til **Skole- og Ungdomsvejledningen**

Skolen takker Dem hermed for Deres tilsagn om at modtage en af vore elever i erhvervspraktik.

Med venlig hilsen

København d.03/04-95

Birgit Hansen

Praktikformidler

UOEPLAN For Line/praktikant

april 95

<u>TIWSDAG</u>	<u>OWSDAG</u>	<u>TORSDAG</u>	<u>FRIDAG</u>
10-12 (12) <u>mode</u> 13-15: Rakin + Line	11-13 (13) <u>mode</u> 14-16:	?	(9 ³⁰) <u>mode</u> 11-13: Brigitte + Line 13-15: Nini (+ Line ?)
16-18: Stuclue med i psykologi	17-19: Regnime. 2. val mode	15-19	
19-21: <u>mode</u> i 2. val Hekkel mode	19-22: 1. val SAK 19 ³⁰ -22: Rehel 1. ste for shuguro		
19-21: <u>mode</u> i 2. val Hekkel mode			
19-21: <u>mode</u> i 2. val Hekkel mode			

det ligesådan med strækningen Grenå-Ry gård. Og så godsbanen mellem Viborg og Løgstør sø i nedlægges. Allerede 1. februar lukker DSB stationen i Grenå.

Denne udvikling kunne måske forstås, hvis DSB havde sine fleste rejsende på IC-nettet, men det er ikke tilfældet. Omkring 95 procent af alle togrejser i Danmark er lokale eller regionale rejser. Heraf er de fleste ganske vist med S-togene i Københavns-området, men der også overvægt af lokale rejser i resten af landet.

Det er udmærket at, højhastigheds-rejserne kan øge

Kritisk psykologi — et aktiveringsstilbud

Er du på bistand, og skal du aktiviseres? Eller modtager du arbejdsløshedsunderstøttelse, og skal du have lavet en handlingsplan? Så vil det være muligt at arbejde med hos os, idet vi er en frivillig og almennyttig forening.

Vi kan ikke tilbyde dig nogen økonomisk forbedring af dit liv, men tilbyde et spændende hus — Solidaritetshuset — og arbejdsopgaver i Regnbuen, der er en kritisk psykologisk rådgivning. Det vil være opgaver omhandlende opretholdelse og korrekturlæsning af psykologiske tekster, samt analysearbejde og kategorisering af psykologiske modeller. Og herudover, hvad du selv har interesse i, eller hvad der er vigtigt for dig at have af nyt.

Du kommer til at arbejde med EDB. Er dit kendskab lille, så kan vi lære dig resten.

Har du spørgsmål, eller er du nysgerrig på, om det er noget for dig, så kontakt os

.....

**Rådgivningsgruppen Regnbuen,
Solidaritetshuset**

Grøftenfeldsgade 41, 2200 København N
Tlf. 3537 8658. Spørg efter Kalle

nister Trøjborg godt få de smarte huer — og — bare det ikke kommer til at gå ud over de lokale jernbaner. Tag istedet pengene fra mortorvejsprojekterne.

Måske er tiden moden til at gå et skridt videre. Måske skal vi lade DSB og Trøjborg nøjes med at tage sig af det hurtige overordnede net. De små baner skal privatiseres. Men når jeg siger privatiseres, mener jeg ikke at de skal sælges til private kapitalinteresser. Nej, de skal drives på samme måde som de eksisterende danske privatbaner, dvs. i et samarbejde mellem kommuner, amter og private.

Odder-banen drives således af Odder kommune, Århus kommune og Århus amt, der hver har knap en fjerdedel af aktierne. Den sidste del ejes af en række privatpersoner, men de har ingen reel indflydelse og de får ikke udbetalt udbytte. Men det private medejerskab er utvivlsomt med til at øge opbakningen bag banen.

Jeg vil gerne præcisere, at det er ikke et mål i sig selv at få taget nogle banestrækninger fra DSB. Jeg ser for så vidt gerne, at DSB fortsætter med at drive alle de nuværende DSB-baner — og jeg ser også gerne, at antallet af DSB-baner øges. Men hvis DSB kun har ressourcer til at sætse på (D)je (S)marte (B)aner og derfor er nødt til at afvikle sidebanerne, så må kommuner og amter tage over.

Jeg er således helt enig med Odder-banens direktør, Ole Johansen, der netop har foreslået at Odder-banen fortsætter til Hornslet. Det vil både give en bedre service og en bedre økonomi, mener han. Og han har utvivlsomt ret.

En anden mulighed er at oprette et nyt jernbaneselskab til at varetage driften mellem Århus og Grenå. Ejerne kan være amtet og kommunerne, f.eks således at amtet ejer en tredjedel, Århus kommune en tredjedel og Grenå, Rosenholm, Rønde og Midtdjurs i fællesskab den sidste tredjedel. Så kan Grenå beholde sin jernbanestation, Thorsager få sit standsningssted og Den Permanente ville holde åben hver dag.

Er det for langt ude? Nej, sådan er det f.eks i Sverige og i Tyskland. Begge steder har man decentraliseret dele af jernbane-nettet, men fastholdt det på offentlige hænder. I Sverige er det amterne — de såkaldte len —

cen. De forurener mindre og de er billigere og mere komfortable. Derfor vælger folk at tage dem af lyst, mens de ofte tager bussen af nød — fordi de ikke har andre muligheder. Hvis man "regionaliserer" og "privatiserer" de mindre DSB-baner skal man således sikre sig, at amterne ikke afvikler banerne.

DSB har netop foreslået, at de får adgang til Odder banens spor mellem Viborg og Århus N. Hvis det er teknisk muligt og sikkerhedsmæssigt i orden, er det også en mulighed. Det er fornuftigt, at de to selskaber i højere grad arbejder sammen og udnytter hinandens investeringer.

Måske kan man også her gå et skridt videre — og generelt adskille driften af selve skinnelægemet med driften af jernbane trafikken. Man kan f.eks forestille sig et statsligt Skinnedirektorat med ansvar for vedligehold og etablering af skinnenettet — ligesom Vejdirektoratet er ansvarlig for de overordnede veje. Så kan DSB tage sig af den overordnede skinnerafrik — og af den regionale trafik på det overordnede net. Og de såkaldte private baner kan tage sig af den lokale trafik.

Det er i hvertfald klart, at der skal ske noget. Hele digvis er der også et løb på vej. Det er meget opmuntrende, at Århus Byråd fornyligt tog hul på en debat om sporvogne og nærbaner i og omkring Århus. Det er også opmuntrende at den konservative rådmand, Olaf P. Christensen, nu mener, at "stigningen i privatbilismen kan volde meget store problemer, og at det nu er nødvendigt at styrke den kollektive trafik" (citater fra Århus Stiftstidende den 7. december 1995).

De rød-Grønne er helt enige. Det vil koste penge, men de vil komme igen i færre anlægs- og driftsudgifter til veje, i færre ulykker, i et bedre miljø, i et mindre CO₂-udslip osv. Men langt hen ad vejen også i billetindtægter.

Peder Meyhoff er medlem af Århus Amtsråd i Enhedslisten — De Rød-Grønne

KRONIK

Den Røde Træl

nr. 3, b. årgang 19. 25. jan 95

Kritisk psykologi - aktiveringstilbud.

Er du på bistand, og skal du aktiveres? Eller modtager du arbejdsløshedsunderstøttelse, og skal du have lavet en handlingsplan? Så vil det være muligt at arbejde med hos os, idet vi er en frivillig og almennyttig forening.

Vi kan ikke tilbyde dig nogen økonomisk forbedring af dit liv, men tilbyde et spændende hus - Solidaritetshuset - og arbejdsopgaver i Regnbuen, der er en kritisk psykologisk rådgivning. Det vil være opgaver omhandlende opsætning og korrekturlæsning af psykologiske tekster, samt analysearbejde og kategorisering af psykologiske modeller. Og herudover, hvad du selv har interesse i, eller hvad der er vigtigt for dig at lære af nyt.

Det kræver, at du har kendskab til EDB. Er dit kendskab lille - eller meget lille - så kan vi lære dig resten. Har du spørgsmål, eller er du nysgerrig på, om det er noget for dig, så kontakt os.

Rådgivningsgruppen Regnbuen, Solidaritetshuset,
Griffenfeldsgade 41, 2200 København N.
Tlf. 35-37.86.58. Spørg efter Kalle.

Tale til RfB Wärs feldag

Tale til Jer, der har været sammen

- Gode til Jali → og RfB
- Edlen til RfB → den gamle : ikke
næst at jeg, - - ej heller selv om
det ~~er~~ er ikke en gæst i det
samme det generelt går ; →
hvis og aldrig

→

At det alligevel er blevet til en
faldag omhandler, at vi vel
fra historiske grund / begivenheder
hvis har skrevet overhovedet,
om det i år → : anven

↓

Omhandler støjhed og træk - og
jeg har sagt alle de om kulturen,
ikke den, der er gået ud, men de,
der har glemt, at de engang havde
værelse fælles at fremme for - ikke
hvis selvansættelse

Vilka

↳ Censuren i RfB

- Organisere sig udført → for at kunne tale
få en på indholdet / stilstand → gå op på historien
og på det at saue → Rekruttering
gennemhængende → stille og på memorier → stille
- Fører : Egen ! Den sidste var det topmøde : et ny
opgave om Jens eller mand. Det blev Jens for

Kopi Endnu
30.4.95

Invitation til 10.års fødselsdag.

Rådgivningsgruppen Regnbuen, lørdag d.20.maj 1995 fra kl.16.

I maj 1985 åbnede en gruppe psykologistuderende en alternativ psykologisk rådgivning, baseret på frivillig arbejdskraft og gratis rådgivning. Rådgivningen fik navnet "Regnbuen". Udgangspunktet for arbejdet var den generelle marxistiske teori og metode og den Kritiske Psykologi's daværende grundlagsbestemmelser, og grundlaget var at arbejde i det videnskabelige sigte om udviklingen af alment arbejde. Og dette er stadig Regnbuens profil.

Regnbuen er gennem årene blevet brugt af flere hundrede personer i krise og nød.

65 personer, psykologistuderende og psykologer, har i årene været medlemmer af Regnbuen, og gennemsnitligt har man været medlem i 2 år.

Nu er det, at vi gerne vil invitere alle dem, der har været en del af eller forbundet med Regnbuens historie, hvad enten man har været medlem, brugt den som rådgivning eller stået på sidelinien og betragtet arbejdet, til vores 10.års fødselsdag, lørdag d. 20.maj fra kl.16.

Ud over andet vil der være mulighed for lidt til maven og til ganen, og der bliver levende Jazz.

Samtidig vil der blive lejlighed til at genopføre de Lehmann'ske eksperimenter fra den 17. januar 1886 i Leipzig.

Det foregår i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41, 2200 Nørrebro, tlf. 35-37.86.58

Velkommen.

Regnbuen - Line, Jesper, Jan, Kalle, Søren.

Kompendium om "Terapeutisk teori og metode - kritisk psykologi i praksis".

Kompendiet er optrykt som Forum Kritisk Psykologi nr.9, 1995.

Af Kalle Birck-Madsen.

450 sider. 100kr.

Kompendiet indeholder blandt andet:

- aktual-empirisk analyse af 78 rådgivningsforløb i Regnbuen.
- teoretiske artikler om grundforhold i psykologien.
- analyser af Kritisk Psykologis historie.
- enkelt-teori om overvindelse af menneskelig nød, konflikter og psykiske forstyrrelser.
- artikler om Studenterhus-sagen.
- en alternativ autorisationsansøgning.

Studiekreds i marxismens historiske udvikling.

- med henblik på byggesten til en sociologisk platform for revolutionær politisk praksis.

Det vil være en studiekreds i centrale tekster af Marx, specielt hans "Ungdomsskrifter", "Feuerbach-teserne", "Den Tyske Ideologi", samt i tekster fra "Kritikken af den politiske økonomi", der kan belyse Marx' sociologi, dvs. hans grundlæggende samfundsopfattelse.

Arbejdet skal bruges til at få bedre hold på aktuelle politiske strømninger indenfor den nuværende venstrefløj og undergrund, fx. af "Informationsteorien" og af "Tripple Oppression".

Studiekredsen foregår hver anden tirsdag, kl.16-18, i Solidaritetshuset, Griffenfeldsgade 41. Første gang er d.26.september, som primært vil blive en gang, hvor en nærmere plan for efterårets arbejde må lægges i fællesskab.

Der kræves ikke noget forkendskab til marxismen, men der vil skulle læses tekststykker hen ad vejen.

Studiekredsen annonceres for psykologistuderende og det Autonome miljø, men er åben for alle. For nærmere se også indlægget i Indput nr.16/1995, s.12-13.

Kalle 35-37.86.58

BUNDLE m 3, august 1994

40

Mindeord

En stille dag i marts døde en af vores største psykologer Otto Lindgård, Middelfart.

Otto var én af Galebevægelsens grundlæggere. Han havde mange mærkesager, én af dem var at lave den bedste PR for bevægelsen og på en festlig og seriøs måde at gøre denne synlig.

Han var en markant personlighed på de fleste af landets festivaler, hvor hans formål var at skaffe penge til bevægelsens drift.

En af Ottos største mærkesager var at "rydde" op på Middelfarts psykiatriske afdeling, hvor han var ansat som psykolog.

Denne mærkesag førte til den meget omtalte Arntvig sag, hvor de utålelige forhold, såsom tvang, magt og vold på afdelingerne kom frem i dagens lys. Ved denne sag blev Otto blacklistet indenfor psykiatrien og viceforstander Arntvig blev fyret fra sit job. Trods disse uretfærdige menneskelige konsekvenser førte denne sag til, at der blev "ryddet" op i Gøgereden på Middelfart.

Otto blev kun nogle og fyre år, de sidste 10 år arbejdede han bl.a. på Ringgården med alkoholikere.

Otto var far til en datter, hun var lyspunktet i hans liv, og hun havde den største plads i hans hjerte.

Otto var en stor personligheder indenfor og udenfor psykiatrien. Han var sine venners ven og altid dybt engageret for de undertrykte.

Otto vil altid blive husket for sin utrættelige og ofte utraditionelle kamp for de psykiatriske brugeres rettigheder.

Det er et stort tab at miste Otto, men hans originale tankegang og skarpe synspunkter lever videre og vil ikke kun blive husket men også blive brugt.

Christian Bonde & Caia Garupi

Etikregler og studerendes arbejde

Af Jógvan Petersen

Foranlediget af et par sager om etikregler og studerendes arbejde, har Løn- og stillingsstrukturudvalget og bestyrelsen diskuteret vore vedtægter herom.

Udgangspunktet var, at nogle studerende annoncerede med, at de var underlagt de nordiske etikregler. Da Psykologforeningen bad dem opføre sig med denne annoncepraksis var de meget lydhole, men samtidig forbløffede over at få at vide, at studerende ikke var underlagt vore etikregler. Det var efter deres mening vanskeligt at få øje på i vore vedtægter.

Det er ganske rigtigt ikke let at finde den paragraf der bestemmer, at de studerende ikke er omfattet af etikreglerne. Det er anført i § 22, at medlemmer er forpligtet til at overholde foreningens regler om faglig etik, uden at der i denne regel angives noget om særlige regler for studentermedlemmer. I selve de etiske regler tales der ganske vist hele tiden om hvad »psykologen« må gøre, og ikke må gøre. Men det kan være svært heraf at se, at ordet »psykologen« skal tages bogstaveligt, og at psykologistuderende dermed ikke er omfattet.

Da etikreglerne blev indført var der ikke studentermedlemmer. Samtidig er den administrative praksis således, at Etiknævnet kun behandler sager hvori et kandidatmedlem er involveret. At det forholder sig således har ikke blot baggrund i ressourcemæssige overvejelser. Der er også faglige grunde til, at studerende ikke kan være omfattede af etikreglerne. Det skyldes primært, at etikreglerne – som bekendt – ikke blot er et sæt af almenne moralske principper, der angiver hvorledes man skal forholde sig til omverdenen. De er samtidig et regelsæt, der forudsætter faglig kompetence ved vurderinger af, hvilke metoder og arbejdsopgaver man kan og bør påtage sig, således som det kommer til udtryk i afsnit II A: »Psykologen arbejder i overensstemmelse med videnskabelige principper

og underbygget erfaring og vedligeholdelse til stillet sin professionelle kompetence. Psykologen vælger adækvate arbejdsmetoder i forhold til den givne arbejdsopgave».

Også i en række andre paragraffer stilles der krav om faglige vurderinger, som man ikke umiddelbart kan forvente, at studerende behersker. Det er netop uddannelsens formål, at bibringe de studerende disse færdigheder.

Bestyrelsens opfattelse kan derfor resumeres således, at studerende ikke kan skilte med at være underlagt etikreglerne, fordi de ikke er underlagt nogen form for »retsfølgelse« fra Etiknævnet, som afviser sager vedrørende studerende. Og fordi studerende ikke kan siges at besidde de nødvendige forudsætninger for at kunne vurdere, om deres handlinger er i overensstemmelse med etikreglerne. Vi har derfor besluttet at fremlægge et forslag på den kommende generalforsamling, der præciserer den retstilstand, der er gældende.

Det må imidlertid ikke tages som udtryk for en manglende interesse for studerendes arbejde eller udtryk for, at bestyrelsen ikke ønsker, at studerende også forsøger at leve op til etikreglerne, således som det f.eks. er tilfælde når studerende i deres praktikperiode over for universiteterne skriver under på, at de vil leve op til etikreglerne. Det er en glimrende anledning til at drøfte faglig etik. Blot er overholdelsen af etikreglerne i disse tilfælde et forhold mellem universitetet, den pågældende arbejdsplads og den studerende.

I den bredere forstand kan Psykologforeningen også være medvirkende til, at kvalificere de studerendes arbejde. På bestyrelsens opfordring er der af de studerendes klub iværksat en undersøgelse af studerendes arbejde både i Århus og København. Undersøgelsen skal søge at belyse omfanget og karakteren af dette arbejde. Samtidig skal undersøgelsen belyse, hvilke problemer der findes i den forbindelse, for herigennem at give et oplæg til en drøftelse af, hvilke initiativer Psykologforeningen kan tage.

Studerendes arbejde

Af Iógvan Petersen

Holdningen til studerendes arbejde har ændret sig en del i de senere år. For en del år siden, (omkring 1970), da der var fuld beskæftigelse og mangel på psykologer, var det ikke ualmindeligt at få psykologarbejde, selv om der kunne være et godt stykke til den afsluttende eksamen. Ordningen var så udbredt, at der ligefrem etablerede sig en lønmæssig praksis på området, hvor den studerende fik 85-90% af den færdige kandidats begyndelseløn.

I dag er arbejdsmarkedet et andet, og holdningen har også ændret sig. Det er derfor nærliggende at betragte den forandring, der er sket i synet på, hvad psykologistuderende (og yngre kandidater) kan og bør påtage sig af opgaver, alene som et resultat af det ændrede arbejdsmarked. Selv om der sikkert kan være nogen sandhed i dette synspunkt vil det dog være en forenkling. Uanset beskæftigelsesforholdene er der en professionsetisk problematik, der drejer sig om hvilke arbejdsopgaver den enkelte psykolog eller psykologistuderende er i stand til at løse. Disse forhold er naturligvis ikke uafhængige af arbejdsmarkedsforholdene. Hvis der er mangel på kvalificeret arbejdskraft kan det i visse situationer være relevant at påtage sig opgaver, som i andre situationer burde overlades til mere kvalificerede.

Men spørgsmålet om studerendes arbejde udgør også et problem for foreningen. Dette blev aktuelt i efteråret, hvor to studerende i et HOF kursus tilbød en videreuddannelse til terapeuter. I annoncen fremstod de som universitetsuddannede. Dette er klart vildledende. Her er ikke tale om uddannede psykologer, og som sådan er de eksempelvis ikke omfattede af etikreglerne.

Mere generelt har denne sag givet anledning til overvejelser ved Klinisk Institut på Københavns Universitet om man fra universitetets side skulle indføre sanktioner over for studerende, der påtager sig arbejdsopgaver, som de er ukvalificerede til. Sagen har også væ-

ret drøftet ved Fagrådet på Århus Universitet. Fagrådet mener ikke, at universiteter bør involvere sig i disse sager, men i stedet overlade det til arbejdsmarkedslovgivningen (autorisationsbestemmelser o.l.), at fastsætte reglerne og sanktionerne.

I Psykologforeningen har sagen været drøftet i Lønudvalg og Bestyrelse. Foreningen skal understrege, at studerende ikke må annoncere med, at de er medlemmer af Psykologforeningen, idet dette er egnet til at vildføre. Således at offentligheden får indtryk af, at der er tale om en færdiguddannet kandidat. Ligeledes må studerende ikke anføre, at de er omfattet af De Nordiske Etikregler. Etikreglerne omfatter kun kandidater, og klager til vort Etiknævn behandles kun for så vidt disse klager omhandler et kandidatmedlem af foreningen. Inidlertid har Lønudvalg og Bestyrelsen fundet at foreningen hverken kan eller skal involveres i sanktioner over for studerende. Man kunne eksempelvis foreslå, at foreningen skulle nægte optagelse af studerende, der har udført arbejde, der klart overstiger deres kompetence. Men en sådan sanktion ville næppe være juridisk holdbar eller være til gavn for foreningen, idet man med denne sanktion næppe ville kunne regulere arbejdsmarkedet, men muligvis gøre Psykologforeningen mindre.

For de interesser der driver de studerende er nok så materielle. For det første har de brug for et levebrød, men derudover har de brug for erhvervs erfaring, når de engang skal ud på arbejdsmarkedet. Det tillukkede arbejdsmarked, der i dag venter den nybagte kandidat, opfordrer klart til forsøg på at skaffe sig ekstra kvalifikationer i den konkurrence, der hersker om stillingerne. Det er bl.a. i denne sammenhæng problemet skal anses. De studerendes sektioner ved Københavns og Århus Universiteter vil derfor lave en undersøgelse af omfanget og karaktererne af de studerendes arbejde, således at man derigennem kan få et bedre grundlag for på denne baggrund at diskutere retningslinier for studerendes arbejde. Med de arbejdsmarkedsregler der gælder i dag, vil disse regler dog næppe kunne få karakter af at være mere end en række anbefalinger.

14/12 1994

Hej Solidaritetshusrødder - især Rebeller.

ANGÅENDE LOKALEUDNYTTELSESPROBLEMER.

Her er en tanke om en mulig lokalerokering på 2. sal i baghuset. Tanken er opstået ud fra lokaleproblemer i Regnbuen, og dette er ikke for at spille sorteper videre, men for at få jer til at tænke med på en løsning. Måske har I nogle helt andre og bedre ideer.

Det er ikke fordi vi forventer et entydigt svar fra jer. Og en snak om en anden lokaleudnyttelse bør måske tages bredere end blot ud fra Regnbuens problemer. I en sådan snak må også Malergruppen inddrages.

Men dette til en start.

Regnbuen har et problem med lokaler til rådgivning. Vi stiller ikke de store krav til rådgivningslokaler, men muligheden for at kunne lukke en dør er dog en nødvendighed.

Tidligere har rådgivning kunnet foregå i forhuset, men nu er der kommet mere gang i forhusaktiviteterne, så det er ikke længere en mulighed. Måske nogle af jer har bemærket den nødløsning, der så er taget i brug: et stykke stof foran trappen i Regnbue-lokalet. Den "løsning" er ikke holdbar.

Vi har derfor i Regnbuen snakket om den mulighed, at vi kunne bygge en skillevæg eller skydedør, der hvor stoffet nu hænges op. Det er muligt, omend lidt besværligt. Og det vil gå ud over rummet, og vil gøre området omkring trappen/2. sal endnu mere mørkt og klemt.

Og så er det jo, at vi har ladet tankerne strejfe. Også ind i Rebellerens rum på 2. sal. Det rum er lettere at lukke af, da der ikke er gennemgang til andre rum. Umiddelbart vil et lokale-bytte give mindre plads til Rebel-kontorfunktioner, og I må vurdere, om det er OK med jer. Ideen kan dog også tænkes som (et skridt i retning af) en funktionsopdeling af rummet, fremfor en tilhørs-opdeling, idet det bageste rum på 2. sal kan indrettes således, at det i dagtimerne kan benyttes til rådgivning, og i aften timerne vil kunne bruges til mødelokale for forskellige grupper og fora. Behovet for et mødelokale er måske ikke så åbentlyst - for tiden er det vist kun onsdag aften, at Regnbuen har brug for et sådant. Men hvis mødelokalet er der, vil det måske også fremover vise sig, at der er behov for et sådant rum. Både til møder, når caféen er optaget til anden side, og til møder, der passer bedre ind i et mødelokale på 2. sal.

Nåh, det var én ide. Tyg lidt på den.

Regnbuen

telefonbesked. ~~Torsdag~~
onsdag

Hej Alle Eva Regnbuen.

Leif (for Regnbuen) har
i dag taget eksamen
og er nu cand. psyk.

Lth ymar

Hashen, der var 60er-ungdommens frihedssymbol er blevet 90er-ungdommens nervepille. Et lav-statusfænomen på linie med lighergas, Æblesnaps og Rohypnol i guldbajeren, skriver dagens kronikør, som vil gøre op med hippie-myterne

DET ER TANKEVÆK-KENDE, at der her i landet er en klar tendens til at placere hashen på en lille ysegrøn fredet ø. Rundt omkring er et brændende hav af alkohol og hårde stoffer. Men hashen er fredelig. Man risikerer at blive kaldt småhyserisk, hvis man forholder sig kritisk til stoffet. Læg mærke til, at hashen er omgærdet af myter, som ikke eksisterer, når vi diskuterer alkohol eller det, vi normalt forstår ved de hårde stoffer. Vi er ikke et sekund i tvivl om, at både alkohol, heroin, amfetamin og kokain har store medicinske, psykologiske og sociale omkostninger, både for misbrugerne selv og hana nærmeste.

Men når talen falder på hashen, udviser mange af os, der er vokset op i tresserne og halvfjerdserne, en forbavsende liberal eller vaklende indstilling, som står i kontrast til den virkelighed, vi befinder os i dag. Ikke blot er hashen kommet i dårligt selskab og har tabt sin uskyld, men den har prostitueret sig over for de svageste unge - dem der har problemer nok i forvejen. En del af hashens gamle venner nægter krampagtigt at se dette kedelige faktum i øjnene, ofte af den simple grund at man ikke kan stille spørgsmålstegn ved hashen uden at stille spørgsmålstegn ved sig selv.

MENS HASHEN tidligere, for mange unge på gymnasier og højskoler, var et obligatorisk indslag ved festlige lejligheder, er det i 90'erne blevet et lavstatus-fænomen på linie med lighergas, Æblesnaps og Rohypnol blandt op i guldbajere. Bevidsthedsudvidelse, fest og fede farver er historie. For de udsatte unge handler det i dag om at indsnævre bevidstheden - om at lukke en grå og problemfyldt verden ude. Hashen udgør alternativet til at deltage i livet på godt og ondt, hvis de unge da ikke har den nødvendige psykologiske og sociale ballast, det kræver at modstå den lette, men på længere sigt invaliderende løsning på problemerne, som daglig hashrygning rituerer. Mange unge ryger mellem et og ti gram dagligt - nogle endnu mere.

De er ganske enkelt blevet

For 60er-hippien var en pipe hash ensbetydende med bevidsthedsudvidelse, fest og fede farver. I dag er den blevet en forsamt 90er-ungdoms dummenne skjold mod en grå og fjendtlig omverden. (Foto: Solveig Skovmand)

KOM UD AF TÅGERNE

afhængige af stoffet, og mange behandlere, lærere, pædagoger og ikke mindst forældre følger sig magtesløse.

OGSÅ DENGANG - i tresserne og halvfjerdserne, var der en del unge, som havde problemer, og som hashrygningen vendte til det værre. Men man snakkede ikke så meget om de problemer, fordi der var tradition for at fremstille hashen som et uskyldigt ungdomsfænomen. For de fleste unge blev det at ryge hash nærmest betragtet som en del af den

almene dannelse. Det var kun brøgersøve og KUere, som havde et kritisk syn på den ting.

Men nuhænder spiller idag en helt anden og farligere rolle for de svageste af vores unge. Det skal forældre være klar over, og det skal forældre handle ud fra. Ikke med løftede pegefingre eller med tørre træk, men med ærlig og troværdig dialog. Når man opdager, at ens barn ryger hash jævnligt, er det et alarmsignal som skal tages alvorligt, og jo bedre man kender sine børn, jo bedre kan man tage fat på

problemet, og vurdere hvordan det skal gribes an.

Det, at kende sine børn godt, er et nøgleord for kvaliteten af den hjælp, man som forældre kan give. Førtingene går galt, er et godt sted at begynde som forældre ved spisebordet. Det er her, man som udearbejdende forældre har dagens eneste rigtige mulighed for at være i god kontakt med sine unger.

JEG ER BLEVET overrasket over, at det i mange familier er blevet helt almindeligt, at den unge ind-

tager sin aftenmad alene på værelset sammen med den video, som tilsynsløsende er blevet standardudstyr på de fleste teenage-værelser. Det er selvfølgelig ikke her, vi har svaret på, hvordan den unge undgår at løse sine problemer med hashrygning. Men hvis forældre ikke føler, at de er i berøring med deres børn, er det at få dem ud af værelset, væk fra flimmeren og hen til spisebordet, et godt sted at starte.

Fra meningsdonorer-side har den tilsynsløsende mest oplagte tilgang til problemet

været, at søge en afklaring på, hvorvidt hashen bør være et illegalt stof eller ej. Alt for meget går tabt i denne tyndslidte debat.

Ingen ved jo, om en eventuel legalisering vil have nogen afgørende indflydelse på den måde, unge misbruger stoffet på i dag. Det kan vi kun gisne om og mens vi gør det, er der alt for mange unge, der ryger sig selv i sønk.

Langt vigtigere er det at oplyse om stoffets skadevirkninger.

DET ER EN myte, at hash giver varige hjerneskader. Det er ikke påvist. Til gengæld er det påvist, at hashen giver en funktionsnedsættelse på det hukommelsesmæssige og dermed på det indlæringsmæssige og udviklingsmæssige område, både når man er påvirket og i tiden derefter. Men hjernen restituerer sig efter ophør med rygningen. Ligegyldigt hvor mange år man har røget, så kan det altså betale sig at holde op.

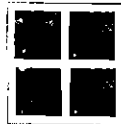
Det er også en myte, at hash kun skaber psykisk afhængighed. Man kan blive både fysisk, psykisk og socialt afhængig af hash. Ved ophør med hashrygning oplever mange personer abstinenser, som i sin voldsomhed ligner de abstinenser man kender fra andre typer af misbrug: Muskelspasmer, koldsvet, hovedpine, søvnløshed, irritabilitet, depression og angst. Andre har ingen problemer med at slippe hashen. Vi ved, at de personlige ressourcer er afgørende for, hvor svært det er at slippe ud af et misbrug - også et hashmisbrug.

Det er en myte, at hash fører til misbrug af hårde stoffer. Langt fra alle, der ryger hash, begynder at misbruge heroin, amfetamin og andre hårde stoffer. Vi har ca. 10 gange flere hashrygere, end vi har stiknarkomaner herhjemme, og tallene har altid været ret stabile. Til gengæld er det et faktum, at hashen for alle narkomaner har spillet en central rolle i deres misbrugsudvikling. Alle narkomaner er begyndt med hash, men ikke alle der ryger hash bliver narkomaner.

Det er en myte, at alle de unge misbrugere er blandingemisbrugere, og at hashen er det mindst farlige stof i repertoireet. For mange unge er hashen omdrejningspunktet for misbruket. Hash er det stof, de beruser sig med hver dag, og er til at skylle efter med. Kokain og amfetamin er noget, mange af dem har prøvet, men som de helst holder sig fra. Det er hashen, som holder dem fast i misbruget.

Det er en myte, at hash ikke er nær så farligt som alkohol eller omvendt. Det virker utroværdigt når man ikke kikker på den person, der misbruger. For Ole, som drikker en kasse øl dagligt og ikke ryger hash, er alkoholen mere farlig. Ligesom hashen er mere farlig for Per, som ryger hver dag, men ikke drikker bajere.

DER ER imidlertid også den klare medicinske forskel, at THC, som er det psykoaktive stof i hash, er fedt-

seligt, mens alkohol er
doploseligt. Det betyder,
THC binder sig til perso-
fedtvæv, også fedtvæ-
et i hjernen, og kun ndskil-
les meget langsomt. Det ta-
ger mellem fire og seks uger
før THC'en igen er ude af
kroppen.

Svensk forskning tyder
på, at denne nplagring af
THC har betydning for,
hvorledes hjernen kan sen-
de information rundt til de
forskellige områder af hjer-
nen. Når personen ikke er
påvirket, giver denne op-
hobning af THC sig udslag i
dårlig hukommelse, mang-
lende evne til at finde ord,
specielt ord for at udtrykke
følelser, manglende evne til
at følge med i en film og
manglende evne til at følge
med i en samtale, specielt
når flere taler på samme tid.

Den eneste måde, hvorpå
personen kan kompensere
for denne funktionsnedsæt-
telse, er ved at ryge sig skæv
– ved at ophæve abstinen-
sen. Derfor har mange
hashrygere en klar oplevel-
se af, at de fungerer meget
bedre under påvirkning af
hash, hvilket er helt kor-
rekt. Ved at ryge igen, kom-
penserer personen for den
funktionsnedsættelse, som
påvirkningen af THC har
skabt. Når man ryger for at
føle sig normal, er hashryg-
ningen blevet en form for
selvmedicinering.

DET SIGER SIG selv, at en
ung der lukker sig inde ved
dagligt at ryge flere gram
hash, ikke kan opnå den
meningsfulde kontakt med
omgivelserne. Hashen gør
dem intellektuelt, følelses-
mæssigt og socialt understi-
mulerede og netop dette ud-
viklingspsykologiske 'un-
derskud' er et centralt tema
i rådgivningen med hash-
misbrugere. Mange af de
hashrygere jeg kender, for-
tæller mig, at de føler det
som at komme ud af et
fængsel efter flere år i den-
ne tilstand. Tiden har stået
stille.

Hvis problemet skal nær-
me sig en holdbar løsning,
må vi gå den tunge vej gen-
nem troværdig oplysning.
Forbud virker ikke. På trods
af øget politiindsats er det i
dag nemmere at få fat på
hash end på letmælk.

DET ER på høje tid, at vi
tager 90'ers-ungdommens
virkelighed alvorligt, og
hol der op med at plødere
for hashens uskadelighed.

Men det kræver, at vi der
er opvokset i trosserne og
halvfjernerne erkender, at vi
må ofre vores senromantis-
ke tresserholdninger på no-
stalgiens alter. Vi må indse
at en farlig polarisering af
ngdomsgrupperne, i dem
klar sig og dem der
gør, betyder, at hash-
rygning for mange unge er
den direkte vej ind i et
skævt livsforløb.

**AF MORTEN SOPHUS
CLAUSEN**
Psyolog, Hash Rådgivnin-
gen Århus Amt

Weekendavisen

24. maj - 1. juni 1995

Holland. I Amsterdam trues halvdelen af de famøse hashcoffeeshops af lukning. Officielt er problemet, at naboerne føler sig generet, men i kulissen står nabolandene og vifter med Schengen-aftalen.

Pragmatikere under pres

AF JACOB LANGVAD

»Nok er vi liberale, men ikke så liberale«, opsummerer Richard Lancee med et røstløst blik. Han er talsmand for narkopolitikken i Amsterdam. Siden byens borgmester i april proklamerede, at det skulle være slut med rollen som »Europas mærkelige mand«, har han været travlt optaget med at forklare den nye situation for udenlandske journalister. Det internationale berygtede symposium på det tolerante Holland Coffeshoppen hvor hash sælges frit, skaber nu problemer i den frimodede by.

»De frie tøjler er blevet misbrugt. Derfor må vi nu gå tilbage til mere regulering. I fremtiden skal det kunne mærkes hårdere, hvis en coffeshop ikke overholder reglerne, siger Lancee.

Gennem mere end et årti har disse simple regler lydt: Ingen gener i forhold til naboerne, intet salg af mere end 30 gram, intet salg til mindre end 18 år, ingen reklamer og ingen hårde stoffer. Problemet for Amsterdams socialdemokratiske borgmester Patyn er imidlertid, at disse regler ikke har kunnet forhindre en voldsom vækst i antallet af coffeshops. Fra 70 i 1985 til omkring 400 i dag med en årlig omsætning på to-tre milliarder kroner, flertallet af dem i byens centrum. Og selv om politiet i gennemsnit lukker cirka 25 hvert år, kommer der hele tiden ny forretninger personer til. Alt i alt har det givet Amsterdam et image, der både for Holland og bystyret er problematisk. Intet politisk parti har dog bidraget til det som tema i en valgkamp, heller ikke Patyns socialdemokrati, der gav ham borgmesterposten sidste sommer. Alligevel har han i første række

Jeg mener kun man bør lukke dem, hvis der også sælges hårde stoffer. De fleste overtalder faktisk reglerne. Hvis vi blot skærer ned i antallet, vil handlen i stedet foregå på gaden, og der har vi ingen som helst kontrol med noget. Sundhedsaspektet har første prioritet for mig. Vi må se i øjnene, at stoffer er en realitet i vort samfund, de unge eksperimenterer, og de skal gøre det så sikkert som muligt, siger politikerne, der vil kæmpe hårdt for sit synspunkt, der i Holland ikke er særlig originalt. Det ligger faktisk på linie med landets officielle narkopolitik siden 1976, hvor man delte stoffer op i hårde og bløde, og vedtog at sundhed kommer før juralis. Filosofien bag coffeshoppen er en reaktion på den stadig vidt udbredte *stepping stone*-teori, der ser hash som første skridt på vejen til automatisk senere brug af hårde stoffer. Undersøgelser pegede imidlertid på, at det snarere var en social faktor, der ledte mod det farligere misbrug. De dårlige kammerater, eller mere præcist, tilstedeværelsen af både hårde og bløde stoffer i én og samme subkultur. Plaget af store narkotikaproblemer valgte landet det eneste at gribe om nødden, og afprøve teorien i praksis. I dag bestræber man sig på at holde den teori på afstand. Kun få i Holland, at man tog det rigtige skridt. Ved at tillade coffeshops er det i meget høj grad lykkedes at isolere hash-rygerne fra narkomaneerne. Den sidste gruppes antal er stagneret med en jævnt stigende gennemsnitsalder uden væsentlig ny tilgang. En pragmatisk politik har tilskyndet den sidste gruppe på en omvendt, der i overvejende grad bekender sig til en dogmepræget krig mod narko.

Sidegevinsten

pct. røget mindst én gang. NIAD, Det Hollandske Institut for Alkohol og Narkotika, fandt en stigning i perioden 1984-92 i en større landsdækkende undersøgelse af skole- og gymnasieelever fra 12 til 18 år. Gruppen, der inden for den sidste måned havde røget hash, var vokset fra 2,3 pct. til 6,3 pct. Antallet, der havde prøvet at ryge mindst én gang, er steget fra 4,8 pct. til 13,6 pct. NIAD mener dog at lignende stigninger er konstateret i andre som England og Danmark. Den afgørende og synlige forskel er, at der i Holland er skabt en institution, coffeshoppen. Og hvor selv omdrejningspunktet i hollandsk politik oprindeligt var en *reduction*-strategi, er man nu villig til konfronteret med hash som en del af en kommerciel nydelsesmiddelkultur. Nummer 2 efter alkohol. Og Holland må spørge sig om det nu også var meningen.

Fuldstændig legalisering

I det liberale bruger- og behandlertøj mener man ikke det kan være anderledes. Trods farerne er stofkulturen kommet for at blive. Røpel Kerssemakers fra Leijdele centrum siger: »I virkeligheden burde man forestå en fuldstændig legalisering. Det ville tillade en prispolitik og en egentlig kvalitetskontrol med de produkter, en stor mængde mennesker ryger. Jeg tror ikke, at det er umuligt på én gang at legalisere og fremme moderat brug. Vi har jo aldrig sagt at hash var ufarlig. Det er blevet en del af vores kultur på meget få år, men mange folk skal stadig informeres og lære at bruge det fornuftigt.

For andre, som det uafhængige re-

ICE & JUICE BAR

NICE DRINKS COFFEESHOP IS ABLE TO OFFER YOU THE BEST DEAL IN TOWN.

THE BEST THAT MONEY CAN BUY

EXCLUSIVE FRESH FRUIT COCKTAILS
HÅR FL 25.-
THE NEPALESE TEMPLE BARS
1.2 GRAMS FOR FL 25.- (BLACK)
1.2 GRAMS FOR FL 25.- (RED)
1.2 GRAMS FOR FL 25.- (RED)
ALSO AVAILABLE:
THE NICE DRINKS HÅR NEMO ITSELF
THE BEST REMINDER OF WESTEDEN
THE SPECIAL OFFERS FOR FL 100.-

SUPER MAROC
KETAHMO
CINNAMON
POLSK GOLD
MAROC SPECIAL
RED LEBANON
SANTALINA
NORTHERN LIGHT
THAI
SUPER THAI

22.5 GRAMS
22.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS

22.5 GRAMS
22.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS

22.5 GRAMS
22.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS

22.5 GRAMS
22.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS

22.5 GRAMS
22.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS

22.5 GRAMS
22.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS

22.5 GRAMS
22.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS

22.5 GRAMS
22.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS

22.5 GRAMS
22.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS

22.5 GRAMS
22.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS

22.5 GRAMS
22.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS
12.5 GRAMS

Obskur politik

Hvor man i filosofens verden ville udbrude »Det er en paradoks!« og derpå animeret tænke videre over sagen, er det anderledes i juras univers. Skismaet fascinerer ikke Hollands mere konservativt indstillede naboer. For dem er selvsagtationen Holland på ny i den arundregende rolle som transitland for verdens smuglere, kun varer og kunder er forandret. Holland gør sig derfor store, synlige anstrengelser for at stoppe alle former for smugling, men paradokset forsvinder ikke af af den grund. Som en delvis symbolsk gestus har politiet kontrolleret med coffeshoppen og ulovlige lagre gennem årene ofte været ganske hård. Adrian Janzen, doktor i økonomi ved Amsterdams Universitet, har studeret udviklingen af coffeshoppen som økonomisk fænomen. Han karakteriserer i bogen »Cannabis in Amsterdam« den nationale politik som obskur og kaotisk, og taler om en pseudo-legalisering. Politiet sætten har ifølge Janzen varieret forvirrende alt efter holdningen i det enkelte af Hollands fem distriktskammermyndigheder. Nogle gange helt ned i de enkelte politikere, og ofte under indflydelse af skiftende internationalt pres. I perioder er hashaktoren derfor udsat for jævnlige raziaer, og skatteopkrævning er ekstra hård. Den særlige HIT-team tager fat. Den foregår som i Hollands prostitutionsektor, ved at skattemyndighederne laver et skat

over indtægterne fra hashsalget. Det er så op til ejeren at modbevise dette, hvis han ikke vil betale. Amsterdams nuværende bestræbelser på at få antallet af coffeshops ned har stået på

Legalt vakuum

En decideret hash-bevilling eksisterer ganske enkelt ikke. Til trods for at coffeshoppen er bjørnestein i en narkopolitik som Holland ofte bryster sig af, opererer Jacobson og hans makker i et

glas, forklarer han bekvæmt om de problemer byens borgmester påfører hans forretning. Som sælger af både hash og alkohol, er der hårde tider på vej for Jacobson.

»Vores økonomi er baseret på begge dele. Uden basil vil balancen af omkostningen forsvinde. Vi bliver nødt til at starte helt forfra med at skabe en ny kundesreds, når hashkunderne forsvinder. Mark Jacobson vil tale med sin advokat i morgen, men han står svagt. Udover en diffus størrelse som »opstøt« er berettiget forventning, har den lille erhvervsdrivende intet at gå til dommeren med. Den del af forretningen der har med hash at gøre, har han nemlig intet påtalt på.

Menukort fra Coffeshoppen »Nice Dreams«.

enings af hotel, cafe- og restaurationsvirksomhed, der har fået konkurrence fra coffeshoppen. De mener at coffeshoppen tiltrækker de forkerte turister, og de mange hashrygere odelægges byens image. Indehaverne af coffeshoppene er selvsagt dybt uenige, og afviser det som broddet.

Lån fra Heineken

»Her kommer også turister med tysk tegnsprog. Der er hashrygere i alle samfundslag i dag, siger Marc Jacobson. Sammen med en kammerat har han for tre år siden startet The Rookies i Amsterdams centrum. De to holdninger på 27 og 28, begge færdige, har bygget stedet op fra grunden. Her er pool-bord, en såkaldt bordsk i lyst bage-træ med forkomede olbær, leveret af Heineken bryggeriet, der også har lånt dem 80.000 kroner til etablering. En helt almindelig praksis. Sider på eftermiddagen er de runde borde pænt ryddet, musikken dæmpet og de få gæster taler roligt sammen. Der ligner en bar.

rest 400 i dag med en snæbret omsætning på to-tre milliarder kroner, flertallet af dem i byens centrum. Og selv om politiet i gennemsnit lukker cirka 25-30 butikker om året, er der hele tiden nyfødt virksomhed. Den sidste gruppe antal er stagneret med en jævn stigende genomsnittsalder uden væsentlig ny tilgang. En pragmatisk politik har tilsyneladende sejret på trods af en omverden, der i overvejende grad bekender sig til en dogmepræget krig mod mørket.

Siddegevinsten

Samtidig kan det ikke nægtes, at Holland har fået en præker sidegevinst. Succesen har nemlig åbenbart - og måske medvirket til at frembringe - mere end en generation, hvor den udsnit bruger hash lige så naturligt som alkohol. Visse problemer følger naturligvis med. Jellinek-centret i Amsterdam, der har alle slags misbrugere i behandling, har set en stigning fra 150 til 200 hashmisbrugere de senere år. Antallet af regelmæssige hashbrugere i Holland anslås officielt til 600.000 eller 4,6 pct. af befolkningen over 12 år. Af samme gruppe har 24

af virksomheder i Amsterdam har været tvunget til at lukke. Det ville tillade en prispolitik og en egentlig kontrol med de produkter, en stor mængde mennesker ryger. Jeg tror ikke, at det er umuligt på én gang at legalisere og fremme moderat brug. Vi har jo aldrig sagt at hash var ufarligt slikt. Det er blevet en del af vores kultur på meget få år, men mange folk skal stadig informeres og lære at bruge det fornuftigt.

For andre, som det uafhængige research-kontor Advies Bureau Drugs, er de planlagte stramninger et udtryk for formidling og stor uvidenhed fra myndighedernes side. På grund af de vidt forskellige alders- og etniske grupper der mødes i coffeeshoppen, har den vigtige funktion som integrationssted i et stadig mere fragmenteret samfund. Ejerne har helt uden myndighedernes hjælp lagt et overset styrke pionerarbejde, der både er hårdt og mere økonomisk usikkert end man antager, lyder konklusionen i rapporten »Hash coffeeshops and their patrons«.

Borgmester Patyn ser sagen noget anderledes. Og han støttes af branchefor-

erhvervsdrivende mnt at gå til domstol med. Den del af forretningen der har med hash at gøre, har han uet papir på.

Legalt vakuum

En decideret hash-bevilling eksisterer ganske enkelt ikke. Til trods for at coffeeshoppen er hjørnesten i en markopopolitik som Holland ofte bryder sig af, opererer Jacobson og hans makker i et juridisk vakuum. Og det er ikke tilfældigt. Siden starten har den hollandske politik været nøje justeret i forhold til forpligtelsen i FN-konventionen om narkotika fra 1961. Her er hash en ikke-tilladt substans. Derfor har coffeeshoppen som fænomæn aldrig været andet end ulovlig. Med udgangspunkt i et overordnet opportunitetsprincip kan anklagenydheden undlade at foretage visse lovovertrædelser. Det formuleres konkret som en lav prioritering hash-bekæmpelsen. En hashbevilling ville være en uensidig provokation af det internationale samfund, der altid har set skeptisk på coffeeshoppens harmoni med FN-konven-

se af skiftende international pres. I perioder er hashsektoren derfor udsat for jævnlige raziaer, og skatteopkrævningen er ekstra hård, når det særlige HLT-team tager fat. Den foregår som i Hollands prostitutionsektor, ved at skattenydhederne lever et støt over indtægterne fra hashsalg. Det er så op til ejeren at modbevise dette skat, hvis han ikke vil betale. Amsterdams nuværende bestræbelse på at få anslået af coffeeshops ved har stået på i nogle år. Succesen har dog hidtil været begrænset. For eksempel har man de senere år måttet lide den tort af inddehavere, man søgte at få dømt for større hash-lagre, er blevet tilkendt forsvindende straffe. Domstolen har henvist til samfundets almindeligt milde syn på hash en.

Iskolde vinde

Et stadigt mere åbent EU har gjort det sværere for Holland at beholde sin position i fred. Tildelingen af sædri for Europol i Haag til Holland var en brik, og senest har ikrafttrædelsen af Schengen-konventionen fortløbende skabt fornyet pres på Holland.

»Der blæser en iskold vind fra Europa, men selvfølgelig vil ingen i Holland indrømme, at vi nu ændrer indenrigspolitik under pres fra Tyskland og Frankrig, mener Adrian Jansen. For han er der ingen tvivl om de planlagte strammings sammenhæng med Schengen-konvention, der afskaffer grænsekontrollen mellem ni deltagerlande. Hverken talsmand for sundheds- eller justitsministeriet vil tale om en sådan sammenhæng, men en hollandsk diplomat i Bruxelles finder det oplagt. Med konventionen har landene samtidig forpligtet sig til en narkotikabekæmpelse, der udtrykkeligt omtaler cannabis. Dog leveres det enkelte land stadig rum i valget af midlerne til at holde den ulovlige efterspørgsels negative virkninger i ave. Her er rum for ulovlig efterspørgsels negative virkninger og her er rum for fortolkning. Holland har en spinkel knage, og den giver man næppe slip på. Med de åbne grænser er der lagt i oven på flere konflikter. Mange tyskere og belgiere tager et smut over grænsen og køber hash ind. Det er især en tur i øst på ty skerne. Her er salg af hash stadig ulovligt, men den tyske forfatningsdomstol tillod sidste år, under stor forargelse, borgerne at besidde seks gram hash. Dem kan tyskere nu ubesværet hente og bringe risikofrit i Holland (om det er diplomatisk pres eller alene hollandsk irritation over strømmen af tyske drug-tourists er uklart. Men i hollandske grænsebyer Venlo og Maastricht er det tilsyneladende blevet for meget. I Maastricht pusler man med den ikke særlig diplomatisk ide at åbne en coffeeshop tæt ved selve grænsen. I Venlo har man dermed skåret antallet af coffeeshops ned fra 39 til kun fem. Det uheldige er, at tyskerne stadig kommer, og at meget af hashsalget nu foregår på gaden. Netop den form for illegalsitet som Holland grænser 20 år har bekæmpet med straffegod.

»Vidt forskellige alders- og etniske grupper mødes i coffeeshoppen, som dermed har en vigtig funktion som integrationssted i et stadig mere fragmenteret samfund. Ejerne har helt uden myndighedernes hjælp lagt et overset styrke pionerarbejde, der både er hårdt og mere økonomisk usikkert end man antager, lyder konklusionen i rapporten Hash coffeeshops and their patrons. De mener at coffeeshoppen tillægger de forkerte turister, og de mange hashrygere ødelægger byens image. Indehaverne af coffeeshoppene er selvsagt dybt uenige, og afviser det som brodnid.

Greb om nælden

»En coffeeshop giver ikke flere støtproblemer end andre barer og diskoteker.

DOKUMENT OM PLANTEGIFTEN HASHIS.

Mange har ikke prøvet at ryge hash - selv om de fleste, der deltager i diskussionen nok har. Her er nogle tanker fra een, der 'ryger' for første gang. Det foregik i Leipzig i 1886, som en del af et psykologisk eksperiment. Et halvt år efter - september 1886 - grundlagde han Psykologisk Laboratorium på Københavns Universitet.

AF ALFRED LEHMANN, Rejsebrev fra 17. januar 1886, Leipzig.

"Endnu et forsøg af højst ejendommelig art må jeg ikke glemme at omtale. Hos amerikaneren, Dr. James Mc. Keen Cattell, hvis navn de kender fra studierne, sad vi en aften tre mand, en student Lange, finlænderen mag. Neiglick, som arbejdede sammen med mig, og endelig jeg. Cattell kom til at omtale nogle forsøg, som han havde gjort alene, nemlig over forskellige giftstoffers indflydelse på bevidstheden, og særlig fremhævede han plantegiften Haschisch, som højst mærkelig i sine virkninger. Det blev da aftalt, at vi tre, som ikke havde prøvet dette før, skulle komme til Cattell den næste aften og indtage en passende dosis; C. ville da forblive ædru og iagttage de objektive fænomener.

Som sagt så gjort. Jeg havde imidlertid også lyst til at være iagttager, og spiste derfor rigtig dygtig til aften, inden jeg gik hjemmefra. Dette skulle efter C's sigende gøre giftens virkninger langsommere og svagere, hvorfor han udtrykkelig havde frarådet at spise noget. Stoffet blev indtaget i form af piller, 9 stk pr mand, men med mit fortsæt tro, så vidt muligt at være iagttager, eskamoterede jeg de 6 ned i vestelommen og spiste kun de tre. Kl. var da 6.30, og vi satte os derpå til at spille et i Amerika yndet kortspil, som C. lærte os. Kl. 8 erklærede de to andre, at nu var det dem umuligt at erindre en eneste smule af spillets regler; de havde glemt hvert ord, der var sagt dem. Jeg var fuldstændig normal. C. lod dem læse op af en bog; i begyndelsen lykkedes det; om trent kl. 8.30 kunne de ikke mere kende bogstaverne. Alle disse læseforsøg foregik under en ustandselig latter, der naturligvis også smittede os ædru, men fra de to andres side var latteren rent sygelig. De erklærede, at hvert ord, der blev sagt, ja egentlig ethvert sanseindtryk ligefrem tvang dem til at le. Kl. 9 kunne de ikke mere tale rent, de stammede og midt i en sætning slap tråden; tillige begyndte de at delirere, talte om elektriske lys, farver på væggene, dyr, der løb om i stuen osv. Pulsen var normal, men stærk hjertebanken og det hvide i øjnene var rosenrødt. Så begyndte de at blive søvnige; L. sank hen i en fuldstændig døs, så at han ikke svarede på, hvad man sagde til ham, og et forsøg på at få ham til at gå omkring viste sig frugtesløs. N. var noget mere livlig, men bevægede sig yderst langsomt som om han havde blylodder på fødderne. Henad kl. 10 viste han stærke brækningssymptomer, men uden nogen opkastning. Så faldt han i søvn.

Ligetil dette øjeblik havde jeg følt mig aldeles frisk, så at jeg kunne hjælpe C. med at nedskrive alle iagttagelser og understøtte N., da han blev syg. Men på slaget 10, lige som N. var faldet i søvn, blev der så underligt mørkt i stuen. Jeg ville gå hen for at se til lampen, men i det samme følte jeg, hvorledes alt blodet løb ned i benene, og det var mig næsten ikke muligt at løfte dem fra jorden. I løbet af 2 timer gennemgik jeg nu hele den subjektive række af de fænomener, hvis ydre virkninger jeg hidtil havde

iagttaget. Da C. så mig stå stille på gulvet, sagde han: "Føler de noget" og disse ord forekom mig så komiske, at jeg brast i latter. Så var jeg idiot en halv times tid, lo af alt, og fandt hele verden grundkomisk. Så kom hallucinationsstadiet med farver og dyr og endelig "vollständige Ideenflucht". Det var det mærkeligste stadium. Det var umuligt at sige en sætning til ende, fordi man havde glemt begyndelsen, når man kom til midten. Og når jeg stoppede op, forekom det mig, som om jeg havde sagt noget i forgårs. Hele tidssansen var i uorden. Jeg kunne dog til dels tale, når jeg gjorde vold på mig selv og talte i korte sætninger, men det var aldeles nonsens, alt hvad jeg sagde, skøndt jeg syntes at tænke ganske klart. Og dertil kom i et kortere tidsrum dobbeltbevidsthed. I dette tidsrum kunne mit ene Jeg høre, at det andet vrøvlede aldeles forskrækkeligt, men det var for det fornuftige Jeg umuligt at tage ordet fra det andet. Den hele tilstand var dog langt fra ubehagelig. Tilmed var den ikke kontinuerlig. I enkelte øjeblikke sov jeg, så vågnede jeg og havde alle de beskrevne fornemmelser og så kom et ganske lyst moment, hvor jeg var næsten fuldstændig normal, kunne føle min puls, undersøge mine øjne, som var røde som de andres, og nedskrive alt, hvad jeg havde følt. Men det varede kun ganske kort, så faldt jeg igen hen i en døs. Disse perioder vexlede måske 30-40 gange i løbet af 2 timer. Kl. 12.45 var jeg fuldstændig fri for fornemmelser; de andre sov, men kunne med meget besvær vækkes og vi blev derefter fulgte til vores respektive bopæle af C.

Den næste dag havde vi ikke spor af tømmermænd, kun stod hele verden for os i et fornøjeligt lys, så vi lo af alting. Men vi så ud, som om vi havde soldet i 8 nætter i træk uden at komme i seng.

Dette forsøg anser jeg for højst interessant, fordi man får indblik i, hvorledes bevidstheden hos idioter og forskellige grupper af sindsyge er beskaffen. Jeg vil anbefale det meget til alle, som ønsker at kende noget til "Geistesabnormität" af egen erfaring. Når stoffet ikke tages i for stor dosis, skal det ikke være farligt, men 9 piller er efter lægernes sigende næsten grænsen for, hvad et sundt menneske kan tåle. 3 piller 0,2 g turde efter min erfaring være tilstrækkelig til at opleve alt".

Husmødet d. 6/12

Tilstede: Janus, John, Heridi, Michael
+ Regnbuen.

Dagsorden:

- 1) Regnbuen
- 2) Islandsættelsen

ad 1 Regnbuen orienterede om deres virksomhed, og baggrunden for deres eksklusion af Studenterhuset.

R. laver graf's rådgivning ifht. psykiske problemer, er ca. 20 ~~aktivister~~ ^{brugere}. 60. har junderet i 2 år. (8 aktivister)

Har pt. ingen økonomi, har ansøgningsude, men det er usikkert hvad R. får pga. balladen i Studenterhuset.

R. vil gerne flytte ind, men pga. usikkerhed om økonomi afgøres det ikke pt. hvor/wilke lokale R. vil bruge. Bedste løsning lokalemæssig er det ledige lokale i forhuset, ellers umulighed hos Rebel.

ed 2 Baghus: Tag på bad/toilet (ordig-
gøres kommende 19. dg. Michael laver
liste til Rebel over hvad der
ifølgelse skal laves.

Arb. weekend. på 1. sal forhus d. 17-18/12
Vi skal have skaffet et skraldestation
der skal stå i den 1. gård.

Michael taler med Nykredit om evt.
lån til fjernvarme.

Næste møde d. 10 jan.

OVERSIGT OVER REGNBUE-MATERIALE, NOV. 1994.

Mappe A1 - A8: Momenter i Regnbuens praksishistorie:

- A1: Et forarbejde: At bestemme sig samfundsmæssigt maj 1981 - sep 1984; mappe 1
 A2: Et forarbejde: Historien starter - i Studentehuset sep 1984 - maj 1985; mappe 2
 A3: Regnbue-skriver: Abent for brugere onsdag d.22. maj 1985 juni 1985 - marts 1989; mappe 3
 A4: Regnbue-skriver: 2. generation af Rgb-ere starter op april 1989 - marts 1991; mappe 4
 A5: Regnbue-skriver: Politisering som inddæmning af fascismen april 1991 - marts 1992; mappe 5
 A6: Regnbue-skriver: Regnbuens vokseværk april 1992 - dec 1992; mappe 13
 A7: Regnbue-skriver: Eksemplarisk praksis jan 1993 - 19. okt 1993; mappe 14
 A8: Regnbue-skriver: Tilbage til udgangspunktet 20. okt 1993 - april 1994; mappe 30

Mappe B1 - B3: Tekster i en kritisk psykologi

- B1: Kollektivitet; Politikformer; Spiro-Marx; Problem-begrebet forår 1987 - jan 1990; mappe 6
 B2: Sanselighed I-II; Introduktion til Kripsy; Sygdomsteorier jan 1990 - nov 1992; mappe 7
 B3: Autorisation; Psykopati-begrebet; Det okkulte/nazismen dec 1992 - marts 1994; mappe 21

Mappe C1 - C3: Interne faglige noter (anonymiseret)

- C1: Psykolog-erklæringer; Udtalelser; Korrespondance myndigheder jan 1986 - marts 92; mappe 8
 C2: Psykolog-erklæringer; Udtalelser; Korrespondance myndigheder mar 1992 - dec 93; mappe 20
 C3: Psykolog-erklæringer; Udtalelser; Korrespondance myndigheder jan 1994; mappe 25

Mappe D1 - D2: Fagpolitisk

- D1: Fagråd/Studentehuset/Kritiske Psykologer/Forum okt 1983 - marts 1992; mappe 9
 D2a: Studentehuset og Regnbuen marts 1992 - okt 1993; mappe 15
 D2b: Regnbuen og Autonome papirer for 1993; mappe 16
 D2c: Dokumenter, Husavis, Folder og referater papirer for 1984 - 1993; mappe 17
 D2d: Striden i Studentehuset 27. nov 1991 - jan 1994; mappe 18

Mappe E1 - E4: Fagkritik

- E1: Fagkritik: Socialpsyk; Udviklingspsyk. og pædagogik dec 1977 - jan 1990; mappe 10
 E2: Fagkritik: Arb / pæd / soc / Klinisk psykologi og Almen jan 1992 - juni 1986; mappe 11
 E3: Fagkritik: Terapi fra urform til samfundsform Speciale Januar 1986; mappe 12
 E4: Fagkritik: Statsfjenden; Studentehuset og Regnbuen maj 1992 - forår 1993; mappe 19

Mappe G1 - G2: Presse, advokat, Registerilsynet, Politiet

- G1: Presse, advokat, Registerilsynet, Politiet: anklagen! 20. okt 1993 - april 1994; mappe 22
 G2: Presse, advokat, Registerilsynet, Politiet: dommen! maj 1994 - aug 1994; mappe 31

Mappe G'1 - G'4: Avisartikler

- G'1: Startopstilling: Tossen fra og på Uni, Stormen og Aftening 20. okt 1993 - 28. nov 1993; mappe 26
 G'2: Mellemspill: Udlæring af oplysninger til PET 29. nov 1993 - 15. sep 1994; mappe 27
 G'3: Første slutspil: Merlungs beretning: Sindssygdømt! 16. september 1994; mappe 28
 G'4: Andet slutspil: Tossen fra Ekstra Bladet og exit-Mossad 16. sep 1994 og frem; mappe 29

Mappe A'1 - A'3: Autonom Fagpolitik

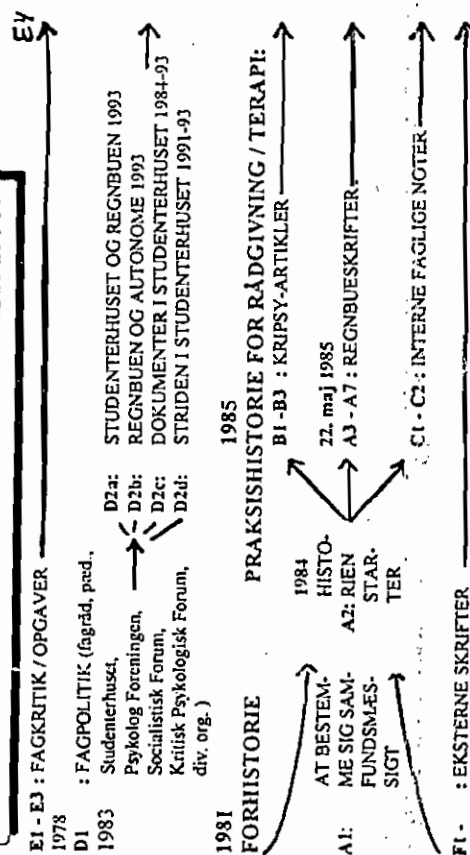
- A'1: Kuppet mod autonome socialister i Studentehuset, del I 20. okt 1993 - 15. nov 1993; mappe 23
 A'2: Kuppet mod autonome socialister i Studentehuset, del II 16. nov 1993 - april 1994; mappe 24
 A'3: Sagen mellem Regnbuen og Københavns Universitet, del III maj 1994 - sep 1994; mappe 32

Af yderligere materiale findes:

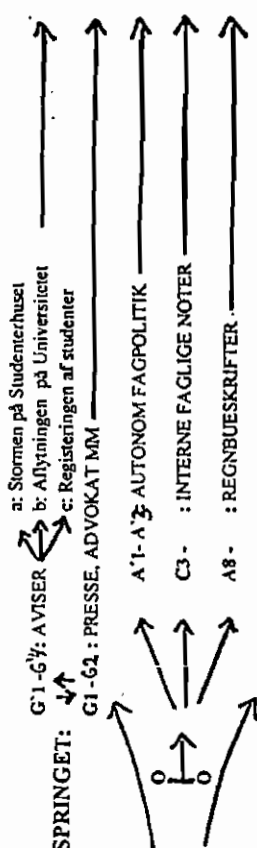
- 1 - Oversættelser af tyske tekster om Kritisk Psykologi.
 2 - Fællesmødebøger: nr. 1 - 17 / 1984 - 1994.
 3 - Supervisionsbøger og brugermateriale/noter 1985-1994. Dette materiale er tavshedsbelagt og ikke tilgængelig for andre end den direkte berørte.

GRAFISK OVERSIGT:

REGNBUE: MAJ 1981 - 20. OKTOBER 1993.

KRITISKE PSYKOLOGER: 20. OKTOBER 1993

OVERSIGT OVER REGNBUE-MATERIALE, NOV. 1994.

Mappe A1 - A8: Momenter i Regnbuens praksishistorie:

A1:	Et forarbejde: At bestemme sig samfundsmæssigt	maj 1981 - sep 1984; mappe 1
A2:	Et forarbejde: Historien starter - i 'Stunderhuset	sep 1984 - maj 1985; mappe 2
A3:	Regnbue-skrifter: Åbent for brugere onsdag d.22. maj 1985	juni 1985 - marts 1989; mappe 3
A4:	Regnbue-skrifter: 2. generation af Rgb-ere starter op	april 1989 - marts 1991; mappe 4
A5:	Regnbue-skrifter: Politisering som inddæmning af fascismen	april 1991 - marts 1992; mappe 5
A6:	Regnbue-skrifter: Regnbuens vokseværk	april 1992 - dec 1992; mappe 13
A7:	Regnbue-skrifter: Eksemplarisk praksis	jan 1993 - 19. okt 1993; mappe 14
A8:	Regnbue-skrifter: Tilbage til udgangspunktet	20. okt 1993 - april 1994; mappe 30

Mappe B1 - B3: Tekster i en kritisk psykologi

B1:	Kollektivitet; Politikformer; Spiri-Marx; Problem-begrebet	forår 1987 - jan 1990; mappe 6
B2:	Sanselighed I-III; Introduktion til Kripsy; Sygdomsteorier	jan 1990 - nov 1992; mappe 7
B3:	Autorisation; Psykopati-begrebet; Det okkulte/nazismen	dec 1992 - marts 1994; mappe 21

Mappe C1 - C3: Interne faglige noter (anonymiseret)

C1:	Psykolog-erklæringer; Udtalelser; Korrespondance myndigheder	jan 1986 - marts 92; mappe 8
C2:	Psykolog-erklæringer; Udtalelser; Korrespondance myndigheder	mar 1992 - dec 93; mappe 20
C3:	Psykolog-erklæringer; Udtalelser; Korrespondance myndigheder	jan 1994; mappe 25

Mappe D1 - D2: Fagpolitik

D1:	Fagråd/Stunderhuset/Kritiske Psykologer/Forum	okt 1983 - marts 1992; mappe 9
D2a:	Stunderhuset og Regnbuen	marts 1992 - okt 1993; mappe 15
D2b:	Regnbuen og Autonome	papirer for 1993; mappe 16
D2c:	Dokumenter, Husavis, Folder og referater	papirer for 1984 - 1993; mappe 17
D2d:	Striden i Stunderhuset	27. nov 1991 - jan 1994; mappe 18

Mappe E1 - E4: Fagkritik

E1:	Fagkritik: Socialpsyk; Udviklingspsyk. og pædagogik	dec 1977 - jan 1990; mappe 10
E2:	Fagkritik: Arb./ pæd./ soc./ klinisk psykologi og Almen	jan 1992 - juni 1986; mappe 11
E3:	Fagkritik: Terapi fra urform til samfundsform	Speciale Januar 1986; mappe 12
E4:	Fagkritik: Statsfjenden; Stunderhuset og Regnbuen	maj 1992 - forår 1993; mappe 19

Mappe G1 - G2: Presse, advokat, Registertilsynet, Politiet

G1:	Presse, advokat, Registertilsynet, Politiet: anklagen!	20. okt 1993 - april 1994; mappe 22
G2:	Presse, advokat, Registertilsynet, Politiet: dommen!	maj 1994 - aug 1994; mappe 31

Mappe G'1 - G'4: Avisartikler

G'1:	Startopstilling: Tossen fra og på Uni, Stormen og Aflytning	20. okt 1993 - 28. nov 1993; mappe 26
G'2:	Mellemspil: Udlevering af oplysninger til PET	29. nov 1993 - 15. sep 1994; mappe 27
G'3:	Første slutspil: Merlungs beretning: Sindssygdom!	16. september 1994; mappe 28
G'4:	Andet slutspil: Tossen fra Ekstra Bladet og exit-Mossad	16. sep 1994 og frem; mappe 29

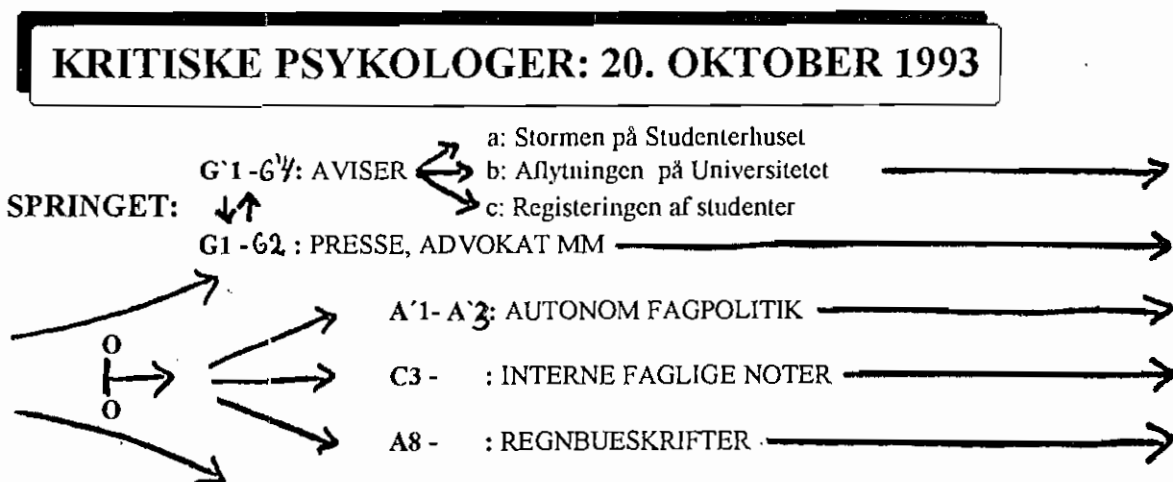
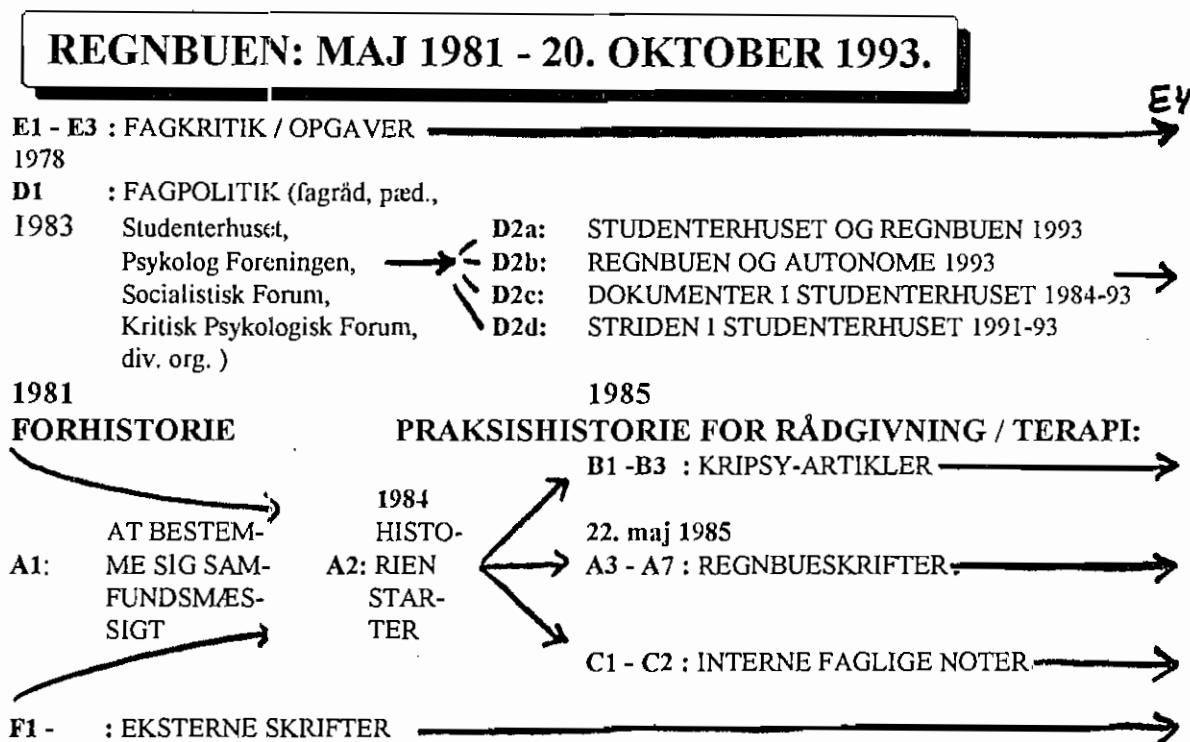
Mappe A`1 - A`3: Autonom Fagpolitik

- A`1: Kuppet mod autonome socialister i Studenterhuset, del I 20.okt 1993 - 15.nov 1993; mappe 23
A`2: Kuppet mod autonome socialister i Studenterhuset, del II 16.nov 1993 - april 1994; mappe 24
A`3: Sagen mellem Regnbuen og Københavns Universitet, del III maj 1994 - sep 1994; mappe 32

Af yderligere materiale findes:

- 1 - Oversættelser af tyske tekster om Kritisk Psykologi.
- 2 - Fællesmødebøger: nr. 1 - 17 / 1984 - 1994.
- 3 - Supervisionsbøger og brugermateriale/noter 1985-1994. Dette materiale er tavshedsbelagt og ikke tilgængelig for andre end den direkte berørte.

GRAFISK OVERSIGT:

BØGER FRA REBELs BOGARKIV:

TITEL	Forfatter	Bemærkninger
Fra Demos:		
"Dien Bien Phu"	Vo Nguyen Giap	om slag mod Frankrigs kolonipolitik i Indokina.
"Sydafrika"	Abdul S. Minty	fra imperialist- serien.
"Indonesien"	Paul Erik Jensen	---#---
"Revolutionen i Guinea"	Amilcar Cabral	---#---
"De revolutionære befrielseskrige i Angola, Guinea-Bissao og Mozambique"		
Projektgruppe Afrika.		
"En politisk domstol"	Finn Ejnar Madsens forsvarstale.	
"Fremskridsarbejderen"	Poul V. Jensen	Vedr. Frp.'s jordskredssejr i '73.
"Det frie ords bestyrelse"	H. Bison	Om den pressens forb. til erhversliv.
"En pjece om Fællesmarkedet".		
"NATO er vendt mod dig" pjece om DK og Danmark.		
"Undergravende virksomhed" detaljeret pjece om efterretningstjenestens arbejde.		
"En undertrykt sandhed" om Palæstinakonflikten. Fra 1978 altså fra før Intifadaen.		
"Sydøstasien?" debatbog om Vietnam, Laos og Cambodja. Fra 1979.		
"Klassekamp bag kulisserne" Ta'r udgangspunkt i militærkup i Chile '73.		
"Den amerikanske neo-kolonialisme" af Nguyen Khac Vien & Vo Nhan Tri (Vietn.)		
"En beskidt historie" af Poul Sørensen. En socialistisk børnekrimi.		
"Rebild-bogen - Solvognen" En dokumentation for skole og hjem.		
"Det småborgerlige oprør" af Gunnar Rasmussen. Om Frp. 's succes i 1970'erne.		
"Bryggeri-rapporten" Om arbejdsforhold på Carlsberg. Udg. i forb. med 125 års jubil.		
"Robin Hood" Geoffrey Trease. Sjøv version af legendarisk oprørshistorie.		
"Frihedens værksted" Ho Chi Minh. Udvalgte tekster fra Vietnams leder.		

VS-forlaget & Røde Hane:

- "Fra sandkasse til kadreparte?" om VS i årene 1967-73. Meget morsom, jf. fraktioner og internævl.
- "Håbefulde visioner - nødvendige brud" af Søren Kolstrup (red.) m.fl.
- "Hvordan kommer vi videre?" artikler om militarisme og fredspolitik.
- "VS' historie - 1967-75. En skitse" Mindre udgave af "Fra sandkasse...."
- "Efter rakataftalen: Farvel til våbnene?"
- "Langsgtede mål" partiernes langsigtede mål for samfundets udvikling.
- "Et folk i krig" Klassekampen i Nordirland. Fed bog om Nordirland, hvor man ikke kalder krigen derovre det, den ikke er - en religionskrig.

Politisk Revy

- "Lenins sidste kamp" af Moshe Lewin. Om opgøret mellem Stalin og Lenin.
- "Spanien. Arbejderkommissionerne - den nye arbejderbevægelse" af Rathfelder, Stein og Vogel. Fra 1976.
- "Arbejdskamp, arbejdsret" af K. Knudsen & J. Bloch-Poulsen. Om det fagretslike systems udvikling i Danmark. Fra 1979.

Modtryk:

- "Krisen i den kommunistiske verdensbevægelse" af Fernando Claudin. Bind 1.

"Folkefront i Europa" - en antologi om demokrati og socialisme. Om samarbejde mellem socialdemokrater og kommunister.

"Arbejdsmiljøet i jernindustrien" af Henning Tjørnehøj.

Blandede bolcher:

"Paladset" af Anders Ehnmark. Om Italiens kriser tilbage i tiden.

"Verdensbanken" særnummer af Vietnam -solidaritet 1970.

"Klassekampene i Polen" Fra arbejderopstande i Polen 1956, 1970-71 & 1976.

"Blokade - frihed og tvang i Danmark" Debat om blokadevåbnet.

"Mexicaner-sagen" æh, øh, åh:.....??

"DKP og kapitalismen" af Fagtryk - arbejdsrapporter fra fagkritisk front.

"Bliv politisk soldat" pjese om røde soldater.

"Fra den lange march" Heroisk sklidning af den lange march.

"Spionen, der sladrede" J. Andersen & S. Jørgensen. Om spionage mod venstrefløjen. Jf. Hans Hetler.

"Uddannelserne i EF-Unionen" af Erling Böttcher.

"Folkestyret og EF" & "Det ny Europa" af Jens-Peter Bonde.

"Vi vil ikke nøjes med ord" Faglig Ungdom.

"Blandt betonblomster.....i det danske forsvar" af Hans Møller. Tegneserie.

BØGER

- ♦ Abrahamson, Peter m.fl.: "Poverty, Unemployment, **Marginalization**", Sociologi 1988
- ♦ Andersen, John m.fl.: "Fattigdommens sociologi", Sociologi 1987
- ♦ Bundgaard, Frank: "Bysociologi og social virkelighed", Kultursociologi 1983
- ♦ Christoffersen, Mads og Topsøe-Jensen, Hanne: "Fysisk planlægning og samfundsmæssige reproduktionsproblemer", Kultursociologi 1980
- ♦ Colmorton, Ellinor: "Familie og stat - kvinder i klemme", Sociologi 1987
- ♦ Damkjær, Søren: "Den reale socialismes anatomi", Kultursociologi 1984.
- ♦ Due, Jesper og Steen Madsen, Jørgen: "Overenskomstsystemets sammenbrud", Kultursociologi 1980
- ♦ Due Billing, Yvonne: "Student i klemme", Sociologi 1981
- ♦ Dupont, Søren: "Individualitet og civilisation", Sociologi 1986
- ♦ Hobolt, Carsten: "Mellem stat og samfund", Kultursociologi 1984
- ♦ Holt, Bodil, Jensen, Rita og Simonsen, Birgitte: "Kvinde mellem mæslinger, mænd og magt", Sociologi 1984
- ♦ Horst, Christian: "Arbejdskraft: Vare eller menneske?", Kultursociologi 1980
- ♦ Hvid, Helge: "Arbejds miljøkonflikt, interesser, videnskab", Sociologi 1982
- ♦ Lærke Nielsen, Peder: "Arbejds kraftens reproduktion og reproduktionsform", Sociologi 1979
- ♦ Madsen, Allan: "Tekstilproduktionens historie under overgangen fra feudalisme til kapitalisme, 1600-1850", Kultursociologi 1978.
- ♦ Olsen, Lars: "Hurra for det glade oprør", Sociologi 1982
- ♦ Pilegård Jensen, Torben: "Stat og socialpolitik", Sociologi 1979
- ♦ Plum, Elisabeth: "Mellem husflid og verdensmarkedets produktion - dansk kapitalisme og verdensmarkedet 1850-1914", Kultursociologi 1979
- ♦ Rahbek Pedersen, Birgitte: "Arabiske kvindekår", Kultursociologi 1982.
- ♦ Rasmussen, Kåthe og Hansen, Helen: "Leve - eller overleve? - Enlige mødre mellem frigørelse og fattigdom", Sociologi 1985
- ♦ Sociologi 1979: "Kritik af arbejdsmarkedssuddannelserne og EFG" og "Kritik af industrisociologien"
- ♦ Sociologi 1980: "Socialpolitik, Videnskabskritik og Fagkritik" (Antologi)
- ♦ Sociologi 1981: "Da bongotrommen tav" (Antologi)
- ♦ Sociologi 1983: "Internationale arbejdsstudier" (Antologi)
- ♦ Sociologi 1985: "Mindre arbejde - større autonomi" (Antologi)
- ♦ Sørensen, Anita og Juul Jensen, Jørgen: "Grønland - menneskenes land?", Sociologi 1980
- ♦ Ørum, Thorkil: "The promised land" (bønder og landbrugsreformer i Syditalien), Kultursociologi 1985
- ♦ Ørum, Thorkil: "Segl og fascies", Kultursociologi 1981
- ♦ Aagaard Nielsen, Kurt: "Sociologi og socialisation - kritik af de kapitalistiske herredømmeformer", Sociologi 1988

BØGER

C: Bogværk

- ♦ Abrahamson, Peter m.fl.: **"Poverty, Unemployment, Marginalization"**, Sociologi 1988
- ♦ Andersen, John m.fl.: **"Fattigdommens sociologi"**, Sociologi 1987
- ♦ Bundgaard, Frank: **"Bysociologi og social virkelighed"**, Kultursociologi 1983
- ♦ Christoffersen, Mads og Topsøe-Jensen, Hanne: **"Fysisk planlægning og samfundsmæssige reproduktionsproblemer"**, Kultursociologi 1980
- ♦ Colmorten, Ellinor: **"Familie og stat - kvinder i klemme"**, Sociologi 1987
- ♦ Damkjær, Søren: **"Den reale socialismes anatomi"**, Kultursociologi 1984.
- ♦ Due, Jesper og Steen Madsen, Jørgen: **"Overenskomstsystemets sammenbrud"**, Kultursociologi 1980
- ♦ Due Billing, Yvonne: **"Student i klemme"**, Sociologi 1981
- ♦ Dupont, Søren: **"Individualitet og civilisation"**, Sociologi 1986
- ♦ Hobolt, Carsten: **"Mellem stat og samfund"**, Kultursociologi 1984
- ♦ Holt, Bodil, Jensen, Rita og Simonsen, Birgitte: **"Kvinde mellem mæslinger, mænd og magt"**, Sociologi 1984
- ♦ Horst, Christian: **"Arbejdskraft: Vare eller menneske?"**, Kultursociologi 1980
- ♦ Hvid, Helge: **"Arbejds miljøkonflikt, interesser, videnskab"**, Sociologi 1982
- ♦ Lærke Nielsen, Peder: **"Arbejdskraftens reproduktion og reproduktionsform"**, Sociologi 1979
- ♦ Madsen, Allan: **"Tekstilproduktionens historie under overgangen fra feudalisme til kapitalisme, 1600-1850"**, Kultursociologi 1978.
- ♦ Olsen, Lars: **"Hurra for det glade oprør"**, Sociologi 1982
- ♦ Pilegård Jensen, Torben: **"Stat og socialpolitik"**, Sociologi 1979
- ♦ Plum, Elisabeth: **"Mellem husflid og verdensmarkedsproduktion - dansk kapitalisme og verdensmarkedet 1850-1914"**, Kultursociologi 1979
- ♦ Rahbek Pedersen, Birgitte: **"Arabiske kvindekår"**, Kultursociologi 1982.
- ♦ Rasmussen, Käthe og Hansen, Helen: **"Leve - eller overleve? - Enlige mødre mellem frigørelse og fattigdom"**, Sociologi 1985
- ♦ Sociologi 1979: **"Kritik af arbejdsmarkedsuddannelserne og EFG"** og **"Kritik af industrisociologien"**
- ♦ Sociologi 1980: **"Socialpolitik, Videnskabskritik og Fagkritik"** (Antologi)
- ♦ Sociologi 1981: **"Da bongotrommen tav"** (Antologi)
- ♦ Sociologi 1983: **"Internationale arbejdsstudier"** (Antologi)
- ♦ Sociologi 1985: **"Mindre arbejde - større autonomi"** (Antologi)
- ♦ Sørensen, Anita og Juul Jensen, Jørgen: **"Grønland - menneskenes land?"**, Sociologi 1980
- ♦ Ørum, Thorkil: **"The promised land"** (bønder og landbrugsreformer i Syditalien), Kultursociologi 1985
- ♦ Ørum, Thorkil: **"Segl og fasces"**, Kultursociologi 1981
- ♦ Aagaard Nielsen, Kurt: **"Sociologi og socialisation - kritik af de kapitalistiske herredømmeformer"**, Sociologi 1988

Nogle af Permacultur Principperne....

- * Omsorg for mennesket
inkludere vores fysiske, følelsesmæssige, interlektuelle, spirituelle og sociale behov.
  - * Omsorg for jorden
- følges naturligt efter omsorg for mennesket. Hvis vi virkelig drager omsorg for mennesket (hinanden) vil vi uundgåeligt også drage omsorg for omgivelserne. Hvis vi tager os af vores omgivelser og vores børn, vil vi også sikre fremtiden for alt levende -og ikke levende!
Hvis vi vælger at vægte disse fundamentale grundsætninger, mens vi "tjekker vores eget hus" og designer de bedst mulige systemer, så vil vi få overskud til at tilføjer tid, penge, informationer og energi til andre der har brug for hjælp. Omsorg for mennesket og omsorg for jorden er uløseligt forbundet og gennemtrænger alle aspekter af vores liv. Men forskelligt fra de tidligere menneskeskabte systemer, de samarbejder fremfor konkurrence.
  - * Påtag ansvar...Det gælder både med henhold til dig selv og i dit nærmiljø.
  - * Arbejd med naturen, -fremfor mod den. Observer naturen og lær. Studer og brug naturlige systemer der er produktive.
  - * Problemet er løsningen. Se en løsning, fremfor et problem, og du vil finde en positiv anvendelse af det som før blev anset for et problem.
  - * Vær energibevidst. Det gælder alle aspekter af dit liv. Energi skulle bruges til brugbare produktive formål.
  - *Gør den mindst mulige forandring der giver den størst mulige effekt. Lav ikke unødige forandringer,
  - * Genetabler den samme, -eller gerne større, ressource end der er brugt.
  - * Minimum indput til maximalt udput. Design et system så det kun behøver lidt arbejde, når det engang er etableret.
  - * Forurening er et ubrugt udput....Design systemer der bruger alt. Genbrug alt "affald".
  - * Brug biologiske ressourcer. De er fornyelige, hvis de er godt designede.
  - * Brug naturlige og biologiske energisystemer. Disse inkludere sol, vind, bølger, vand, biogas (metan), og biomasse (træ).
  - *Kreer poly (fler-) kulturel mangfoldighed til produktive interaktive systemer. Det gør et system mere fleksibelt i tilfælde af forandring. Såsom vejr og klimaforandringer...
-
- * Combiner forskellige elementer i nyttige relationer til hinanden. At bruge "udputtet" og bevare og genbrug energi.
  - * Udbytte er teoretisk ubegrænset...Der er altid noget andet der kan blive tilføjet et system.
  - * Hvert element udføre mange funktioner.. Tag hvert element og se hvor mange ting det kan bruges til.
  - * Når du designer så lav fejltagelserne på papiret. Brug tid på research og planlægning.

Lad planterne hjælpe dig med et bedre indeklima!!!!!!!!!!!!!!

er er et skema over visse stueplanter som hver især er specielt gode til at rense luften for giftige gasser som bliver frigjort fra ting og materialer i vores hverdag såsom røg, vaskemidler og krydsfiner o.s.v. Undersøgelserne er foretaget af NASA for at finde en måde at reducere urenheder i fremtidige rumskibe. For at kunne tilbringe længere perioder i rummet er det nødvendigt med et klima, hvor mennesker kan leve og ånde uden problemer. I lukkede miljøer forurener mennesket hurtigt luften med gasser, som fremkommer ved vejtrækningen. Inventar og udstyr i rumskibe og rumstationer afgiver mindre mængder gasser til omgivelserne, hvilket har resulteret i undersøgelser af div. planters evne til at omsætte forskellige gasser. Så beplant dit hjem !! Din arbejdsplads !! Giv den plante som din ven/veninde har allermest brug for!!

Køb den hos din lokale blomsterhandler ? .

<u>Forurening</u>	<u>Forureningskilde</u>	<u>Planteløsning</u>
Formaldehyd	skumisolering krydsfiner tekstiler tæpper møbler papirvarer støvsugere	Philedendron Væddeløber Guldranke Bambus ? Krysantemum Svigmors skarpe tunge
Benzen	røg benzin kunststoffer plastik blæk olie vaskemidler	Vedbend, Efeu Stribet dracæna Drageblodstræ Krysantemum Strålekurv Dracæna warneckeii Fredslilje
Triklorætylen	tøjrensning blæk ferniss lak	Strålekurv Krysantemum Dracæna warneckeii Stribet dracæna

Materialet er oversat og udlånt af Jørgen Løgstrup/ Dansk Rodzone Teknik.

Venlig hilsen CA's Økologiske Forening. . Øoo

ARBEJDSPAPIRER.

Nr. 8/1979

Reproduktionsproblemer, socialpolitik og kontrol.
Af Finn Hansson .....

Nr. 18/1979

Kritik af cost/benefit-analysens anvendelse
på daginstitutionsområdet.
Af Ellinor Colmorten, Maj-Britt Kristensen og
Torben Schultz .....

Nr. 22/1979

Kvindens nedslidning i produktionsprocessen
(monotont tempoarbejde). Statsindgreb og arbejds-
kraftværdi.
Af Mimi Jacobi .....

Nr. 27/1979

Faglige konflikter i den offentlige sektor
i Danmark 1974-78.
Af Lisbeth Qugaard .....

Nr. 30/1979

Otte timer er ingen dag.
Af Ida-Elisabeth Andersen og Susanne Possing ..

Nr. 3/1980

Sammenfatning og videreførelse af statsdiskus-
sionen. Tre artikler:
Den nyere marxistiske diskussion om den borgelige
stat - indføring - kritik - resultater.
Af Norbert Kostede.
Privat produktion og offentlig sektor.
Af Willi Semmler.
Gennemsnitsprofit og samfundsmæssiggørelse.
Af Torben Pilegård Jensen .....

Nr. 12/1980

Inflation i 70'erne. Fremstilling og kritik.
Af Gert Birnbacher .....

Nr. 14/1980

Skitse til socialklassifikation på grundlag af
marxistisk klasseanalyse og som alternativ til
socialforskningsinstituttets socialgruppeinddeling.
Af Bente Daur Encvoldsen .....

Nr. 15/1980

Kilder til belysning af "værdiabstraktion" indenfor
kommunikationssfæren.
Af Hans Emil Eriksen .....

Nr. 16/1980

En teoretisk analyse af den russiske revolutions
forudsætninger med udgangspunkt i den klassiske
marxismes socialismeopfattelse.
Af Elna Bering .....

Nr. 17/1980

Industrielt demokrati. En beskrivelse og analyse
af debatten omkring og udviklingen i det industrielle
demokrati i Danmark i det 20. århundrede med særlig
henblik på demokratiseringens baggrund og per-
spektiver samt de implicerede parter interesse.
Af Finn Steen-Andersen .....

Nr. 19/1980

Arbejderbeskyttelse gennem hundrede år.
Lovgivning, forvaltning og samfund fra 1870'erne
til 1970'erne i Danmark.
Af Lisbeth Egsmose .....

Nr. 20/1980

Materialistisk historieopfattelse og klassisk
politisk økonomividenskab.
Af Jukka Gronow .....

Nr. 21/1980

Økonomikritik, reformismekritik og socialpolitik.
Nyere marxistiske analyser. En litteratur vägledning.
Arbetspapper från
Bibliotekshögskolan, Borås 1980.....

Nr. 1/1981

Kvindearbejde(t). Dets værdi og dets fysiologi.
Af Mimi Jacobi .....

Nr. 2/1981

"Åndsarbejde" og revolution?
Af Fritz von Nordheim Nielsen og Jørgen Rasmussen ...

Nr. 3/1981

Variationer over tema:
Kvalifikationsudviklingen indenfor HK-området.
Af Lis Søgaard Hansen, Mette Bratlann og
Anne Bruvik-Hansen .....

Nr. 4/1981

Et liv i ledighed - et ledt liv. En diskussion af
efterløn og jobtilbudsordningen som en indgang til
en reformismekritisk analyse af forsørgelsespolitik-
ken i krisen.
Af Peter Abrahamson og Mogens Holm .....

Nr. 6/1981

Kvindens beskæftigelse og arbejdsløshed
fra 1960 - 1979.
Af Hanne Hasager Nielsen .....

Nr. 7/1981

Hvad ved vi om frigørelse? Metodiske og
politiske betragtninger over et kvindeprojekt.
Af Susanne Possing .....

Nr. 8/1981

Kapitallogikkens befrielse - fra selvrefleksion
til praktisk politik.
Af Steen Rasmussen .....

Nr. 9/1981

Fra folkeskole til socialkontor. Et bidrag til
en analyse af sociale problemers formidling i
socialpolitik.
Af Kirsten Meyer og Anne-Marie Sjøberg .....

Nr. 10/1981

Teknologi, arbejdsorganisation og kvalifikation -
og udviklingen i den danske industri efter 1950.
Af Jørgen Frømlund Lauridsen, Niels Møller og
Carsten Højmann Olsen .....

Nr. 11/1981

Arbejderbevægelse og velfærdsstat i Vesteuropa
belyst ved organiseringen af arbejdsformidling,
arbejdsløshedsunderstøttelse og arbejder-
beskyttelse i en række vesteuropæiske lande
siden 1945. (Projektskitse til SSF).
Af Gunnar Olofsson, John Andersen, Helge Hvid,
Per Jensen, Jørgen E. Larsen, Fritz von Nordheim
Nielsen, Jørgen Rasmussen og Carsten Schultz .....

Nr. 5/1982

Fagbevægelsens strukturelle udvikling i sen-
kapitalismen set i forhold til udviklingen på
arbejdsmarkedet.
Af Bill Søndergaard Nielsen .....

- Nr. 9/1982**
"Agribusiness" - en indførende bibliografi.
Af Göran Djurfeldt .....
- Nr. 10/1982**
Empiri om beskæftningen i Danmark.
Af Hans Rosenfalck og Jens Eisling .....
- Nr. 11/1982**
Kommentarer til informationsteorien.
Af Tom Broch .....
- Nr. 12/1982**
Lønarbejde og reproduktion - arbejderklassens konstitutionsproces og dens kamp for reproduktions-sikringen i Danmark før 1900.
Af Dorte Eltard og Jan Peter Henriksen .....
- Nr. 1/1983**
To artikler:
I Tendenser i velfærdsforsikringen.
II Oplæg til kongressen. New Perspectives in the Welfare Policy.
Af Peter Abrahamson .....
- Nr. 2/1983**
Sammen drag af de to delstudier:
Marketing Cooperatives and Peasants in Kenya.
Brugsen - en demokratisk arbejdsplads?
(licentiatafhandling).
Af Torben Bager .....
- Nr. 3/1983**
Traditionel og kritisk teori.
Af Arto Noro .....
- Nr. 4/1983**
Socialhistorie eller kapitallogik? - en analyse af "socialhistoriske" og "kapitallogiske" positioner i debatten om den socialdemokratiske reformisme.
Af Søren Rudbæk Juul .....
- Nr. 5/1983**
Kvindelighed - undertrykkelse eller frigørelse.
Om kvindeundertrykkelse i uddannelsessystemet og om kvindernes modstandspotentialer.
Af Kirsten Meyer og Anne-Marie Sjøberg .....
- Nr. 7/1983**
To artikler:
I Ægteskabelige problemer mellem marxisme og feminisme.
Af Ulla Sønder, Marianne Helms og Ellen Gydesen.
II Kønsarbejdsdeling og kvindefrigørelse.
Af Marianne Helms og Ellen Gydesen .....
- Nr. 8/1983**
Militarisering af Danmark? Nogle aktuelle udviklingstendenser i produktion, beskæftigelse, forskning, teknologi.
Af Bo L. Kristensen og Frank Ewald .....
- Nr. 9/1983**
Om den komparative velfærdsstatsforskning.
Af Per Kampmann .....
- Nr. 10/1983**
Civilisationskritik. Filosofi og historie.
Af Søren Dupont .....
- Nr. 11/1983**
To artikler:
I Civilisationskritik og filosofi.
II Civilisationskritik og historie.
Af Søren Dupont .....
- Nr. 12/1983**
Introduktion til Henri Lefebvres hverdagslivsteori.
Af Søren Dupont .....
- Nr. 15/1983**
PAVV-arbejdspapir nr. 3/83
The Labour Movement and the Welfare State in Scandinavia - A Model For a Reformist Road to Socialism Or a Dead End Street?
Af Fritz von Nordheim Nielsen .....
- Nr. 17/1983**
Sosiologi og formingsteori.
Af Tom Broch .....
- Nr. 18/1983**
Begreberne, produktionsmåde og samfundsformation.
Af Ole Bernild .....
- Nr. 19/1983**
Disciplinering af de statsansatte.
Af Jens Cederskjold .....
- Nr. 20/1983**
Velfærdsstaten og statsunderskud. Keynesiansk krisepolitik i slutningen af 70'erne og dens muligheder i 80'erne.
Af Mogens Hansen .....
- Nr. 21/1983**
Identification of Agrarian Classes - a Methodological Essay With Empirical Material From South India.
Af Venkatesh Althreya, Gustav Böcklin, Göran Djurfeldt og Staffan Lindberg .....
- Nr. 1/1984**
Kvinder af i dag - midt imellem ingenting og alting? Om det kvindelige dilemma mellem familie og lønarbejde.
Af Kathrine Hammerich, Susanne Kuehn og Karina Riiskjær Raun .....
- Nr. 2/1984**
Produktivkraftudviklingens betydning for strukturen i den danske fagbevægelse. Teoretisk analyse samt eksemplificering ved typograferne og forekringsfunktionærerne og deres respektive fagforeninger.
Af Ruth Larsen og Frands Winther Lavrsen .....
- Nr. 6/1984**
PAVV-arbejdspapir nr. 8/83
Arbejdsmarkeds- og beskæftigelsespolitik i Storbritannien 1945-1980.
Af Per Kampmann .....
- Nr. 7/1984**
PAVV-arbejdspapir nr. 9/83
Fagforeninger og jobskabelse i Sverige, Storbritannien og Vesttyskland.
Af Per H. Jensen, Per Kampmann og Jørgen Elm Larsen .....
- Nr. 8/1984**
PAVV-arbejdspapir nr. 10/83
Arbejderbeskyttelses- og arbejdsmiljøpolitik i Danmark, Sverige og Storbritannien.
Af Helge Hvid .....

Nr. 9/1984
Produktivkraftudvikling og klassekamp.
Af Henning Christiansen og Annette Vinding .....

Nr. 10/1984
Vareæstetik - på vej mod en helhedsforståelse.
Af Erik Larsen .....

Nr. 11/1984
Indenl. Den store vægning.
Oplæg fra kvindeundervisningen.
Af Q-vinder (red. Ebba Mow) .....

Nr. 12/1984
De deltidsarbejdende kvinders arbejdsmarkedsforhold,
statistisk belyst.
Af Wenche Lauritzen .....

Nr. 13/1984
Gennem spejlet. Sociologisk receptionsanalyse.
Af David Bregnbak og Henrik Dahl .....

Nr. 14/1984
Fagbevægelsen, HK og ny teknik.
Af Ulla Seemann .....

Nr. 3/1985
Kvinder, arbejde, arbejdsmarked.
Af Lise Landberg .....

Nr. 4/1985
Kvindeundertrykkelse - også et teoretisk problem.
Af Marianne Helms, Ellen Gydesen og Ulla Sønder .....

Nr. 7/1985
Stat og familie.
Af Ellinor Colmorten .....

Nr. 8/1985
Fra planlægningsoptimisme til nedskæringspolitik -
forsøg på økonomisk planlægning i Danmark, fra
Perspektivplanerne til budgetredagørelse 1984.
(Licentiatafhandling)
Af Mogens Hansen .....

Nr. 9/1985
Arbejdsdisciplin, ungdom og krisepolitik.
Af Per Michael Jespersen .....

Nr. 10/1985
En samlet pensionspolitik??
Af Karina Riiskjær Raun og Eva Tufte .....

Nr. 11/1985
Produktivkraftudvikling - cybernetik, et element
i den teknologiske udvikling.
Af Igor Silfen og Tom Eian Koch .....

Nr. 2/1986
Kønnet, videnskaben og kvinderne - en metodisk
diskussion.
Af Marianne Andersen
ISBN 87-7296-002-7 .....

Nr. 3/1986
Feminisme og statsteori. På jagt efter kvindernes
samfundsmæssige betydning.
Af Susanne Kuehn og Conny Mikkelsen
ISBN 87-7296-003-5 .....

Nr. 4/1986
Mellem købmændsregning, kapitallogik og klassekamp.
Et projekt om statsteori.
Af Mikael Meldstad, Vibeke Bach Madsen og
Kaj Jensen
ISBN 87-7296-004-3 .....

Nr. 5/1986
Det andet selv - Computeren og menneskesjelen.
Referat og diskussion af Sherry Turkles bog.
Af Lise Landberg
ISBN 87-7296-005-1 .....

Nr. 6/1986
Kvinder underviser kvinder og hinanden.
Kvinder og forskning.
Af Ebba Mow
ISBN 87-7296-007-8 .....

Nr. 8/1986
Kvindeartikler. Oversigt over kvindeforsknings-
relevante artikler i tidsskrifter på Sociologisk
Instituts bibliotek.
Af Susanne Kuehn og Conny Mikkelsen
ISBN 87-7296-010-8 .....

Nr. 10/1986
Sådan var det også i 90'erne.
Af Kaj S. Jensen, Mikael Meldstad og Vibeke
Bach Madsen
ISBN 87-7296-011-6 .....

Nr. 12/1986
Kvinder plejer - sygeplejesker mellem arbejde og
familie.
Af Susan Bahl og Edith Hansen
ISBN 87-7296-013-2 .....

Nr. 13/1986
Reformismekritikkens aktualitet - bidrag til
diskussionen om arbejderbevægelsen, de sociale
bevægelser og universitetsmarxismens
Pittelkowsyndrom.
Af John Andersen
ISBN 87-7296-014-0 .....

Nr. 14/1986
Berberskelsesteknikker i et kulturkritisk
perspektiv.
Af Hans Müller Pedersen
ISBN 87-7296-015-9 .....

Nr. 15/1986
Socialdemokratiets politik overfor beskæftigelses-
problemerne fra midten af 1970'erne til
begyndelsen af 80'erne - med vægt på partiets
krisereformer.
Af John Andersen
ISBN 87-7296-016-7 .....

Nr. 2/1987
Pornografi.
Af Kari Helgaker Grasaasen, Mette Grostøl
Andersen og Mette Rasmussen
ISBN 87-7296-024-8 .....

Nr. 4/1987
FAM-arbejdspapir nr. 14/87
Da fattigfirserne blev en myte - klip fra og
kommentarer til fattigdomsdebatten 1986-87.
Af John Andersen, Jørgen Elm Larsen og
Jan Peter Henriksen
ISBN 87-7296-026-4 .....

Nr. 8/1987
Forsøgelse - økonomi og omsorg.
Projektbeskrivelse.
Af Anette Bilfeldt, Ulla Eriksen, Birgitte
Simonsen og Ursula Zebitz
ISBN 87-7296-030-2 .....

Nr. 9/1987
Pensionspolitik som erstatning for
overenskomstpolitik?
En diskussion af LO's forslag til en pensions-
reform i lyset af den aktuelle situation i
Danmark og nogle udenlandske erfaringer med
omfattende fondsbaserede erhvervspensionssystemer.
Af Fritz von Nordheim Nielsen
ISBN 87-7296-031-0 .....

Nr. 11/1987

Sociologi og politik - bidrag til en diskussion
om den kritiske sociologis situation og profil.

Af John Andersen

ISBN 87-7296-033-7 .....

Nr. 12/1987

Kvinders omsorg, kvinders forsørgelse?
Om socialpolitik set udfra et kvindeperspektiv.

Af Marianne Andersen

ISBN 87-7296-034-5 .....

Nr. 15/1987

Private pensionsordninger i Danmark.

Af Jan Peter Henriksen, Per Kampmann og

Jørgen Rasmussen

ISBN 87-7296-038-8 .....

Nr. 20/1987

Living Conditions of the Danish Welfare Family:
Consequences of Welfare Interventions for Women,
Men and Children.

Af Mogens Holm

ISBN 87-7296-044-2 .....

Nr. 21/1987

Offentlighed og privathed.

Af Mogens Holm

ISBN 87-7296-045-0 .....

Nr. 22/1987

Familieliv under velfærdsstaten: Statsliggørelsens
konsekvenser for det sociale netværk og
privatlivets intimitet.

Af Mogens Holm

ISBN 87-7296-046-9 .....

Nr. 1/1988

Occupational Pensions in Northern Europe.

Af Fritz von Nordheim Nielsen

ISBN 87-7296-047-7 .....

Nr. 2/1988

AIDS en trussel.

Samfundsmæssige aspekter af AIDS epidemien.

Af Bente Marianne Olsen og Hanne Thorsen

ISBN 87-7296-048-5 .....

Nr. 4/1988

Markeder og statslige politikker i erhvervs-
pensionernes vækst.

Af Fritz von Nordheim Nielsen.

ISBN 87-7296-051-5 .....

Nr. 7/1988

Development, Family Structure and Fertility.

A Discussion of the Impact of Development on the
Rate of Fertility.

Af Mogens Holm.

ISBN 87-7296-056-6 .....

Nr. 2/1989

Nya begrepp i socialstatistiken?

Livsformer och socialgrupper i danska

"Fritidsundersøgelsen 1987"

Af Göran Djurfeldt.

ISBN 87-7296-056-6 .....

AFHANDLINGER

Nr. 1/1981

Socialisation, subjektivitet og kønspolitik.
Af Elsebeth Hofmeister, Ebba Mow og
Eva Smidth-Fibiger .....

Nr. 3/1981

Reformismen og dens organisatoriske former - om
reformismens begrundelsessammenhæng i lønsystemet.
Af Mogens B. Andersen .....

Nr. 4/1981

Kritik af den velfærdsstatslige daginstitutions-
politik i Danmark.
Af Karin Hovgaard .....

Nr. 5/1981

Subjektivitet, åndsarbejde og kritik af
erhvervsuddannelserne.
Af Gestur Gudmundsson .....

Nr. 8/1981

Klassekamp og reformisme - en kritik af den refor-
mistiske arbejderbevægelse belyst gennem en analyse
af kampen om arbejdsløshedsunderstøttelsen og
kontrollen med arbejdsanvisningen.
Af John Andersen, Per H. Jensen, Jørgen Elm
Larsen og Carsten Schultz .....

Nr. 13/1981

Et forsøg på at "finde sit konkrete sted i tiden".
Om forholdet mellem teori og praksis, om aktuelle
teoriers indhold og praksisrelation samt om klasse-
teoretiske refleksioner over åndsarbejdet.
Af Inge Marie Bryderup og Helle Scherup Hansen ...

Nr. 1/1982

Den intellektuelle - fra oprører til embedsmand.
Af Anni Greve .....

Nr. 2/1982

Kollektiv - en alternativ familieform.
En undersøgelse af hverdagslivet i et kollektiv.
Af Suna Kate Palsholm .....

Nr. 9/1981

Marxismen, Kurasje og skatterne.
Speciale indenfor retningen politisk sociologi.
Af Jens Eisling og Hans Rosenfalck .....

Nr. 11/1981

Udstødning og tilpasning
social- og sundhedspolitik.
Af Lis Adamsen .....

Nr. 4/1982

Mellem frihed og knægtelse. "Vinde og kvinde kan
ikke låses inde".
Af Anne Bruvik-Hansen og Mette Bratlann .....

Nr. 5/1982

Lønarbejderkvalificering og børneprotester.
En kritik af folkeskolen med vægt på skolestarten.
Af Carsten Olesen .....

Nr. 6/1982

Krise, arbejderbevægelsen og økonomisk teori.
En diskussion af arbejderbevægelsens historie,
økonomiske teorier og udenrigshandelsteorier
samt udviklingen frem til i dag.
Af Togi Adalvard .....

Nr. 7/1982

Samfundsudvikling og samfundsstruktur.
Af Christian Toft .....

Nr. 1/1983

Menneskeomsorg og teknologisk udvikling.
Af Mimi Jacobi .....

Nr. 3/1983

Beskatningen og den offentlige sektor i
samfundsmæssigt perspektiv.
Af Jens Hartmann Eisling og Hans Rosenfalck .....

Nr. 4/1983

Reproduktionsfrihed - eller tvang.
En metode til undersøgelse af kvinders
relationer til moderskab og en diskussion af
friheds- og tvangsdimensioner i moderskab.
Af Bodil Stenvig .....

Nr. 8/1983

Kvinder i smålandbruget i Kenya.
En sociologisk analyse af kvinders ændrede vilkår
i udviklingsprocessen.
Af Margrethe Hansen .....

Nr. 9/1983

Ejerboligen i dansk boligpolitik.
En analyse af boligsektoren og den boligpolitiske
udvikling 1945-1974, med særligt henblik på ejer-
boligsektorens økonomiske og fordelingsmæssige
virkninger.
Af Niels Henrik Højensgård og Morten Iversen .....

Nr. 1/1984

Kapitalismen som det avancerede patriarkat.
Af Wenche Lauritzen .....

Nr. 1/1985

Udviklingsavisen.
Af Mikael Bjerrum .....

Nr. 1/1986

Er fremtiden forbi?
Af Tom Bjerregaard
ISBN 87-7296-841-9 .....

Nr. 3/1986

En komparativ analyse af arbejdsforhold og
kollektive reaktioner for to grupper i den offentlige
sektor - kontorassistenter og sygehjælpere.
Af Ulla Seemann
ISBN 87-7296-843-5 .....

Nr. 3/1987

Udviklingstendenser ved indføring af informations-
teknologi i den offentlige sektor.
En undersøgelse af de organisatoriske og
arbejdsmæssige rammer.
Af Tom Koch
(under udgivelse)
ISBN 87-7296-847-8 .....

Nr. 1/1988

Struktur og bevægelse i dansk landbrug. En analyse
af den økonomisk-sociale baggrund for landbrugs-
bevægelsen LR 80.
Af Esben Vilshammer
ISBN 87-7296-849-4 .....

Nr. 4/1988

"UNDER ORDNING"
Om samfundsorden og udvikling om handling og
funktion i afhængige og hierarkiske systemer og
om Zambia/Nordrhodesia før selvstændigheden.
Af Peter Gregersen
ISBN 87-7296-851-6 .....

Nr. 1/1990

Har mænd magt i det Patriarkalske samfund?
En kritisk diskussion af mænds relationer til
den patriarkalske autoritet i arbejdslivet og
kvinders magt i familielivet.
Af Søren Carlsen
ISBN 87-7296-853-2 .....

Nr. 2/1990

Hverdagsliv i småbørnsfamilierne og politisk
planlægning på dagpengeområdet - et umage par?
Af Kirsten List Larsen
ISBN 87-7296-854-0 .....

1/1992

"Sociologiens bestemmelse af afvigelse,
kriminalitet og rebelse."

Kurt Aggaard Nielsen.

REPROSERIEN

2

REPROSERIEN ÅRGANG 1980:

- nr.10: Pedersen, Birgitte Rahbek: Arabiske kvinder (213s.)
- nr.11: Aarestrup, Bente, Andersen, Anne Søgaard, Toftdahl, Marie: Arbejderklassens livsbetingelser i Sovjetunionen fra 1928 til 1940 (363s.)
- nr.12: Ørum, Torkil: Fra latifundie til jordreform. En analyse af bøndernes kamp for jord i Calabria 1943-1950 (232s.)
- nr.13: Hansen, Jesper Visti: Althusser, forsøg på en motivering (73s.)
- nr.14: Erie, Jacob: Landbrugsproduktion, landsbrugspolitik og økonomisk politik i Sovjetunionen fra 1917 til 1929 (138s.)

- nr.16: Due, Jesper & Madsen, J.S.: Fagbevægelsen: Klasseorganisation eller statsapparat? 1. udkast. En analyse af fagbevægelsens struktur (102s.)
- nr.17: Valentin, Finn: Korporatismen og i den danske velfærdsstat (44s.)
- nr.18: Andersen, Vibeke: Dansk imperialisme i det sydlige Afrika? En analyse af de danske relationer til Sydafrika og Mozambique fra 1975-1979 (199s.)

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1981:

- nr. 1: Gro-Nielsen, Kirsten: Den gamle arbejderbevægelses opståen og udvikling i Tyskland 1848-1918 (215s.)
- nr. 2: Philim, Anne-Marie: Forstyrrende kvinder (106s.)
- nr. 3: Munck, Jakob: Svensk ØD-debat i 70'erne. - Om vejen til økonomisk demokrati og socialisme (179s.)
- nr. 4: Bundgaard, Frank & Hansen, Hanne Foss: Energiske Tider. - En analyse af statsorganisatoriske udviklinger efter oliekrisen (102s.)
- nr. 5: Hansen, Henning Bech: Læsevejledninger til Kapitalens kapitaler og andre arbejdsopgaver fra og til Kapital-læsning (230s.)
- nr. 6: Rosendahl, Kirsten: Elementer i kunstmuseumsformidlingen (99s.)

Bernstein, H.: Kapital og bønder under imperialismen

Boesen, I. m.fl.: Kapitalen og bønderne - den ikke-kapitalistiske produktions underordning under kapitalen og produktionsnådemernes "konkurrence"

Damkjær, Søren: Kategori og fakticitet

Due, Jesper & Madsen, J.S.: Kampen om arbejdsfæstelseslovgivning

Gilliam, John: Arbejderbevægelsens historie 1870-1899

Harbsmeier, M.: Prolog til abens anatomi.

Munck, Jacob: Bidrag til diskussion af kulturfænomener i den statsmonopolistiske kapitalismekr. 10,00

Kulturrosen - Sertryk: debat, december 1978.

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1980

- nr. 1: Andersen, Ida: Borgerlig offentlighed - medoffentlighed, (121s.)
- nr. 2: Gilliam, John: Byarbejderklassens konstituering og reformisme i den tidlige arbejderbevægelse i Danmark 1870-1900, (139s.)
- nr. 3: Lewinter, Myra: An analysis of states policies towards alone in Denmark, (206s.)
- nr. 4: Valentin, Finn: Klasse teori og fagforeningsanalyse, (22s.)
- nr. 5: Hirsch, Joachim: Statsapparat und Reproduktion des Kapitals (oversættelse af kap. III) (49s.)
- nr. 6: Blanke, B., Jürgens, U., Kostendieck, H.: Tekster til statsanalysen
- nr. 7: Duelund, Peter: De kulturelle bevægelser i Danmark (1960-1975) (400s.)
- nr. 8: Stage, Ole: Ujamaa Vijijini - Stat og bonde sektor i Tanzania (223s.)
- nr. 9: Madsen, Allan: Samfund og forståelsesformer. (178s.)

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1981:

- nr. 8: Clausen, Joachim & Larsen, Susan Eklund: Voksenpædagogiske læreruddannelser (265s.)
- nr. 9: Bundgaard, Frank: Til rekonstruktionen af en forskningsfrugtbare marxisme (50s.)
- nr. 10: Junge-Jensen, Eva: Den tabte praksis. Skizofreni i socialisations-teoretisk perspektiv (259s.)
- nr. 11: Jakobsen, Eva Thune, Kelstrup, Lis & Stilling, Lisbeth: Kvindesocialisation. - En teoretisk og empirisk belysning af 19 kvinders køns- og klasse-specifikke socialisation (bind I & II), (697s.)

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1982:

- nr. 1: Arbejdsrapporter ØHelsingør-Seminarieret 1980: Sociale og kulturelle forhold og folkelige bevægelser i den tredje verden (322s.)
- nr. 2: Hegsbro, Kjeld: Den psykiske belastning af lønarbejderen. - Et bidrag til socialpsykiatrien. (141s.)
- nr. 3: Karrebeksmindseminaret 1982: (412 s.)
- nr. 4: Temagruppen arbejder - rapport fra temagruppeløbsarbejdet omkring "modstandsformer og protestbevægelser" i studietåret 81/82 (178s.)

- nr. 6: Christensen, Per H. & Jacob, Heinz: Kultursociologi i 80'erne (203s)

- nr. 7: Ulrik Spærre: Produktivkraftudvikling, samfundsmæssiggørelse og direkte demokrati. (150s)

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1983:

- nr. 1: Hegsbro, Kjeld: Et hus på Sand. Arbejders situation o ; socialpolitikken (208s.)

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1983:

- nr. 2: Andersen, Bent: Den ufrie tanke. Til kritikken af den politiske vanetænkning. Introduktion til Foucault (110s)
- nr. 3: Frank Bundgaard: Empiriske og teoretiske problemer i bysociologien
- nr. 4: Due, Jesper & Madsen, J.S.: Staten, Klassekampen og de sociale bevægelser. - En præsentation af Alain Touranes handlingssociologi og sociologiske interventionsmetode (114s)

- nr. 6: Larsen, Lars Winter: Til belysning af forholdet mellem historieteorier og historieskrivning

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1984

- nr. 1: Eriksen, Erik Rask: Teknologi økonomi samfund anno 1750-1850 (218s.)
- nr. 2: Knox-Seith, Elisabeth: Rejsen gennem vilde rum og spejle. - Fra videnskabelighedens grænseland til beherskelsens brudflader (408s.)
- nr. 3: Eriksen, Erik Rask: Elementær datalogi. Introduktion til samfundsorterret datalogi. Bind I. (127s.)
- nr. 4: Eriksen, Erik Rask: Elementær datalogi. Introduktion til samfundsorterret datalogi. Bind II. (76s.)
- nr. 5: Eriksen, Erik Rask: Bilag til elementær datalogi (ca. 170s.)

- nr. 7: Andersen, Kirsten Gøgsig: "Det skal stemples halv stamp presses og klædeskæres" Farvefagets historie i Danmark 1560-1914 (179s.)

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1985:

- nr. 1: Eriksen, Erik Rask: Undervisningsnote vedr. anvendt Pascal og statistisk programmer (Suppl. til "Elementær datalogi") (154s.)

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1985:

- nr. 2: Andersen, Bent B.: Det sociale Bånd. En diskussion af forholdet mellem "Tokale" og "globale" niveauer i sociokulturelle analyser (126s.)

[REDACTED]

- nr. 4: Billetoft, Jørgen: Socialistiske udviklingsproblemer i den tredje verden.

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1986:

- nr. 3: Kristensen, Tom T.: Grækenlands periferkapitalistiske udvikling 1800-1940 (438s.)

- nr. 4: Bottrup, Pernille og Nielsen, Jan: Sygepleje og EDB-teknologi (150s.)

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1987:

- nr. 6: Jensen, Eva: Det umulige liv. Overvejelser over psykotrapi og kulturel udvikling (127s.)

- nr. 7: Barfort, Sten: Industripolitik som samfundsvidenskabeligt problem (307s.)

- nr. 9: Rasmussen, Laila Sønder: Tibetanske modbilleder - kinesisk realitet. En analyse af det tibetanske modstandspotentiale (223s.)

- nr.10: Eriksen, Anette, Jensen, Solveig, Nielsen, Jan, Rasmussen, Finn Tufte, Thomas vistisen, Henrik: Brasil. Basismenigheder - konkret utopiske implikationer? (202s.) kr. 25,00

- nr.11: Jacobsen, Leif: Børn i Provinsen - et kultursociologisk essay om børn fra den begrebsløse kultur til postindustrialismen (178s.)

- nr.12: Due, Jesper & Madsen, Jørgen Steen: Danmark har brug for sociologer (12s.)

- nr.13: Ottesen, Maj Heide: Kontinuitet & Brud (158s.)

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1988:

- nr. 1: Jacob, Heinz & Moldenhawer, Bolette: Undertrykkelse, flugt, integration - kurdistan - (255s.)

- nr. 3: Christiansen, Connie Carøe, Bottrup, Pernille, Hansen, Siene Eiersbo, Necef, Mehmet Unlu, Henriksen, Claus Syberg, Andersen, Søren Kai: Under halvmånen - religiøse livsmåder i Istanbul. (140s.)

[REDACTED]

- nr. 5: Vendelø, Jette: Tro, Håb & kærlighed (145s.)

[REDACTED]

- nr. 7: Andun-Olsen, Jette, Jensen, Marianne, Rasmussen, Lisbeth: Når kvinder vil ha' vand - om hverdagskultur og vandprojekter i Zimbabwe (348s.)

- nr. 8: Lars Kierulf Petersen & Thomas Wulff: Fortællinger ved afgrundsrand - et lomme filosofisk essay (65s.)

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1989:

- nr. 6: Solveig K. Jensen, Finn Rasmussen og Thomas Tufte: Oplysningsarbejdet dialektisk: Diskussion af et lyd/dias-produkts samfundsforanderende potentialer. (250s.)

[REDACTED]

[REDACTED]

- nr. 9: Ulf Hielmar: Storbyens grønne fremtid? (265s.)

LISTE OVER REPRO-SERIEN DECEMBER 1989
TIDLIGERE UDSENDTE PUBLIKATIONER

Bernstein, H.: Kapital og bønder under imperialismen	kr. 5,00
Boesen, I. m.fl.: Kapitalen og bønderne - den ikke-kapitalistiske produktions underordning under kapitalen og produktionsmådernes "konkurrence"	kr. 10,00
Damkjær, Søren: Kategori og fakticitet.	kr. 5,00
Due, Jesper & Madsen, J.S.: Kampen om arbejdsløshedslovgivning	kr. 10,00
Gilliam, John: Arbejderbevægelsens historie 1870-1899	kr. 10,00
Harbsmeier, M.: Prolog til abens anatomi.	kr. 20,00
Munck, Jacob: Bidrag til diskussion af kulturfænomener i den statsmonopolitiske kapitalismekr. 10,00	
Kulturrosen - Særtryk: debat, december 1978.	kr. 10,00

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1980

nr. 1: <u>Andersen, Ida</u> : Borgerlig offentlighed - medoffentlighed, (121s.)	kr. 15,00
nr. 2: <u>Gilliam, John</u> : Byarbejderklassens kontituering og reformisme i den tidlige arbejderbevægelse i Danmark 1870-1900, (139s.)	kr. 15,00
nr. 3: <u>Lewinter, Myra</u> : An analysis of states policies towards alone in Denmark, (206s.)	kr. 25,00
nr. 4: <u>Valentin, Finn</u> : Klasseteori og fagforeningsanalyse, (22s.)	kr. 10,00
nr. 5: <u>Hirsch, Joachim</u> : Statsapperat und Reproduktion des Kapitals (oversættelse af kap. III) (49s.)	kr. 10,00
nr. 6: <u>Blanke, B., Jürgens, U., Kastendiek, H.</u> : Tekster til statsanalysen	kr. 10,00
nr. 7: <u>Duelund, Peter</u> : De kulturelle bevægelser i Danmark (1960-1975) (400s.)	kr. 40,00
nr. 8: <u>Stage, Ole</u> : Ujamaa Vijijini - Stat og bondesektor i Tanzania (223s.)	kr. 25,00
nr. 9: <u>Madsen, Allan</u> : Samfund og forståelsesformer. (178s.)	kr. 20,00

REPROSERIEN ÅRGANG 1980:

nr.10: <u>Pedersen, Birgitte Rahbek</u> : Arabiske kvinder (213s)	kr. 25,00
nr.11: <u>Aarestrup, Bente., Andersen, Anne Søgård., Toftdahl, Marie</u> : Arbejderklassens livsbetingelser i Sovjetunionen fra 1928 til 1940 (363s.)	kr. 40,00
nr.12: <u>Ørum, Torkil</u> : Fra latifundie til jordreform. En analyse af bøndernes kamp for jord i Calabria 1943-1950 (232s.)	kr. 25,00
nr.13: <u>Hansen, Jesper Visti</u> : Althusser, forsøg på en motivering (73s.)	udsolgt
nr.14: <u>Erle, Jacob</u> : Landbrugsproduktion, landsbrugspolitik og økonomisk politik i Sovjetunionen fra 1917 til 1929 (138s.)	kr. 15,00
nr.15: <u>Madsen, Allan</u> : Metodiske og teoretiske problemer i forb.med. stof	udsolgt
nr.16: <u>Due, Jesper & Madsen, J.S.</u> : Fagbevægelsen: Klasseorganisation eller statsapparat? 1. udkast. En analyse af Fagbevægelsens struktur (102s.)	kr. 10,00
nr.17: <u>Valentin, Finn</u> : Korporatismen og i den danske velfærdsstat (44s.)	kr. 10,00
nr.18: <u>Andersen, Vibeke</u> : Dansk imperialismen i det sydlige Afrika? En analyse af de danske relationer til Sydafrika og Mozambique fra 1975-1979 (199s.)	kr. 20,00

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1981:

nr. 1: <u>Gro-Nielsen, Kirsten</u> : Den gamle arbejderbevægelses opståen og udvikling i Tyskland 1848-1918 (215s.)	kr. 25,00
nr. 2: <u>Palm, Anne-Marie</u> : Forstyrrende kvinder (106s.)	kr. 15,00
nr. 3: <u>Munck, Jakob</u> : Svensk ØD-debat i 70'erne. - Om vejen til økonomisk demokrati og socialisme (179s.)	kr. 20,00
nr. 4: <u>Bundgaard, Frank & Hansen, Hanne Foss</u> : Energiske Tider. - En analyse af statsorganisatoriske udviklinger efter oliekrisen (102s.)	kr. 15,00
nr. 5: <u>Hansen, Henning Bech</u> : Læsevejledninger til Kapitalens kapitaler og andre arbejdsopgaver fra og til Kapital-læsning (230s.)	kr. 25,00
nr. 6: <u>Rosendahl, Kirsten</u> : Elementer i kunstmuseumsformidlingen (99s.)	kr. 10,00
nr. 7: <u>Due, Jesper & Madsen, J.S.</u> : Aftalesystemet på det kommunale område.	udsolgt

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1981:

- nr. 8: Clausen, Joachim & Larsen, Susan Eklund: Voksenpædagogiske læreruddannelser (265s.) kr. 30,00
- nr. 9: Bundgaard, Frank: Til rekonstruktionen af en forskningsfrugtbar marxisme (50s.) kr. 10,00
- nr.10: Junge-Jensen, Eva: Den tabte praksis. Skizofreni i socialisations-teoretisk perspektiv (259s.) kr. 30,00
- nr.11: Jakobsen, Eva Thune, Kelstrup, Lis & Stilling, Lisbeth: Kvindeso-cialisation. - En teoretisk og empirisk belysning af 19 kvinders køns- og klassespecifikke socialisation (bind I & II), (607s.) kr. 40,00
-

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1982:

- nr. 1: Arbejdspapirer f/Helsingør-Seminariet 1980: Sociale og kulturelle forhold og folkelige bevægelser i den tredje verden (322s.) kr. 35,00
- nr. 2: Høgsbro, Kjeld: Den psykiske belastning af lønarbejderen. - Et bidrag til socialpsykiatrien. (141s.) kr. 15,00
- nr. 3: Karrebæksminde-seminaret 1982: (412 s.) kr. 40,00
- nr. 4: Temagruppen arbejder - rapport fra temagruffællesskabet omkring "modstandsformer og protestbevægelser" i studieåret 81/82 (178s.) kr. 20,00
- nr. 5: Brabæk, Lisbet & Felub, Janne: Det marxistiske klassebegreb (230s.) udsolgt
- nr. 6: Christensen, Per H. & Jacob, Heinz: Kultursociologi i 80'erne (203s) kr. 20,00
- nr. 7: Ulrik Sparre: Produktivkraftudvikling, samfundsmæssiggørelse og direkte demokrati. (150s) kr. 15,00
-

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1983:

- nr. 1: Høgsbro, Kjeld: Et hus på Sand. Arbejders situation og socialpo-litikken (208s.) kr. 20,00

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1983:

- nr. 2: Andresen, Bent: Den ufrie tanke. Til kritikken af den politiske vanetænkning. Introduktion til foucault (110s) kr. 10,00
- nr. 3: Frank Bundgaard: Empiriske og teoretiske problemer i bysociologien kr. 20,00
- nr. 4: Due, Jesper & Madsen J.S.: Staten, Klassekampen og de sociale bevægelser. - En præsentation af Alain Touranes handlingssociologi og sociologiske interventionsmetode (114s) kr. 15,00
- nr. 5: Ej trykt
- nr. 6: Larsen, Lars Winter: Til belysning af forholdet mellem historieteori og historieskrivning kr. 15,00
-

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1884

- nr. 1: Eriksen, Erik Rask: Teknologi økonomi samfund anno 1750-1850 (218s.) kr. 15,00
- nr. 2: Knox-Seith, Elisabeth: Rejsen gennem vilde rum og spejle. -Fra videnskabelighedens grænseland til beherskelsens brudflader (408s.) kr. 40,00
- nr. 3: Eriksen, Erik Rask: Elementær datalogi. Introduktion til samfundsorienteret datalogi. Bind I. (127s.) kr. 10,00
- nr. 4: Eriksen, Erik Rask: Elementær datalogi. Introduktion til samfundsorienteret datalogi. Bind II. (76s.) kr. 10,00
- nr. 5: Eriksen, Erik Rask: Bilag til elementær datalogi (ca. 170s.) kr. 10,00
- nr. 6: Nørlund, I, Wad, P. and Brun, V. (ed): Industrialization and the labour process in Southeast Asia. Papers from the Copenhagen conference kr. 40,00
- nr. 7: Andersen, Kirsten Gøgsig: "Det skal stampes halv stamp presses og klædeskæres" Farvefagets historie i Danmark 1560-1914 (179s.) kr. 15,00
-

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1985:

- nr. 1: Eriksen, Erik Rask: Undervisningsnote vedr. anvendt Pascal og statistisk programmel (Suppl. til "Elementær datalogi") (154s.) kr. 10,00

REPROSERIEN ÅRGANG 1985:

- nr. 2: Andresen, Bent B.: Det sociale Bånd. En diskussion af forholdet mellem "lokale" og "globale" niveauer i sociokulturelle analyser (126s.) kr. 15,00
- nr. 3: Robenhagen, Hanne: Dias i 3. verdens formidlingen - en indkredsning af fotografiets formåen i skildringen af 3. verden (224s.) kr. 25,00
- nr. 4: Billetoft, Jørgen: Socialistiske udviklingsproblemer i den tredje verden. kr. 25,00
-

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1986:

- nr. 1: Nielsen, Knud Arne og Poulsen, Peter Henrik: For lille, for stor, for styret. - en analyse af de demokratiske tilstande i København (354s.) udsolgt
- nr. 2: Jensen, Helge Bo: den politiske gæld - Latinamerika og det internationale finansielle system (191s.) udsolgt
- nr. 3: Kristensen, Tom T.: Grækenlands periferkapitalistiske udvikling 1800-1940 (438s.) kr. 40,00
- nr. 4: Bottrup, Pernille og Nielsen, Jan: Sygepleje og EDB-teknologi (150s.) kr. 20,00
- nr. 5: Gammeltoft, Tine, Hansen, Lise Lotte, Mølholm, Mette Bagge, Poulsen, Jytte: Jordmødre og fødselsteknologi. Hvor går de hen? (192s.) kr. 25,00
- nr. 6: Hverdagsliv under forandring9: Rapport fra et seminar om hverdagsliv Red. af Charlotte Bloch og Lis Højgaard. (134s.) kr. 20,00
- nr. 7: Rasmussen, Kim: Pædagogik & Socialisationskritik (271s.) kr. 30,00
-

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1987:

- nr. 1: Gad, Chr. Joensen, Marianne Holm, Pedersen, Kim Frydensberg, Honoré, Louis I.: Flygtningeintegration i Danmark. Iranere i København (185s.) kr. 20,00
- nr. 2: Bech, Henning: 7 Foredrag i serien kultursociologisk videnskabsteori 1984-1985 (ca. 200s.) kr. 25,00
- nr. 3: Egsmose, Ragna Kopp: Pigesocialisering i Kenya (153s.) kr. 20,00

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1987:

- nr. 4: Hverdagslivsstudier i den tredje verden: Red. Finn Stepputat (130s.) kr. 20,00
- nr. 5: Due, Jesper & Madsen, Jørgen Steen: Et kultursociologisk essay.
Kan man nedlægge en videnskan. Sociologien som profession og kultursociologien som fremtidens sociologi (15s.) kr. 5,00
- nr. 6: Jensen, Eva: Det umulige liv. Overvejelser over psykoterapi og kulturel udvikling (127s.) kr. 20,00
- nr. 7: Barfort, Sten: Industripolitik som samfundsvidenskabeligt problem (307s.) kr. 35,00
- nr. 8: Jensen, Carsten Strøby: Arbejde, teknologi og den sociale orden (169s.) kr. 20,00
- nr. 9: Rasmussen, Laila Sønder: Tibetanske modbilleder - kinesisk realitet. En analyse af det tibetanske modstandspotentiale (223s.) kr. 25,00
- nr.10: Eriksen, Anette, Jensen, Solveig, Nielsen, Jan, Rasmussen, Finn Tufte, Thomas vistisen, Henrik: Brasil. Basismenigheder - konkret utopiske implikationer? (202s.) kr. 25,00
- nr.11: Jacobsen, Leif: Børn i Provinsen - et kultursociologisk essay om børn fra den begrebsløse kultur til postindustrialismen (170s.) kr. 20,00
- nr.12: Due, Jesper & Madsen, Jørgen Steen: Danmark har brug for sociologer (12s.) kr. 5,00
- nr.13: Ottesen, Mai Heide: Kontinuitet & Brud (158s.) kr. 20,00

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1988:

- nr. 1: Jacob, Heinz & Moldenhawer, Bolette: Undertrykkelse, flugt, integration - kurdistan - (255s.) kr. 30,00
- nr. 2: Lundsgaard, Marianne, Swane, Christine E.: Som et landskab efter snestorm. - nye spor i ældreforskningen - en undersøgelse af hverdagslivet efter lønarbejdets ophør kr. 30,00

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1988:

- nr. 3: Christiansen, Connie Carøe, Bottrup, Pernille, Hansen, Signe Ejersbo, Necef, Mehmet Unit, Henriksen, Claus Syberg, Andersen, Søren Kaj:
- Under halvmånen - religiøse livsmåder i Istanbul. (140s.) kr. 20,00
- nr. 4: Klitgaard, Vibeke: Tysk psykiatri i det 19. århundrede. (156s.) kr. 20,00
- nr. 5: Vendelø, Jette: Tro, Håb & kærlighed (145s.) kr. 20,00
- nr. 6: Anker, Jørgen, Hansen, Sven Gårn, Pedersen, Anette Due, Ringsing, Bettina: Truet eller Truende - kultur og kontrol i socialt arbejde på Vesterbro (167s.) kr. 20,00
- nr. 7: Audun-Olsen, Jette, Jensen, Marianne, Rasmussen, lisbeth: Når kvinder vil ha' vand - om hverdagskultur og vandprojekter i Zimbabwe (348s.) kr. 30,00
- nr. 8: Lars Kjerulf Petersen & Thomas Wulff: Fortællinger ved afgrundens rand - et lomme filosofisk essay (65s.) kr. 10,00
- nr. 9: Duelund, Peter: Ravnsborg bredborg bredbåndsnet - midtvejsrapport-delt rapport nr. 1 (101s.) kr. 15,00
- nr.10: Inger Agger: Flygtningekvinder i Danmark - Udvalgte data til belysning af nogle psykosociale problemer hos flygtningekvinder fra Mellem-østen og Latinamerika (54s.) kr. 10,00
- nr.11: Kim Carstensen, Natur og Udvikling - om naturfredning i den 3. verden, dens bevæggrunde og dens betydning for de lokale befolkninger (240s.) kr. 25,00

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1989:

- nr. 1: Duelund, Peter: Fejboerne og forsøget - delrapport nr. 2 (41s.) kr. 20,00
- nr. 2: Sørensen, Thomas, Gram, Søren: Uværdig' værdig' ligeværdig' - U-lands-kampagner i Danmark og forholdet mellem indsamling og oplysning (180s.) kr. 35,00
- nr. 3: Hansen, Signe Ejersbo, Gotved, Stine: Den postmoderne magtdiskurs - fra Nietzsche til nu (60s.) kr. 15,00
- nr. 4: Jensen, Helge Bo: Den Mexicanske stat - staten, borgerskabet og industriudviklingen (197s.) kr. 35,00
- nr. 5: Peter Jørgensen: Gigantiske Dæmninger (230s.) kr. 40,00

REPROSERIEN ÅRGANG 1989:

- nr. 6: Solveig K. Jensen, Finn Rasmussen og Thomas Tufte: Oplysningsarbejdets dialektik: Diskussion af et lyd/dias-produkts samfundsforanderende potentialer. (250s.) kr. 45,00
- nr. 7: Søren Kaj Andersen, Steen E. Navrbjerg og Mehmet U. Necef: Kærlighed ved sidste blik (62s.) kr. 15,00
- nr. 8: Niels Henrik Bertelsen, Anette Due Pedersen, Kirstine Emborg og Ida Wentzel Winther: Mission og kulturløs (?) kristendom (156s.) kr. 30,00
- nr. 9: Ulf Hjelmar: Storbyens grønne fremtid? (265s.) kr. 45,00
- nr.10: Peter Duelund: Del 3. Kulturmønstret på Fejø (120s.) kr. 20,00
- nr.11: Hanne Sommermark: Arbejdsskadeforsikring gennem 100 år (774s.) ^{2,2 kg.} -150kr. kr. 50,00
- nr.12: Peter Duelund: Del 4. De unges forventninger om fremtid og informationsteknologi (60s.) kr. 10,00
- nr.13: Britta Linda Christensen og Birgitte S. Laursen: Økonomiske begrænsninger og personlige muligheder - kvinder i en forandringsproces (210s.) kr. 35,00
- nr.14: Bent B. Andersen: Kommunikation og informationsteknologi (50s.) kr. 10,00
- nr.15: Jørgen Anker, Maria Emilia Casco, Svend Gårn Hansen og Bettina Ringsing: Bondeliv i Chiapas - Livsformer under forandring. (240s.) kr. 25,00
-

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1990

- nr. 1: Kalvig, Tine: Patientens sygdomsmodel - en udfordring til den medicinske model. (125 s.) kr. 25,00
- nr.2: Lars Birch Andreassen & Henrik Jochumsen:
- Perspektiver i dialogen - Teori og metode i dialogforskning kr. 15,00
- nr.3: Kobbeltvedt, Ruth: SOCIALE NETVÆRK - SOCIALT ARBEJDE - FATTIGDOM. (ca. 100 s) kr. 20,00
- nr.4: Anette Eriksen, Solveig Jensen, Finn Rasmussen, Thomas Tufte og Henrik Vistisen. (ca. 200 s) Jurema og Co. i Brasilien kr. 40,00

REPRO-SERIEN ÅRGANG 1990

nr.5: Petersen, Lars Kjerulf Beherskelse og uregerlighed - Et
essay om miljø, magt og politik. (80 s)

kr. 20,00